

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Met recht en rekenschap : de ambtenaren bij het Hof van Holland en de Haagse Rekenkamer in de Habsburgse Tijd (1483-1558)

Braake, S. ter

Citation

Braake, S. ter. (2007, November 21). *Met recht en rekenschap : de ambtenaren bij het Hof van Holland en de Haagse Rekenkamer in de Habsburgse Tijd (1483-1558)*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/12449>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/12449>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Bijlagen

Bijlage 1 Chronologie Gewestelijke instellingen in Den Haag (1483-1558)

Proloog:

1477: dood van Karel de Stoute; Maria van Bourgondië vaardigt het Groot Privilege uit in ruil voor steun van de verschillende gewesten tegen de invallen van Frankrijk

1480: **nieuwe instructie voor het Hof van Holland**

1482: dood van Maria van Bourgondië; Maximiliaan van Habsburg wordt regent voor de minderjarige Filips de Schone

1483-1515: Stadhouderschap van Jan van Egmond, uiteindelijk gedeeld met zijn neef Floris van Egmond. Kabeljauwse netwerken domineren het Hof van Holland en Den Haag.

1483: einde Utrechtse oorlog

1488-1490: Jonker Frans-oorlogen

1491-1492: Opstand van het Kaas- en Broodvolk

1494: meerderjarigverklaring Filips de Schone

1495: **hervorming van de Rekenkamer**

1505: grote kosten door oorlog met Gelre en tweede reis naar Spanje van Filips de Schone

1506: dood van Filips de Schone

1507-1515: eerste regentschap van Margareta van Oostenrijk

1510: **hervorming van de Raad met de herintroductie van een president (Nicolaas Everaerts) en gelijkschakeling van de wedden van edelen en niet edelen**

1515: meerderjarigverklaring latere Karel V; **nieuwe instructie voor het Hof van Holland; significante herbezetting van de vorstelijke ambten**

1515-1522: Stadhouderschap van Hendrik van Nassau. Nieuwe mannen gaan een belangrijke rol spelen in de gewestelijke instellingen, zoals Gerrit van Assendelft, Vincent Cornelisz. en Frederik van Renesse.

1516: dood van Jan van Egmond

1517: de latere Karel V vertrekt naar Spanje; aanvang tweede regentschap van Margareta van Oostenrijk

1522: **nieuwe instructie voor het Hof van Holland**

1522-1540: Stadhouderschap van Anton van Lalaing. Gerrit van Assendelft, Vincent Cornelisz. en Frederik van Renesse domineren op gewestelijk niveau. Er komt een langzame scheiding tussen vertegenwoordigers van de vorst en van de onderdanen. Aanhoudende geschillen over de invoering van de 'congie' en andere handelsbelemmeringen. Begin van de ketterbestrijding.

- 1525: Karel V verslaat Frans I in de slag bij Pavia; ketterbestrijding brandt los; Jan de Backer, de eerste Hollandse protestantse martelaar, wordt ter dood veroordeeld
- 1527: **raadsheer Joost Sasbout** houdt zich bezig met de hervorming van de Raad van Friesland en is vanaf die tijd specialist in het opzetten van nieuwe gewestelijke hoven
- 1528: plundering van Den Haag door Maarten van Rossum; **substituut-stadhouder Jacob van Thiennes (heer van Caestre) moet het veld ruimen; Gerrit van Assendelft wordt de nieuwe president ('eerste raedt presiderende')**
- 1530: actieve betrokkenheid van Hollandse ambtenaren bij de oprichting van het Hof van Utrecht; dood van Margareta van Oostenrijk
- 1531: oprichting van de Collaterale Raden in Brussel; aanvang regentschap Maria van Hongarije; **nieuwe instructie voor het Hof van Holland; uitbreiding personeel Haagse Rekenkamer**
- 1534: wederdopers nemen Münster in en zorgen voor veel onrust in Holland
- 1535: wederdopers pogen tevergeefs Amsterdam in handen te krijgen; 'congie' is voorlopig van de baan dankzij een samenwerking van de Staten van Holland, gewestelijke en centrale ambtenaren
- 1538: dood van Frederik van Renesse; dood van Hendrik van Nassau
- 1539: dood van Floris van Egmond
- 1540-1547: Stadhouderschappen van René van Chalon (1540-1544) en Lodewijk van Vlaanderen (1544-1547)
- 1541: vermoedelijk nieuwe instructie voor de Haagse Rekenkamer
- 1543: Gelre komt in Habsburgse handen; Joost Sasbout zet het nieuwe Hof van Gelre op
- 1544: dood van René van Chalon
- 1546: dood van Joost Sasbout
- 1547-1558: Stadhouderschap van Maximiliaan van Bourgondië (1547-1558). Gerrit van Assendelft gaat steeds meer samenwerken met Cornelis Suys. Interne spanningen in de Raad door onvrede van raadsheer Willem Snouckaart.
- 1549: eerste spanningen zichtbaar tussen raadsheer Willem Snouckaart en de Staten van Holland en Gerrit van Assendelft
- 1550: dood van Vincent Cornelisz.
- 1555: Karel V treedt af ten gunste van zijn zoon Filips II. Landvoogdes Maria van Hongarije volgt het voorbeeld van haar broer en wordt opgevolgd door Emmanuel Philibert van Savoye; dood van Lodewijk van Vlaanderen; openlijke aanval van Willem Snouckaart op de positie van Gerrit van Assendelft resulterend in een zaak voor de Grote Raad van Mechelen
- 1558: dood van Karel V; dood van Maria van Hongarije; dood van Maximiliaan van Bourgondië; dood van Gerrit van Assendelft
- Epiloog:*
- 1559: aantreden van Margareta van Parma als landvoogdes; Willem van Oranje wordt stadhouder van Holland en Zeeland; Cornelis Suys en Gerrit van Assendelft (postuum) worden vrijgesproken van de beschuldigingen van Willem Snouckaart; Cornelis Suys wordt benoemd tot de nieuwe president van het Hof van Holland; de Raad wordt hervormd naar Vlaams model
- 1566: beeldenstorm
- 1568: begin Opstand onder leiding van Willem van Oranje
- 1572: Het Hof van Holland, nog altijd met president Cornelis Suys, en de Haagse Rekenkamer wijken uit naar Utrecht

Bijlage 2 Biografisch Repertorium

De biografieën van de 164 ambtenaren uit de onderzoekspopulatie zijn hier volgens het volgende schema opgesteld:

- 1 **Naam**
 - 2 Geboortedatum
 - 3 Sterfdatum
 - 4 Titels
 - 5 Afkomst
 - 6 Ouders
 - 7 Echtgenote
 - 8 Kinderen x schoonkinderen
 - 9 Studies
 - 10 Ambten bij het Hof van Holland of de Rekenkamer
 - 11 Ambten in dienst van de vorst, niet reeds genoemd onder 10
 - 12 Ambten in dienst van vorstelijke ambtenaren of andere hooggeplaatsten
 - 13 Ambten in dienst van de onderdanen
 - 14 Functies als geestelijke
 - 15 Overige functies en activiteiten; politieke kleur
 - 16 Connecties (voor zover niet al blijkend uit 1-15), persoon: connectie
 - 17 Overig
- archiefverwijzingen; uitgegeven bronnen en literatuur

Meestertitels zijn alleen opgenomen bij 4 als ze naar alle waarschijnlijkheid naar een universitaire graad verwijzen. Hoewel advocaten en procureurs bij het Hof van Holland geen vorstelijke ambtenaren waren, zijn deze functies wel vermeld onder punt 10. Hiervoor is gekozen om het beginpunt aan te geven waarop de personen zich in de Haagse instellingen en ambtenarenkringen gingen bewegen, of daar ook na het bekleden van een ambt in dienst van de vorst bleven kleven. De substituut van de bewaarder van de charters en registers kreeg uiteindelijk ook een officiële commissiebrief, wat de reden is dat hij onder 10 vermeld staat. De substituut-griffier daarentegen is vermeld bij 12 omdat deze functionaris op geen enkel moment in de onderzochte periode zijn aanstelling of bezoldiging van de vorst ontving en het verschil tussen hem en de 'klerken' van de griffier vaag blijft.

- (O) =onbezoldigd
 (P) =met pensioen
 x =was gehuwd met
 + =had een kind met
 < =in ieder geval op dat tijdstip, wellicht eerder
 > =in ieder geval op dat tijdstip, wellicht later
 * =tevens een ambtenaar uit de onderzoekspopulatie

1. Abbenbroek, Gerrit van

3. 05-07-1494
 4. ridder 1486, heer van Abbenbrouck, heer van 's Gravenambacht
 5. Delft?
 6. Boudewijn Hart x Catharina, dochter van Hendrik van Abbenbroek
 7. Catharina, zus van Brunink van Boshuizen*
 8. G. is kinderloos overleden.
 10. raadsheer (O) 1477; raadsheer 22-05-1482 – 05-07-1494
 11. schout van Delft 1468-1469; baljuw van Geervliet en Putten <1478->1487; baljuw van Rotterdam 1484-1494 (G. liet het ambt uitoefenen door Jan Bijl); baljuw en dijkgraaf van Woerden 1490-
 12. ruwaard, baljuw en dijkgraaf van Putten en Strijen en kastelein van Geervliet voor Karel van Charolais 1465-1477
 13. hoogheemraad van Delfland 1469-1493
 15. G. wordt wel tot de Kabeljauwen gerekend.
 17. G. werd in 1481 door Hoeken in een gevecht aan de Vaart bij Utrecht gevangen genomen.
- ADN 2191 f. 25r; RekReg 4 f. 65v, f. 91v, 28 f. 96r; Rek-Rek 185 f. 22r, 190 f. 17r, f. 55v, 312 f. 139r; Van der Aa, *Biografisch woordenboek* I, 26-27; Damen, *Staat*, 441

1. Alkmaar, Willem (Willemsz.) van

2. ca. 1494
3. 23-09-1543
4. meester
5. Delft
6. Willem
7. Anna, dochter van Jacob Stalpaert van der Wiele (zuster van Jacob* en Adriaan*)
8. Willem (advocaat voor het Hof van Holland); Jacob; Jan x Jozijn, dochter van Jan de Jonge*; Pieter x dochter van Gerrit van Renoy*; Marie (van der Meer); Catharina (van der Meer); Magdalena
9. Keulen 1510?; Orléans 1517; Leuven 1518
10. advocaat-fiscaal 06-10-1522 – 28-03-1523; procureur-generaal 11-04-1536 – 23-09-1543
11. procureur-generaal in het Hof van Utrecht 1530-1536
13. pensionaris van Delft 1523-1530
17. W.s dochter Magdalena was na de dood van haar vader erg gepest door haar zus Catharina. Deze zou onder andere gezegd heb-

ben 'gaet van hier ghij en zijt onse zuster nyet ghij zijt in de wyge verwisselt'. Magdalena was toen weggelopen naar Utrecht, maar bij haar terugkomst was er een ander meisje dat zich voordeed als Magdalena, wat voor de nodige verwarring zorgde.

HvH 30 f. 28v-30r, 1671 d. 14-06-1554; RekRek 357 f. 92v, 371 f. 94r, 378 f. 95v, 3442 f. 36v, 4457 f. 117r, f. 154r, 4458 f. 179v, 4468 f. 46r; *Jacobsz. II*, 423; *NNBW* VIII, 1137; *Procurateurs* nr. 619; Boitet, *Beschryving*, 119; Doeleman, *Lijst*, 16; De Man, 'De zegepraal'; Keussen, *Matrikel* II, 662; Schillings, *Matricule* III, 585; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 69

1. Almonde, Jacob van

3. 26-01-1506
 4. meester, heer van Weena, Blommersdijk en Beukelsdijk 1498
 5. Holland
 6. Filips van Almonde of: Jan van Almonde x dochter van Boudewijn Drenkwaard
 7. Catharina van Eversdijk
 8. Michiel; Jan x Petronella van der Werve; Filips; Anna x 1 Jacob van Mathenesse, 2 Bartholomeus van Egmond; Arendina x Gijsbrecht van Duivenvoorde; Maria, non in het klooster van Loosduinen; Hillegond, non in Sint Aechten te Delft; Margriete (religieuze)
 10. advocaat-fiscaal 17-07-1473 – 28-03-1477; raadsheer 30-05-1480 – 26-01-1506
 11. raadsheer-rekwestmeester in de Grote Raad 1477-1480; schout en dijkgraaf van de Korendijk <1498->1500
 12. raad van Margareta van York 1498-1504
 13. advocaat van Leiden 1472; advocaat van Den Briel 1476-1477; hoogheemraad van Schieland en Delfland 1502-1505
- AL 70; RekRek 185 f. 53v, 340 f. 184v, 3354 f. 119r, 3355 f. 122v; SvH 392 f. 68v; Van Dam, *Vissen in veenmeren*, 35; Damen, *Staat*, 441; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 152; Kerckhoffs-de Heij, *De Grote Raad*, 6

1. Alveringen, Zeger (Segelijn) van

3. 03-04-1544
4. heer van Hofwegen (1532); ridder
5. Vlaanderen?
7. Margareta van Roon (huwt later Everaert Nicolai, zoon van Nicolaas Everaerts*)
8. Josua; Samuel x Maria Randenrode van der Aa
10. rekenmeester 18-11-1541 – 03-04-1544

12. klerk van ontvanger van de omslagen op de schildtalen en rentmeester van Zuidholland Nicolaas Coebel <ca. 1511-1517; rentmeester van de graaf van Nassau <1529-1536; registermeester van de lenen van René van Chalon

15. Z. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1537, 1543.

17. Z.s zoons tekenden het compromis der edelen in 1566.

DHSJ 92; HvH 512 sen. 169, 517 sen. 43, 518 sen. 216; RekReg 494 f. 62v; RekReg 376 f. 96v, 614 f. 42r, 464 f. 8r; SvH 1760 f. 12v; Drossaers, *Archief I*, L 266, R 298; Fölting, *De vroedschap*, 38; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de proosdij van Sint Marie te Utrecht', 188; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Arkel in het land van Arkel', 215; De Man, 'Sprokels', 110; Van Nierop, *Van ridders tot regenten* (1984), 273; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 217

1. Arendsz., Albrecht

10. substituut-procureur-generaal 1510/1511-1517; rentmeester van de exploten 17-07-1512 - 12-08-1515

RekReg 492 f. 95r; RekReg 349 f. 125v-126r, 4436 f. 40r, 4441-4442 passim, 4437-4438

1. Assendelft, Bartout van

2. ca. 1438

3. >1502

4. meester, *doctor* Romeins recht

5. Leiden

6. Gerrit van Assendelft (schout van Warmond 1463-1465 en van Rijnsburg 1468-1469) x Ave, dochter van Wendelmoed van Schoten

7. Cristine Jansdr.

8. Ave

9. Leuven 1453; Parijs 1455-1456; Bologna <1462; Padua <1462; Ferrara 1462

10. advocaat-fiscaal 12-04-1477 - 31-12-1479; procureur-generaal 02-02-1489 - 23-07-1490; raadsheer (O) 1489-1497; advocaat postulant <1499-1501

11. rentmeester van de bewapening van de Utrechtse oorlog 1482

13. advocaat van diverse steden bij het Hof van Holland: Leiden 1468-1477, Haarlem 1475-1480, Gouda 1469, 1475, 1477-1478; landsadvocaat 1480-1489, 1494-1497

15. B. was schutter in het Sint-Jorisschutters-

gilde te Den Haag 1487. B. was een Kabeljauw. DHSJ 12 deel 2 f. 11v; HvH 478-479 passim, 478 sen. 26, 1029 passim, 1030 sen. 104, 1031 sen. 241, 1787-1789 passim; RekReg 185 f. 53v, 186 f. 51r; SvH 1738 f. 11v; Damen, *Staat*, 443; Fölting, 'Landsadvocaten', 301-303; Gabriel en Boyce, *Auctarium* VI, 263, 279; Van Gent, 'Pertijlike saken', 227; Tervoort, *Iter Italicum*, *biographies* nr. 60

1. Assendelft, Bartout van

2. >1468 (1471?)

3. 19-01-1549

5. Haarlem?

6. Albrecht van Assendelft x Kristina van der Maern Swedersdr.

7. 1 Aleid, dochter van Klaas de Vriese, 2 Aleid, dochter van Klaas de Waard (weduwe van Gerrit van der Mije.* nicht van Christiaan de Waard*?), 3 Adriana van Cranendonck

8. Klaas x Agatha van Bruheze; Albrecht (pastoor te Monster); Willem (voor B. overleden); Francisca?; Hendrik x Dieuwier van der Laan; Marie x Albrecht Albouts; Margriete (religieuze te Koningsveld); Adriana x François van Almaras

10. secretaris (O) 1499-1500; secretaris 17-02-1500 - 19-01-1549; aangesteld tot rentmeester van de exploten 12-1511, maar hij weigerde het ambt te accepteren

16. Jasper Lievenz. van Hogelande*: B. en J. waren burens in Den Haag.

HvH 33 f. 44v, 503 sen. 140, 1668 d. 24-02-1547, 1669 d. 15-05-1549; RekReg 492 f. 94v-95r; RekReg 336 f. 179v, 381 f. 104v, 383 f. 135v, 389 f. onleesbaar, 4434 f. 102r, 4436 derde rekening; *Procurateurs*, nr. 858; Allen, 'Memoranda', 230, 233; Fölting, 'Landsadvocaten', 303; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 623; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Kennemergevolg', 525-526; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in het land van Woerden', 144; Thierry de Bye Dolleman, 'Het Haarlemse geslacht', 332

1. Assendelft, Gerrit van

3. 09-10-1486

4. knaap, heer van Assendelft en op de Assumburg, van Heinenoord en Bezoiën

5. Holland (Kennemerland)

6. Dirk van Assendelft x Christina, dochter van Gillis van Kralingen

7. Beatrix, dochter van Jan van Dongen en Catharina van Bezoiën

8. Jan; Dirk (kanunnik van het Domkapittel te Utrecht); Klaas x Aleid van Kijfhoek; Beatrix (non); Catharina x 1 Adriaan van der Lek, 2 Joost van Halewijn
 9. opleiding in het klooster van Middelburg? Keulen 1430?
 10. raadsheer 08-07-1453 – 09-10-1486
 11. baljuw van Beverwijk 1446-
 12. raadsheer van David van Bourgondië (bischop van Utrecht) 1459
 13. hoogheemraad van Delfland 1471-1483
 15. Hoewel G. neutraal probeerde te blijven, kon hij zich niet helemaal aan de Hoekse en Kabeljauwse twisten onttrekken aan het eind van de vijftiende eeuw. Door sommige tijdgenoten werd hij als Hoeksgezind beschouwd.
 17. G. heeft een grafkapel in de Sint-Jacobskerk. G. schonk ook geschilderd glas aan de kerk en stichtte er meerdere missen.
- Losse aanwinsten 1003; Vre 248 f. 2v; Van den Brandeler, *De Groot- of St. Jacobskerk*, 10-11; Damen, *Staat*, 212, 443-444; Glaudemans, 'De hand van de dode', 80; Koene, *Voor God, graafen geslacht*, deel II

1. Assendelft, Gerrit van

2. 1487
3. 07-12-1558
4. ridder (1513); heer van Assendelft, heer van Heemskerk; ambachtsheer van Castricum; heer van Kralingen, Honingen, Ouderschie, den Hoogenban, Schiebroek, Heinenoord; licentiaat in beide rechten
5. Holland (Kennemerland)
6. Klaas van Assendelft x Aleid van Kijfhoek
7. Catharina, dochter van Margriet de Chasseur
8. Klaas, eerst geestelijke, later x Wilhelmina van Haften
9. Orléans <1505-1507
10. raadsheer 30-10-1515 – 09-10-1528; president (officieel: 'eerste raidt presiderende') 09-10-1528 – 07-12-1558
11. Volgens eigen zeggen was G. in 1555 al 42 of 43 jaar actief voor de vorst (dus al voor zijn aanstelling van raadsheer); schout van Leiden 1527-1533; raad in het Leenhof van Holland 1520; G. beleende/kocht in 1535 het schoutambacht, klerkambacht en bodeambacht van Beverwijk totdat hij restitutie van zijn geld kreeg. Hij behield de ambten tot aan zijn

dood. In 1536 beleende G. het baljuwschap en schoutambt van Blijswijk.

16. Jacob van Almonde*, Willem van Berendrecht* en Pieter Hanneman (commissaris van de Rekenkamer 1511-1525): In het testament van G.s vader werden deze drie heren aangewezen als voogden en 'curateurs' van diens kinderen; Viglius van Aytta*: vriend?; Erasmus: G. werd door Martinus Dorpius genoemd als een groot bewonderaar van E.. G. pleitte bij de Staten van Holland voor een geldgeschenk aan E.. E. deed verschillende malen de groeten aan G. in brieven aan andere raadsheren; Cornelis Suys: C. was de vertrouweling van G en werd door hem naar voren geschoven als zijn opvolger. C. was samen met Arnoud Sasbout* G.s testamenteur; Vincent Cornelisz.*: vriend; Willem Schouten*: W. was eerst de klerk van G. (1550) en later trad hij op als getuige toen G. zijn testament aanpaste; Willem Pietersz. van der Criepe: W. was dienaar van G. en werd op diens voorpraak procureur-postulant bij het Hof van Holland. In 1556 was W. nog altijd rentmeester van G. en werd bedacht in diens testament.
17. G. is befaamd vanwege het huwelijk dat hij in zijn studententijd in Orléans sloot met Catharina de Chasseur, een meisje van lage komaf. Hij weigerde haar in Den Haag in huis te nemen, wat leidde tot verscheidene rechtszaken. In 1541 werd ze schuldig bevonden aan valsemunterij en verdrongen. Guiccardini beschreef G. als een man die zeer bekend stond om zijn wijsheid en verstandigheid ('molto celebre per dottrina & per prudenza'). Toen de Sint-Jacobskerk in Den Haag in 1539 afbrandde zette G. zich persoonlijk in voor de wederopbouw en schonk voor dit doel een glasraam. Toen G. stierf werden de klokken van de kerk langdurig voor hem geluid.

ACB 69 f. 4v, 572; ADN 2392 f. 139r; GRM 860 sen. 35 p. 571, 573, 577-581; HvH 28 f. 223v-225r, 1674 d. 14-01-1559; LH 2 f. or; Losse aanwinsten 1018; RekReg 661 f. 242v; RekReg 349 f. 125v-126r, 362 f. 89r, 363 f. 81r-v, 368 f. 124v, 390 f. 115v, 393 f. 115r, 1165 f. 56v, 1187 f. 77r, f. 80r, 4551 f. 42v, 4462 f. 22r, 4470 f. 74r; Schagen 277, 281; Verdediging Assendelft, artikel 178; Vre 248 f. 2v; *Beroepen*, dos. 635; *Procureurs*, nr. 427; Allen, *Opus Epistolarum* IV ep. 1044, X ep. 2645, 2800; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus* I, 74;

Ter Braake, 'Chasseur, Catharina de'; Van Gelder, 'De zestiende-eeuwsche glasschilderingen', 3, 24; Guicciardini, *Descrittione*, 190-191; Holleman, *Dirk van Assendelft*, 10-11, 15, 17, 33, 44, 241-244; Hoynck van Papendrecht, *Vita Viglii II*, 368-369; Koene, *Voor god, graaf en geslacht*, deel III; Van Nierop, *Van ridders tot regenten* (1984), 258; Postma, *Viglius van Aytta. De jaren met Granvelle*, 135; Tracy, *Holland under Habsburg rule*, 189-190; Vermij, 'De aanval', 223; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 33

1. Assendelft, Hugo van

2. 03-11-1467
3. 21-07-1540
4. meester; licentiaat in beide rechten
5. Haarlem?
6. Albrecht van Assendelft x Kristina van der Maern Swedersdr.
9. Leuven 1480(?) - 1497
10. raadsheer (O) (benoeming) 1509, (aanwezig) 1510, 1512-1519; raadsheer (P) 24-07-1519 - 21-07-1540
14. kanunnik in de hofkapel van Den Haag 1507-1540; vice-cureit in Haarlem 1497-1510; kanunnik in de Sint-Pancraskerk te Leiden 1497->1504
16. Bartout van Assendelft*: H. is een oudere broer van B.
17. In 1520 werd H.'s pensioen van raadsheer verhoogd van 60 tot 80 pond per jaar. Extracten uit zijn testament waarin hij veel naliet aan de armen zijn opgenomen in De Riemer. H. bezat een omstreden kapelanie in de kerk van Uitgeest op het altaar van Sint-Nicolaas met twee mislezingen per week. Hij verzocht zijn mederaadsheren (circa 1518-1520) om hem in het bezit van de kapelanie te stellen. HvH 27 f. 100v, 488, 491-493, 1035-1036 passim, 1039 ongedateerd, z.f.; RekRek 354 f. 99r, 357 f. 90r, 375 f. 98v; Allen, 'Memoranda'; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in het land van Woerden', 144; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Amstel', 125; Leverland, *St. Pancras*, 114, 281; De Riemer, *Beschrijving I*, 251-253; De Vocht, *Monumenta Humanistica*, 96

1. Assendelft, Jan van

3. 25-01-1486
5. Holland (Kennemerland)
6. Dirk van Assendelft x Christina, dochter van Gillis van Kralingen
7. J. bleef ongehuwd.

8. bastaarden: Christina; Klaas (priester); Cornelis (priester, rederijker 1494)

9. Orléans 1467-1468

10. raadsheer (O) 1459, 1481-1482; raadsheer 1469-1477 (uit hoofde van zijn functie van rentmeester van Noordholland); rentmeester van de exploten 01-10-1469 - 25-01-1486

11. rentmeester van Noordholland (uit hoofde van deze functie ook rentmeester van verscheidene andere domeinen 1469-1479); rentmeester Haagse Bos 1467-1479; rentmeester van Gouda, Schoonhoven en het land van Stein 1469-1479; rentmeester van Voorne en Brielle 1470-1482; rentmeester van West-Friesland 1474-1480

15. J. was schutter in het Haagse Sint-Joris-schuttersgilde in 1485.

16. Gerrit van Assendelft*: broer

DHSJ 10 f. 6r; Vre 248 f. 17v; *Procurateurs*, nr. 129; Van Boheemen en Van der Heijden, *Retoricaal*, 308; Damen, *Staat*, 443-444

1. Aytta (ook: Zwichem), Viglius van

2. ?-10-1507
3. 08-05-1577
4. *doctor* in de rechten 1530, ridder
5. V. werd geboren in het Uithof Barrahuis onder Wirdum, Friesland
6. Folkert van Aytta x Ida Hanya
7. Jacqueline, dochter van Pieter Damant ('garde des joyaulx' in Brussel)
8. V. overleed kinderloos.
9. Leuven 1522-1526, Dole 1526-1529, Valence 1529, Bourges 1529, Padua 1531-1533. V. studeerde aan het *Collegium Trilingue* 1522-1524.
10. bewaarder van de charters en registers 25-11-1550 - 08-05-1577
11. assessor van het Rijkskamergerecht 1535; raadsheer Geheime Raad 1541-1549 (korte onderbreking door lidmaatschap Grote Raad van Mechelen 1543); president van de Geheime Raad 1549-1569, 1573-1575; president van de Raad van State 1554-1577; kanselier van de Orde van het Gulden Vlies 1563
14. proost van Humsterland 1534-1539; deken van het vrouwenstift Overwater te Münster 1535; coadjutor (1556) en proost (1563) van de Sint-Baafsproosdij te Gent; officiaal in het diocees Münster 1534

15. hoogleraar in de digesten aan de universiteit van Ingolstadt 1537-1541; rector-magnificus aldaar 1538-1539; decaan van de juridische faculteit 1539-1540

16. Bernard Bucho*: B. was V.' oom en opvoeder; Gerrit Muylaart*: V. droeg een boek aan G. op; Cornelis Suys*: V. en C. onderhielden vriendschappelijk contact; Gerrit van Assendelft*: vriend?; Erasmus: vriend; Anton Granvelle: Granvelle was V.' patroon

17. V. ontving de tonsuur in 1522. V. droeg een boek op aan Karel V. V.' vader verwierf een adelsdiploma van Karel V. Guicciardini schreef over V. dat weinigen in Europa zich met hem konden meten in kennis van beide rechten ('in utroque iure ha pochi pari in Europa') en dat hij ook in de letteren zeer goed thuis was. V. had goede contacten met vooraanstaande geleerden en humanisten. V. geldt als een bekwaam humanistisch rechtsgeleerde. V. onderhield vriendschappelijke contacten met de families Fugger en Rehlinger, de voornaamste geldschietters van Karel V.

RekReg 494 f. 126v-127r; RekRek 385 f. 140v, 386 f. 167v; Baelde, *De collaterale Raden*, 325; Dekker, *Janus Secundus*, 21; Guicciardini, *Descrittione*, 171; Postma, *Viglius van Aytta*, passim; Postma, *Viglius van Aytta. De jaren met Granvelle*, passim; Tervoort, *Iter Italicum, biographies* nr. 601

1. Barry, Jacob van

3. 31-01-1500

4. meester

5. Haarlem

6. Jan van Barry (kastelein van Medemblik)

8. Jan (secretaris (O) 1515) x Margareta, dochter van Lucas van Teilingen*; Joris (exploiteur bij het Hof van Holland 1521) x Marieke, dochter van Arend Jansz.; Catharina x Martyn Jacobsz. Exalto

9. Leuven 1479?

10. secretaris <01-06-1485 - 31-01-1500

11. bewaarder van de oost- en westpoort van het bos van Den Haag (geresigneerd door Klaas van Assendelft) 1493. In 1493 kreeg J. het klerkambt van Haarlem voor zijn leven lang in bezit, op voorspraak van Albrecht van Saxen. J. had het bode- en klerkambt van Texel voor zijn leven lang als gift gekregen, maar in 1501 moest hij het ambt voor zes jaar pachten.

12. dienaar van Albrecht van Saxen (voor 1486?). J. trad nog in 1499 op als vertegenwoordiger van de heer van Saxen.

16. Frank van Nesse*: F. trad op als voogd voor J.'s kinderen.

17. Waarschijnlijk is J. te identificeren met de Jacob van Barry die zich in 1479 in Leuven inschreef bij Canoniek Recht en daar een meisje verkrachtte. Toen de vader van het slachtoffer een huwelijk eiste, beriep J. zich op zijn status van student vallend onder het geestelijk recht. De Staten van Holland werden ingeschakeld om voor zijn rechten op te komen. J. ligt begraven in de Hofkapel in Den Haag.

HvH 503 sen. 24, 1034 z. f., 1035 sen. 224; RekReg 5 f. 4v-5r, 491 f. 207r-v, f. 230v-231r; RekRek 182 f. 59r, 196 f. 124r, 349 f. 125v-126r, 1130 f. 83r-v, f. 129r-v, 4444 f. 44v; SAH 366 f. 78r-v, 368 f. 16r; SAL 382 f. 507v; SvH 1703 f. 68r; *Beroepen*, dos. 219, dos. 969; *Haarlemmers* nr. 23; Van Gerrevink en Ratelband, *Privilegien*, 37; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijswijk', 553; Marsilje, 'Het Haarlemse klerkambt', 192-194; Prins, 'De grafzerken', 457

1. Beauvoir, Jan de

2. J. was in 1529 nog minderjarig.

3. <24-11-1550

5. Den Haag

6. Hendrik de Beauvoir (procureur-postulant bij het Hof van Holland tot aan zijn dood in 1524) x Marie Allertsdr. (lappennaaster van het Hof)

7. Neeltgen, dochter van Joris Jacobsz.

8. Maria x Jan Bogaert; Jasper x 1 Maritgen Domis, 2 Anna, dochter van Jan Harmansz.; Hendrik

10. substituut-procureur-generaal 04-09-1543 - <24-11-1550; procureur-generaal (bij provisie) 1548; secretaris (O) 26-02-1549 - 1550

11. deurwaarder van de Grote Raad, met residentie in Den Haag <1534-1538

15. J. was apotheker in Den Haag. In 1549 werd vermeld dat J., 'noch onlancx bedient hebbende het ambochte van aptekerien', enkele stoffen met een andere apotheker had getaxeerd. J. was lid van het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde in 1540, 1541, 1543, 1550, 1552.

16. Jasper de Beauvoir*: Jasper was de oom en voogd van J.

Audiëntie 793 f. 215r-216r; DHSJ 29 los vel, 92; HvH 32 f. 1r-v, f. 4v, 33 f. 29v-30v, 503 sen. 92 (1524), 1669 d. 07-06-1549; RekRek 351 f. 92v, 385 f. 142r; *Haarlemmers*, nr. 23; Van der Hoeven en Roscam Abbing, 'De Beauvoir', 39-40; Morren, 'Eenige Haagsche doc-toren', 261

1. Beauvoir, Jasper (Jaspijn) de

2. ca. 1461

3. 1537/1538

5. Vlaanderen?; Noord-Frankrijk?

6. Jan

7. Brechte Jacobsdr.

8. Johanna (Jannetje) x Cornelis Diert

10. substituut-griffier 1504; griffier bij provi-sie 12-10-1509 – 31-03-1510, 1514 (samen met Klaas van Dam*); secretaris (O) 1510-1536

12. In een procesdossier van de Grote Raad van Mechelen van omtrent 1510 wordt ver-meld dat J. 32 jaar lang 'principale klerk' van de griffier van het Hof van Holland was (waarschijnlijk in 1477 begonnen als klerk van Willem van Zwieten); klerk van griffier Floris (Florisz.) Oom van Wijngaarden*, aangetroffen in 1490, 1492, 1493 en 1495; rentmeester van het Haagse bos onder de hand van Floris (Florisz.) Oom van Wijn-gaarden* 1495->1529

15. hoofdman in de Sint-Jorisschutterij 1503-1504

16. Jan de Beauvoir*: J. was oom en voogd van Jan.

GRM 814 sen. 12 f. 75r; HvH 486 namenlijst voorin, 503 sen. 92 (1524), 509 sen. 88, 1862, 5963 d. 19-07-1534; *Jacobsz.*, 305; RekRek 186 f. 77rv, 188 f. 59r, 344 f. 88r, 346 f. 138v, 347 f. 104v, 349 f. 125v-126r, 350 f. 136v, 359 f. 90v, 1985-1989, 4432 f. 16v; 4435 f. 15v, 4436 f. 36r, 4444 f. 32v, 4445 f. 32r, 4452 f. 28r, 4453 f. 48v; Instructie 1510, artikel 2; *Beroepen*, dos. 33; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de Lek en Polanen', 137; Van der Hoeven en Roscam Abbing, 'De Beauvoir', 37, 43

1. Benninck, Jan

3. 1535

5. Amsterdam

6. Jan (Gerritsz.) Benninck x dochter van Ja-cob Hendrick Auwelsz.

7. Imme (een rijke boerendochter uit Diemen)

8. J. liet geen wettige kinderen na. bastaard: Christoffel

10. raadsheer (O) 1510-1518; raadsheer (P) 04-09-1518 – 1535

11. schout van Amsterdam 1495-1509; supe-rintendant van de bewapening van de Zuider-zee 1505

13. schepen van Amsterdam 1492; afgevaar-digde van de inwoners van Amstelland op dagvaarten 1525-1526

16. Cornelius Aurelius: J. had vriendelijke contacten met deze humanist. Aurelius zond J. een boek en bood hem een gedicht aan over Karel V, wat hij de keizer uit eigen naam mocht aanbieden.

17. J. ondernam in 1499, 1504 en 1506, vóór zijn aanstelling van raadsheer, reeds reizen in opdracht van de Raad. Volgens Cornelius Aurelius was Benninck als schout van Am-sterdam al een adviseur van Filips de Schone. J. gaf aan de vorst in 1498 een witte sperwer en witte giervalk cadeau, waarna Filips hem een geschenk van 400 pond teruggaf. Volgens Guicciardini had J. ooit samen met een aantal andere vooraanstaande mannen een (blijk-baar befaamde) weddenschap afgesloten over de hoeveelheid melk die werd geproduceerd in Assendelft en vier omliggende dorpen. J. en zijn echtgenote stichtten het Clarissen-klooster te Amsterdam. J. had connecties met Amsterdamse predikanten van wie de ortho-doxie verdacht was. Hij bood onderdak aan voortvluchtige monniken en zou weigeren in de Raad zijn stem te geven bij het veroordelen van ketters.

HvH 528 sen. 20 (1556), 488, 491-492, 1035-1036 pas-sim; RekReg 5 f. 9v; RekRek 195 f. 127r, 338 f. 203r, 339 f. 175v, 340 f. 228r, 353 f. 91v, 370 f. 100r, 4224-4229; SvH 1738 f. 10r; *Beroepen*, dos. 70; Elias, *De vroedschap van Amsterdam*, 41; Ter Gouw, *Geschie-denien* III, 363, 386, IV, 146; De Hoop Scheffer, *Ge-schiedenis der kerkhervorming*, 598, 606; Iterson, *Re-soluties*, 32; *Jacobsz.*, 166, 219; Tilmans, *Aurelius*, 50-51; Tracy, *Holland under Habsburg rule*, 150-151

1. Berendrecht, Willem van

2. >1440-<1443

3. 1525

4. meester, *doctor* in canoniek recht

5. Leiden

6. Gerrit Lam van Berendrecht x Margriet

7. Barbara, dochter van Jacob Coppier

8. Joost; Jan; Aechte; Badeloge
 9. Leuven 1462
 10. raadsheer (O) 1473-1477, 1490-1493, 1510-1512, 1514-1517; raadsheer 30-05-1480 – 22-05-1482, 13-10-1493 – 20-01-1509
 11. baljuw van 's Gravenzande 1477-1501
 15. W. kwam uit een Hoeksgezinde familie.
 16. Jan van Haarlem*: buurman
 17. W. werd in de Raad soms simpelweg vermeld als 'meester Willem'. Door zijn huwelijk met Barbara Coppier kreeg W. vele bezittingen in Den Haag in handen.
 GAD 439 f. 103r; HvH 478-479, 488, 491, 1035-1036 passim; RekRek 194 f. 96, 335 f. 239v, 343 f. 171v; Damen, *Staat*, 444-445, 475; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 164-165; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de bisschop van Utrecht', 285; De Man, 'Eenige genealogische', 104-106; Pabon, *Hofboeken*, passim

1. Berendrecht, Willem (van der Meer) van

3. 1594
 5. Delft
 6. Frank Pietersz. van der Meer (hoogheerraad van Delfland 1510-1544 en burgemeester van Delft, zwager van Joost Sasbout*) x Clara van Berendrecht (nicht van Willem van Berendrecht*)
 7. 1 Anna, dochter van Arend Sandelijn*, 2 Machteld, dochter van Cornelis de Jonge* (Jacobsz.)
 8. Machteld; Arend x Agniete Cornelisdr. van der Burch (weduwe van Bartout Ernst*); Frank; Jacob x Agnes, dochter van Otto van den Boetzelaer; Willem x Anna van Campen; Clara; Anna x Adriaan van Egmond van Nienberg. W. zou drie jong gestorven dochters en vier jong gestorven zoons gehad hebben. In ieder geval in de volgende jaren had hij een jong gestorven kind te betreuren: 1561, 1562, 1564, 1565, 1567.
 9. W. ging voor twee jaar naar Atrecht om daar Frans te leren.
 10. secretaris (O) 05-12-1552 – 1594
 11. raad in het Leenhof 1572; griffier van het uitgeweken Hof van Holland te Utrecht 1573-1574
 12. vóór 1553 was W. vijf of zes jaar klerk van de eerste rekenmeester geweest (waarschijnlijk Jacob de Jonge*); substitueert van griffier

Bartout Ernst 1557->1563

13. secretaris van de heemraad van Delfland 1545-1573
 15. buitenvader van het weeshuis in Den Haag 1564-1572; weesmeester in Den Haag 1572, 1585-1588, 1592-1594; regent van het Sint-Nicolaasgasthuis te Den Haag 1591
 17. W. ligt begraven in de Oude Kerk te Delft. Audiëntie 1646.2, Cornelis Suys aan Gerrit van Veltwijk (05-02-1553); HvH 35 f. 20r-21v, 529 introductie, 536 introductie; RekReg 11 f. 107r-v, f. 307r; SvH 2280 f. 42v-43r; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheerraadschap*, 726; Engels, 'Sociale en medische zorg', 208; Hardenberg, *Burgerweeshuis*, 283; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 653; Van Kan, *Databank*; Gijsberti Hodenpijl, 'Afkomste van die van der Meeren'; Pabon, *Hofboeken*, 459; Postma, *Het hoogheerraadschap*, 69-70, 119; Smissaert, 'Het geslacht van der Meer', 489-494; Smit, 'Bijdrage', 36, 44-45; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 66-67, 73, 75; Woltjer, 'Een Hollands stadsbestuur', 263

1. Berge, Frank van den

2. voor 1498? (dan zou zijn jongere broer Michiel zijn geboren)
 3. 1559
 4. meester, licentiaat in de rechten
 5. Delft
 6. Klaas van den Berge Frankenz. (schepen in Delft 1511) x Johanna, dochter van Michiel Poulss
 7. Jets van Hoytema
 8. Pieter (?) x Clementia, dochter van Jan Aelbrechtsz.
 10. advocaat postulant bij het Hof van Holland <1551->1555; raadsheer (O) 1557; raadsheer 10-04-1557 – 19-09-1557
 11. raadsheer rekwestmeester in de Grote Raad 1557-1559
 16. Viglius van Aytta* en Joachim Hopperus (raadsheer Grote Raad van Mechelen): F. had zijn benoeming in de Grote Raad van Mechelen vermoedelijk te danken aan V. en J.
 Adrichem 6 f. 47r; HvH 36 f. 49r-50r, 37 f. 49r, 38 f. 1v, 1671 d. 22-02-1555, 1743 d. 24-11-1551, 1958; RekRek 392 f. 127v; Van Beuningen, *Wilhelmus Lindanus*, 420; Boitet, *Beschrijving*, 669; 't Hart, *Costumen*, 58; Van Kan, *Databank*; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 362; Woltjer, 'Een Hollands stadsbestuur', 264

1. Bets, Joost

2. ca. 1488

3. 07-05-1541

4. meester

5. Diksmuide, Vlaanderen (?)

7. Anna, dochter van Klaas Hendriksz.

8. Jan x Soete, dochter van Everaert Nicolai (zoon van Nicolaas Everaerts*); Cornelia; Agatha; Maria; Laurens? (advocaat bij de Grote Raad 1550); Joost?

9. Leuven 1503

10. advocaat-fiscaal 23-10-1515 – 15-09-1520

12. stadhouder van de lenen in het markizaat van Bergen op Zoom van de heer van Bergen 1537-1541

13. pensionaris van Dordrecht 1522-1537

15. advocaat postulant voor het Hollandse Leenhof 1520

17. In 1537 kreeg J. van de Staten van Holland honderd wagenshot, vanwege het vele werk dat hij voor Holland verricht had. Het wagenshot moest dienen voor zijn nieuwe huisraad in Bergen, nu hij zijn 'Houtwerck' in Dordrecht verkocht had.

GAD 445 f. 298v; HvH 509 sen. 117-118, 1670 d. 16-09-1550; *Jacobsz.*, 171; LH 2 f. or; RekReg 354 f. 102r, 355 f. 98v-99r, 4652 f. 15v; *Van der Goes*, 25-01 en 03/05-07-1537; *Biographie nationale* II, 376; *NNBW* VIII, 90-91; Hoynck van Papendrecht, *Vita Viglii* II, 315-317; Koopmans, *De Staten van Holland*, 249; Schillings, *Matricule* III, 249; Van de Wall, *Handvesten*, 940**1. Beukelaar, Thomas**

3. 30-04-1516

4. heer van Alblasterdam <1483, Ottoland 1494, van de ambachtsheerlijkheid van de parochie 's-Heeraartsberg ?-1502

5. Dordrecht

6. Simon

7. 1 Maria Maartensdr. (†1498), 2 Margareta, dochter van Floris Oom van Wijngaarden Florisz.*

8. Bij 1: Maria x Jan van Oudheusden; Juliana x Dirk Sonck Jansz.* Bij 2: Margareta x 1 Cornelis van Borselen, 2 Aart van der Goes de jonge (advocaat voor de Grote Raad van Mechelen 1525-1544); Françoise x 1 Joost van Bueren, 2 Wijnand van Laar

10. rentmeester van de exploten 25-01-1486 – 30-12-1489; rentmeester-generaal 01-01-1490

– 31-12-1498; rekenmeester 06-06-1499 – 12-07-1504; raadsheer (P) 20-01-1505 – 30-04-1516 (benoeming in verband met het ambt van rekenmeester dat hem voor het leven geschonken was, maar hem later was ontnomen. T. heeft echter nooit in de Raad zitting genomen in deze periode)

11. rentmeester van de bedde 1483-1498; schepen en burgemeester van mijns heren wegen in Dordrecht 1489-1490; schout van Dordrecht 1499-1500; tollenaar van Geervliet <1498; rentmeester van Zuidholland 1480-1484; ontvanger van de omslagen op de schildtalen 1484-1486, 1497-1504 (hij liet het ambt vanaf 1497 uitoefenen door Jan Stalpaert*); tollenaar van Gorinchem en Schoonhoven 1484-1488 (samen met Medart van Marle); baljuw, schout en dijkgraaf van Strijen 1477-1494; dijkgraaf van Alblasterwaard 1507

12. kastelein van Geertruidenberg onder de hand van Hendrik van Nassau*

13. tresorier van Dordrecht 1482-1483

16. Cornelis Boullin*: vriend?; Jacob Pijnsen*: vriend?; Jan de Heuyter (schoonzoon van Jacob Pijnsen*); vriend; Pieter Lanchals: T. beheerde de financiën van de familie Lanchals na P.s dood; Arend Beukelaar: A. volgde T. in 1485 op als rentmeester van Zuidholland; Floris van Coulster: verwant via de Oom van Wijngaardens. T. liet het ambt van kastelein van Geertruidenberg door F. uitoefenen.

17. In 1504 was T. de graaf nog 21.122 pond schuldig. In 1509 was T. er nog steeds niet in geslaagd het resterende bedrag af te betalen. Hij probeerde met voorspraak van landvoogdes Margareta van Oostenrijk korting te krijgen op de aflissing.

GAD 437 f. 141r, 440 f. 305r; HvH 484 inleiding, 492 sen. 156, 493 sen. 342 (abusievelijk vermeld als 242), 495 sen. 297; NDR I 645-646; RekReg 4 f. 96v-97v, 5 f. 95r-96r, f. 115v, 28 f. 161v, 29 f. 26r, f. 74r, 491 f. 135v-136r; RekReg 183 f. 31r, 194 f. 47r, 187-195, 190 f. 48r, 196 f. 121r, 340 f. 189v-190r, 577-584, 3392-3403, 4429, 4914-4915; SAL 558 f. 119v; SvH 1703-1706, 1721-1730; *Beroepen* IV, dos. 334; *Chronologische lijsten* I, 194-195; Balen, *Beschryvinge*, 247, 300, 381; Boone en Dumolyn, 'Les officiers-crediteurs', 230; Fölting, 'Landsadvocaten', 316; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 76, 212; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in de Krimpenerwaard', 330-331;

Kort, 'Repertorium op de lenen van de Hofstede Arkel en Haastrecht', 162-163; Kort, 'Repertorium op de lenen van de Hofstede Teilingen', 659; Theissen, *Centraal gezag*, 57-58

1. Bloys, Joost van

3. ca. 1523
4. ridder
5. Zeeland
6. Lodewijk van Bloys x Marie van Abeele
8. J. overleed zonder wettige kinderen achter te laten. Guy van Blois, de neef van J., wordt in 1522 vermeld als zijn 'naeste manhoofd van 't zwaertzyde'.
10. raadsheer (O) 1508, 1509, 1511, 1514
11. burggraaf van Zeeland in absentie van Jan van Kruiningen 1492-; lid van de hoge vier-schaar te Zeeland 1501
- HvH 486 namenlijst voorin, 488, 1034, passim; RKZ 1744 f. 14r-v (1492), 1746 f. 20v-21r (1504), 1747 f. 3v (1523), 1773; Stoppelaer, *Inventaris van het Oud Archief*, nr. 852

1. Bol, Pieter

2. ca. 1495
3. 1550?
5. Dordrecht
6. Jacob Bol x Marie, zus van Tielman van Dullekem*
7. dochter van Vincent Cornelisz.*
10. auditeur 07-12-1531 - 1541 (in 1543 officieel vervangen vanwege zijn absentie en vlucht)
12. klerk van de rentmeester van Bewesterschelde 1524
16. Heyman van de Ketel*, Cornelis van Mierop*, Vincent Dammasz.* en Adriaan Stalpaert*: zwagers
17. In 1543 werd P. veroordeeld tot het betalen van 6000 pond aan de weduwe van Adolf Herdinck, de rentmeester van Bewesterschelde, onder wie P. als klerk gediend had. P. zou als klerk iets teveel voor zichzelf hebben opgestreken. P. nam de benen en zijn goederen werden in het openbaar verkocht. In 1546 kwam P. weer in beeld en eiste zonder succes nietigverklaring van de verkoop van zijn goederen (vonnis 1549).
- ACB 89; GRM 843 sen. 37, 845 sen. 9, 849 sen. 176; Rek-Reg 494 f. 40v; RekRek 366 f. 85r, 5261 f. 7r, 5263; RKZ 162; *Chronologische lijsten* IV, nr. 1226; Balen, *Be-*

schryving, 419; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland', 342; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Voorburg', 364

1. Boot, Dominicus

2. ca. 1515
3. 1573
4. meester, licentiaat in de rechten; heer van Rijswijk
5. Dordrecht/Den Haag
6. Frank Boot (advocaat voor het Hof van Holland) x Christina van Oudshoorn
7. Catharina, dochter van Jacob van Montfoort
8. Naar verluid niet minder dan 21. Christina x Dirk Herweyer; Marieke (jong gestorven); Jozijne x Jan Jansz. van Wesel; Frank; Margriete x Jacob van Coevorden; Jan x Jozijne?, dochter van Cornelis Sandelijn*; Dominicus x 1 Agatha, dochter van Dirk van Leeuwen, 2 Aleid, dochter van Dirk van Beverwijk; Floris. De volgende volgens Pelinck ook nog: Arend; Jacob; Jacomina x Maximiliaan de Pottre; Catharina x Albert Florisz.; Beatrix (jong gestorven); Machteld (jong gestorven)
9. Leuven 1530; Orléans 1536
10. advocaat voor het Hof van Holland 1545- >1548; raadsheer (O) 22-08-1549 - 23-09-1557; raadsheer 23-09-1557 - 1573
16. Thomas Cassiopein*: D. werd door T.' weduwe aangewezen als een van de drie voogden van T.' kinderen; Aart Coebel: D. en A. zijn volle neven. D. stond in 1556 met zijn vader en enkele anderen borg voor A. toen deze verantwoording moest afleggen aan de Staten over zijn rekeningen van de omslagen. HvH 33 f. 71r-72v, 38 f. 1r-2v, 494 sen. 88/2, 498 sen. 125, 524-529 passim, 1666 d. 02-01-1545, 1742 d. 03-05-1548, 5686-5687 passim; RekRek 392 f. 128r; SvH 7 f. 147r-v; *Sandelijn III*, 133-134; *Beroepen*, dos. 446; *Procurateurs*, nr. 1031; Van Bueren, *Leven na de dood*, 115-116; Fölting, *De vroedschap*, 47; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 545; Van Niekerken, 'Vranc Booth', 10, 20-21; Pelinck, 'Drie Hollandse memorietafels', 103; Schillings, *Matricule* IV, 41, 711; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 454

1. Boshuizen, Brunink van

3. ??-01-1498
4. heer op Blotinge 1473
5. Leiden

6. Floris van Boshuizen x Hillegond Spruyt
 7. 1 Christina, dochter van Bernard Quekel, 2 Maria, dochter van Tielman Oom Dirksz.
 8. uit 1: Hillegond x Gillis van Oostende; Margriet x Godschalk, zoon van Jan Oom van Wijngaarden de oude*
 10. bewaarder van de charters en registers 01-03-1468 – 31-03-1477, 25-03-1482 – 01-01-1498; rekenmeester (O) 1482-1485
 11. schout van Putten 1463-
 12. diverse ambten voor Karel van Charolais; ere-kamerdienaer en rekenmeester voor de domeinen van Karel van Charolais in Holland en Zeeland 1467; klerk en plaatsvervanger van zijn vader en broer als baljuw van Putten
 13. burgemeester van Leiden 1479-1481; lid van de Leidse vroedschap 1479-1489; lid van de Leidse veertigraad (benoeming in 1481)
 15. B. was in 1487 lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij.
 17. B. Had zeer goede contacten met Karel van Charolais. Bij zijn dood liet B. zoveel schulden achter dat zijn erfgenamen de erfenis niet aanvaard hebben.
- DHSJ 12 deel 2 f. 111; HvH 1030 sen. 120; RekRek 180 f. 54v, 341 f. 150v; Damen, *Staat*, 449

1. Boudijnsz., Jacob

2. ca. 1453
 3. 1514/1515
 4. meester, *doctor*
 5. Haarlem
 6. Boudijn Jan Boudijnsz.?
 7. Josina van der Meer
 9. Leuven 1468; Orléans 1469
 10. raadsheer (O) 1504-1514
 13. schepenen van Haarlem 1483; pensionaris van Haarlem 1484-1490; burgemeester van Haarlem 1491-1492; pensionaris van Amsterdam <1487->1503
 17. J. was onderhandelaar tijdens de kaas- en broodopstand.
- HvH 483-488 passim; SAH 368 f. 49r, 372 f. 58v, 380 f. 36r; SvH 172 f. 10v-11r; *Procurateurs*, nr. 140; Kokken, *Steden*, 178, 287; Marsilje, 'Het Haarlemse klerkambt', 192

1. Boudijnsz., Jan

2. ca. 1453
3. 11-03-1514

4. meester
 5. Middelburg (niet Haarlem)
 6. Boudijn Gillis Boudijnsz.
 7. Catharina, dochter van Jan van Naaldwijk
 8. Boudewijn (monnik en bibliothecaris van de abdij van Egmond); Aechte (van Nye-kerck) x 1 Hugo, bastaardzoon van Hugo van Zwieten, 2 Jasper Lievenz. van Hogelande*
 9. Leuven 1468
 10. advocaat-fiscaal 05-12-1481 – 03-06-1489; raadsheer 24-07-1494 – 11-03-1514
 12. raad (tot 1497 ook advocaat) van Margareta van York 1490-1504
 13. pensionaris van Middelburg 1477-1481; landsadvocaat 1489-1494; stadsadvocaat van Dordrecht 1490
 15. J. was in 1487 schutter in het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde.
- DHSJ 12 deel 2 f. 3v; GAD 438 f. 399r; RekRek 190 f. 57r, 348 f. 116v, 3340 f. 112v-113r, 3349 f. 119v, RKZ 1 f. 17v, 19 f. 14v, 306 f. 19v-20r; *Procurateurs*, nr. 285; Damen, *Staat*, 450; Fölting, 'Landsadvocaten', 304-305; Kokken, *Steden*, 82-88; Van Steensel, mededeling; Schillings, *Matricule* II, 200; Unger, *Bronnen* II, 366, 367, 374, 376

1. Boullin, Cornelis

3. 21-05-1525
 5. Vlaanderen
 6. Jan Boullin (rentmeester van de exploten van de Raad van Vlaanderen 1477-1489; procureur-generaal aldaar 1489-1490) x Beatrijs van Namen
 7. Catharina, dochter van Albrecht van Loo* en Dieuwier van Cranenbrouck
 8. drie bastaardzonen bij Margareta Orys: Mathelin (deurwaarder bij de Raad van Vlaanderen); Pieter (procureur bij de Grote Raad van Mechelen); Filips (raadsheer te Gent, rentmeester van de markgraaf van Bergen op Zoom)
 10. griffier 11-11-1504 – 08-09-1505; rekenmeester 09-09-1505 – omtrent november 1511
 11. rentmeester van de exploten van de Raad van Vlaanderen 1495-1504; griffier in de Raad van Vlaanderen 1512->1518
 16. Thomas Beukelaar*: vriend?
- HvH 484 inleiding, 1737 d. 31-07-1518; RekReg 6 f. 15v; RekRek 338 f. 86r, 339 f. 81v, f. 161r, 347 f. 97r; *GPB* IV, 11; Damen, *Staat*, 450; Dumolyn, *Het hogere personeel*, 877-879; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 389-391

1. **Bourgondië, Maximiliaan van**

2. 28-07-1514
3. 04-06-1558
4. heer van Beveren, Veere (markies 1555), Vlissingen, Brouwershaven en Duiveland; ridder van de orde van het Gulden Vlies
5. Zeeland
6. Adolf van Bourgondië x Anna, dochter van Jan III Glymes van Bergen
7. Louise de Croy
8. M. is kinderloos overleden.
10. stadhouder 17-03-1547 – 04-06-1558
11. admiraal der Nederlanden 1540-1558; stadhouder van Utrecht 1547-1558
17. M. liet in 1558 een failliete boedel achter. HvH 32 f. 246r-247v; RekReg 494 f. 215v-216v; RekRek 382 f. 135v, 393 f. 114v; De Bruin, *Encyclopedie van Zeeland* 1, 201-202; Doeleman, *Lijst*, 12; Ermerins, *Eenige Zeeuwsche oudheden*, 32-33, 70-73; Sicking, *Zeemacht en onmacht*, 40, 55-56.

1. **Boymmer, Arend**

3. kort na 21-08-1548
 5. Chaam, Brabant
 6. zoon van een geestelijke?
 7. Marieke Frederiksdr.
 8. Frederick (pensionaris van Delft 1585-1587) x 1 Peterke, dochter van Frans Anthonis Matheus?, 2 Gertrud Backelier?; Engelbert x Bauck Albertsdr.; Pieter x 1 Machteld van Naarden, 2 Elisabeth van Haersolte; Neelken; Machteld x Gijsbert Arentsma; Willemijne x Lodewijk Rattaller; Magdalena x 1 Govert van Duvenee (opvolger van A. als griffier in Friesland), 2 Dirk Arum; Abel x Geis Jansdr. Herckema?
 10. secretaris (O) 1529-1540
 11. griffier in de Raad van Friesland 1541-1548
 12. dienaar en klerk van griffier Arend Sande-lijn* <1529
- HvH 1664 z.f.; RekRek 368 f. 97r, 445 f. 40v, 4457 f. 93v, 4458 f. 63r, 4460 f. 98r; Haga, 'Geslacht van Boeymer'; Heerma van Voss, 'Geslacht van Boeymer'; Koopmans, *De Staten van Holland*, 270-271; Kort, 'Lenen van de hofstede Cuyk', 112; Vries, 'It kânselarijpersoonel', 66, 74; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 430.

1. **Brîelis (ook: van Den Briel of van Rapenburg), Johannes (Jan)**

2. ca. 1481?
 3. 1554
 4. meester, licentiaat in de rechten, heer van Rapenburg
 5. Den Briel
 6. Jan Jansz. (burgemeester van Den Briel 1511; schepen van Den Briel 1521)
 8. Cornelia van Rapenburch x 1 Hendrik van der Broucke, 2 Roelof van den Venne; Elisabeth x 1 Floris van Wijngaarden, 2 Lodewijk van Binkhorst
 9. Leuven 1496?
 10. raadsheer (O) 17-03-1544 (niet aangetroffen voor 1545)-1554 (niet aangetroffen na 1547)
 12. raadsheer van de heren van Buren (Floris* en later Maximiliaan van Egmond) (vermoedelijk al in 1529) <1536->1549
 13. pensionaris van Haarlem 1510-1524
 17. J. maakte in 1554 zijn testament op in Buren, waarin hij zijn dochter Cornelia tot enige erfgename maakte. Zijn andere dochter Elisabeth overleedde hij vanwege haar schandelijke levenswijze.
- GRM 865 sen. 48; HvH 32 f. 33r-34r, 526 lijst van raadsheren voorin, 530 sen. 137, 1669 d. 29-08-1549, 5686; NDR II 1029 nr. 296; SAH 393 f. 20v, 394 f. 85v, 406 f. 24v; *Beroepen* dos. 595; *Chronologische lijsten* VI, nr. 3239; Drossaers, *Archief* 2, I 488, 677; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Voorne', 413; Schillings, *Matricule* III, 141

1. **Bronkhorst, Andries van (komt in de Raad vooral voor als 'baljuw')**

3. 1547?
4. ridder; heer van Abbenbroek, Schoot (circa 1520) en de stad aan 't Haringvliet
5. Den Briel. A. vestigde zich tijdens zijn raadsheerschap in Den Briel. Zijn vader zou afkomstig zijn uit Voorne. Een enkele keer komt A. in de bronnen voor als 'Andries van den Bryel'.
6. Willem Gijsbrechtsz. (van Bronkhorst) x Ewoute, dochter van Laurens Klaasz. 'de lijndrayer ten Brielle'
7. 1 Maria Sonck, 2 Wendelmoet van Boshuizen, dochter van Klaas Korf, weduwe van Reinier de Jonge*

8. Pieter x 1 Geertruid van Outshoorn, genaamd Sonneveld, 2 Marie van Heerjansdam; Klaas x Jacomijne van Poelgeest(?); Gijsbrecht x Adriana, dochter van Jan van Duivenvoorde*; Guillemine x 1 Alexius, bastaardzoon van Hendrik van Nassau*, 2 Jan, bastaard van Lannoy, 3 Jan van Casembroot; Machteld x François van de Werve; Laurens

10. raadsheer (O) 1519-1546

11. baljuw en ontvanger van het land van Voorne en Den Briel en Goedereede 1504-1541; raad in het Leenhof van Holland <1528-; A. kocht in 1536 het kasteleinschap van Oostvoorne voor veertig pond per jaar.

12. substituut van Floris van Egmond* als ruwaard, baljuw, kastelein en dijkgraaf van Putten 1538

13. hoogheemraad van Delfland 1522-1547

16. Jacobus Volcardus (humanist uit Den Haag. Onderwijzer van de zonen van Nicolaas Everaerts* en Viglius van Aytta*): A. was de mecenas en beschermheer van J. J. droeg zijn werk *Oratio de usu eloquentiae in obeundis muneribus publicis habita lovanij in disputationibus (ut vocant) quodlibetius* aan A. op.

17. Wellicht stamde A. af van een bastaardtak van het Gelderse geslacht Van Bronkhorst. A.' vader komt in de bronnen meestal zonder achternaam voor.

ADN 2191 f. 80r, 2380 f. 75r; HvH 29 f. 177r, 35 f. 184r, 493-504, 506, 508, 510-511, 514-517, 5653 passim, 5683-5684; NDR I 891; RekReg 5 f. 187v, 492 f. 23r-v, f. 119r-120v, f. 148v-149v, 494 f. 13r-14r, 661 f. 282r; RekReg 1160 f. 84v, 3354 f. 92r, f. 97r, 4453, f. 89r, 4633 f. 14r, 5256 f. 1v; *Chronologische lijsten* V, nr. 2244; *Procurateurs*, nr. 1129; Carstens, 'De bastaarden', 105; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheemraadschap*, 711; Hardenberg, 'De hofstede van Rijswijk', 141-142; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Voorne', 290; Kort, 'Stukken van de familie de Mérode', 50-51, 58; Schillings, *Matricule* IV, 104; Tervoort, *Iter Italicum, biographies* nrs. 450, 488; De Vocht, *Monumenta Humanistica*, 505-506

1. Brunt, Reinier

3. 15-10-1539

4. meester

5. Alkmaar, leefde ca. 1500 in Amsterdam

6. Cornelis Gijsbertsz.

7. Hillegond Hendricksdr.

8. Hendrik; Frederik; Liesbeth x Sijbrand

Hendriksz; Christina x Lambert (Reyersz.) van der Horst; Neel x Dirk Hendriksz. van Opmeer; Margriete x Jan van Persijn; Stijnen; Janneke/Johanna

10. procureur-generaal 1504-1523 - 11-04-1536 (vanaf 4 maart werd hij geheel vervangen door Jan van Dam* maar de weddebetalings liep nog door); raadsheer 23-09-1535 - 15-10-1539

11. onbezoldigd raadsheer in het Hof van Utrecht 1530-1535

13. pensionaris van Gouda 1519-1523

16. Floris van Egmond*: F. was een patroon van R.

ADN 2493 f. 468v; HvH 30 f. 10r-11r, f. 25v; NDR II 1029 nr. 280; OAG 1180 f. 14r, 1181 f. 55r; RekReg 358 f. 88v, 370 f. 102r, 371 f. 94r, 374 f. 106v-107r, 3293 f. 30r; SvH 99 f. 10v, 2283 f. 40v-41r; *Procurateurs*, nr. 1242; Doeleman, *Lijst*, 20; Van Doorn, 'Beknopte genealogie' 155-160; Van Doorn, 'Het geslacht', 168; Van Eeghen, 'De inquisite van Amsterdam', 79; Elias, *De vroedschap van Amsterdam*, 1, 15, 107; Tracy, *Holland under Habsburg rule*, 258

1. Bucho (ook: Aytta), Barend

2. 1465

3. 03-12-1528

4. meester; licentiaat in beide rechten

5. Swichum, Friesland

6. Gerbrand Aytta x Jets Bucama

9. Leuven 1484

10. raadsheer (O) 1520-1528

11. raadsheer in de Raad van Friesland 1515-1519

12. Lid van de Friese Raad onder Albrecht van Saksen 1499-1515

14. pastoor van Grouw (vermeld 1491-1495); pastoor van Huizum 1499; pastoor van Wirdum (vermeld 1500-1507); pastoor te Leeuwarden 1508-1519; deken van de Hofkapel 1519-1528

16. Viglius van Aytta*: B. was Viglius' oom en opvoeder; Gerrit Muylaart*: vriend; Erasmus: B. had een goed contact met E. en hield hem in hoog aanzien.

17. B. was voorstander van een krachtig monarchaal gezag. Hij diende de Saksers trouw en nam daarna de leiding van de Bourgondisch-Habsburgse partij in Friesland op zich. B. ondernam als Fries raadsheer verschillende diplomatieke missies. B. nam in 1523 in Bols-

ward de huldiging en eed aan Karel V af. B. is begraven in de Hofkapel in Den Haag.

HvH 494-502 passim, 5683-5684; Allen, *Opus Epistolarum* IV, ep. 1092; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus* I, 77-78; Postma, *Viglius van Aytta*, 14, 41; Prins, 'De grafzerken', 458; Theissen, *De regeering van Karel V*, 38-40; De Vocht, *History of the foundation* II, 97-98; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 179-180; Waterbolk, *Vigliana*, 9-10, 124

1. Camerhouwer, Cornelis

3. 1534?

5. Haarlem?

6. Lambrecht Camerhouwer (klerk van Haarlem)

8. C. was in 1528 reeds overgrootvader.

10. secretaris (O) 1508-1518

11. procureur-generaal in de Raad van Friesland 1518-1527; substituut-procureur-generaal van de Raad van Friesland 1527-1534?

13. klerk van de heemraden van Delfland 1512; rentmeester in het kwartier Delfland 1514

17. C. werd in 1522 voor Genemuiden gevangen genomen door Geldersen. Na het betalen van losgeld was hij in 1523 weer op vrije voeten. De substituut-procureurs-generaal in Friesland werden na C.' ambtsperiode in die hoedanigheid voor lange tijd 'Camerhouters' genoemd.

HvH 502 sen. 162; RekRek 343 f. 190v, 349 f. 139r, 605 f. 61v (vermelding 1508), 4438 f. 25r; SvH 1749 f. 17r; Kokken, *Steden*, 174; Postma, *Het hoogbeemraadschap*, 216; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 211

1. Capelle, Pieter van der

3. 1525

4. meester

5. Zeeland

6. Jacob van der Capelle (priester?)

10. raadsheer (O) 1515-1525

14. kanunnik van Sint Maarten te Middelburg 1515/1516-1523/1524; kapelaan van Oost-Souburg 1504-1505 (benoemd door zijn naamgenoot, de abt van Middelburg); kapitteldeken van de collegiale kerk van Kapelle

16. Nicolaas Everaerts*: In de correspondentie tussen twee zoons van N. wordt ook een heer Pieter van der Capelle genoemd als

'alleraardigste kennis'. Guépin ging er van uit dat hier de abt van Middelburg wordt bedoeld, maar gezien het raadsheerschap van P. tijdens het presidentschap van N. is hij wellicht een betere kandidaat.

GPB III, 686; HvH 491-499, 1036 passim; NNW VI, 269; De Bruin, *Encyclopedie van Zeeland* I, 269; Guépin, *De drie dichtende broers*, 186

1. Cassiopein, Thomas (Sanchio)

3. in de nacht van 10-11-1536

5. T.' familie kwam oorspronkelijk uit Laredo in Spanje. Zijn vader had zich in Middelburg gevestigd, waar hij in 1492 en 1499 optrad als gastheer voor de Spaanse natie. T. is vermoedelijk in Middelburg geboren, maar bracht een deel van zijn jeugd door in Den Haag.

6. Sanchio Cassiopein x dochter van Jan Grenier (zuster van Karel Grenier*)

7. Marie Domusdr.

8. Karel(drost van IJsselstein) x Anna van Groenewoud; Clementia x Arend van der Meer (broer van Willem van der Meer van Berendrecht*); Dominicus x Aaf van Zandwijk

10. substituut-procureur-generaal 1518-1520 (geheel ter vervanging van Karel Grenier 16-07-1520 - 11-10-1520); procureur-postulant 1520->1536

13. procureur van Dordrecht voor het Hof van Holland 1535; procureur van Leiden 1535-1536

15. procureur postulant bij het Leenhof van Holland <1529->1534

16. Karel Grenier*: K. was de oom van T. en vanaf in ieder geval 1508 diens voogd; Dominicus Boot*: D. werd door T.' echtgenote aangewezen als een van de voogden van T.' kinderen.

Audiëntie 1532 f. 105r; GAD 446 f. 119r; HvH 494 sen. 88, 518 sen. 230, 527 sen. 265, 5654 f. 61v; LH 4 f. 113v, 5 f. 14r; RekRek 355 f. 98v, 386 f. 157r, 3442 f. 68r, 3446 f. 55v, 4441 f. 22r, 4442 f. 24v; SAL 618 f. 47r; *Beroepen*, dos. 446; Fagel, *De Hispano-Vlaamse wereld*, 115, 329; Kort, 'De leenhoven van de heren van Vianen', 274, 320; Kort, 'Repertorium op de grafelijke leenen in Rijswijk', 570; Postma, *Het hoogbeemraadschap*, 119; Stoppelaer, *Inventaris van het Oud Archief*, nr. 941

1. Chalon, René van

2. 05-02-1519
 3. 15-07-1544
 4. ridder; ridder van de Orde van het Gulden Vlies 1540; prins van Oranje; graaf van Nassau, Vianden, Catzenelbogen, Tonnerre, Ponthieu, Charny etc.; burggraaf van Antwerpen en Besançon; heer van Breda, Diest, Grimbergen, Rumpst, Waesten, Kemmel, Walvergheem etc..
 5. Brabant
 6. Hendrik van Nassau* x Claudia, dochter van Jan van Chalon
 7. Anna, dochter van Anton van Lotharingen
 8. jong gestorven dochter. bastaard: Palamedes x Margareta van Mansfeld
 9. Samen met zeven andere jongens werd R. op het kasteel van Breda onderwezen door Charles de Carondelet, heer van Portelles.
 10. stadhouder 12-10-1540 – 15-07-1544
 11. drossaart van Brabant 1539-1544; stadhouder van Gelre 1540; lid van de Raad van State 1540-1544; stadhouder van Utrecht 1540-1544
 16. Lodewijk van Praet*: L. en R. waren goede vrienden.
 17. Doordat R. kinderloos stierf in 1544 gingen zijn bezittingen, waaronder het prinsdom Oranje, naar zijn neef Willem van Nassau (de zwijger, van Oranje).
- HvH 31 f. 88v-90r; NDR I 891; RekRek 375 f. 97r, 379 f. 108r; ROP IV 377; Van Alfen, 'De sterfdag'; Baelde, *De collaterale Raden*, 288; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus I*, 291; Blockmans, *Keizer Karel V*, 196; Carstens, 'De bastaarden', 109-110; Cools, *Mannen met macht*, 301; Doeleman, *Lijst*, 11; Van Gelder, 'De zestiende-eeuwsche glasschilderingen', 25; Rosenfeld, *The provincial governors*, 141

1. Clamp, Jacob

2. <ca. 1445
3. >1523
6. Klaas
7. Liesbeth (Liesbeth Pietersdr.) Coppier
8. Klaas x Machteld Dirksdr.; Katrijne
10. rentmeester van de exploten 09-1492 – >29-12-1494
11. ontvanger van de espargne en extra-ordinaire partijen 23-02-1493 – 23-02-1494; controleur 24-10-1491 – 1500, ? – >1511?; controleur van de reparaties aan het Hof, de

windmolens en de poorten van het bos van Den Haag 1505-1522?

12. In 1492 wordt vermeld dat J. al 32 jaar dienstbaar was geweest als suppoost en klerk in Holland, waarvan elf als rentmeester in Gouda (onder de hand van de rentmeester van Noordholland?); klerk van rentmeester van de exploten Jan van Assendelft* 1480; klerk van de rentmeester van Noordholland <1484-1487; rentmeester van het Haagse bos 1486-1492, onder de hand van Filips van Wassenaar*; klerk van de rentmeester van Bewesterschelde <1495

15. J. was samen met Karel Grenier*, Jan van Zevender* en Floris (Florisz.) Oom van Wijngaarden* in 1494 lid van de Haagse redrijkerskamer 'Met Ghenuchten'.

17. In 1523 werd het J. en zijn echtgenote toegestaan, uit dank voor J.s goede diensten, om de kamer of 'huysinge' staande op het Binnenhof aan de put te bewonen op voorwaarde dat ze het huis verlieten of genoeg ruimte maakten als de vorst of landvoogdes in Den Haag kwam.

AGH 2120 b f. 259r; RekReg 491 f. 202r-v; RekRek 339 f. 119v, 341 f. 152v, 358 f. 59v, 1977-1983, 4423 f. 51r, 4432 f. 15v, 4433 inliggend, 4624; RKZ 99 f. 150r; Van Boheemen, *Retoricaal*, 308; Van Kan, *Databank*

1. Cleve, Adam van

3. 1485
 4. heer op Cranenbroek 1455-1477
 5. Leiden
 6. Dirk
 7. Johanna, dochter van Floris Jansz. van Cranenbroek
 8. Anna x Timan van der Mije
 10. secretaris (O) 1441-1447; secretaris 1447-1485; substituut-procureur-generaal 1447; procureur-postulant bij het Hof van Holland 1447
 11. pachter van het schoutambacht van Abbekerk 1443-1447 en van het schoutambacht van Wijdenes 1446-1456; A. kreeg in 1477 levenslang het bode-ambacht van Hoorn van Maria van Bourgondië.
 12. knecht van gouverneur Willem van Laing 1440; stadhouder van de lenen in Holland van graaf Jan van Nassau 1460-
- Damen, *Staat*, 453

1. Coebel, François

2. ca. 1468

3. 12-09-1532

4. meester (vanaf 1486); heer van de Loo (te Voorburg)

5. Delft

6. Pieter Klaas Coebelsz. (veertigraad te Delft 1480) x NN Ruychrock van de Werve??

7. Christina, dochter van Dirk van Rijswijk*

8. Dirk; Anna x 1 Klaas van Oudelant (procureur-postulant bij het Hof van Holland), 2 Arend Boot (oom van Dominicus Boot*); Catharina x François Stalpaert van der Wiele (broer van Jacob* en Adriaan* Stalpaert van der Wiele)

9. Parijs 1485-1486; Leuven 1487; Orléans 1490

10. raadsheer (O) (14-06-1512) 1513-1514, 30-10-1515 – 10-11-1516; raadsheer 13-02-1514 – 30-10-1515 (tot 27-03-1514 bij absentie); raadsheer (P) 10-11-1516 – 12-09-1532

13. landsadvocaat 1499-1513; ontvanger van de gemenelandsomslagen 1505-1506; hoofdingeland van Delfland 1523

17. In naam was F. al in april 1508 als onbezoldigd raadsheer aangesteld met een belofte op de eerstvolgende vrijkomende plaats van bezoldigd raadsheer. Hij nam echter niet deel aan de raadszittingen, waardoor het weinig verbazingwekkend is dat hij in de ordonnantie van 1510 'vergeten' was in het rijtje raadsheren.

ADN 19017.39557, 19038.40449; HvH 488 passim, 500 namenlijst voorin, sen. 154; RekReg 345 f. 161v, 348 f. 116v-117r, f. 120r, 349 f. 125v-126r, 353 f. 91r-v, 367 f. 97v; SvH 1721 f. 13r; Van der Goes, 18 april 1555; Smit en Van Kan, 'Politiek en bestuur', 147; *Procurateurs*, nrs. 215 en 459; Fölting, 'Landsadvocaten', 307-308; Kokken, *Steden*, 71; Samaran en Moë, *Auctarium III*, 570, 606; Schillings, *Matricule III*, 32; Ward, *The cities and states of Holland*, 54-55

1. Cornelisz., Vincent

2. 1469

3. 14-06-1550

4. ambachtsheer van de Ketel (bij Delft) 1525; heer van Cabau

5. uit de buurt van Geervliet?

6. Cornelis Ottenz. (tollenaar van Geervliet 1508) x N van Boshuizen?

7. Maria, (bastaard)dochter van Jacob Ruysch*

8. Cornelis van Mierop*; Heijman van de Ke-

tel* x Janna Jansdr.; Margareta x Vincent Dammasz.*; Eva (of Aeffken) x Adriaan Stalpaert van der Wiele*; Magdalena x 1 Jan Laurens Martens, 2 Gerrit Hendriksz. van Ravensbergen (gedeputeerde van Haarlem); Martha x Witte Jacobsz.; Jacob (heer) van Cabau x Catharina Oosterling; dochter (? niet opgenomen in testament) x Pieter Bol*

10. klerk in de Rekenkamer 1504-1505; auditeur 31-12-1505 – 20-01-1509; bewaarder van de charters en registers 02-09-1518 – 14-06-1550; rekenmeester 20-01-1509 – 29-08-1541

11. gecommiteerde in de Raad van Financiën 1531-1546; thesaurier-generaal in de Raad van Financiën 1546-1550

12. klerk van rentmeester-generaal en rekenmeester Thomas Beukelaar* 1498->1499

16. Gerrit van Assendelft*: vriend; Jasper Lievenz. van Hogelande*: vriend

17. V. zou afstammen van een bastaardtak van de edele familie Kuyc. V. was een van de commissarissen voor de 'informatie' van 1514. V. nam in 1516 het initiatief tot de eerste gedrukte editie van het *Tractatus de cura rei publicae* van Filips van Leiden. Bij testament van 1549 liet V. weten in de Kloosterkerk in Den Haag begraven te willen worden, indien de grafkelder in het Sint-Jeronimusconvent te Delft nog niet gereed was. Uiteindelijk werd hij begraven in de Augustijnerkerk in Brussel. V. was een fervent verzamelaar van collatierechten in Hollandse kerken. V. wordt in de literatuur vaak vermeld als Vincent Cornelisz. van Mierop, maar in de bronnen komt hij stevast voor als Vincent Cornelisz. of zelfs gewoon als 'meester Vincent'.ACB 572-573; GRM 802 sen. 59; HvH 1670 d. 07-09-1550, 1673 d. 18-01-1557; LH 2 f. 53v; RekReg 6 f. 17r-v, 9 f. 179r; RekReg 194 f. 119v, 195 f. 118r, 338 f. 174r, 340 f. 193r, 343 f. 178v, 354 f. 100v, 366 f. 84v, 385 f. 140v, 5253 f. 1r, 4638 f. 13v; RKZ 1747 f. 13r (1530); Schagen 283; SvH 2279 f. 59v; *Procurateurs*, nr. 694; Baelde, *De collaterale Raden*, 248; Beelaerts van Blokland, 'Een legpenning'; Coldewij, *De heren van Kuyc*, 120; Fruin, *Informatie*, 6; Van Der Gouw, *Stukken*, 5; Van Hijum, *Grenzen aan macht*, 24; Hoek, Repertorium op de grafelijke lenen te Delft, 310; Van den Hoven van Genderen, *De heren van de kerk*, 236; Ibelings, 'Bevolking', 85; Koopmans, *De Staten van Holland*, 251; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Strijen', 45; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Putten', 142; Leverland, *St. Pancras op*

bet *Hogeland*, 125; Tracy, *Holland under Habsburg rule*, 47-48; Van Weel, 'Manrique', 380-381

1. Coulster, Abel van

2. 1477 (niet 1468)
3. 21-11-1548
4. meester; ridder >1535 <1544
5. Dordrecht
6. Ijsbrand van Coulster x Machteld van Alkemade
7. Ysabeau Longin, dochter van Simon Longin en Marguerite de Berthos
8. bastaard: Sibilla (bij ene Geertruid, gelegiti-meerd in 1536) x Jan van Dam*; Maria x An-ton van Kats*; Anna x 1 Jan van Dopselaar, 2 Jan Fruytiers; Machteld x Arend de Juede (heer van Herdingveld, in 1570 als kastelein van Loevestein doodgeschoten door geuzen)
9. Keulen 1490; Orléans 1494
10. raadsheer (O) 1504-1506, 30-10-1515 - 23-07-1516; raadsheer 27-07-1506 - 29-10-1515 (tot 08-11-1511 bij absentie), 15-07-1516 - 21-11-1548
16. Erasmus: E. doet de groeten aan A. in ver-schillende brieven. Volgens een brief van E. had A. de gewoonte om te vluchten in E.' werken als zijn geest teveel gekweld werd door het werk in de Raad.
17. Het kasteel van de Van Coulsters werd in 1517 door Geldersen in de brand gestoken.
GAD 437 f. 70v, 445 f. 68r; HvH 26 f. 74r, 483-485 pas-sim, 536 sen. 197, 1672 d. 12-12-1555; RekReg 8 f. 246r-v; RekReg 340 f. 189v, 349 f. 125v-126r, 350 f. 123r, 383 f. 131v; *Procurateurs*, nr. 283; Van der Aa, *Biografisch woordenboek* III, 777-778; Van Gouthoe-ven, *D'oude chronijcke*, 163; Van Heussen, *De oudhe-den en gestichten van Delft*, 361; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland', 405; Van Nierop, 'Adellijke bastaarden', 16; Van Nierop, *Van ridders tot regenten*, 156; Plomp, 'Legitimaties', 112

1. Cruesinck, Frans

3. 13-08-1505
5. buiten Holland en Zeeland
6. Floris Cruesinck x Janne Buysers
10. klerk extraordinaris in de Rekenkamer 1497; klerk in de Rekenkamer 1500; reken-meester 12-07-1504 - 13-08-1505
12. klerk van rekenmeester Willem van der Goes 1497-1499
16. Jacob Cruesinck*: oom

RekReg 5 f. 60r; RekReg 193 f. 117r, 195 f. 117v, 196 f. 127v, 338 f. 173r, 339 f. 160v; Wimersma Greidanus, 'De afkomst', 217

1. Cruesinck, Jacob

3. 05-10-1493
5. buiten Holland en Zeeland
6. Cornelis Hendriksz. Weitkin x Geerburg, dochter van Hendrik Teilinck (kamerdienaar van Jacoba van Beieren)
7. Margriet, dochter van Arend van der Does
8. Cornelis (ridder 1486) x Hildegonde van Alkemade; Filips (gedoopt in 1464); Arend (domkanunnik 1472-1513); Ursula x Hen-drik Swaeff; Barbara x Lodewijk Quarré
10. klerk van de Rekenkamer 03-01-1446 - 09-05-1447; auditeur 10-05-1447 - 20-11-1463; rekenmeester 05-12-1463 - 09-02-1464, 05-07-1477 - 05-10-1493
11. schout van Westwoud 1453/1454 - ?; re-kenmeester in de Rekenkamer van Brabant 1464-1474; rekenmeester in de Rekenkamer te Mechelen 1474-1477
12. klerk van rekenmeester Bartholomeus à la Truye ca. 1440-1446; in dienst van Margareta van York om het koorn te 'buerne' 1493
16. Lucas van Teilingen*: Lucas was J.s oom-zegger en klerk; Frans Cruesinck*: oomzegger HvH 521 sen. 242; RekReg 5 f. 60r; RekReg 189 f. 54v, 3344 f. 150v; Bos-Rops, 'Power', passim; Damen, *Staat*, 454; Wimersma Greidanus, 'De afkomst', 209, 216

1. Dam, Adriaan van

3. 1536
5. Den Haag?
6. Floris van Dam (priester) + Liesbeth, doch-ter van Klaas de Wilde (legitimatie 1517)
7. 1 Janneke van Neck, 2 Aleid Cornelisdr.
8. Klaas (1555) (bastaard bij Dorothea Wil-lemsdr.); Adriaan van Dam Adriaansz..?; dochter van zijn echtgenote x Dirk van Wa-veren (procureur postulant)
10. procureur postulant bij het Hof van Hol-land 1509 - >1533; substituut-procureur-ge-neraal 1505, 1507, 1510/1511
12. klerk in de griffie van het Hof van Holland
13. stadsprocureur van Amsterdam >1524-1534; stadsprocureur van Leiden 1524-1534
15. procureur postulant bij het Hollandse Leenhof 1520-1534

16. Floris van Egmond*: vanaf in ieder geval 1504 tot aan zijn dood behartigde A. de belangen van F. in Den Haag.

17. A. overleed in het convent 'Rapenburch' te Leiden, waar hij ook zijn testament had opgemaakt.

GAA 5014-1 f. 23v, 5014-4 f. 27r; HvH 517 sen. 27 (1546), 1856; NDR II 1029 nrs. 20, 336, 338; RekReg 7 f. 28r-v, 8 f. 97v-98r; RekRek 1135 f. 74r, 4436 f. 24r; SAL 605 f. 58v, 617 f. 46v; SvH 1739 f. 8r; Ter Gouw, *Geschiedenis* V, 332; Plomp, 'Legitimaties', 101, 108

1. Dam, Jan (Huge) van

2. ca. 1513

3. 24-04-1568

5. Den Haag

6. Klaas van Dam* x Magdalena Willemsdr.

7. Sibilla, bastaarddochter van Abel van Coulster*

8. J. overleed zonder wettige nakomelingen.

9. Leuven 1528?

10. substituut-procureur-generaal 17-09-1535 – 31-08-1543; rentmeester van de exploten (bij provisie) 12-02-1541 – 02-04-1541; secretaris (O) 28-03-1541 – 05-09-1543; griffier 05-09-1543 – 25-03-1557; rekenmeester 26-03-1557 – 25-04-1568

DHOA 6126; HvH 30 f. 7r-v, f. 25v, f. 31r-v, 31 f. 41r, 538 sen. 271, 5963 d. 12-02-1540; RekReg 494 f. 244v-245r, 495 f. 130v-131r; RekRek 371 f. 94v, 378 f. 96r, 392 f. 129v; SvH 2282 f. 50r-v; Bos-Rops, 'Power', 64; Hoynck van Papendrecht, 'Uittreksel', 80; De Man, 'Sprokkels', 112; Plomp, 'Legitimaties', 112; Schillings, *Matricule* IV, 14

1. Dam, Klaas van

3. 1536

5. Den Haag?

6. Willem van Dam*

7. Magdalena Willemsdr.

8. Jan* x Sibilla van Coulster; Joost (secretaris van het Hof van Holland) x Catharina van der Bronkhorst; Willem (jong gestorven); Willem* x Maritgen, dochter van Gijsbert Dirksz. van Couwenhoven; Anna x Jan Doublet; Maria x Johan Essinck; Engel x Jan Purtijk*

10. secretaris (O) ca. 1509 (in 1536 wordt vermeld dat hij het ambt 28 jaar bediend had)-1535; griffier bij provisie (samen met Jasper de Beauvoir*) 1514; substituut-procureur-

generaal 1522 – 17-09-1535; procureur-generaal 06-10-1522 – 28-03-1523

15. K. was in 1532 lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij.

Audiëntie 793 f. 35r; DHSJ 92; GRM 814 sen. 12 f. 75r; HvH 515 sen. 258, 538 sen. 271, 1668 d. 07-01-1547, 5963 d. 20-12-1536; RekRek 349 f. 125v-126r, 356 f. 95v, 357 f. 92v, 371 f. 94v, 4436 f. 41v, 4443 f. 31v; SvH 99 f. 62r; Instructie 1510, artikel 2; Hoynck van Papendrecht, 'Uittreksel'; Smit en Van Kan, 'Politiek en bestuur', 144

1. Dam, Willem van

3. 24-06-1521

5. Den Haag?

6. Jan Huge van Dam?

7. W. liet een weduwe achter.

8. Adriaan; Adriana, Josine; Klaas* x Magdalena Willemsdr.

10. secretaris (O) 1509-1511, 1515-1517; secretaris 23-11-1511 – 30-10-1515, 22-01-1517 – 24-06-1521

12. klerk van rentmeester van Zuidholland Adriaan Cornelisz. 1501-1503

HvH 26 f. 103-106r, 515 sen. 258, 538 sen. 271; RekRek 337 f. 80r, 343 f. 193v, 345 f. 158r, 349 f. 125v-126r, 351 f. 120v-121r, 358 f. 88r, 598 f. 44v, 600 f. 38r, 4436 f. 26v; Smit en Van Kan, 'Politiek en bestuur', 144

1. Dam, Willem van

3. vlak voor 29-10-1587

5. Den Haag

6. Klaas van Dam* x Magdalena Willemsdr.

7. Maritgen, dochter van Gijsbert Dirksz. van Couwenhoven

10. secretaris (O) 1536-1570

12. klerk van procureur-generaal Reinier Brunt* 1533; substituut-griffier van Jan van Dam* 1545

15. W. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1541, 1543, 1550, 1552

16. Jacob de Milde (pensionaris van Leiden): zwager

17. W. is begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk. DHSJ 29 los vel, 92; HvH 36 f. 226r, 1667 d. 18-05-1545, 5963 d. 20-12-1536; RekRek 389 f. 150v, 4455 f. 43v, 4468 f. 34r; MR, 63; Hoynck van Papendrecht, 'Uittreksel', 80; Pabon, *Hofboeken*, 409; Wildeman, *Aanteekeningen* (1902), 5

1. Dammasz., Vincent

2. ca. 1486

3. 28-08-1554
 4. heer van Droogendijk
 5. Het land van Putten?
 6. Dammas
 7. 1 dochter van Janne Simonsdr. en wellicht Meeus Pietersz., 2 Margareta, dochter van Vincent Cornelisz.*
 8. Marycgen (oudste dochter); Dammas van Droogendijk* x Geertruida, dochter van Willem Pijnsen*; Cornelia x Heyman (Adriaansz.) van Blijenburch (thesaurier en afgevaardigde van Dordrecht); Maria x Cornelis Suys*
 10. klerk in de Rekenkamer 21-12-1511 – 16-06-1526; auditeur 16-06-1526 – 23-11-1531; rekenmeester 06-12-1531 – 28-08-1554; substituuat van de bewaarder van de charters en registers 1531 – 1553 (Vincent Cornelisz.* en Viglius van Aytta*); bewaarder van de charters en registers (bij provisie) 23-06-1550 – 25-11-1550
 11. secretaris van Karel V 1516? (V. noemt zich de 'confrère' van secretaris Guillaume de Barres)
 12. klerk van Jehan Lettin (griffier van Filips de Schone) 1506; klerk van de eerste secretaris en audiëntier Philips Haneton 1511
 15. V. was lid van het Sacramentsgilde te Den Haag.
 17. V. stierf te Dordrecht tijdens een commissie en werd aldaar begraven.
- ACB 89; ADN 19120.42950; Audiëntie 1646:2 Maria van Hongarije aan Vincent Dammasz. (15-12-1550); GAD 556.5; RekReg 9 f. 178r-v, 492 f. 90r-v, 494 f. 128r; RekReg 361 f. 87r, 364 f. 36v, 366 f. 85r, 374 f. 112r, 384 f. 85r, 385 f. 140v, 386 f. 160v, 388 f. 136v, 390 f. 114r, f. 116v, 5267 f. 24v; SAL 600 f. 191v; Van der Aa, *Biographisch woordenboek* xvii, 1084; Beelaerts van Blokland, 'Een legpenning', 143-144; Engels, *Haagse gasthuizen*, 55; Van Der Gouw, *Stukken*, 5; Koopmans, *De Staten van Holland*, 247; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Putten', 196, 204; Mijs, 'Familie-Aanteekeningen', 332

1. Daniëlsz., Jan

3. 1549?
5. Mechelen?
8. dochter x Gillis van der Straten
9. Leuven 1504?; Orléans 1510?
10. secretaris (O) 1515-1517; exploitateur/deurwaarder (van den lande) 1518, 1521-1526

11. secretaris bij de Grote Raad van Mechelen 1515-1549?

17. J. valt vermoedelijk te identificeren met de 'Jo. Danielis Secretarius Caesareus' van wie Janus Secundus (zoon van Nicolaas Everaerts*) een medaille vervaardigde.

HvH 1039 d. 24-11-1519; RekReg 349 f. 125v-126r, 357 f. 100r, 4441 f. 19r, 4449 f. 50v; *Procurateurs*, nr. 528; Dekker, *Janus Secundus*, 252; Smolderen, 'Jean Second', 72-73; De Moor, *Verborgen*, 393

1. Does, Reyer van der

2. 12-12-1516
3. 02-02-1597
5. Delft?
6. Frank van der Does x Dieuwier van Eversdijk Simonsdr.
7. Maria, dochter van jonge Jan Ruychrock van de Werve
8. Maria x Nicolaas Stalpaert van der Wiele (zoon van Cornelis en daardoor oomzegger van Adriaan*?); dochter x Jan van Kuyck
10. klerk in de Rekenkamer 1543-1550; auditeur 28-03-1550 – 26-09-1554; rekenmeester 26-09-1554 – 1572 (daarna met de rest van de kamer uitgeweken naar Utrecht, waar het college nog tot 1585 (sporadisch) actief is, maar ondertussen in Den Haag een andere kamer werd opgericht)

11. ontvanger-generaal van Utrecht bij provisie 1555; eerste meester in de Rekenkamer van Gelre 1559-1563

12. klerk van Vincent Cornelisz.* <1536-1541

16. Simon van der Does (klerk van Vincent Dammasz.* (1536), schepen van Den Haag 1556); broer

ADN 2510 f. 104r; Audiëntie 1530 f. 252r; HvH 1672 d. 24-10-1556; RekReg 494 f. 32r-v, f. 118v-119r, f. 183v-184r; RekReg 379 f. 111v, 385 f. 140v, 389 f. 147r-v, 5262 f. 27v; Martens van Sevenhoven, *Het archief der Geldersche Rekenkamer* I, 6-7; Polvliet, *Genealogie*, 11-12; Van Rooijen, '16de-eeuwse overlijdensdata', 232; Smit, 'Bijdrage', 189-190; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 10

1. Dorp, Cornelis van

2. 1445
3. 22-02-1503
4. ridder 1486, heer van Dorp 1460, van Benthuizen 1466-1488

5. Delft
6. Jan van Dorp x Aleid van der Woude alias van Alkemade
7. 1 Elisabeth van Almonde, 2 Aagte van Boshuizen
8. Uit Elisabeth van Almonde: Jan x Catharina van Abbenbroek; Cornelis x Josina van Roetselaar; Arend (priester); Gerrit (kanunnik); Anton (ridder Duitse orde?); Jacob x 1 Elisabeth van Alphen, 2 Machteld van der Does; Adriaan x 1 Cornelia van Abbenbroek, 2 Josina van Weijburg; Elisabeth x Albrecht van Adrichem; Maria x Pieter Hubrechtsz. van Schiedam; Magdalena x 1 Willem van Adrichem, 2 Daniël van Kralingen
10. raadsheer (O) 1477-1479, 1487-1489, 1493; raadsheer 18-02-1493 – 22-02-1503 (opvolger van Filips van Wassenaar*)
11. baljuw en dijkgraaf van Delfland 1469-1480 (resigneert het ambt in 1480 aan Filips van Wassenaar*); baljuw van Maasland 1469-1480 (wordt opgevolgd door Filips van Wassenaar*)
13. schepen van Delft 1460, 1463, 1475, 1484; lid van de veertigraad van Delft 1476; burgemeester van Delft 1480-1482, 1485, 1487, 1490; hoogheemraad van Delfland 1492-1496
15. C. kan door zijn goede connecties met de Van Wassenars tot het Kabeljauwse netwerk gerekend worden.
16. Jacob Ruysch*: vriend; Jan van Wassenaar*: leenheer
17. C. is begraven in de Hofkapel te Den Haag naast het Petrus- en Paulusaltaar. HvH 478-479 passim, 478 sen. 147; RekRek 194 f. 93v, 337 f. 167r; Damen, *Staat*, 455, 459; Janse, *Ridderschap*, 450; De Moor, 'Schenkers', 49, 67; Postma, *Hoogheemraadschap*, 413

1. **Droogendijk, Dammas (Vincentz.) van**
2. ca. 1522
3. 22-09-1560
4. meester
5. Den Haag
6. Vincent Dammasz.* x Margareta, dochter van Vincent Cornelisz.*
7. Geertruid, dochter van Willem Pijnsen*
8. Willem; Margareta x Anton van der Noot
9. Leuven 1537
10. advocaat postulant 1554; raadsheer (O)

- 29-10-1554 – 13-11-1559; raadsheer 13-11-1559 – 22-09-1560
11. raad in het Leenhof van Holland 1548
15. D. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1550, 1552, 1555, 1558
16. Cornelis Suys* en Arnoud Sasbout*: D. benoemde hen tot zijn executeurs-testamentair
17. D. ligt begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk.
- Audiëntie 1646:2 Maria van Hongarije aan het Hof van Holland (10-05-1554); DHSJ 92; HvH 35 f. 261v-262v, 527-529 passim, 5654 passim, 5687, 5689; LH 2 f. ov; RekRek 384 f. 85r; Schagen 289; SvH 2289 f. 8r; Van Der Gouw, *Stukken*, 5; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Putten', 204; Mijs, 'Familie-Aanteekeningen', 333; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 40, 64; Schillings, *Matricule IV*, 155, 717

1. Duivenvoorde, Jan van

2. 1467
3. 01-07-1543
4. meester, ridder 1528 (door de prins van Denemarken?), heer van Warmond, Esselikerwoude en Alkemade 1526, heer van Starrenburg en Noordwijkerhout
5. Holland (Leiden)
6. Arend van Duivenvoorde x Margareta van IJsselstein
7. Maria, dochter van Filips van Matenesse
8. Maria x Jan van Doornick (raad van Amersfoort); Jacob (raadsheer 1573-1575) x Hendrika van Egmond; Margareta (juffer in het klooster van Bedbur); Gijsberta (non in Rijnsburg); Ienne, (proostin in Nivelles); Adriana (kanunnikes in Nivelles), later x Gijsbrecht van Bronkhorst (zoon van Andries*?); Jan (schepen van Haarlem 1562, 1564; burgemeester en vroedschapslid van Haarlem 1565-1566) x 1 Margriet van Liere, 2 Magdalena van Foreest; Maria en Anna, kanunnikessen in Bergen; Jacoba, kanunnikes in Maubeux; Jacobmijne en Johanna (proostinnen te Nivelles)
9. Orléans 1497-1499
10. raadsheer (O) 1500-1508, 30-10-1515 – 23-07-1516; raadsheer 20-03-1508 – 29-10-1515, 15-07-1516 – 01-07-1543
11. raad in het Leenhof 1520
13. hoogheemraad van Rijnland 1503-1515; hoogheemraad van Schieland 1503-1543
15. rentmeester van de abdij Leeuwenhorst 1531-1544

16. Floris (Jansz.) Oom van Wijngaarden*: zwager; Jacob Oom van Wijngaarden (broer van Floris Florisz. Oom van Wijngaarden*): zwager

17. In 1534 was J. ernstig ziek en werd door Gerrit van Assendelft* beschreven als 'afgaende'. Audiëntie 1524 f. 137r (Gerrit van Assendelft aan Anton van Lalaing, 01-01-1528), 1529 f. 63r (idem aan idem, 29-12-1534); HvH 26 f. 74r, 481-485 passim; LH 2 f. or; RekReg 342 f. 150r, 349 f. 125v-126r, 350 f. 123r, 378 f. 91v; SvH 99 f. 124v; *NNBW* I, 772; *Procureurs*, 184; Brand, *Over macht*, 94; Brokken ed., *Herren van Stand*, 94, 96; Van Drie, 'Inhoud en gebruik', 88; Van Gent, 'Pertijelike saken', 260; De Moor, 'Schenkers', 67-68; Van Nierop, *Van ridders tot regenten* (1990), 20-21, 159, 167

1. Dullekern, Tielman van

3. 16-06-1526

5. Dordrecht

6. Wouter van Dullekern

7. Aleid van Alkemade

8. T. is zonder wettige kinderen overleden.

10. klerk in de Rekenkamer 1505-1509; auditeur 25-01-1509 – 15-12-1511; rekenmeester 15-12-1511 – 16-06-1526

11. ontvanger van de espargne en extraordinaire partijen 1499-1505

12. klerk van ontvanger van de bede en rentmeester-generaal Thomas Beukelaar* <1486-1496; klerk van rentmeester-generaal Jan van Oudheusden*, verantwoordelijk voor de rekeningen van Zuidholland 1499-1501; rentmeester van de graven van Nassau van hun bezittingen in Noordholland, vermeldingen in 1495, 1507-1508 en 1522. Bij zijn dood in 1526 werd T. vermeld als rentmeester en registermeester van Hendrik van Nassau.*

16. Pieter Bol*: T. was de oom van P. en liet zijn goederen aan hem na.

17. T. ligt begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk.

DHMM I p. 56; HvH 27 f. 222r; NDR I 49; RekReg 6 f. 25r-v, 29 f. 53r; RekReg 191 f. 121v, 192 f. 101r, 341 f. 149r, 343 f. 180r, 347 f. 96v-97r, 361 f. 86v, 5249 f. 11-4r, 5250 f. 11-2r; SvH 1706 f. 19r-20r; Balen, *Beschrijving*, 419; Drossaers, *Archief* I, L 229, 230; Hoek, 'Reptorium op de lenen van de Lek en Polanen', 171

1. Egmond (ook: IJsselstein; graaf van Buren), Floris van

2. 1469

3. 14-10-1539

4. graaf van Buren en Leerdam, heer van IJsselstein, Sint-Maartensdijk, Scherpenisse, Kortgene, Kranendonck, Grave

5. Holland

6. Frederik van Egmond x Aleida van Culemborg

7. Margareta van Glymes-Bergen, dochter van Cornelis van Strijen-Zevenbergen

8. Maximiliaan x Françoise, dochter van Hugo de Lannoy; Anna x 1 Joseph de Montmorency, 2 Jan, graaf van Horne; Walburga x Robert van der Marck

10. substituut stadhouder voor zijn oom Jan van Egmond* 1511 (en in de praktijk al eerder) – 19-11-1515

11. kamerheer van Filips de Schone vanaf 1493; stadhouder van Gelre vanaf 1510 in de door de Habsburgers beheerste delen; kamerheer van Karel V vanaf 1513; stadhouder van Friesland 1515-1517; lid van de Raad van State 1531-1539; baljuw, kastelein en kapitein van Schoonhoven

12. lid van de Raad van Margareta van Oostenrijk 1506

15. De Van Egmonds waren de leiders van de Kabeljauwen.

16. Erasmus: E. stimuleerde de patronage van F. Ze hadden contact vanaf in ieder geval 1503.

17. F. werd ridder van het Gulden Vlies in 1505. Hij was een befaamd veldheer, die al op jonge leeftijd met zijn vader op veldtocht ging. In de jaren 1507-1508 was hij een van de weinigen die een goed tegenwicht wist te bieden tegen Karel van Gelre. Begin 1511 verklaarde F. zelfstandig de oorlog aan Utrecht, nadat de stad geprobeerd had IJsselstein in te nemen. Er werd uiteindelijk een vrede bemiddeld door Maximiliaan en Margareta van Oostenrijk.

HvH 26 f. 41r; NDR II 1029 nr. 336; *NNBW* III, 324-325; Allen, *Opus Epistolarum* IV, ep. 1192; Baelde, *De collaterale Raden*, 257; Cools, *Mannen met macht*, 202-204; Deck, *Genealogie der heren en graven van Egmond*, 65-68; Kalveen, *Bestuur*, 143-144, 181-182, 218, 415-416; Le Glay, *Correspondance*, nr. 326; Rosenfeld, *The provincial governors*, 302; Tracy, *The politics of Erasmus*, 21; Wijsman, *Gebonden weelde*, 234

1. Egmond, Jan van

2. 1438

3. 21-08-1516

4. ridder 1465, ridder van de Orde van het Gulden Vlies 1491, heer (vanaf 1486 graaf) van Egmond, Baer, Purmerend en Hoogwoud en Aartswoud 1490

5. Holland

6. Willem van Egmond x Walburga van Meurs

7. Magdalena van Werdenburg (nicht van Maximiliaan van Oostenrijk)

8. Josina (jong gestorven); Josina x Jan II van Wassenaar, zoon van Jan van Wassenaar*; Walburga x Willem van Nassau; Catharina x Frank van Borselen; Anna (abdis van Loosduinen); Willem; Johanna x George Schenk; Jan x Françoise van Luxemburg; George (bischop van Utrecht); Filips. bastaard: Allard x Geerte Wiggersdr.

10. raadsheer 12-04-1477 – 16-04-1477; stadhouder 07-10-1483 – 19-11-1515

11. J. pachtte in 1463 het schoutambt van Alkmaar voor vijftig jaar; baljuw van Nyenburch 1476-1478 (hierna liet hij het ambt waarnemen tot aan zijn dood); baljuw van Putten 1480-1499; kastelein van Gorinchem en drossaard van het Land van Arkel en Gorinchem 1480-1516; baljuw van de Veluwe 1487; dijkgraaf van Geestmannerambacht 1495; baljuw van Delfland 1458-1461, (tevens dijkgraaf) 1466-1469; schout van Hoorn 1484-1485

12. kastelein van Teilingen in de naam van de heer van Veere 1487-1503; kastelein van het slot Loevestein 1476-?

15. J. was een Kabeljauwse voorman; J. stichtte tijdens zijn stadhouderschap de rederijderskamer de 'Groene Laurierspruit'; J. was deken van het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde <1487->1499, terwijl zijn hofmeester Mathyas de Thayes een van de hoofdmannen was.

16. Jan en Filips van Wassenaar*: J. en de Van Wassenaars waren bondgenoten in de partijtwisten. J. was deken van het Sint-Jorisschuttersgilde toen de Van Wassenaars hoofdmannen waren in 1486 en 1491. J. was de voogd van de zoon van Jan van Wassenaar*.

17. J. maakte een tocht naar het Heilige Land en werd daar in 1465 tot ridder geslagen. Hij heeft zich vele malen op het slagveld onder-

scheiden. J. werd begraven in de kerk bij het slot Egmond. J.s bijnaam was 'Mancke Jan'.

DHSJ 12 deel 2 f. 20v, 13, 16; RekRek 180 f. 35r, f. 50r, 350 f. 123r, 1130 f. 100r, 1133 f. 47v, 1151 f. 36v, 3816-3832, 4913 f. 3r; Van der Aa, *Biografisch woordenboek* V, 51-52; Van Boheemen, *Retoricaal*, 304; Brokken ed., *Heren van stand*, 48; Damen, *Staat*, 456-457; Dek, *Genealogie der heren en graven van Egmond*, 48, 50-52; Van Gent, 'Pertijelike saken', 223-229, 304; Van Gent, 'Jan van Egmond'; Van Herwaarden, *Dordrecht*, 176; Janse, *Ridderschap*, 128; Postma, *Hoogheemraadschap*, 413; Prins, 'Grafzerken', 457

1. Ernst (van Bassen), Bartout

3. 12-02-1583

5. Amsterdam

6. Jan Ernst (de oude) x Anna Berteltsdr. (of Bartoutsdr.)

7. 1 Maria (†1574), dochter van Jan Hanneman,

2 Agniete, dochter van Cornelis van der Burch

8. uit 1: Cornelis; jong gestorven kind (1559);

jong gestorven kind (1564), uit 2: jong gestorven kind (1578/1579); jong gestorven kind (1581)

10. griffier 20-09-1557 – 12-02-1583

15. B. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1565.

17. B. liet zich in de Haagse Sint-Jacobskerk op het koor begraven.

HvH 528 sen. 151, 1672 d. 14-12-1555; RekReg 495 f. 47r-48r; RekRek 393 f. 55v; *Beroepen*, dos. 557; Elias, *De vroedschap van Amsterdam*, 303-304; Gijsberti Hodenpijl, 'Afkomste van die van der Meeren', 78; Janse ed., *Johan Huyssen*, xlii-xliii; Van Kan, 'Rondom Sint Joris', 15; Van Rooijen, '16de-eeuwse overlijdensdata', 232; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 62, 72; Wildeman, *Aanteekeningen* (1902), 10, 25, 28, 30

1. Essche, Jan van

3. 14-10-1505 (niet 1498)

5. Dordrecht? (het rentmeesterschap van Zuidholland was in de vijftiende eeuw gemonopoliseerd door Dordtenaren)

6. Jan

8. Klaas* x Kunegont, dochter van Klaas Bartelmeusz.; Zoete x ? van Goer

10. rentmeester-generaal 01-01-1480 – 31-12-1489; raadsheer (P) 01-01-1490 – 14-10-1505

11. rentmeester van Gorinchem, het land van Arkel, Half-Asperen, Heukelum en Ter Lee-de 1477-1479; rentmeester van Zuidholland en Strijen 1477-1479

12. kamerdienaar van de graaf van Charolais 1467

15. J. was schutter in het Sint-Jorisschuttersgilde te Den Haag.

17. J. liet in 1484 in de Kloosterkerk te Den Haag een grafkapel bouwen. In 1491 werd J. voor de Grote Raad gedaagd wegens gepleegde fraude tijdens zijn ambtstermijn als rentmeester-generaal.

DHSJ 12 deel 2 f. 11v-12r; HvH 478-484 passim, 506 sen. 70; RekReg 175 f. 54v, 339 f. 148r, 575-576; SAH 414 f. 93r; Damen, *Staat*, 459; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 76; Janse, *Ridderschap*, 387; Mulder, 'Kloosterkerk', 374

1. Essche, Klaas van

2. 1460

3. 25-07-1543

5. Dordrecht?

6. Jan van Essche*

7. Kunegont, dochter van Klaas Bartelmeusz.

8. Margriete; Marie x Vincent van Levenstein; Jan; Jacob; Cornelia (Neelken) x Hendrik van der Haer. bastaard: Jan (bij Ursula, dochter van Jacob Cruesinck?) (baljuw van Beverwijk) x Jacobine van Wissenkerke

10. rentmeester van de exploten 30-12-1489 – 27-03-1491; rekenmeester (P) 09-03-1509 – 29-08-1510; rekenmeester 29-08-1510 – 25-07-1543

11. muntmeester-generaal 1480-1482; rentmeester van Den Briel, Goedereede en Voorne 1496 – >1500; rentmeester van Noordholland 1486-1491

12. klerk van Jan van Essche*

15. lid van het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde 1487

16. Nicasius Hackenay*: in 1511 noemt K. in een brief N. zijn 'ancien amye'

ACB 89; ADN 18834.27014; DHSJ 12 deel 2 f. 3v; HvH 490 sen. 311, 502 sen. 170, 506 sen. 70; RekReg 5 f. 46v, 30 f. 52v; RekReg 320-325, 343 f. 179v, 345 f. 155r, 378 f. 93r, 379 f. 113r, 380 f. 118v, 4430, 4431 ingenaaide sententie aan het eind van de rekening; SAH 414 f. 93r; *Beroepen*, dos. 356; Van der Aa, *Biografisch woordenboek* V, 229; Bos-Rops, 'Power', 63; Damen, *Staat*, 459; De Jongh, 'Aantekeningen van Reinier Moons', 52-53; De Man, 'Sprokkels', 110

1. Everaerts, Nicolaas

2. 1462

3. 09-08-1532

4. *doctor* in beide rechten (1493)

5. Grijskerke, Zeeland

6. Everaert Pietersz. x Zoetje (Glycera)

7. Elisabeth Bladel (mogelijk zus van audiëntier Laurens du Blioul)

8. Niet minder dan achttien kinderen. Isabella/Elisabeth (kloosterlinge te Delft); Pieter (geestelijke in Zeeland); Everard (o.a. ridder, lid Geheime Raad 1548-1557, president Grote Raad van Mechelen 1557-1561) x 1 Geneviève van der Goes, 2 Margareta van Roon, 3 Jeanne Spruit; Nicolaas* (ook wel Grudius) x 1 Anna, dochter van Nicolaas Coebel, 2 Johanna Moys; Adriaan (ook wel Marius, kanselier in Gelre); Jan (ook wel Janus Secundus); François x Catharina, dochter van Felix Doublet; Catharina x Pieter van Sinte Pieters*; Petrus Hieronymus; Helena x Hendrik Ameyde (advocaat voor de Raad van Brabant); Sophia (kloosterlinge te Delft); Catharina; Wilhelmina

9. Leuven 1479-1493

10. president 31-07-1510 – 22-09-1528

11. raadsheer-rekwestmeester in de Grote Raad van Mechelen 1505-1510; president van de Grote Raad van Mechelen 1528-1532

12. officiaal van Hendrik van Bergen 1496-1502

14. deken van het Sint-Petrus kapittel te Anderlecht 1498->1503; tweede rector van de Sint-Nicolaaskerk te Brussel 1504; deken van de Sint Goedele te Brussel 1506-1510

15. docent civiel recht aan de universiteit van Leuven 1492-1502; rector te Leuven 1504

16. Rombout van Steynemolen*: R. was een van de opvoeders van N.' kinderen; Erasmus: N. was een groot bewonderaar van Erasmus. Er zijn relatief veel brieven uit hun correspondentie overgebleven.

17. N. was een beroemd rechtsgeleerde en had verscheidene werken op zijn naam staan. Zijn kinderen en kleinkinderen heetten allemaal 'Nicolai'. Volgens Guicciardini was hij zeer geleerd in verschillende wetenschappen, waaronder vooral het recht en werd hij door de vorst vanwege zijn goede raadgeving altijd ingezet voor de belangrijkste taken. Door Marcus van Weze, proost van Elst,

werd hij een 'geboeren schipper uet Zee-landt' genoemd. Volgens zijn zoon Janus Secundus was hij onkreukbaar en onpartijdig, wat de reden was dat hij zijn kinderen geen erfenis naliet. N. had goede contacten met humanisten in het algemeen. N. was de vader van de beroemde Neolatijs dichtende *tres fratres Belgae* (Grudius*, Marius en Secundus). N. trad op latere leeftijd uit de geestelijke stand, waarna zijn kinderen werden gewettigd.

ADN 2191 f. 307v; RekRek 345 f. 258r-v, 363 f. 81r; NNBW VIII, 90-91; Allen, *Opus Epistolarum*, ep. 1092, 1186, 1188, 1238, 1469, 1653; Van Apeldoorn, 'Nicolaas Everaerts', 295, 332-334, 343; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus* I, 446-447; Blok, 'Brief over de plundering', 12; Guépin, *De kunst van Janus Secundus*, 271-274; Guépin, *De drie dichtende broers*, 2, 187; Guicciardini, *Descrittione*, 207-208; Kerckhoffs-de Heij, *De Grote Raad*, 69-70; Kok, *In dienst*, hoofdstuk 2; Ten Raa, 'De familie Everaerts'; Ten Raa, 'Liesbeth van Blayele'; Van Steensel, mededeling; Stoppelaer, *Inventaris van het Oud Archief*, nr. 1271, 1286; Theissen, *De regeering van Karel V*, 228; De Vocht, *Litterae virorum*, 337-338, ep. 123; De Vocht, *Monumenta Humanistica*, 77-78, 98, 217-218, 223-224, 374; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 103, 217, 248

1. Eversdijk, Jan (Michielsz.) van

3. >1507

5. Vlaanderen? In 1476 wordt vermeld dat J. in Den Briel 'zijne woenstat hout'.

6. Anton Michiels? (rentmeester-generaal 1446-1451; raadsheer 1451-1463) x Cornelia van Nieuwenhoven

7. J. was gehuwd. Wellicht met Machteld van der Mije.

8. Eck (1781) vermeldt voor een Jan van Eversdijk, zoon van Anton Michielsz., de volgende kinderen: Antoine-Thomas; Carmen; Hendrik; Vincent; Jan; Janne; Arnoud

10. secretaris (O) 1491-1501, 1505-1507

11. rentmeester van zekere domeinen in Voorne die niet aan Margareta van York waren vergeven 1483-1492

12. klerk van rentmeester van Den Briel en Voorne Jan van Assendelft* 1476-1482; rentmeester van Voorne en Den Briel voor Margareta van York 1482-1492; raad van Margareta van York (met name belast om aanwezig te zijn bij de verpachting van de tienden)

15. J. was in 1485 en 1487 lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij.

17. Het is vrijwel zeker dat J. verwant was aan Anton Michiels (zie 6). In de oude genealogie van Eck worden twee van de zonen van Anton Michiels ook met het (verzelfstandigde) patroniem 'Michiels' genoemd, wat er voor pleit dat hun vermelde broer Jan in deze genealogie inderdaad dezelfde is als J.. Bovendien was Anton Michiels een vertrouweling van Karel de Stoute, wat kan verklaren hoe J. in dienst kwam van diens weduwe Margareta van York.

DHSJ 12 deel 2 f. 10r; RekRek 187 f. 58r-v, 191 f. 84r, 195 f. 124v, 339 f. 175r, 341 f. 158r-v, 1402 f. 108r, f. 139r, 1404 f. 52r, 1405-1410, 3332-3342, 3336 f. 101r, 3344 f. 151v-152r, 4433 f. 40r, 4434 f. 68v, f. 77v, f. 84v, f. 87r, f. 104r, f. 111r, f. 116v; Damen, *Staat*, 474-475; Eck, *Généalogies*, 46; Van Kan, 'Rondom Sint Joris', 14

1. Goes, Willem van der

3. 07-08-1502

5. Zeeland?; Den Haag?

6. Pieter, zoon van raadsheer Hendrik van der Goes x Margareta, dochter van Willem Philipsz.

7. Marie van Doren

8. Joost Willemsz.; Klaas Willemsz.? (of zijn dit zwagers?); Cornelis; Hendrik; Filips

10. klerk in de Rekenkamer 1487-1489; auditeur (O) 18-01-1490 - 10-07-1495; rekenmeester 10-07-1495 - 07-08-1502

12. W. was sinds 1494 in dienst van Margareta van York om haar 'officieren te rekenen'.

RekReg 29 f. 14v; RekRek 183 f. 60r, 190 f. 49r, 194 f. 100r, 336 f. 175r-v, 3345 f. 153v-154v, 3353 inliggende kwitantie; RKZ 1746 f. 4v-5r; Damen, *Staat*, 463; Van Kan, *Databank*; Pabon, *Hofboeken*, 9

1. Goudt, Willem

3. 22-03-1543

5. Vlaardingen?

6. Korstiaan Dammasz. Goudt (schepen van Vlaardingen) x Aleid (de Jode?)

7. Marie Gerritsdr. (van Grevenrode)

8. W. overleed zonder wettige kinderen.

10. rentmeester van de exploten 01-03-1509 - 31-08-1511

11. ontvanger-generaal van de bedde 1510-1543; rentmeester van Noordholland 1510-1518, 1529-1543; rentmeester van het bos van

Den Haag 1532-1538; tollenaar van Gorinchem en Schoonhoven

12. klerk van de rentmeester van Noordholland (Jacob Goudt) <1503-1510

13. hoogheemraad van Delfland 1534-1544

16. Jacob Goudt* (rentmeester van Noordholland 1501-1510): neef

17. W. pachtte in 1525 met drie anderen bijna het gehele Bild in Friesland. Samen met Dirk Pelle van Watselaar* bezat hij een hennepuin met boomgaard.

HvH 492 sen. 246, 517 sen. 253; RekRek 337 f. 179r, 342 f. 164v, 344 f. 180r, 345 commissiebrief, f. 258r, 353 f. 1r, 358 f. 1r, 2012, 3407-3444, 4436; *Chronologische lijsten* VI, nr. 3661; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheemraadschap*, 710; De Man, 'Sprokkels', 110; Van Niekerken, 'Dirk Godschalksz.', 413, 416; Van Niekerken, 'Willem Goudt'; Theissen, *Centraal gezag*, 224

1. Grenier, Karel

2. ca. 1463? (vernoemd naar Karel van Charolais?)

3. 14-07-1520

5. Den Haag

6. Jan Grenier (secretaris van Jacoba van Beieren en Karel van Charolais)

7. Katrien (ook wel Kathelijne)

8. K. had bij zijn overlijden geen wettige kinderen. Wel had hij zich vanaf in ieder geval 1508 ontfemd over zijn (minderjarige) neef en nicht Thomas* en Maritgen Sanchio Casiopein.

10. exploitateur/deurwaarder 1485-1486; procureur-postulant 1493; substituut-procureur-generaal <1493-1494; procureur-generaal 13-07-1494 - 14-07-1520; rentmeester van de exploten 20-08-1494 - 02-1509

11. gelastigde te Gouda om de honderdste penning te taxeren 1492

12. klerk van Robbrecht van Annoke als ontvanger-generaal van de bewapening van het beleg van Utrecht 1482-1483; griffier in het Hof van Voorne 1490

13. klerk van Leiden 1485; rekenplichtig functionaris van het beleg van Montfoort en andere zaken 1490; procureur van de Staten van Holland 1497-1510; procureur van Leiden 1499-1500; procureur van Vlissingen 1501

15. K. was samen met Floris Oom van Wijn-

gaarden Florisz.*, Jacob Clamp* en Jan van Zevender* lid van de Haagse rederijderskamer 'Met Ghenuchten' in 1494.

16. Pieter Hanneman (commissaris van de Rekenkamer 1511-1525): K. en P. waren lid van hetzelfde rederijdersgezelschap in 1494 en kochten in 1500 samen een huis; Erasmus: E. liet in een brief aan Nicolaas Everaerts* de groeten overbrengen aan onder anderen K* (vermeld als Carolus).

DHHG 60 f. 10r; HvH 477 f. 182 r-v, 503 sen. 24, 1664 z. f.; OAG 1155 f. 20v; RekRek 190 f. 61v, 355 f. 98v, 3336 f. 107v, 4428 f. 24r, 4433 f. 10v, 4434, 4436 f. 22v, 4441 f. 22r; SAL 558 f. 136r, 579 f. 143v; SvH 1698, 1714 f. 57v, 1721 f. 12r, 1753 f. 7r; Van Alkemade, *Beschrijving* I, 97; Allen, *Opus epistolarum* IV, 237-238, ep. 1092; Van Boheemen, *Retoricaal*, 308; Van Dixhoorn, *Lustige geesten*, bijlage 1; Damen, *Staat*, 463; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijswijk', 570; Stoppelaer, *Inventaris van het Oud Archief*, nr. 941; Unger, *Bronnen* III, 206

1. Groot, Hugo de

2. 14-05-1451

3. 08-05-1509

4. meester, licentiaat in beide rechten

5. Delft

6. Hugo de Groot x Agnies Dirksdr.

8. bastaard: Agnese (bij Janneke Goremans, gelegitimeerd 1519)

9. Leuven 1467

10. raadsheer (O) 1509

13. veertigraad te Delft 1485; pensionaris van Delft 1483-1493; stadsadvocaat van Gouda 1482-1484

14. kanunnik in de Hofkapel te Den Haag <1493-1509; pastoor in de Nieuwe Kerk te Delft 1504; deken van Geervliet; kanunnik van Oudmunster 1508

17. H. behoort tot het geslacht van de beroemde rechtsgeleerde Hugo de Groot (1583-1645).

HvH 1034; OAG 1147 f. 13r; RekReg 7 f. 72r; RekRek 341 f. 108r; *Eerste aanleg*, dos. 113; Beresteyn, 'Fragment-Genealogie', 164-165; Le Glay, *Correspondance*, nr. 120; Van den Hoven van Gendren, *De heren van de kerk*, 720; Kokken, *Steden*, 177-178; Plomp, 'Legitimaties', 102

1. Haarlem, Jan van

2. ca. 1459?

3. 1514?

4. meester

5. Den Haag?
6. Klaas van Haarlem Jansz.?
7. 1 Josina (van Zwieten?), 2 Marie Dirksdr?
8. Anna (non); Joost? (vermelding 1542); Hendrik? x Liesbeth Dirksdr.; Jan? (kerkmeester van de Sint-Jacobskerk 1557-1558, 1577-1581). In 1505 procedeerde J. als voogd van zijn kinderen.
9. Leuven 1474?
10. raadsheer (O) 1485-1489; advocaat-postulant <1499->1511
15. J. was schutter in het Sint-Jorisschuttersgilde te Den Haag in 1485 en 1487.
16. Willem van Berendrecht*: buurman
DHSJ 10 f. 6r, 12 deel 2 f. 3v; HvH 477 sen. 63, 477-478 passim, 1035 sen. 238, 1892; RekRek 390 f. 117r-v; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 105; Van Kan, *Databank*; Pabon, *Hofboeken*, 137, 318-319; Van de Wall, *Handvesten* 764; Wils, *Matricule* II, 374
1. Hackenay (Hakkeneye), Nicasius (van)
2. >1450-<1459 (waarschijnlijk dichter in de buurt van 1459)
3. 12-06-1518
4. meester, ridder
5. Keulen, Duitsland
6. Casyn (Nicasius) Hackenay x Cathringin, dochter van Gerard Burchgreve (zoon van Dirk van Merwede)
7. 1 NN, weduwe uit Keulen (sterft 1504), 2 Christine (Stynchen), dochter van Johann Hardenrath
8. N. stierf zonder wettige nakomelingen. N. had twee stiefdochters (bij beide echtgenotes één), van wie de tweede huwde met zijn jongere broer Georg.
9. Keulen?
10. bewaarder van de charters en registers 12-03-1515 - 12-06-1518
11. N. deed vanaf in ieder geval 1493 vele jaren dienst aan de Hoven van Maximiliaan en Filips de Schone als dienaar, controleur, kamerdienaar en rekenmeester; hofmeester van Karel V 1515-1516; hoofd van de financiën 1515->1516
12. Vanaf 1507 was N. actief aan het Hof van Margareta van Oostenrijk.
16. Klaas van Essche*: K. noemt N. in 1511 zijn 'ancyen amy'
17. N. was de zoon van een in 1483 vermoor-

de Keulse goudsmid en raad. N. was toen reeds volwassen en meester in de artes. In 1517 besloot N. vanwege zijn ouderdom niet met Karel V naar Spanje te vertrekken en trok zich terug in zijn geboortestad Keulen. N. was een vooraanstaand burger in Keulen en bouwde daar een gigantisch huis/paleis.

ADN 2251 f. 351v, 18834.27014; RekRek 349 f. 129v, 353 f. 93r; Ennen, *Geschiede*, 922-923, 1011-1016; Merlo, *Familie Hackenay*, 15, 20-23, 33-41, 58; No-flatscher, *Räte*, 87-88, 206-207, 226, 233, 267 tabel 8

1. Hendriksz., Cornelis

2. ca. 1439?
3. <1515
4. meester
5. Dordrecht?
6. Hendrik. Mogelijke identificatie met een meester Cornelis Hendriksz. uit Dordrecht, zoon van Barbara, dochter van Willem van Beveren
7. In 1515 wordt melding gemaakt van een weduwe van C..
8. Hendrik Cornelis Hendriksz. (?).
9. Leuven 1454?
10. raadsheer (O) 1511
13. raad van Dordrecht (??) 1492-1493, 1505
17. Tot nu toe is ten onrechte aangenomen of gesuggereerd dat het hier om de hervormer Cornelis Hendriksz. Hoen gaat. In 1515 procedeerde echter de weduwe van Cornelis Hendriksz. (in zijn leven 'raidt') tegen een Klaas Hendriksz., waardoor deze identificatie definitief kan worden afgewezen. Er was een meester Cornelis Hendriksz. uit Dordrecht die volgens Balen echter al in 1506 stierf. Omdat Balen er wat sterfdata betreft wel vaker naast zit, zou het desalniettemin om dezelfde persoon kunnen gaan.
HvH 1035 passim, 1737 d. 15-10-1515; Wils, *Matricule* II, nr. 36; Balen, *Beschryving*, 300, 304, 308, 954; Everaerts, *Consilia*, nrs. 66 en 71

1. Hendriksz. (van Schoonhoven), Jan

3. 1540
5. Den Haag
6. Hendrik Klaasz. (van Schoonhoven)* x Machteld
7. Digna Hippolitusdr.
8. Hippolitus van Persijn* x Elisabeth, dochter van Jan de Jonge*; Klaas (Jansz.) van Per-

sijn* x Helene Pietersdr.; Michiel Jansz.; Adriaan?

10. secretaris (O) 1517-1536; rentmeester van de exploten 06-01-1520 – 1540

12. substituut-griffier van Hendrik Klaasz.* 1514-1515

15. Lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1527, 1532

DHSJ 92; GRM 814 sen. 12; HvH 26 f. 141r, 499 sen. 92/2, 516 sen. 200; RekRek 349 f. 137v, 390 f. 112v, 392 f. 119v, 4443 f. 1r, 4458 f. 59v, 4460; *Beroepen*, dos. 557

1. Hogelande, Jasper (Lievenz.) van

2. ca. 1482

3. 12-08-1546

4. meester, licentiaat in beide rechten

5. Middelburg

6. Lieven (Hugenz.) van Hogelande

7. 1 Petronella Cornelis Gillisdr., 2 Aechte, dochter van Jan Boudijnsz.* (van Nyenkercke)

8. uit 1: Cornelis (pensionaris van Gouda 1541-1546; pensionaris van Dordrecht 1553); uit 2(?): Jan; zoon (wellicht de hier voornoemde Cornelis) x dochter van Filips Ravecourt; Catharina x 1 Splinter Uten Hamme, 2 Boudewijn van Drenckwaard; Hannekin?

9. Leuven 1497; Orléans 1499

10. raadsheer (O) 1512-1515; raadsheer 30-10-1515 – 31-03-1530 (zijn plaats werd tot 1535 niet ingenomen, om zijn terugkeer uit Utrecht mogelijk te maken), 18-11-1539 – 12-08-1546; raadsheer (P) 17-07-1538 – 18-11-1539

11. raad in het Leenhof van Holland 1529; president van het Hof van Utrecht 1530-1538; raad extraordinaris in de Geheime Raad 1538-?

16. Bartout van Assendelft* (de secretaris): J. en B. waren burenen; Vincent Cornelisz.*: J. en V. waren goede vrienden.

17. In 1513 protesteerde J. tegen de aanstelling van Ghislain van Haefskerke als advocaat van de Hoge Vierschaar in Zeeland, ondanks zijn eigen kandidatuur. Om problemen te voorkomen beslechtte Maximiliaan de kwestie definitief in J.s nadeel. J. werd later aangeklaagd voor smaad door de prelaat en edelen van Zeeland, omdat hij beweerd had dat de edelen er op uit waren het recht geweld aan te doen.

ACB 573; Audiëntie 1525 f. 48r; HvH 29 f. 15r-v, 30 f.

162v-164r, f. 232v-234r, 488, 503 sen. 140, 1035 passim, 498 sen. 31, 1672 d. 30-10-1556; LH 2 f. 0r; RekRek 349 f. 125v-126r, 373 f. 93v, 374 f. 106v, 375 f. onleesbaar; RKZ 410 f. 11r; *Beroepen*, dos. 472; *Eerste aanleg*, dos. 275; *GPB* III, 686; *Procurateurs*, nr. 321; Balen, *Beschrijving*, 356; Damen, *Staat*, 450; Doelman, *Lijst*, 14; Le Glay, *Correspondance*, nr. 526; Kesteloo, 'De stadsrekeningen', 380; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede de Ham', 288, 304; Schillings, *Matricule* III, 165; Tervoort, *Iter Italicum*, 33

1. Hogestein, Adriaan van

3. 1501

4. meester, licentiaat in het Romeins Recht ('in den waerlicken rechten')

5. Zeeland

6. Simon

7. Liesbeth Pol

8. Mareken; Catharina x Floris Zeeman (schoonvader van Cornelis van Weldam*). Bij zijn overlijden wordt vermeld dat A. minderjarige kinderen heeft. Gijsbrecht Polle (exploiteur van het Hof van Holland) treedt op als hun voogd.

10. raadsheer 09-09-1496 – 23-03-1501

11. advocaat van de Hoge Vierschaar van Zeeland <1488 – 1501

17. A. werd als raadsheer aangesteld om het aantal Zeeuwen in de Raad te verhogen.

HvH 485 sen. 124, 1031 sen. 424; KSE 27; RekRek 194 f. 97v-98r, 335 f. 186v-187r, 4424 f. 57r; RKZ 345 f. 6v; *Beroepen*, dos. 65; Melchior, 'Korte historie', 161

1. Jonge, Cornelis de

2. ca. 1445

3. 07-03-1504

4. meester, *baccalaureus* Romeins recht, heer van Baardwijk 1501-1504

5. Dordrecht

6. Reinier de Jonge x Johanna, dochter van Gijsbrecht Quekel

7. Machteld, dochter van Klaas van der Merwede

8. Reinier* x Wendelmoet, dochter van Klaas Corf; Jacob* x Clementia, dochter van Jacob Pijnsen*; Maria x Cornelis Suys, vader van Cornelis Suys*; Machteld x Arend Sandelijn*; Liesbeth (non, geboren ca. 1490); Janneken; Margriet x 1 Jacob van der Duyn, 2 Jan van Drenckwaard. bastaard: Christina x Jan Cauwensz.. Verder wellicht: Ienne, priorin in

het Sint-Agnietenklooster in Dordrecht; Gijsbert

9. Keulen 1460; Orléans 1467-1469

10. raadsheer 12-04-1477 – 10-10-1493; rekenmeester (belofte voor eerstvolgende vacature in 1488) 10-10-1493 – 07-03-1504

12. raad van Margareta van York <1483-1504

13. pensionaris van Dordrecht 1473-1476; procureur van de Hollandse hoofdsteden 1476

17. C. en zijn echtgenote zijn begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk.

GAD 442 f. 51r, 443 f. 47r, f. 54v; RekReg 491 f. 208r-v, f. 212r; RekReg 189 f. 53v, f. 54v-55r, 338 f. 172v, 3332 f. 124r, 3355 f. 122v; *Procurateurs*, 81; Balen, *Beschryvinge*, 1097-1098; Damen, *Staat*, 467; Hoek, 'De verpachting van grafelijke domeinen te Maasland', 707; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Maasland', 126

1. Jonge, Cornelis de

2. 12-07-1512

3. 21-04-1578

4. heer van Baardwijk

5. Den Haag

6. Jacob de Jonge* (zoon van Cornelis de Jonge*) x Clementia, dochter van Jacob Pijnsen*

7. Anna, dochter van Joost Sasbout*

8. Machteld x Willem van der meer van Berendrecht*; Maria; Gerritke (jong overleden); Cornelis x 1 Machteld van der Duyn, 2 Catharina van Drenkwaard; Catharina x Cornelis van Blijenburch (kleinzoon van Vincent Damasz.*); Marguerite; Joost x Anna van Blijenburch (kleindochter van Vincent Damasz.*); Jacob; Geertruid (jong en ongehuwd overleden)

10. rekenmeester 09-08-1553 – 21-04-1578 (vanaf 1572 uitgeweken naar Utrecht)

11. raad in het Leenhof van Holland 1548-1577

12. rentmeester van het huis van Wassenaar <1542 – >1547; stadhouder van de heer van Wassenaar 1556

13. hoogheerraad van Delfland 1544-1573

17. C. stierf zeer 'subitelyck van de apoplexie' in Utrecht. Hij is aldaar begraven in de Sint-Catharinakerk.

HvH 515 sen. 203, 519 sen. 97; LH 2 f. 0r, 10 f. 26v; RekReg 388 f. 132v; SvH 99 f. 56r, f. 89r, 2275 f. 13r, 2347 f. 393r-v; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheerraad-*

schap, 710; Feith, 'Rekenkamer', 107; Fölting, De vroedschap, 44; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen van de hofstad te Arckel, gelegen in Delfland', 283; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 190, 554; Mijs, 'Familie-Aanteekeningen', 333-335; Postma, *Het hoogheerraadschap*, 119; Schillings, *Matricule* IV, 739; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 457; Strubbe, '"Tsamensprekinge"', 377; Tervoort, *Iter Italicum, biographies* nr. 94; Wildeman, *Aanteekeningen* (1902), 28

1. Jonge, Jacob de

2. ca. 1487

3. 07-01-1555

4. heer van Baardwijk

5. Den Haag

6. Cornelis de Jonge* x Machteld van der Merwede

7. Clementia, dochter van Jacob Pijnsen*

8. Jacob* x N van Valckevoirt; Cornelis* x Anna, dochter van Joost Sasbout*; bastaard: Cornelis

10. klerk in de Rekenkamer 1509-1511; auditeur 15-12-1511 – 13-12-1526; rekenmeester 13-12-1526 – 08-08-1553 (opgevolgd door zoon Cornelis*)

11. samen met Jacob Goudt rentmeester van de omslagen op de schildtalen 1507-1508; raad in het Leenhof van Holland 1537

12. klerk van rentmeester van Noordholland Jacob Goudt 1507-1510

15. J. was lid van het Sacramentsgilde te Den Haag.

ACB 89; GAD 446 f. 57v; HvH 489 sen. 34 (1515); LH 2 f. 0v; RekReg 32 z. f., 492 f. 88v-89r; RekReg 343 f. 180r-v, 361 f. 86v, 382 f. 135r, 388 f. 132v; SvH 1745 f. 7r; Engels, *Haagse gasthuizen*, 55; De Man, 'Sprokkels', 111

1. Jonge, (jonge) Jacob de

2. 1523

3. 1605

4. heer van Valckevoirt

5. Den Haag

6. Jacob de Jonge* x Clementia, dochter van Jacob Pijnsen*

7. N. van Valckevoirt

8. Jozijne; Dirk; Cornelis (advocaat); Jacob-mijne; jong gestorven kind (1557)

10. secretaris (O) 1549->1572

11. raad in het Leenhof 1572

12. stadhouder, registermeester, griffier en

rentmeester van de graaf van Linge als heer van Wassenaar 1556-1605

15. rentmeester van twee kinderen van Nicolaas van Bronkhorst (zoon van Andries van Bronkhorst*) jaren vijftig zestiende eeuw; weeshuisbuitenvader in Den Haag 1566-1572; deken van het Sacramentsgasthuis in Den Haag 1546/47; lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1550, 1552, 1555, 1558 en hoofdman 1580; kerkmeester van de Haagse Sint-Jacobskerk 1550

DHSJ 92, 97 f. 5r; HvH 32 f. 10r-11v, 1674 d. 14-12-1558; RekRek 4469 f. 44v, 4476 f. 48r; SvH 99 f. 56v-57r, f. 90r-v, 2281 f. 36r; MR, lxiii; Brandeler, *De Groote- of St. Jacobskerk*, 131; Van Kan, *Databank*; Mijs, 'Familie-Aantekeningen', 334; Smit, 'Bijdrage', 36; Strubbe, "'Tsamensprekinge'", 376-377; Wilde-man, *Aantekeningen* (1896), 56

1. Jonge, Jan de

2. 1491

3. 27-07-1543

4. meester

5. Dordrecht

6. Herbaren de Jonge Reiniersz., broer van Cornelis de Jonge* x Marieke, dochter van Adriaan Pietersz. Sandelijn (zuster van Arend Sandelijn*)

7. 1 Anna van Bekesteijn, 2 Johanna, dochter van Cornelis (Aertsz.) Verhoech

8. bij 1: Catharina x Jacob Bol; Maria x Arend (Cornelisz.) van der Hooch; Jozina x 1 Cornelis Jacobsz. van der Wiele, 2 (of is dit een andere Jozina?) Jan van der meer, zoon van Willem Willemsz. van Alkmaar*; Elisabeth x Hippolitus van Persijn*; Dirk?; Jacob?; Jan; Anna? x Klaas van Dam

9. Leuven 1506

10. griffier 01-08-1530 - 27-07-1543

12. substituut-griffier van Arend Sandelijn 1519-1529

13. stadsadvocaat van Dordrecht (?) 1516

GAD 2.139, 443 f. 55v, 445 f. 119v, 446 f. 49r; GRM 844 sen. 20; HvH 493 sen. 275, 504-514, 1664, 5963 d. 19-07-1534; RekRek 365 f. 45r, 369 f. 50r, 374 f. 53v, 3432 f. 45r, 3442 f. 42r, f. 69r, f. 75r, 3446 f. 70v, 3456 f. 131r, 3458 f. 179v, 4446 f. 26r; SvH 99 f. 123v; *Chronologische lijsten* VI, nr. 3440; *Procurateurs*, nr. 820; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 272; Kalmeijer, 'Het huis te Persijn', 17-19; Koopmans, *De Staten van Holland*, 105, 169; De Man, 'Sprokkels', 110; Schillings, *Matricule* III, 324

1. Jonge, Reinier de

2. ca. 1475

3. 04-11-1514

4. meester, heer van Baardwijk 1504, heer van de Lek 1512

5. Dordrecht/Den Haag

6. Cornelis de Jonge* x Machteld, dochter van Klaas van der Merwede

7. Wendelmoet van Boshuizen, dochter van Klaas Corf

8. R. heeft geen wettige kinderen nagelaten. bastaard (bij N. Goudt?): Margriete x Pieter Moons (gelegitimeerd in 1523)

9. Leuven 1493

10. raadsheer (O) 1504-1509; raadsheer 22-02-1509 - 04-11-1514

16. Jacob Pijnsen* en Arend Sandelijn*: zwagers

17. R. ligt begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk.

DHMM 1 p. 117; HvH 484-485 passim; RekReg 7 f. 156v-157r; RekRek 343 f. 175v, 348 f. 118v, 4636 f. 8v; Vre 248 f. 16v; Balen, *Beschryvinge*, 1098; Damen, *Staat*, 467; De Jongh, 'Aantekeningen van Reinier Moons', 46; Lans, 'Krimpenerwaard', 23-24; Plomp, 'Legitimaties', 104; Schillings, *Matricule* III, 91.

1. Jonge, Willem de

3. 1546

5. Dordrecht

6. Willem de Jonge? x Maiken Martensdr.??

7. Catharina, dochter van Hendrik van Berckenrode

8. W. liet bij zijn overlijden twee zeer jonge kinderen achter.

10. secretaris (O) 27-10-1541 - 1546

12. klerk van griffier Arend Sandelijn? 1520-1521

15. W. was hoofdman van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1543.

17. In de eerste helft van de zestiende eeuw zijn er in Dordrecht verschillende mannen met de naam 'Willem de Jonge', die niet tot de meest naaste familieleden behoorden van de andere De Jonges uit de populatie. In 1540 deed W. leenhulde voor de nog onmondige Willem de Jonge Willemsz., die de zoon was van de overleden Willem de Jonge Reyersz. en Maiken Martensdr.. Vermoedelijk dezelfde jonge Willem trad later in de zestiende eeuw op als vertegenwoordiger van Dor-

drecht op de dagvaarten. Wellicht was onze W. een oudere broer van de jonge Willem de Jonge of een neef van hem of zijn vader. In een van de sententieboeken van griffier Arend Sandelijn* (verre aangetrouwde familie van W?) staat rond 1520 geschreven: 'Willem de Jonge ende lieve suster'.

AGH 727c f. 68v, 728c f. 42r-43r; DHSJ 92; HvH 32 f. 224v, 495 achterin z. f.; RekReg 4468 f. 43r; Koopmans, *De Staten van Holland*, 248; Thierry de Bye Dölleman, 'Het geslacht van Berckenrode', 113

1. Kats, Anton van

3. 01-05-1554

4. meester, licentiaat in de rechten; jonker

5. Zeeland

6. Willem van Kats x Marie van Bruelis

7. Maria, dochter van Abel van Coulster*

8. Machteld; Margrieta; Ysabella; Willem x 1 Maria de Fonseca, 2 Catharina Sandelijn; Abel

10. raadsheer (O) 19-08-1549-01-05-1554

15. deken van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1550

DHSJ 92; HvH 33 f. 68r-69v, 524-526, 5654 passim, 5686; RKZ 399 f. 104r, 410 f. 34v; SvH 2280 f. 41v, 2347 f. 609v; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 274; Van Dixhoorn, *Lustige geesten*, 177; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 455

1. Kats, Klaas (Lievenz.) van

3. 07-04-1521

4. schildknaap; meester

5. Zeeland, Zierikzee?

6. Lieven van Welle van Kats x Catharina van Kampen? (volgens Van Rheineck Leyssius)

7. Gertrude, dochter van Floris van Botland

8. Catharina x Ghislain van Haefskerke; Lievine x Jan Micault (ontvanger-generaal)

10. raadsheer (O) 1511-1512; raadsheer 27-03-1514-07-04-1521 (tot 04-11-1514 bij absentie)

11. opperdijkgraaf van Schouwen 1502-1504; baljuw van Zierikzee 1503-1510; schout van de Hoge Vierschaar 1491-1518

13. burgemeester van Zierikzee 1495, 1498, 1501 HvH 1035-1037 passim; RekReg 5 f. 167r-168r, 492 f. 45v-46r, f. 62v-63r; RekReg 348 f. 118v, f. 120v, 356 f. 88v; RKZ 385 f. 2v, 1208-1209, 1747 f. 3r (1521); *Procureurs*, 573; Van Rheineck Leyssius, 'Adeldom'; Smallegange, *Nieuwe Cronyk*, 523; Van Steensel, Mededelingen

1. Ketel, Heijman van de

2. ca. 1510

3. 04-03-1561

4. ambachtsheer van de Ketel en van de Lijnd; heer van 's Gravenambacht

5. Den Haag

6. Vincent Cornelisz.* x Maria, dochter van Jacob Ruysch*

7. Janna, dochter van Jan Frankenz.

8. Jan; Sebastiaan

9. Leuven 1522 (schreef zich met zijn broer Cornelis* in als minderjarige)

10. klerk in de Rekenkamer 1532-1541; auditeur in de Rekenkamer 13-08-1541-13-08-1544; rekenmeester 13-08-1544-27-11-1553

11. ontvanger van de espargne 1534-1549

13. ontvanger van de omslagen van de Staten van Holland 1539-1544

17. H. is begraven in de Hofkapel in Den Haag.

ACB 89; Audiëntie 793 f. 104r-105v; HvH 30 f. 210v, 537 sen. 68 (1564); RekReg 494 f. 24r-v; RekReg 367 f. 98v, 379 f. 111r, 388 f. 133r, 4646-4658, 5263 f. 46r, 5264; SvH 1783 f. 1r-v, 1785; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Delft', 310; Koopmans, *De Staten van Holland*, 101; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Strijen', 45; Van Nierop, *Van ridders tot regenten* (1984), 261; Prins, 'De grafzerken', 458; Tracy, *Holland under Habsburg rule*, 121; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 39

1. Klaasz. (van Schoonhoven), Hendrik

3. 1525? <1530

6. Klaas

7. Machteld

8. Jan Hendriksz.* x Digna Hippolitusdr.; dochter x Hendrik Simonsz.

10. procureur-postulant bij het Hof van Holland, 1499, 1501, 1509, 1516, 1522/1523; griffier 01-04-1510-31-07-1515

13. stadsprocureur van Leiden 1517-1525

17. In 1514 werd H. voor enige delicten voor de Grote Raad aangeklaagd. Met name stadhouder Jan van Egmond* heeft toen geprobeerd er voor te zorgen dat noch H. noch diens zoon Jan* het griffierambt kon uitoefenen.

GRM 814 sen. 12; HvH 487-489, 497 sen. 141, sen. 64/2, 499 sen. 92/2, 1029 sen. 172, 1039 d. 31-10-1519, 1736 d. 16-02-1509; RekReg 344 f. 88r, 349 f. 137v, 4453 f. 87v; SAL 597 f. 62r, 605 f. 58v; *Beroepen*, dos. 137, 253

1. Lalaing, Anton van (ook: heer van Montigny of graaf van Hoogstraten)

2. 1480

3. 02-04-1540

4. heer (1516) / graaf (1518) van Hoogstraten, heer van Montigny, van Culemburch, van Borselen; ridder

5. Henegouwen

6. Joost van Lalaing (stadhouder van Holland en Zeeland 1480-1483) x Bonne van Viefville

7. Elizabeth van Culemborg en Hoogstraten (eerste kamervrouw van Margareta van Oostenrijk)

8. drie bastaarden: Anton (lid van de Raad van Brabant 1534-1541); Helaine (gelegitimeerd 1524); NN

10. stadhouder 14-02-1522 – 02-04-1540

11. kamerheer van Filips de Schone tijdens zijn twee Spaanse reizen (1501-1503, 1505-1506); van 1513 tot minstens 1517 droeg hij de titel van tweede kamerheer van Karel V; lid van de Geheime Raad 1516; Vliesridder 1516; hoofd van de Raad van Financiën 1515-1540; stadhouder van Utrecht 1529-1540; lid van de Raad van State 1531-1540

12. *Chevalier d'honneur* 1520 en tevens hoofd van de financiën en hoofd van de privéraad van Margareta van Oostenrijk vanaf 1524

17. A. was de belangrijkste vertrouweling van Margareta van Oostenrijk. Er gingen zelfs geruchten dat A. haar minnaar was. In 1505 werd A. door Maximiliaan en Filips de Schone op pad gestuurd naar Margareta van Oostenrijk om haar gemoed te verzachten nadat de heren haar niet hadden betrokken bij hun toeverleg te Hagenau. Hij was een van haar executeurs-testamentair en erfde meerdere boeken van haar. Na het overlijden van Margareta in 1530 gaf A. samen met Jan II Carondelet, in afwachting van de benoeming van Maria van Hongarije, leiding aan het bestuur over de Nederlanden. A. werd in 1522 aangewezen als een van de executeurs-testamentair van Karel V. A. verwierf door zijn huwelijk de heerlijkheden Culemborg en Hoogstraten. A. is begraven in de Sint-Catharinakerk te Hoogstraten, waar ook zijn grafmonument te bewonderen valt. A. bezat een enorme bibliotheek.

ADN 19026.39969-39970; HvH 27 f. 248r-250r; Rek-

Reg 7 f. 166v-167r; RekRek 358 f. 84r, 375 f. 94v, f. 97v; Van der Goes, 24-04-1531, 20-02-1540; Baelde, *De collaterale Raden*, 271; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus II*, 280-282; Van Bueren, *Leven na de dood*, 42-43; Cools, *Mannen met macht*, 63, 65, 185, 243-245; Doeleman, *Lijst*, 11; Guicciardini, *Descriptione*, 76; Lauwerys, 'Lalaing'; De Man, 'Sprokkels', 109; Sloet, 'De testamenten', 215-227; Wijsman, *Gebonden weelde*, 281

1. Loo, Albrecht van

2. ca. 1469

3. 05-01-1525

4. meester

5. Dordrecht

6. Albrecht van Loo (procureur bij het Hof van Holland in het laatste kwart van de vijftiende eeuw, hij overleed in de winter van 1498) x Dieuwe van Cranenbrouck

7. Maria (Pietersdr.) de Winter

8. Anna (geboren 1502) x Jan Roose (raadsheer-commissaris in de Raad van Vlaanderen); Margareta (geboren 1501) x Frans van Alphen; Gerrit* x Margareta, dochter van Dirk van Beest van Eemskerck (burgemeester van Delft); Katherijn; Fije; Fransgen; Janna

9. Leuven 1487, Orléans 1497

10. advocaat voor het Hof van Holland 1498; griffier 09-09-1505 – 01-05-1506; raadsheer (O) 1511-1512; raadsheer 11-03-1512 – 07-10-1513 (bij absentie), 30-10-1515 – 05-01-1525

11. raad in het Leenhof van Holland 1520- >1523

12. procureur van Margareta van York 1498-1504 (kwam in de plaats van zijn overleden vader)

13. procureur van Leiden 1501-1505; pensio-naris van Dordrecht 1505-1511; landsadvocaat 1513-1524

16. Cornelis Boullin*: zwager, A. volgt C. op als griffier

GAD 444 f. 135v, 445 f. 105v, 446 f. 54r, 448 f. 37r, f. 38v, f. 53r; HvH 26 f. 349v, 517 sen. 160, 5648 passim; LH 2 f. 0r, 4 f. 41r; RekRek 177 f. 64v, 339 f. 81v, 340 f. 108v, 345 f. 173r, 346 f. 129r, 349 f. 125v-126r, 359 f. 86r, 3351 f. 129v, 3355 f. 122r, 4425 f. 13r; SAH 368 f. 195r; SAL 578 f. 128v; Balen, *Beschryving*, 355; Bontekoe en Kutsch Lojenga, 'De Van Loo's', 158-159; Fölling, 'Landsadvocaten', 312-313; Kokken, *Steden*, 71; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 356-358, 390; Van Steensel, *Dienaars*, 99; Ward, *Cities*, 56

1. Loo, Albrecht van

2. 28-11-1519
3. december 1573
5. Den Haag
6. Gerrit van Loo* x Margareta, dochter van Dirk van Beest van Eemskerck
7. Maria, dochter van Arend Cornelisz. van der Mijle
8. Volgens Viglius van Aytta* liet A. bij zijn overlijden 12 kinderen achter. Bekend zijn: Catharina x Jacob van der Eynde; Albrecht; Arend; Maria; Cornelis x Adriana Houck
9. Leuven 1544?
10. klerk extraordinaris in de Rekenkamer 31-04-1543 – 03-09-1543; auditeur 03-09-1543 – 01-04-1550; rekenmeester 28-03-1550 – 28-01-1552
11. gecommiteerde in de Raad van Financiën 1551-1573
15. Lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1550 DHSJ 92; GAD 453 f. 45r; RekReg 494 f. 33r-v, f. 118r-v; RekRek 378 f. 94v, 385 f. 139v-140r; Baelde, *De collaterale Raden*, 278-279; Fölting, 'Landsadvocaten', 325; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wasse-naar', 507; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in de Lier', 80, 87; Hoek, 'Repertorium op de lenen van Honingen', 91; Hoyneck van Papendrecht, *Vita Viglii* I, 719-722; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Voorburg', 364; Schillings, *Matricule* IV, 276; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 223

1. Loo, Gerrit van

3. 28-12-1562
5. Dordrecht?/Den Haag
6. Albrecht van Loo* x Maria de Winter
7. Margareta, dochter van Dirk van Beest van Eemskerck (burgemeester van Delft)
8. Albrecht* x Maria van der Mijle; Boude-wijn (raadsheer in Friesland); Catharina x Pieter van Dekema (raadsheer in Friesland); Cornelis (jong gestorven); Marij x Adriaan van Leyden gezegd van Leeuwen (pensionaris van Delft); Albert; Yda x Johan Rataller; Beatrix x Allert Syrcksmā; Pouwels x Anna, dochter van Jacob Roussel (Fries raadsheer); Margareta x Joris Rataller (o.a. raadsheer Grote Raad van Mechelen (1561-169) en president Hof van Utrecht (1569-1581); Dirk (raadsheer Hof van Holland 1562); Geertruid (jong gestorven); Magdalena (jong gestorven); Jan (klerk (O) in de Haagse Rekenka-

mer 1559-1567); Geertruid (jong overleden); Geertruid (jong overleden); Anna? (vermelding in 1512)

9. G. genoot geen universitaire studie.
10. exploitateur 1499-1504; rentmeester van de exploten 13-08-1515 – 20-01-1520; secretaris (O) 1515(?) - 1526; klerk in de Rekenkamer 1526-1531
11. rentmeester-generaal in de Raad van Friesland 1533-1556; ontvanger van de geconfisqueerde goederen 1535; raadsheer (O) 1556-1562 in de Raad van Friesland; rentmeester van het Bildt (1530-1551); rentmeester van Groningen en de Ommelanden 1536-1544
13. grietman van het Bildt 1534
15. deken van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1519-1520, lid 1525
16. Gerrit van Renoy*: Vries zag de broer van Gerrit van Renoy*, Jan, als de beschermeling van G. De echtgenote van Gerrit van Renoy was meter bij de doop van Van Loo's elfde kind. DHSJ 92; GAD 443 f. 48v, 453 f. 45r; HvH 1861; RekRek 191 f. 128r, 338 f. 193r, 361 f. 87r-v, 366 f. 85r, 4439-4442, 4441 f. 19v, 4448 f. 23v; Bontekoe en Kutsch Lojenga, 'De Van Loo's', 158-163; Van Kan, 'Haagse bestuurders', 279; Koopmans, *De Staten van Holland*, 253; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 223; Vries, 'Tussen Holland en Friesland'

1. Malsen, Otto van

2. ca. 1494
3. 08-09-1558
4. heer van Nater en Blois
5. de (edele) familie Van Malsen kwam oorspronkelijk uit Gelderland. O.'s grootvader was echter reeds leenman van Holland
6. Adam van Malsen x Josina van der Poll
7. Margareta, dochter van Jan Splinter (zuster van Jacob Splinter*)
8. Josina x Godefroij van Haastrecht. Maria x Dirk Sonoy. bastaard: Maria
10. secretaris (O) 1525-1549; secretaris 26-02-1549 – 08-09-1558
12. klerk van de griffier 1515 (Hendrik Klaasz.*?)
15. weesmeester van Den Haag 1545-1558
17. O. ligt begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk. HvH 33 f. 28r-29r, 517 sen. 294; RekRek 384 f. 141v, 393 f. 118r, 4448 f. 41v; 4468 f. 14r, f. 31r; SvH 1760 f.

14v; Anspach, *De voormalige heerschapp Malsen*, 55-59; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Maasland', 98; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Voorne', 267; De Riemer, *Beschrijving III*, 216-217, III deel 2, 23; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 18, 31, 59

1. Mersche, Jan van der

3. >1563

5. Den Haag?

6. Cornelis van der Mersche (advocaat voor het Hof van Holland) x Belye/Belia Cornelisdr.

7. zuster van Simon Pijl (of was deze gehuwd met een zuster van Jan?; Simon Pijl was klerk van Gerrit van Assendelft*, Otto van Malsen* en Cornelis de Jonge*. J. resigneerde zijn ambt van secretaris aan hem in 1559.)

8. wellicht: Jacob (meester); Dirk; Anna; Maria; Franchoyse. bastaard bij Liesbeth Hendriksdr., vrouw van David Maartenz. (deurwaarder van het Hof van Holland)

9. Leuven 1515?

10. secretaris (O) 21-06-1541 – 1559 (aangetroffen 1545-1547)

15. J. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1550, 1552, 1555, 1558.

17. In 1563 wilde J. baljuw en dijkgraaf van Schieland worden, maar de raadsheren van het Hof van Holland meenden dat hij daar te oud voor was.

DHSJ 92, HvH 31 f. 70r-71r, 381 f. 46r, f. 166r-v, 531 sen. 76, 1671 d. 28-04-1554, 1674 d. 1 en 18 12-1557 en 27-02-1558; RekRek 4465 f. 65r, 4467 f. 40v; Schillings, *Matricule III*, 507; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 461

1. Mierop, Cornelis van

2. ca. 1509

3. 31-07-1572

4. meester; *doctor* in de rechten (1533)

5. Den Haag

6. Vincent Cornelisz.* x Maria, bastaarddochter van Jacob Ruysch*

9. Leuven 1522 (schreef zich met zijn broer Heijman* in als minderjarige); Padua 1533

10. raadsheer (O) 04-03-1534 – 1537

11. benoeming raadsheer in de Geheime Raad 1547 (vermoedelijk nooit zitting gehad)

14. kanunnik van Oudmunster 1527-1572; deken van de Hofkapel in Den Haag 1528-1537;

deken van de collegiaalkerk van Oudmunster te Utrecht 1533-1546/1559 (na 1546 werd hij niet meer door de kanunniken erkend omdat hij domproost van Utrecht was geworden); coadjutor van de domproost en aartsdiaken van Utrecht 1539; domproost van Utrecht 1546-1559; pauselijk protonotaris 1561

16. Heijman van de Ketel*: broer; Viglius van Aytta*: C. en V. studeerden samen en werden vrienden; Cornelis Suys*: C. bedacht Suys in zijn testament met een van zijn 'poculis deauratis' (vergulde bekers?) van 60 florijnen; Willem, zoon van Dammas van Droogendijk*; C. was een van W.s voogden en bedacht hem in zijn testament.

17. C. is wellicht begraven in de Hofkapel in Den Haag.

ACB 618; Audiëntie 1530 f. 234v; HvH 29 f. 207v-209r, 509 lijst van raadsheren voorin, 1857-1863; Schagen 289, 292; Prins, 'De grafzerken', 461; Baelde, *De collaterale Raden*, 285; Coldewij, *De heren van Kuyt*, 120; Van den Hoven van Genderen, *De heren van de kerk*, 632, 716, 723; Schillings, *Matricule III*, 674; Tervoort, *Iter Italicum, biographies* nr. 97

1. Mije (ook: Myda), Gerrit van der

2. ca. 1457

3. vlak voor 29-01-1529

4. meester (vanaf 1473); *doctor* in de rechten

5. Den Haag

6. Gijsbrecht van der Mije x Elisabeth Andriesdr.

7. 1 Peronne, bastaarddochter van Jan van Veynse, 2 Aleid, dochter van Klaas de Waard (nichtje van Christiaan de Waard*)

8. uit 2: Engelbrecht?; Hendrik?

bastaarddochter: Catharina (bij ene Ponciana, legitimatie in 1528) x Willem Jansz.; bastaardzoon: Jan? (exploiteur van het Hof van Holland 1499)

9. Parijs 1472-1473; Leuven 1474; Bologna 1478

10. advocaat bij het Hof van Holland 1485; raadsheer (O) 1490, 1492-1494; raadsheer 27-01-1494-08-08-1510 (tot 10-12-1503 bij absentie)

11. raad in het Leenhof 1520-1529

12. raad van Margareta van York 1493-1504

17. In 1484 liep er een rechtszaak tussen G. en de magistraten van Den Haag over vrijstelling van belasting voor hem en zijn gezin.

ADN 1715 f. 47r; Audiëntie 1524 f. 201r; DHOA 2840;

HvH 478-479 passim, 1664 z. f.; LH 2 f. or; RekReg 5 f. 189v, 8 f. 47v-48v; RekRek 190 f. 57v-58r, 338 f. 119r, 344 f. 160r, 3344 f. 151r, 3355 f. 123r, 3398 f. 4r, 4434 f. 83r; Damen, *Staat*, 475; Gabriel en Boyce, *Auctarium* VI, 489, 504; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 623; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland', 342; Plomp, 'Legitimaties', 107; Samaran en Moé, *Auctarium* III, 195, 232; Tervoort, *Iter Italicum*, *biographies* nr. 159; Wils, *Matricule* II, 309

1. Mote, Jan van der

3. kort voor 12-01-1517

5. Vlaanderen?

8. Jasper (procureur-postulant 1521) x Anneke Koenraadsdr.; Geertruid

9. Leuven 1485??

10. exploitateur 1494; secretaris (O) 1496-1501; procureur-postulant <1505-<1517

13. procureur van Gouda <1513-1516

HvH 496 sen. 279, 506 sen. 71, 523 sen. 228, 1033 sen. 105; OAG 1172 f. 45v, 1175 f. 58v; RekRek 190 f. 79v, 192 f. 99r, 4434 f. 93v, f. 98r, f. 102v, f. 118r; *Beroepen*, dos. 241; Schillings, *Matricule* III, 10

1. Mouwersz., Jacob

2. ca. 1478

3. 30-01-1522

4. meester, licentiaat in beide rechten

5. Gouda

6. een meester Hendrik Jansz. was zijn oom

7. J. huwde in 1518.

9. Leuven 1493, Orléans 1500

10. raadsheer (O) 1513-1514, 30-10-1515 - 23-07-1516; raadsheer 09-01-1514 - 30-10-1515, 15-07-1516 - 30-01-1522

13. pensionaris van Gouda <1502-1513; ontvanger-particulier van de omslagen in het kwartier van Gouda 1511-1513

16. Erasmus: Uit brieven van Erasmus blijkt dat J. zijn vriend en wellicht ook patroon was. HvH 26 f. 74r, 5682; OAG 1164 f. 10r, f. 33v, 1166 f. 41v, 1172 f. 46r, 1177 f. 24r; RekRek 348 f. 119r, 349 f. 125v-126r, 350 f. 123r, 356 f. 89r; SvH 2090-2091; Allen, *Opus Epistolarum* IV, ep. 1044, 1092 en 1188; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus* II, 410; Bos-Rops, 'Het ontstaan', 51; Spruyt, *Cornelius Henrici*, 66; Walvis, *Beschrijving* I, 231

1. Muylaart, Gerrit

2. vermoedelijk 1477, in ieder geval niet <1472

3. 07-12-1538

4. meester, licentiaat in de rechten, ridder

5. Utrecht

6. Gerard (of Ernst) Muylaart (raad en maarschalk van Amersfoort) x Beatrix de Vos van Steenwijk

7. Cornelia (of Catharina) Poth, dochter van een burgemeester van Utrecht

8. Rudolf (geestelijke)

9. Parijs?

10. raadsheer (O) 1517-1522

11. raadsheer ('ende oick een zekeren tijt president') in Friesland 1515-1522 (zelden aanwezig); raadsheer-rekwestmeester in de Geheime Raad 1523-1528; raadsheer-rekwestmeester in de Grote Raad van Mechelen 1528-1538

16. Georg Schenk van Tautenburg (stadhouder van Friesland): zwager; Barend Bucho*: vriend; Viglius van Aytta*: vriend; Nicolaas Everaerts*: G. was een goede vriend van de familie Nicolai. Janus Secundus, een zoon van Nicolaas Everaerts, vervaardigde een medaille van G..

17. G. speelde een grote rol bij de overdracht van Friesland en het Oversticht in Habsburgse handen.

HvH 491-495, 497 passim; SvU 117 f. 107r-140v; UAD 97; Van der Goes, 4 oktober 1530; Guépin, *De drie dichtende broers*, 146, 159; Kerckhoffs-de Heij, *De Grote Raad*, 103; Postma, *Viglius van Aytta*, 41; Smolders, 'Jean Second', 75; Theissen, *Centraal gezag*, 145; De Vocht, *History of the foundation* II, 439-440; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 209

1. Naarden, Maarten van

2. ca. 1490

3. 04-01-1567

4. meester

5. Holland? Naarden?

6. Jacob van Naarden

7. 1 Auck Donia, 2 Petronella Obrechtsdr.

8. uit 1: Margareta x Albert Wifringhe. uit 1 of 2: Jacob; Melis; twee zonen (waaronder Melis?) omgekomen in dienst van de vorst

9. Keulen 1505, Orléans 1508-1513

10. raadsheer (O) 1525-1526; raadsheer (P, 300 pond per jaar) 25-05-1537 - 12-08-1538; raadsheer 22-10-1557 - 04-01-1567

11. raadsheer in het Hof van Friesland 1525-1537; onbezoldigd raadsheer in het Hof van Utrecht 1537-1538; president van het Hof

van Utrecht 1538-1541; luitenant-stadhouder van Groningen en Ommelanden 1541-1557
17. M. kwam in 1557 in conflict met Geleyn Zegers* over de plaats die hij mocht innemen in de Raad. M. werd in de Hofkapel in Den Haag begraven.

Audiëntie 1533 f. 94r; HvH 30 f. 115r-117r, 38 f. 16r-17v, 381 f. 13v-14r, 499-500 passim, 1887, 5694; RekRek 372 f. 101v-102r, 373 f. 93v, 392 f. 127r; *NNBW* III, 901-902; *Procurateurs*, nr. 482; Doeleman, *Lijst*, 14, 20; Postma, 'De mislukte missie'; Prins, 'De grafzerken', 458; Vries e.a., *De Heeren van den Raede*, 216-217

1. Nassau, Hendrik (III) van

2. 12-01-1483

3. 13-09-1538

4. ridder; graaf van Nassau, Vianen en Catzenelbogen; heer van Heusden 1505; heer van Breda en Diest

5. Brabant

6. Jan V van Nassau x Elizabeth van Hessen-Catzenelbogen

7. 1 Louize-Françoise van Savoie, dochter van Jacob van Savoie-Romont, 2 Claudia, dochter van Jan van Chalon; 3 Mencia de Mendoça y Fonseca, dochter van Rodriguez de Mendoça

8. uit 2: René van Chalon*. bastaarden: Alexius x Guillemine, dochter van Andries van Bronkhorst*; Elizabeth x Jan, zoon van Frederik van Renesse*; Lodewijk Philips

10. stadhouder 04-11-1515 - 14-02-1522

11. lid van de Raad van Financiën 1510; kastelein van Loevestein 1510; eerste kamerheer van Karel V 1521-1538; opperjachtmeester van Brabant 1532; lid van de Geheime Raad 1515; lid van de Raad van State 1531-1538

16. Erasmus: E. liet zich verschillende malen positief uit over H. en beweerde veel aan hem te danken te hebben; Lodewijk van Vlaanderen*: volgens een Venetiaanse ambassadeur was L. zeer afhankelijk van H.

17. H. vergezelde Filips de Schone op zijn twee Spanjereizen (1501-1503 en 1505-1506). H. was verscheidene malen gezant in Frankrijk. H. werd vriesridder in 1505. H. zou een afkeer hebben gehad van raadszittingen. Door verschillende Venetiaanse ambassadeurs in de zestiende eeuw werd hij aangemerkt als de meest vooraanstaande edelman met het hoogste jaarlijkse inkomen.

ADN 2191 f. 106v; HvH 26 f. 40v-43r; NDR I 891, R. 2803; RekRek 350 f. 123r; Albèri, *Relazioni* I, 12, 62-63, II, 23; Allen, *Opus Epistolarum* I, ep. 147, IV ep. 1092; Blockmans, *Keizer Karel V*, 196; Brandi, *Keizer Karel V*, 40; Baelde, *De collaterale Raden*, 221, 287-288; Carstens, 'De bastaarden', 104-105; Cools, *Manen met macht*, 272-273; Van Nierop, *Van ridders tot regenten* (1984), 276

1. Nesse, Frank van

3. >12-11-1505

6. Klaas van Nesse

10. deurwaarder 1465; secretaris (O) 1479; secretaris 12-03-1481 - 12-11-1505

12. Kamerling van Frank van Borselen ? - 1465

16. Jacob van Barry*: F. trad op als voogd van J.s kinderen.

Beroepen, dos. 219; Damen, *Staat*, 479; RekRek 340 f. 196v-197r

1. Nicolai, Arnoud

2. 1528

3. 11-02-1592

4. meester, licentiaat in de rechten

5. A. werd geboren te Leeuwarden

6. Everard Nicolai (zoon van Nicolaas Everaerts*) x Geneviève van der Goes

7. A. bleef ongehuwd.

9. Leuven 1543

10. raadsheer (O) 06-11-1557 - 09-08-1559; raadsheer 09-08-1559 - 1572; president van het Hof van Holland 1578-1583

11. raad in het Leenhof van Holland <1565- >1577

12. voorzitter van de Hoge Raad van Willem van Oranje 1582

HvH 38 f. 22v-23v, 529, 5654 passim, 5687; LH 8 f. 341r, 10 f. 26v; *MR* xxxiv, xlvii; *NNBW* III, 914; Guépin, 'De onuitgegeven gedichten', 50; Guépin, *De kunst van Janus Secundus*, 567-568; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland', 473; Van Rooijen, '16de-eeuwse overlijdensdata', 232; Smit, 'De omzetting', 214; De Vocht, *Litterae virorum*, 709

1. Nicolai (auteursnaam: Grudius), Nicolaas

2. 20-12-1504

3. 1570

4. meester; licentiaat in de rechten; N. werd in 1535 geridderd

5. Leuven, maar grotendeels opgegroeid in Den Haag

6. Nicolaas Everaerts* x Elisabeth Bladel
 7. 1 Anna Coebel (zuster van gemenelandsontvanger Aart Coebel), 2 Johanna Moys/Spruyts
 8. uit 2: Maria x George van Linden; Helena x Hendrik van Ameyde
 9. Leuven, waar hij letteren (aan het *Collegium Trilingue* 1522-1525) en rechten studeerde
 10. raadsheer 31-07-1535 – 12-02-1539 (verhuisde reeds naar Brussel in 1538)
 11. secretaris van Karel V in Spanje 1532-1534; secretaris van de Raad van State 1538-1548; secretaris van de Geheime Raad 1538-1545; griffier van de Orde van het Gulden Vlies 1540-1561; ontvanger van de bedde in Brabant 1540-1555
 15. advocaat voor de Grote Raad van Mechelen 1526-1532
 16. Rombout van Steynemolen*: R. was een van N.' onderwijzers; Viglius van Aytta*: V. en N. waren jeugdvrienden; Cornelis Suys*: N. en zijn broers waren bevriend met C..
 17. Als ontvanger van de bedde in Brabant verduisterde N. een bedrag van ca. 200.000 pond, waarvoor hij in 1554 werd gearresteerd. Pas in 1561 werd hij veroordeeld waarna hij vluchtte. Hij stierf in Venetië. N. is ook bekend als Neolatijns dichter Grudius, een van de *tres fratres Belgae*. Door Guépin wordt hij omschreven als verwend, goedgelovig, een fantast, met weinig gevoel voor realiteit en een gebrek aan goede smaak, maar ook als een fantastische dichter. Anton van Lalaing* was blijkbaar in zulke mate overtuigd van de dichterskwaliteiten van N. dat hij hem vroeg een lijkdicht te schrijven voor Margareta van Oostenrijk in 1530.
 ADN 2363 f. 248r, 2493 f. 152r; RekRek 370 f. 99v, 374 f. 106v; Baelde, *De collaterale Raden*, 261-262; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus* II, 139-140; Dekker, *Janus Secundus*, 22, 95, 166-168; Guépin, 'De onuitgegeven gedichten'; Guépin, *De kunst van Janus Secundus*, 271-280; Guépin, *Drie dichtende broers*, passim; Guicciardini, *Descrittione*, 52, 208; Hutton, *The Greek anthology*, 229-230; Ten Raai, 'Nicolai'; De Vocht, *Litterae virorum*, 337; De Vocht, *History of the foundation* II, 430-433, 445-446, 451-452

1. Nicolai, Nicolaas (de jonge)

3. 30-04-1564
 6. François Nicolai (zoon van Nicolaas Everaerts*) x Catharina, dochter van Felix Doublet

7. Helena Engelsdr.
 10. secretaris (O) 17-10-1543 – 1546; secretaris 14-11-1558 – 30-04-1564
 17. Volgens president Gerrit van Assendelft* had N. na het neerleggen van zijn functie van secretaris in 1546 zoveel schulden in Holland, dat hij zich daar waarschijnlijk niet meer zou vertonen. Hij zou 4100 gulden uit het gemeenlandscomptoir hebben geleend zonder toestemming van de verantwoordelijke functionaris.
 Audiëntie 1646:3; Gerrit van Assendelft aan Lodewijk van Schore (25-07-1546); HvH 32 f. 5v-6v, 530 sen. 155, 1669 d. 18-03-1549; RekRek 4466 f. 52v; *Chronologische lijsten* IV, nr. 476; MR, lxiv; Vermij, 'De aanval', 219; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 49

1. Nidzen, Karel van der

2. ca. 1499
 3. 23-12-1569
 4. meester, ridder
 5. Herck-de-Stad (Herck St. Lambert), Limburg
 6. Maarten van der Nidzen x Maria Lantmeters
 7. Elizabeth, dochter van Pieter heer van Roon en Pendrecht
 8. Maarten x 1 Ydt (Douwedr.) van Grattin-ga, 2 Trijn (Taeckedr.) Roorda
 9. Leuven 1514, Orléans 1518
 10. raadsheer 10-05-1547 – 17-03-1557
 11. procureur-generaal in de Raad van Friesland 1527-1547; president van de Raad van Friesland 1557-1569
 16. Everard Nicolai (zoon van Nicolaas Everaerts*): zwager
 17. K. voerde als president van het Hof van Friesland de politiek van de vorst niet altijd uit en zou in de ketterbestrijding een tolerant figuur zijn geweest. K. kreeg in 1546 het ambt van procureur-generaal in Gelre en in 1547 het ambt van president van Friesland aangeboden, maar bedankte voor beide functies.
 HvH 32 f. 248r-249r; RekRek 382 f. 137v, 392 f. 127v; Van Beuningen, *Willhelmus Lindanus*, 98-99; Schillings, *Matricule* III, 498; Theissen, *Centraal gezag*, 253, 263; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 220

1. Numan, Adriaan

3. 16-06-1576
 5. Mechelen (geboren in de Koestraat)
 6. Jan Numan Gerardsz. (rentmeester van de

domeinen in het kwartier van Mechelen) x Margrieta, dochter van Colaert de Potis (rentmeester en ontvanger van Mechelen)

8. Gerard; Anna x Willem van der Criep (pensionaris van Delft; onbezoldigd raadsheer 1568)

10. auditeur 07-03-1545 – 11-02-1552; rekenmeester 11-02-1552 – 16-06-1576

12. klerk van auditeur Gerrit van Renoy* 1535-1536; na zijn dood werd vermeld dat A. 24 jaar lang de rekeningen van de Staten van Utrecht had afgehoord

16. Gerrit van Renoy*: A wordt in een sententie genoemd als 'cousyn' en 'naaste vriend' van G.

17. A. was een kleinzoon van de audiencier Gerard Numan.

HvH 535 sen. 557; RekReg 10 f. 144r, 494 f. 66v-67r, f. 144r-v; RekRek 380 f. 114r, 387 f. 198r, 5262 f. 12v; SvU 152; *Sandelijn II*, 456; *Van der Goes*, 31 maart 1557; Feith, 'Rekenkamer', 107; Janse ed., *Johan Huysens*, xlvii; Koopmans, *De Staten van Holland*, 253

1. Oom van Wijngaarden, Floris

2. ca. 1460

3. 12-05-1532

4. ridder <1515, heer van Oost-IJsselmonde 1496

5. Dordrecht/Den Haag

6. Floris Oom van Wijngaarden Godschalksz. x Bertha van der Boeckhorst

7. Margriet, dochter van Willem van Zwieten (zuster van Dirk van Zwieten*)

8. Joost x Martina van der Heyden; Jacob; Margareta x Thomas Beukelaar*

10. secretaris (O) 1481-1482; griffier 12-09-1482 – 07-12-1502; raadsheer 12-03-1503 – 12-05-1532

11. baljuw van Den Haag 1493-1504; F. liet eerst Pieter Plumioen en later Jasper de Beauvoir* het ambt van rentmeester van het Haagse bos onder zijn hand uitoefenen 1493-1529; schout van Nedorpercogge 1492, 1495; F. pachtte het schoutambt van Den Haag en liet het uitoefenen door zijn zoon Joost 1511; raad in het Leenhof van Holland 1520

12. rentmeester van Jan van Egmond* <1508 – >1514?

13. F. kreeg het bodeambt van Haarlem voor zijn leven in handen in 1497, maar moest het

omstreeks 1500 alsnog in periodes pachten; bode van Den Haag 1497-1532; hoogheemraad van Schieland 1503 (of is dit Floris Oom van Wijngaarden Jansz?); hoogheemraad van Delfland 1504-1509

15. F. was in 1494 samen met Jacob Clamp*, Karel Grenier* en Jan van Zevender* lid van de Haagse rederijderskamer 'Met Ghenuchten'; F. was hoofdman van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1486, net als Jan* en Filips van Wassenaar*, en schutter in 1485 en 1494; rentmeester van de abdis en het convent van het klooster en de abdij van Rijnsburg. F.' vader was een Kabeljauw. Tijdens de Jonker-Fransenoorlog namen Hoeken het slot IJsselmonde van F. in.

16. Floris Oom van Wijngaarden Jansz.*: F. en F. zijn volle neven van elkaar; Jan de oude* en Tielman* Oom van Wijngaarden: oom; Jan van Oudheusden*: mede erfgenaam van Thomas Beukelaar*.

17. F. was een van de commissarissen voor de 'informatie' van 1514. Ironisch genoeg was dat dezelfde 'informatie' waartegen Dordrecht zich onder leiding van F.' neef en naamgenoot zo heftig verzette.

ADN 2191 f. 70r; DHOA 2839; DHSJ 10 f. 6r, 12 deel 1, 16 f. 8r; HvH 482, 488 sen. 92, 492 sen. 156, 493 sen. 342 (vermeld als 242), 511 sen. 99; 1035 sen. 376; LH 2 f. or; RekReg 29 f. 11v, 491 f. 226r; RekRek 180 f. 9v, 190 f. 12r, 194 f. 61v, 195 f. 28r, 196 f. 173v, 337 f. 167r-v, 345 f. 100r, 367 f. 96r, 1130 f. 84r-85v, 1984-2011, 3942-3943, 4424 f. 26r; Van der Aa, *Biografisch woordenboek XIV*, 37; Van Boheemen, *Retoricaal*, 308; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheemraadschap*, 710; Fruin, *Informatie*, 6; Van Herwaarden, *Dordrecht*, 173; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de Hofstad Egmond', 111-112; Mededeling Hans Jacobs; De Moor, 'Schenkers', 51, 65; Van Nierop, *Van ridders tot regenten*, 151; Van der Sluys, 'Verhaal van den Jonker Fransenoorlog', 84-85; Theissen, *Centraal gezag*, 57-58; Verbeek, 'Register van den vonnissen', 97-98

1. Oom van Wijngaarden, Floris

2. ca. 1467

3. 20-09-1527

4. meester, *doctor* in beide rechten 1493

5. Den Haag

6. Jan Oom van Wijngaarden de oude x Catharina, bastaarddochter van Willem van Egmond

7. Arendina, dochter van Arend van Duiven-
voorde (zuster van Jan van Duivenvoorde*)
8. Gijsbrecht; Jan (kanunnik in de Dom te
Luik); Maria x Karel T'Serclaes; Catharina;
Adriana x 1 Adriaan van Borselen, 2 Wouter
van Bekesteijn
9. Leuven 1482-1494
10. raadsheer 27-02-1496 – 08-08-1510
11. F. was van 1497 tot 1510 actief als één van
de drie commissarissen die de stad Leiden
moesten begeleiden bij de reorganisatie van
de financiën; F. pachtte in 1505 het baljuw-
schap van Den Haag; ontvanger van de kos-
ten voor de oorlog met Gelre 1510; ketterbe-
strijder bij de keizerlijke inquisitie 1522-1527
13. rentmeester van de omslagen (bij provisie)
1504-1505, 1507; hoogheerraad van Delf-
land 1496-1510; pensionaris van Dordrecht
1514-1518, 1521-1523
15. rector in Leuven 1494-1496. F.' vader
was een Kabeljauw
16. Hendrik van Nassau*: F. trad in 1513 en
1514 in twee rechtszaken op als gemachtigde
van H. Later is de band tussen de twee danig
verstoord en werd F. door H. beschuldigd
van oneerbiedige bejegeningen; Adriaan van
Utrecht (de latere paus Hadrianus VI):
vriend; Frans van der Hulst (keizerlijk in-
quisiteur): vriend; Floris Oom van Wijngaarden
Florisz.*: F. en F. zijn volle neven van elkaar.
17. F. heeft zich gedurende zijn carrière ver-
schillende malen onmogelijk weten te maken,
vermoedelijk door een grote intelligentie in
combinatie met een compromisloos karakter:
Toen F. in 1505 het baljuwschap van Den
Haag pachtte protesteerden de Hagenaars en
werd zijn broer Godschalk in zijn plaats aan-
gesteld. In 1510 had hij zich zo onpopulair
gemaakt als ontvanger van de kosten van de
oorlog tegen Gelre dat zijn positie van raads-
heer onhoudbaar werd. In 1518 had hij Dor-
drechts recht om minder bij te dragen aan de
bede zo fel verdedigd dat hij door Karel V uit
zijn functie werd gezet. In 1523 had Floris
zich zo onmogelijk gemaakt in de Statenver-
gaderingen dat de andere grote steden Dor-
drecht verzochten Floris niet meer af te vaar-
digen. In 1523 schreef F. anoniem een pamflet
tegen Erasmus. Erasmus beschreef F. en zijn
vriend Frans van der Hulst als fanatiekelin-

gen die overal ketterijen wilden zien. F. zou
advies hebben gegeven bij de oprichting van
het *Collegium Trilingue*. F. legde het magis-
ter-examen in 1485 af als tweede van 51 kan-
didaten en ontwikkelde zijn eigen ideeën over
de koop en verkoop van renten. F. werd be-
graven in de Kloosterkerk in Den Haag.

DHOA 753 f. 42r-49v; GAD 600; HvH 488 sen. 17, 489
sen. 195, 522 sen. 104; RekRek 194 f. 98r, 344 f. 160v;
SvH 1736, 1745; Jacobsz. 7; Van der Aa, *Biografisch
woordenboek* XIV, 39; Allen, *Opus epistolarum* VI,
epistola 1668; Bietenholz, *Contemporaries*, 27; Ter
Braake, 'Korte biografie'; Brand, *Over macht*, 117-
118, 151, 160; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheem-
raadschap*, 711; Fruin, 'Korte autobiographie', 144-
150; Van Herwaarden, *Dordrecht*, 269, 354; Hoek,
'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 61; De
Moor, 'Hendrika', 485-486; Postma, *Het hoogheem-
raadschap*, 72-73; Wils, *Matricule* II, 462; Tracy, *A fi-
nancial revolution*, 124, 130; Tracy, *Holland*, 152-154;
De Vocht, *History of the foundation* II, 260

1. Oom van Wijngaarden, Jan (de oude)

2. ca. 1435
3. <07-04-1500
4. heer van Raamsdonk 1463-1474 en van
Grijsoord
5. Den Haag
6. Godschalk Oom x Margriet van Alkemade
7. Catharina, bastaarddochter van Willem van
Egmond
8. Godschalk x Margriet, dochter van
Brunink van Boshuizen*; Willem x Maria,
dochter van Filips Ruychrock van de Werve*;
Ijsbrand x Hillegrid van Sonneveld; Floris* x
Arendina, dochter van Arend van Duiven-
voorde (zus van Jan van Duivenvoorde*);
Hendrika (religieuze in Koningsveld); Lies-
beth x David Ruychrock van de Werve (bal-
juw van Goes)
9. Orléans 1450
10. raadsheer (O) 1491-1495
11. baljuw van Den Haag 1458, 1468, 1479-
1491; duinmeier van de duinen tussen Wasse-
naar en Scheveningen 1479
15. J. was een Kabeljauw. J. was hoofdman
van het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde in
1484 en schutter in 1485, 1487 en 1494.
16. Floris (Florisz.) Oom van Wijngaarden*:
oomzegger; Jan van Wassenaar*: leenheer;
Lieven van Kats*: L. was de zoon van J.s zus
en een Kabeljauwse bondgenoot

17. J. en zijn broers Tielman*, Floris en Hendrik lieten in 1464 een grafkapel bouwen aan de zuidzijde van de Kloosterkerk in Den Haag. DHSJ 9 f. 11, 10 f. 6r, 12 deel 2 f. 11r, 16 f. 8r; HvH 478-480 passim; RekReg 491 f. 108v-109v; RekReg 181 f. 18r, 3928-3939; *Chronologische lijsten* I, 421; *procurateurs*, nr. 60; Van Gent, 'Pertijelike saken', 210, 227; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 77, 609; Janse, *Ridderschap*, 453; De Moor, 'Hendrika', 482-485; Mulder, 'Kloosterkerk', 373; De Ridder-Symoens, 'Studenten', 90

1. Oom van Wijngaarden, Tielman

3. 1495 < 1498
4. heer van Hendrik-Ludenambacht 1461-1473, Groot Waspik 1463-1474 en Schrevelduin
5. Dordrecht
6. Godschalk Oom x Margriet van Alkemade
7. Jolente, bastaarddochter van Willem van Egmond, heer van IJsselstein
8. bastaarden: Gerrit, Beatrix
10. raadsheer (O) 1470-1472; raadsheer 09-03-1472 - 31-12-1479; rekenmeester 06-05-1480 - 06-05-1495
11. schout van Niedorpercogge 1486
12. in dienst van Margareta van York om het koorn te 'buerne' 1493-1495
13. hoogheemraad van Rijnland 1482-1493
15. T. was hoofdman van het Sint-Jorisschuttersgilde te Den Haag in 1453-1454, 1487; T. was een Kabeljauwse voorman.
16. Jan Oom van Wijngaarden de oude*: broer; Floris Oom van Wijngaarden Florisz.* en Jansz.*: beide Florissen waren oomzeggers van T.
17. T. was een van de vier heren die uit naam van Margareta van York bezit moesten nemen van Den Briel en Voorne in 1477. T. liet samen met zijn broers een grafkapel in de Kloosterkerk in Den Haag bouwen. DHSJ 12 deel 2 f. 11v; GAD 440 f. 95r; RekReg 28 f. 105r; RekReg 3344 f. 151r, 3347 f. 80r; Van Alkemade, *Beschryving* II, 81-83; Damen, *Staat*, 480; Jacobs, mededeling; Van Kan, 'Haagse bestuurders', 278; Kluit, *Historie*, 475-479

1. Oudheusden, Jan van

3. 1534?
5. Dordrecht?
6. Wouter van Oudheusden (bewaarder van de juwelen)

7. Maria, dochter van Thomas Beukelaar*

8. Jan; Godschalk x Marie Sleewijck; Jan de jonge x 1 Margriet, dochter van Klaas Steenwech, 2 Janne Spruyt; dochter x Jan de Bie; Cornelia x Govert de Jager

10. rentmeester-generaal 01-01-1499 - 31-12-1500; bewaarder van de charters en registers 1498 - 11-03-1515

11. dijkgraaf van de Krimpenerwaard 1488-1491; tollenaar van Geervliet 1493-1498; generaal muntmeester ?-1495

16. Floris (Florisz.) Oom van Wijngaarden*: mede-erfgenaam van Thomas Beukelaar; Gerard Numan (o.a. audiëntier en secretaris van Maximiliaan; grootvader van Adriaan Numan*); zwager

HvH 492 sen. 156, 496 sen. 224, 517 sen. 287, 521 sen. 229, 1035 sen. 376; RekReg 4 f. 43r, 8 f. 291v, 491 f. 211v-212r; RekReg 186 f. 54v, 194 f. 102v, 195 f. 11r, 196, 349 f. 129v; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht der heren van Oudheusden', 310-313; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 76; Koopmans, *De Staten van Holland*, 103; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Altena', 199-200; Kort, 'Repertorium op de lenen van Oudheusden', 133; Lans, 'Krimpenerwaard', 25; Moorman van Kappen, *Het rechtshistorisch karakter*, 10-11

1. Pelle (ook: Pellegrym) van Watselaar, Dirk

3. 30-11-1511
5. Gouda
6. Ghijsbrecht Pellenz.?
7. Marieke, dochter van Klaas de Vet
8. wellicht: Aelken; Dirk; Adriane
10. secretaris 22-11-1505 - 30-11-1511; rentmeester van de exploten 01-09-1511 - 30-11-1511
13. klerk van Gouda 1505-1506
OAG 1167 f. 33r, 1168 f. 34r; RekReg 492 f. 79r-v, 661 f. 79v-82r; RekReg 340 f. 197r, 345 f. 157v, 369 f. 95r, 4436 derde rekening f. 1v; Hoek, 'Acten betreffende Lier', 41; Walvis, *Beschryving* I, 71-72

1. Persijn, Hippolitus van

3. 03-12-1568
4. *doctor* in de rechten; heer van Persijn
5. Den Haag
6. Jan Hendriksz.* x Digna Hippolitusdr.
7. Elisabeth, dochter van Jan de Jonge*
8. Johan x Johanna van Heemskerk, dochter van Wouter van Bekesteijn (schout van Haarlem); Anna. bastaard: Pasquijer

9. Leuven, Frankrijk en Italië?
 10. advocaat bij het Hof van Holland 1542; raadsheer (O) 29-04-1542 – 1543; procureur-generaal 16-12-1543 – 04-08-1548
 11. president van de Raad van Friesland 1548-1557; president van het Hof van Utrecht 1557-1568
 12. rentmeester van de prelaat/het convent van Egmond 1540-1543
 17. H. was in 1544 kandidaat voor het ambt van landsadvocaat. Guicciardini noemde H. een man van zeldzame wijsheid ('dottrina') en goede raadgeving ('eccellente consiglio'), waarvoor hij zeer bekend was.
 Adrichem 6 f. 35v; HvH 31 f. 114r-115r, 32 f. 159v-161r, 518 sen. 200, 1894; RekRek 378 f. 95v-96r, 383 f. 136r, 390 f. 112v; Doeleman, *Lijst*, 15; Guicciardini, *Descrittione*, 191; Hoek, 'De Persijns' (1961), 126; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de hofstadt te Arckel', 272; Kalmeijer, 'Het huis te Persijn', 17, 19-20; Vries e.a., *De heeren van den Raede*, 235-236.

1. Persijn, Nicolaas (Jansz.) van

3. 1567/1568
 5. Den Haag
 6. Jan Hendriksz.* x Digna Hippolitusdr.
 7. Helene Pietersdr.
 8. Hendrik (volgde N. op als secretaris in 1563); Pieter x Magdalena Engelbrechtsdr.
 10. rentmeester van de exploten 02-04-1541 – 1566; secretaris (O) 17-09-1543 – 1563
 12. assistent van zijn vader als rentmeester van de exploten <1540
 16. Hippolitus van Persijn*: broer
 HvH 32 f. 1v-2v, 381 f. 168v, 543 sen. 186; RekReg 494 f. 8r-v, 495 f. 101r-v; RekRek 4461 f. 1r, 4463 f. 1r-v, 4474 f. 51v; Hoek, 'De Persijns' (1960), 7-9, 15; Hoek, 'De Persijns' (1961), 129

1. Pietersz., Klaas Duyst

3. >1495
 6. Duyst Pietersz.
 8. Jan Klaasz. Duyst? (bode van het Hof van Holland)
 10. procureur-postulant 1482; secretaris (O) 1478-1479, 1481, 1491-1495; substituut-procureur-generaal 13-06-1480 – 11-09-1480, 1483, 23-07-1490 – 31-12-1490; procureur-generaal 30-01-1484 – 16-03-1489
 12. klerk van controleur Gillis de Cabotre 1461-1462

15. schutter in het Sint-Jorisschuttersgilde te Den Haag 1485?

DHOA 2839; DHSJ 10 f. 6r; HvH 479 sen. 13; RekRek 181 f. 67v, 185 f. 53r-v, 186 f. 51v, 188 f. 60v, 4426 f. 9r, 4430 f. 15v, 4431 f. 21v, 4434 f. 70v; Damen, *Staat*, 482

1. Pietersz., Simon

2. ca. 1451
 3. >27-05-1499 <29-09-1499
 4. meester
 5. Haarlem
 6. Pieter Hermansz. x dochter van Catharina Willemsdr.
 7. Aleid
 8. S. overleed zonder wettig nageslacht.
 9. Leuven 1466
 10. raadsheer (O) 1486-1499
 15. barbier/chirurgijn te Haarlem
 17. Graaf Willem III van Holland en Henegouwen was via een aantal bastaardvertakkingen de betbetovergrootvader van S.. Tegen het einde van zijn leven werd S. gegijzeld door Dirk van Wittenhorst in verband met een vordering die hij had op Holland. S. lijkt deze episode nooit meer te boven zijn gekomen en stierf kort na zijn vrijlating. S. is begraven in de Sint-Bavokerk te Haarlem.
 HvH 477-481 passim, 480 sen. 8 (1499), 482 sen. 72, 485 sen. 128 (26 maart 1507), 1029 passim, 1031 sen. 295, 1787-1789 passim; SAH 369 f. 37r, 370 f. 47r, 372 f. 21r, 381 f. 26r; SvH 1737; *Beroepen* II, dos. 194; *Haarlemmers*, nr. 42, 57; Ter Braake, 'Meester Simon Pietersz.'; Dek, *Genealogie der graven van Holland*, 40, 44; Schelhaas, 'Gequalificeerd', 55-56, 62, 66-67; Wils, *Matricule* II, 178

1. Pijnsen, Jacob

2. ca. 1453
 3. 1519
 4. meester, *doctor* in beide rechten, heer van Offem, heer van de ambachtsheerlijkheid van de parochie 's-Heeraartsberg 1502
 5. Delft
 6. Willem Pijnsen (burgemeester en schepen van Delft) x Haze Hendriksdr.
 7. 1 Clementia, dochter van Jan de Heuyter Klaasz.*, 2 Gerarda, dochter van Klaas Corf*
 8. Bij Clementia de Heuyter: Clementia x Jacob*, zoon van Cornelis de Jonge*. Bij Gerarda Corf: Willem* (oudste zoon) x Geertuid de Heuyter; Geertuid x Jan de Heuyter

Jansz.; Ghijsbrecht; Hadewij x Adam van der Duyn. Bij Clementia of Gerarda: Jan (baljuw van Wassenaar en Egmond) x 1 Machteld, dochter van Arend Sandelijn*, 2 Johanna, dochter van Cornelis van den Abeele; Dirk x Maria van der Hoogh; Aelbrecht x Cornelia Brouwer; Cornelis; Simon Frederik; Pieter x 1 Cornelia van Heermale, 2 Hadewij Spruyt van Kriekenburg; Frank x Klara
 9. Leuven 1468; Bologna 1478-1481
 10. advocaat bij het Hof van Holland vanaf in ieder geval 1485; advocaat-fiscaal 01-06-1490 – 29-10-1515; onbezoldigd raadsheer 1517
 13. stadsadvocaat van Leiden <1486-1500; stadsadvocaat van Dordrecht 1496-1501; stadsadvocaat van Gouda 1488-1499; advocaat van de Staten van Holland 1497-1502; hoofdingeland van het hoogheemraadschap Delfland
 17. Toen J. en zijn tweede echtgenote aan het einde van J.s leven hun testament opmaakten, waren ze vooral bezorgd over het grote aantal kinderen dat ze zouden achterlaten ('dat wij zeer veel jonge kynderen hebben ende noch dagelick crijgen'). Ze bepaalden daarom dat ieder kind evenveel zou erven en dat de voogden er op moesten toezien dat al het nageslacht fatsoenlijk gekleed was, naar school kon gaan en werd uitgehuwelijkt of ondergebracht in een klooster. J. liet in 1518 in zijn testament bepalen in de Haagse Sint-Jacobskerk begraven te willen worden voor het altaar van Sint Aubertus/Obart. J. schonk een glasraam aan de kerk en betaalde een vast bedrag aan de kapelaans om iedere zondag op de Stoel genoemd te worden.
 DHHG 876; GAD 439 f. 268v, 440 f. 272v; HvH 491 passim, 514 sen. 32 (1544), 519 sen. 75, 520 sen. 172; OAG 1151 f. 13v, 1160 f. 41r; RekRek 187 f. 52r, 349 f. 131r, 3398 f. 4r, 3442 f. 71v; SAL 558 f. 119v, 559 f. 165r, 580 f. 88r; Schagen 278; SvH 1721 f. 12r, 1727 f. 5r; Al, 'Een schout in opspraak', 130; Van den Brandeler, *De Groote- of St. Jacobskerk*, 10-11, 121; Van Dinther, 'Repertorium op de lenen van de hofstad te Werve', 558; Van Gelder, 'De zestiende-eeuwsche glasschilderingen', 21-22; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Maasland', 106, 126; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de Lek', 219; Hoek, 'De voormalige hofstad Steenhuizen', 39; Van Kan, *Databank*; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in de Krimpenerwaard', 330-331; Stal, 'Van stinkput tot stokerij',

43-45; Van Steensel, *Dienaars*, 99; Tervoort, *Iter Italicum*, *biographies* nr. 289; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 97; Wüstenhoff, 'Pijnssen', 432, 434-436

1. Pijnssen, Willem

2. ca. 1497 (?)
 3. 26-10-1545
 4. meester, *doctor* in beide rechten
 5. Den Haag
 6. Jacob Pijnssen* x Gerarda Corf
 7. Geertruid de Heuyter
 8. Petronella x Jan van Renesse; Geertruid x Dammas van Droogendijk*
 9. Bologna 1517-1521
 10. raadsheer (O) 1522-1536; raadsheer 06-10-1536 – 26-10-1545 (tot 28-02-1539 voor halve wedde)
 15. W. was lid van het Sacramentsgilde te Den Haag.
 HvH 30 f. 69v-71v, 496-502, 5653, passim; RekRek 371 f. 91v, 374 f. 106v, 380 f. 111r, 386 f. 161v, 390 f. 114v, 392 f. 147r; SvH 2289 f. 8r; Engels, *Haagse gasthuizen*, 55; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Maasland', 107; Stal, 'Van stinkput', 45, 78; Tervoort, *Iter Italicum*, *biographies* nr. 629

1. Purtijk, Jan

2. ca. 1515
 3. >1582
 4. meester?
 5. Utrecht
 6. Jan Purtijk (priester) + 'een vrij ongebonnen eenlopende persooene'
 7. Engel, dochter van Klaas van Dam*
 8. J. had kinderen. Jan? (secretaris van het Hof van Holland 1596-1632)
 9. J. heeft zijn scholing genoten in Utrecht en Leuven.
 10. secretaris (O) 02-11-1546->1582; procureur-postulant 1572?
 12. substituut-griffier 1545-1557
 15. notaris 1556; weesmeester van Den Haag 1566; regent van het burgerweeshuis te Den Haag 1572-1575; J. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1550, 1552, 1555, 1558
 17. J. werd op zijn verzoek, als bastaard, gelegitimeerd in 1563. J. was hervormingsgezind.
 DHSJ 92; HvH 32 f. 223v, f. 224v-225r, 5963 d. 15-07-1545 en 29-10-1546; Losse aanwinsten 1018; RekReg 10 f. 223v-224v; RekRek 4467 f. 43r; MR, lxiv; Engels, 'Sociale en medische zorg', 208; Hardenberg, *Burger-*

weeshuis, 283; Hoyne van Papendrecht, 'Uittreksel', 80; Plomp, 'Legitimaties', 127; De Riemer, *Beschrijving* III, 217; Smit, 'De omzetting', 201

1. Renesse (ook wel 'drossaart van Diest' of 'heer van Mal'), Frederik van

2. 1470

3. 19-05-1538

4. heer van Oost-Malle (1505), Pierschille (1525), Ameliswaard, Grimmestein, ridder (1535)

5. van oorsprong uit Zeeland

6. Jan van Renesse x Margareta, dochter van Gerrit van Culemburch

7. Anna, dochter van Wouter van Halmale (of: van Hamel)

8. Jan (heer van Mal, Manz en Elderen, drost van Breda) x 1 Elisabeth, bastaard van Hendrik van Nassau* (huwelijkse voorwaarden waren gemaakt), 2 Catharina van Bronkhorst; Walter (jong gestorven); Clara x Filips, graaf van Hoorn; bastaard: Elisabeth

10. raadsheer (O) 1516-1536

11. stadhouder van de lenen (F. ging over de leenzaken bij afwezigheid van Hendrik van Nassau*) 1515 (vanaf 1520 in het Leenhof) – >1530; opperdijkgraaf van Schouwen 1521-1538 (F. liet het ambt door Jan Suys Pietersz. uitoefenen)

12. Allemaal in dienst van Hendrik van Nassau*: drossaart van Diest <1500->1516; raad in de jaren twintig van de zestiende eeuw; drossaart van Breda <1531->1533

16. Gerrit van Renesse*: G. is een zoon van F.s broer Jan de oude; Frank Boot, vader van Dominicus Boot*: F. beval Frank in 1524 aan voor de positie van stadsadvocaat van Leiden, welk advies de Leidenaren overnamen hoewel ze ook al een ander hadden aangenomen

17. F. ondernam vlak voor zijn activiteiten als onbezoldigd raadsheer verschillende belangrijke reizen voor de vorst, waaronder overleg met gedeputeerden van Karel van Gelre. Naar eigen zeggen verrichtte Frederik ook onbezoldigd werk in de Rekenkamer, waarschijnlijk in samenwerking met Vincent Cornelisz..* F. ligt begraven in de O. L. Vrouwekerk te Breda.

ADN 2191 f. 94v, 2251 f. 286v-287r; HvH 26 f. 90r, f. 133r, 490-501, 503-504, 506-509, 5653 passim, 494 sen. 213, 540 sen. 332, 5683; LH 2 f. 1r, 4 f. 122v; NDR I 340,

R. 2383, R. 2724, R. 2743, R. 2763, R. 2803, R. 2862; RekReg 7 f. 195r-196r; RKZ 399 f. 27v, 1213-1236, 1747 f. 6r-v (1524), 1747 f. 8r-9bis; SAL 384 f. 57v; NNW III, 1055; Van der Aa, *Biographisch woordenboek* xvi, 250-251, 253; Carstens, 'De bastaarden', 105; Van Drie, 'Inhoud en begrip', 96; Holleman, *Dirk van Assendelft*, 61, 161-162

1. Renesse, Gerrit van

2. 1509

3. 25-08-1568

4. ridder

5. Zeeland

6. Jan van Renesse de oude, heer van Wulven x Alida Treys van Kuinre

7. Geertruida van de Haar (huwelijk omtrent 1536)

8. Jan; dochter x Erard Cottereau; bastaarden: Willem van Bakendorp/van Renesse; Filips

9. Leuven 1526. G. behaalde daar of elders geen graad.

10. raadsheer (O) 04-03-1539 – 1560, aange troffen in 1546-1551, 1553, 1555-1556

11. schout van Leiden 1536-1539; raadsheer in het Hof van Utrecht 1560-1568

12. baljuw, dijkgraaf en kastelein van Woerden 1542->1560 (onder de hand van eerst Lamoraal van Egmond en daarna Erik van Brunswijk)

16. Frederik van Renesse*: oom; Gerrit van Assendelft*: verwant; Willem van Oranje: G. zou zijn positie van raadsheer in Utrecht te danken hebben gehad aan W.; Boudewijn van Drenkwaard (burgemeester van Dordrecht): G. verzocht aan B., 'zijn bijzonder goede vriend', verschillende malen om schepen met daarop zijn lading 'ongestapeld' door te laten varen.

17. G. verdedigde als raadsheer in Utrecht de oude costumen tegen de uitheemse raadsheeren. G. ontpopte zich in de jaren zestig als een tegenstander van de kettervervolgning. Als schout van Leiden was hij reeds beschuldigd van plichtsverzuim in het vervolgen van vier herdoopte vrouwen. G. ondertekende het verbond der edelen in 1566. G. werd in 1568 onthoofd op bevel van de Bloedraad vanwege zijn vermeende begunstiging van ketters en weerstand tegen de plakaten van de vorst. Zijn zoon Jan onderging hetzelfde lot.

Audiëntie 1531 f. 53r, 1646:1 (Raad van Holland aan Lodewijk van Schore, 12-04-1543); GAD 2.242 en

2.246; HvH 30 f. 182r-183r, 36 f. 218v, 514 sen. 5 (1544), 538 sen. 259, 518-520, 524, 527-528, 1929, 5654 passim, 5686-5687; RekRek 371 f. 97r, 4467 f. 42r; RKZ 399 f. 29v; *Chronologische lijsten* V, nr. 2910; Van der Aa, *Biographisch woordenboek* xvi, 250-251; Bogaers, 'Radicalisering', 137; De Bruin, *Encyclopedie van Zeeland* II, 565; Doelman, *Lijst*, 21; Schillings, *Matricule* III, 760; Vermij, *Gewestelijke regering*, 23-24

1. Renoy, Gerrit van

2. ca. 1495

3. 15-08-1567

4. ambachtsheer van (het nedereinde van) Spijk

5. Asperen (Gelre)? (G.s broer was daar schepen)

6. Arnoud Jansz. van Renoy

7. Anna de Potis

8. Gerard; Margriete (Grietje) x Pasquier Denlis; Maria x Willem Muys (advocaat bij het Hof van Holland); Anna x Christiaan van der Goes (advocaat bij het Hof van Holland); dochter x Pieter, zoon van Willem van Alkmaar*; nog twee kinderen

10. auditeur 12-11-1531 - 28-09-1541; rekenmeester 28-09-1541 - 15-08-1567

11. rentmeester-generaal van de Gelderse domeinen 1545-1548

16. Adriaan Numan*: A wordt in een sententie genoemd als 'cousyn' en 'naaste vriend' van G.; Jan van Renoy (ontvanger van Drenthe en Groningen 1549): broer

17. G. werd van 1543 tot 1557 belast met het inventariseren en op Habsburgse leest schoeien van de rekeningen van de Gelderse domeinen. G. werd volgens Van Gouthoeven in de adelstand verheven door Karel V.

ACB 89; ADN 2476 f. 56r; HvH 528 sen. 164, 535 sen. 557; RekRek 3453 f. 73v, 5261 f. 3v, 5263 f. 7r (1538); *Chronologische lijsten* VI, nr. 4086; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke* I, 111; Kort, 'Cartularium van Gerard van Rhenoy', 265-277; De Man, 'Sprokkels', 111-112; Martens van Sevenhoven, *Het archief der Geldersche Rekenkamer* I, 5-6; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 69

1. Rietveld, Jan van

3. >1495

4. schildknaap

5. Holland, Leiden?

6. Adriaan van Rietveld x Ermgaard

7. Johanna van Egmond

8. Maria x Timan van Waveren; zoon (priester 1487); Adriaan? (baljuw van Gooiland 1487); Janne; Jacob?; Margriet? In 1465 werd vermeld dat J. zes kleine kinderen heeft. bastaard: Jan (bij Baef Jacobsdochter, legitimatie in 1497; exploitateur van het Hof van Holland <1484->1505) x Aleid Hendriksdr.

10. procureur-generaal 17-06-1480 - 29-01-1484; raadsheer 30-01-1484 - 05-01-1489

11. bezit bode-ambacht op de zeedijk in het dijkgraafschap van Medemblik 1458-; pachter van de duinen in de Haarlemmerhout 1460-; baljuw van Rijnland 1463-1468; burggraaf van Rozendaal (Gelre) 1473-1474; pachter van het land van Vlieland 1458-1467, (en ook schout) <1484-1493; raad van Karel de Stoute in Gelre 1477; kapitein, kastelein en baljuw van Muiden en Gooiland 1484-

12. stalmeester van Karel van Charolais 1462; stadhouder van Frank van Borselen als houtvester van de Haarlemmerhout en kastelein van Teilingen 1457->1469 (net als zijn vader voor hem)

15. J. was Kabeljauwsgezind. J. was schutter in het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde in 1487 en stapte hetzelfde jaar of een jaar later uit de broederschap.

17. In 1465 pleegt J. samen met zijn knechten doodslag op zijn halfbroer Willem van Dolre n.a.v. een geschil over de begrafeniskosten van J.s vader. Hij verwierf een remissiebrief van de hertog tegen betaling van 2000 schilden. J. werd na het sneuvelen van Karel de Stoute in 1477 verjaagd uit Gelre, terwijl zijn vrouw, kinderen en dienaren gevangen werden en zijn bezit geplunderd. Tijdens zijn ambtsperiode van procureur-generaal werd zijn huis in Hillegom verbrand door verbannen personen (Hoeken) die wraak wilden nemen. In 1492 sloegen opstandige Westfriezen zijn huis in Haarlem aan stukken. In 1493 procedeerden de rentmeester-generaal en de procureur-generaal (Thomas Beukelaar* en Dirk van Zwieten*) tegen J. betreffende een jaar pacht van het land van Vlieland. J. werd veroordeeld tot een boete van honderd gouden andriesgulden.

DHSJ 12 deel 2 f. 11v, f. 12r, f. 20r; HvH 490 sen. 107, 1026 sen. 176, 1031 sen. 475; OAG 1150 f. 12v; RekRek 175 f. 58v, 181 f. 14v, f. 63v, f. 67v, f. 78r, 183 f. 35r, 185 f. 50v, 187 f. 39v, 189 f. 10v, 191 f. 73r-v, 194 f. 61v, 196

f. 74v, 340 f. 223r, 4432 f. 3v-4r; *Divisiechroniek*, f. 227r-v; Damen, *Staat*, 486-487; Kluit, *Historie*, 406-407; Rodenberg, *Een heer van stand*, 147

1. Ruychrock van de Werve, Filips

2. ca. 1431

3. >1501 <15-02-1507

4. meester

5. Holland/Zeeland (schreef zich in Orléans in als inwoner van Rijswijk)

6. Jan Ruychrock x Zoete Willemsdr. van Domburg

7. Johanna, dochter van Willem de bastaard van Holland

8. Maria x 1 Jan van Dongen, 2 Joris, bastaardzoon van Gijsbrecht van Brederode, 3 Willem Oom van Wijngaarden, zoon van Jan de oude*; bastaarden: Joost, Maria x Willem de bastaard van IJsselstein

9. Parijs 1450; Orléans 1451; Leuven 1446, <1453

10. raadsheer 07-01-1464 – 17-06-1474, 30-05-1480 – 30-01-1484; raadsheer (O) 1474-1477, 1485-1501

11. baljuw van Den Haag 1458-1467; raadsheer-rekwestmeester in de Grote Raad 1477-1480; baljuw van Grijsoord <1495

12. rentmeester van Frank van Borselen van het land van Hoogstraten 1460-1470 (tot 1468 in naam van zijn vader); charterbewaarder van Karel van Charolais 1465; raad van Margareta van York <1483-1504

15. F. was schutter in het Sint-Jorisschuttersgilde in 1487 en 1494. F. heeft zich bewust neutraal opgesteld tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten.

17. F. werd als raadsheer-rekwestmeester herhaaldelijk belast met missies naar Holland, zoals het onderzoek naar een vechtpartij tussen de knechten van Wolfert van Borselen en Lieven van Kats*. Hij was als commissaris betrokken bij de 'Enquête' van 1494.

DHSJ 12 deel 2 f. 12r, 16 f. 3v; HvH 477-482 passim, 1029 passim, 1787-1789 passim; RekRek 181 f. 62v, 3332 f. 124r, 3347 f. 53r, 3355 f. 122r; SAL 581 f. 79v; *Procurateurs*, nr. 71; Damen, *Staat*, 451, 488; Van Gent, 'Per-tijelike Saken', 208-210, 234; Jacobs, mededeling; De Moor, 'Hendrika', 484; De Ridder-Symoens, 'Studenten', 91; Rodenberg, *Een heer van stand*, 86, 149

1. Ruysch, Jacob

2. ca. 1439

3. 28-04-1519

4. meester, *doctor* in de beide rechten

5. Amsterdam

6. Jacob Ruysch (schout van Amsterdam 1445-1449, later burgemeester en schepen)

8. bastaarden: Jacob; Heijman? (wellicht is Heijman van de Ketel* naar hem vernoemd); Jan? (priester in Amsterdam); Maria x Vincent Cornelisz.*

9. Leuven 1454; Padua 1465

10. raadsheer 17-06-1474 – 07-09-1511; raadsheer (P) 07-09-1511 – 28-04-1519

12. raad van Margareta van York <1483-1504

13. pensionaris van Amsterdam 1467-1473

14. deken van Sint-Maartensdijk 1473-1486; deken van de Sint-Lebuïnuskerk te Deventer 1477-; kapelaan in de Mariakerk van Amsterdam 1477/78-; pastoor van Noordwijk 1482-1518; pastoor van de Nieuwe Kerk te Delft 1487-; kapelaan van de Sint-Lambertuskerk in Oostvoorne 1493/94-; kanunnik van Oudmunster 1507-1508; deken van de Hofkapel te Den Haag 1474-1519

15. J.'s vader was een Kabeljauw.

16. Cornelis van Dorp*: vriend

17. J. werd tot priester gewijd op 25 april 1473. J. is begraven in de Hofkapel te Den Haag.

HvH 510 sen. 48; RekRek 345 f. 149v, 354 f. 98v, 3332 f. 124r, 3355 f. 122r; Van Dam, *Vissen in veenmeren*, 35; Damen, *Staat*, 489; De Moor, 'Magister Jacob Ruysch'; Oversteegen, 'Hoeken aan de macht', 107; Tervoort, *Iter Italicum, biographies* nr. 292.

1. Rijswijk, Dirk van

3. 1500/1501

5. Holland

8. Christina x François Coebel*; Dirk? (in 1512 voor tien jaar verbannen uit Den Haag); Klaas?

10. rekenmeester 05-07-1477 – 06-05-1495; onbezoldigd raadsheer 1496-1497

11. tollenaar van Gorinchem samen met Jacob de Buyser <1465; tollenaar van Gorinchem 1467-1472; schout van Oudenvliet en Pernisse <1498 – >1500; schout van Poortugaal <1498 – >1500; tollenaar van Rijswijk en Spaarndam?

13. hoogheemraad van Schieland 1490
Audiëntie 1527 f. 79r; HvH 1788-1789 passim, 1029 passim; RekRek 194 f. 45r-v, 196 f. 56v-57r, 345 f. 161v; Damen, *Staat*, 487; Kluit, *Historie*, 475-479; Verbeek, 'Register van den vonnissen', 168

1. Sandelijn, Arend

2. ca. 1486
3. 17-09-1535
4. meester
5. Dordrecht
6. Adriaan (Pietersz.) Sandelijn x Cornelia van Schore Cornelisdr.
7. Machteld, dochter van Cornelis de Jonge*
8. Adriaan (advocaat voor het Hof van Holland 1545; pensionaris van Amsterdam 1547-1578) x Anna, dochter van Hendrik Grave; Anna x Willem van der Meer van Berendrecht*; Maria x Juan Daranda (Spaans koopman in Antwerpen); Cornelia x Gerard d'Esponereault; Machteld x Jan Pijnsen, zoon van Jacob Pijnsen*. bastaarden: Pieter (bij Catharina Jorisdr.); Jacob (bij Janneken Werbertsdr.)
9. Padua 1501-1503
10. advocaat postulant (?) <1514; griffier 01-08-1515 – 31-07-1530; raadsheer (O) 1530; raadsheer 12-04-1530 – 17-09-1535
11. raad in het Leenhof van Holland <1528-1533
16. Arend Boymer*: voordat Boymer secretaris werd, was hij A.s dienaar. A. stond borg voor Boymer bij aanvaarding van het secretarisambt.
17. A.s execteurs-testamentair waren Jacob* en Jan* de Jonge. A. hield een (verloren gegaan) memorieboek van de Hofkapel bij. A. moest meerdere malen naar Delft vluchten met de 'registers, boucken ende andere partyen van de greffe' in verband met de oorlog met Gelre.

GAD 2.132, 445 f. 109v, 448 f. 62v; GRM 844 sen. 20; HvH 381 f. 134r-v, 491-503, 514 sen. 32 (1544), 1664 z. f., 1667 d. 13-09-1545, 5653 passim; LH 4 f. 100r, f. 225r; RekRek 350 f. 118r, 352 f. 50v-51r, 365 f. 45r, f. 81v, 370 f. 99v, 381 f. 104r, 4644 f. 8r; *Beroepen*, dos. 521; *Procurateurs*, nr. 1033; Balen, *Beschryving*, 417; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 271-274; Iterson, *Resoluties*, 142; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Altena', 178; Plomp, 'Legitimaties', 118; Tervoort, *Iter Italicum, biographies* nr. 12

1. Sandelijn, Cornelis

2. ca. 1506
3. 07-11-1558
4. meester
5. Dordrecht
6. Pieter Adriaansz. Sandelijn (broer van Arend Sandelijn*) x Maria Oom
7. Jacobmijne, dochter van Frank van der Meer (zus van Willem van der Meer van Berendrecht*)
8. Pieter; Maria (jong gestorven 1561); Liedewij; Maria; Liedewij x 1 Jacob du Quesnoy (raadsheer en procureur-generaal van het Hof van Holland) 2 Jan van Bekercke; Jozijne x 1 Jan Boot, 2 Jan van Rivieren; Cornelis x 1 Margareta van Beaumont, 2 Josina, dochter van Paulus Huygen (weduwe van Jacob Splinter*); jong gestorven kind (1559); twee relatief jong gestorven kinderen (1581)
9. Leuven 1521
10. secretaris (O) 1536-1558
11. pachter van de tol van Gorinchem <1552-1558; tollenaar van Zalt-Bommel 1557
15. kerkmeester van Den Haag 1542-1544, 1547
16. Rombout van Steynemolen*: R. was getrouwd met een zuster van C.
17. C. is begraven in de Sint-Jacobskerk te Den Haag.
Audiëntie 793 f. 34r-v; GAD 446 f. 46r, 448 f. 45r; RekReg 494 f. 192r-193r, f. 287v; SvH 99 f. 5r, f. 91v, 2280 f. 40r-v, 2347 f. 609r-v; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 49-50, 272-273; Brandeler, *De Groote of St. Jacobskerk*, 131; Dalen, *Inventaris*, reg. 995, 1177; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 545; Van Kan, *Databank*; Martens van Sevenhoven, *Het archief der Geldersche Rekenkamer*, 272; Schillings, *Matricule* III, 655; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 455; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 31, 60; Wildeman, *Aanteekeningen* (1902), 28

1. Sasbout, Arnoud

2. 15-04-1517
3. 10-03-1584
4. meester; licentiaat in de rechten; ridder; heer van Spalant
5. Den Haag
6. Joost Sasbout* x Catharina van der Meer
7. 1 Beatrix van Heermale, 2 Pieterella, dochter van Jan de Heuyter (schoonzoon van Jacob Pijnsen*)

8. bij 1: Jozijne; Machteld x Frederik van Voorst; Liedewij; Cornelia x Francis van Cranevelt (kleinzoon van de gelijknamige humanist en vriend van Joost Sasbout*)
 9. Leuven 1532. A. was van 1531-1538 student in het *Collegium Trilingue*, onder de hoede van Goclenius.
 10. raadsheer (O) 20-12-1543 – 10-06-1545 (in feite plaatsvervanger van zijn bezoldigde vader Joost*); raadsheer 10-06-1545 – 1568; bewaarder van de charters en registers 1577
 11. raad in het Leenhof van Holland 1543-1565; kanselier van Gelre 1568-1575; president van de Geheime Raad 1575-1576; lid van de Raad van State 1576
 12. lid van de Raad van State van landvoogd Matthias 1578
 16. Alard van Amsterdam: In navolging van zijn vader had A. goede banden met humanisten. Alard droeg zijn *Epitome Primi Libri de Inventione Dialecticae Rod. Agricola* aan A. op; Goclenius: net als Cornelis Suys* en Nicolaas Nicolai* werd A. onderwezen door G. in het *Collegium Trilingue*.
 17. A.s vader Joost* bezorgde hem de functie van raadsheer in het Hof van Holland, maar was er niet geheel van overtuigd dat zijn zoon zich naar zijn leeftijd (op het moment van benoeming 26) zou gedragen en goed zijn plicht zou doen. Viglius van Aytta* gaf in 1568 aan een voorkeur te hebben voor A. als nieuwe kanselier van Gelre. A. stierf aan een 'accident in zijn keele'.
- Audiëntie 1647:1, Joost Sasbout aan Karel V (04-10-1543); HvH 32 f. 16v-17v, f. 123r-124v, 5654 passim; LH 1 f. 27r, 8 f. 341r; RekRek 380 f. 111v, 3294 f. 18r, 3455 f. 46r; SvH 99 f. 60r, f. 67r, 2280 f. 75r-v; Baelde, *De col-laterale Raden*, 304; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Kethel', 245; Hoynck van Papendrecht, *Vita Viglii*, 413-416; Koopmans, *De Staten van Holland*, 125; Mijs, 'Familie-Aanteekeningen', 333; Postma, *Het hoogheemraadschap*, 54; Schillings, *Matricule* IV, 66; Smit, 'Bijdrage', 34; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 454; Strubbe, "'Tsamenspreeking'", 378; De Vocht, *Litterae virorum*, lxxxii, 305; De Vocht, *History of the foundation* III, 234-236
1. **Sasbout, Joost**
 2. 04-03-1487
 3. 14-11-1546
 4. meester, *doctor* in beide rechten; heer van

- Spalant
5. Delft
 6. Sasbout Sasbout x Machteld van der Dusen Jansdr?
 7. Catharina, dochter van Pieter van der Meer
 8. Arnoud* x 1 Beatrix van Heermale, 2 Petronella de Heuyter; Anna x Cornelis de Jonge*; Joost?
 9. Leuven 1506
 10. raadsheer (O) 1514; raadsheer 30-10-1515 – 03-06-1545 (resigneert het ambt aan zijn zoon Arnoud*, die al vanaf 1543 in feite zijn vaders plaats had ingenomen)
 11. raad in het Leenhof van Holland 1520; kanselier van het Hof van Gelre 1543-1546
 16. Erasmus: J. was een goede vriend van E.; Maarten van Dorp: J. schreef enkele verzen ter ere van de humanist Maarten van Dorp. In een briefwisseling met humanist Francis van Cranevelt noemt Maarten van Dorp J. onder andere 'amicus noster syncerus'.
 17. J. studeerde literatuur en schreef gedichten in zijn vrije tijd. J. heeft in de Eusebiuskerk te Arnhem een epitaaf met opschrift van zijn eigen hand.
- ADN 2493 f. 467v; HvH 488 passim, 513 sen. 23; LH 2 f. or; RekRek 349 f. 125v-126r, 380 f. 110v, 386 f. 161v, 3294 f. 18r, 3455 f. 46r; Allen, *Opus Epistolarum* IV, ep. 1092, ep. 1188, X, ep. 2645; Van Bakkenes, 'Geslacht van der Meer', 190; Bietenholz, *Contemporaries of Erasmus* III, 196; Van Bueren, *Leven na de dood*, 105-106; Hoek, 'Repertorium op de grafelijke lenen van de hofstad te Arckel, gelegen in Delfland', 283; Schillings, *Matricule* III, 323; De Vocht, *Litterae virorum*, ep. 111 en 123, 305; De Vocht, *Monumenta Humanistica*, 399; Zijp, *De strijd*, passim
1. **Schoonhoven, Jan van**
 3. 16-06-1503
 4. meester
 5. Haarlem?
 6. J. was de bastaardzoon van Jan van Schoonhoven of de zoon van Gerard van Schoonhoven.
 7. Sofie (Jansdr.) van Uuytwijck.
 8. Joost x Jacobine, dochter van Pieter van Teylingen*; Filips van Uuytwijck* x Adriana, dochter van Gerrit Sandelijn; Dirk van Uuytwijck (geestelijke); Vincentius; Cornelia van Uuytwijck x Floris van Boshuizen
 9. Keulen 1463?; Leuven 1475?

10. raadsheer (O) 1480-1481; raadsheer 25-05-1481 – 16-06-1503

11. secretaris in de Kanselarij van Bourgondië-Vlaanderen 1449, 1453, 1458, 1467; charterbewaarder in de Kanselarij van Bourgondië-Vlaanderen in 1462; secretaris in de Kanselarij van Brabant 1456-1467; charterbewaarder in de Kanselarij van Brabant 1467-1481; raadsheer-rekwestmeester van Maximiliaan; rentmeester van de espargnes en extraordinaire partijen 1491 (onder de hand van Jan Willemsz.)

13. pensionaris van Dordrecht 1480

16. Filips van Spangen*: buurman

17. J.s zoon Joost trouwde tegen de zin van zijn moeder met Jacobine, dochter van Pieter van Teylingen*. Zijn moeder vond dat de bruidsschat van het niveau van een schoenmakersdochter was.

HvH 486 sen. 157, 498 sen. 182, 512 sen. 16, 516 sen. 155, 1034 z. f.; RekReg 4 f. 94r, f. 96r, 28 f. 78r; RekReg 337 f. 164v; SAL 592 f. 123v; *Beroepen* III, dos. 224; *Procureurs*, nr. 484; *Damen, Staat*, 490; *Koken, Steden*, 172; De Man, 'Van Uytwyck'; Pabon, *Hofboeken*, 341-342

1. Schouten, Willem Jansz.

2. 1528

3. 1604

5. Den Haag

6. Jan Schouten Willemsz. x Elisabeth, dochter van Cornelis van Montfoort

7. Catharina, dochter van Jan van Uyttenbroeck

8. jong gestorven kind (1561); jong gestorven kind (1562); Jan; Cornelis; Pieter; Dirk (advocaat voor het Hof van Holland)

10. klerk in de Rekenkamer 1552-1554; auditeur 15-10-1554 – 28-06-1568; rekenmeester 28-06-1568 – >1580

12. klerk van Gerrit van Assendelft* 1550; rekenmeester van de graaf van Egmond >1572

16. Gerrit van Assendelft*: W. was eerst klerk van G. en trad later op als getuige toen deze zijn testament aanpaste.

17. W. overleed in Alkmaar.

HvH 535 sen. 471; Losse aanwinsten 1018; RekReg 494 f. 146r-v, 495 f. 130v-131r; RekReg 387 f. 200r, 389 f. 148r, 393 f. 108r, 4470 f. 74r; SvH 2280 f. 41v-42r; Bijlsma, 'De geslachten Schouten', 358; Hoek, 'Acten betreffende Schieland en Oost-Delfland', 447; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar',

616; Van Kan, 'Arend Pietersz.', 93-94; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 65, 67

1. Sinte Pieters (ook: de Sancto Petro), Pieter van

2. ca. 1487

3. 11-02-1550

4. meester

5. Brussel

7. Catharina, dochter van Nicolaas Everaerts*

8. Pieter de Sancto

9. Leuven 1501

10. secretaris (O) 1512; secretaris 30-10-1515 – 16-08-1543; rekenmeester 16-08-1543 – 11-02-1550

11. bewaarder van het zegel en signet van Holland 1540-1550

HvH 5963 d. 19-07-1534; RekReg 493 f. 1r, 494 f. 39r-v; RekReg 346 f. 140r, 349 f. 125v-126r, 375 f. 49v, 378 f. 95r, 385 f. 139v; SvU 291; Kerckhoffs-de Heij, *De Grote Raad*, 69; Schillings, *Matricule* III, 221

1. Snellenburch, Loeff (Ludolf) van

3. 1550

5. Utrecht

10. secretaris (O) 13-08-1546 – 1550

12. klerk van Gerrit van Assendelft* 1545-1546

Audiëntie 1646:3 Gerrit van Assendelft aan Lodewijk van Schore (25-07-1546); HvH 32 f. 205v-206r, 35 f. 20v; RekReg 386 f. 173r, 4465 f. 99r-v

1. Snouckaart, Willem

2. 1516

3. kort voor 20-05-1565

4. meester, licentiaat in de rechten, *doctor* in de rechten (vermeld vanaf 1546), ridder 1544, heer van Binckhorst, Rodenrijs, Diepenburch (volgens president Gerrit van Assendelft* waren alle niet-universitaire titels discutabel)

5. Gent/Brugge

6. Martin Snouckaart (griffier in Brugge 1517-1533) x Livine Bennings

7. Johanna, dochter van Joost (Poes) van de Binkhorst

8. Catharina (jong gestorven); wellicht nog een ander jong gestorven kind (1563). W.s echtgenote stierf kinderloos in 1563.

9. Douai, Tours, Orléans, Poitiers, Toulouse; Leuven 1559

10. raadsheer (O) 17-11-1543 (pas aangetrof-

fen in 1545)-1546; raadsheer 03-02-1546 – 20-01-1558 (tot 21-11-1548 voor halve wedde, na 20-01-1558 absent maar nog niet ontslagen)

11. bibliothecaris van Karel V en Filips II vanaf 1546; raad in het Leenhof van Holland 1553
12. secretaris van Cornelis de Schepper 1539-1543?

16. Jacob Snouckaart (secretaris van Maximiliaan van Bourgondië*; klerk en auditeur in de Rekenkamer): broer

17. W. werd vanwege zijn goede diensten in 1544 verheven tot de adelstand, mocht de titel van ridder voeren en kreeg toestemming te promoveren tot *doctor* in beide rechten (in plaats van zijn raadsheerambt uit te oefenen?). W. moest in 1559 aftreden als raadsheer na een mislukte aanval op de posities van Gerrit van Assendelft* en Cornelis Suys*. W. schreef in 1558 een biografie van Karel V (onder de naam *Zenocarus*). W. liet in 1565 in zijn testament bepalen dat hij begraven wilde worden in het Haagse Begijnenconvent van Sint Maria in Galilea.

ASS 88, 109 (inleiding), 111; Audiëntie 1646:3, 07-12-1555 (artikels 1-15); HvH 32 f. 11v-12r, f. 157v-159r, 531 sen. 132, 5653 passim; LH 2 f. ov; RekRek 381 f. 108r, 383 f. 132v, 386 f. 164r, 393 f. 115v; *Biographie nationale* XXIII, 54-58; *NNBW* II, 1336-1337; *Beroepen*, dos. 807; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de Binckhorst', 237; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 367-368; Post, *Inventaris*, 5, 8; Schillings, *Matricule* IV, 594; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 51, 68-69

1. Sonck, François

2. 14-03-1489?

3. 1540

4. meester, *doctor* in beide rechten

5. Delft

6. Dirck Sonck Jansz. x Juliana, dochter van Thomas Beukelaar*

9. Leuven 1506 (ingeschreven als minderjarige)

10. raadsheer (O) 1516-1518, 1521-1527

14. kanunnik van het domkapittel te Utrecht 1518, met verdere vermeldingen in 1527, 1530 en 1547; officiaal van de Utrechtse bisschop 1527, 1547; archi-officiaal (van de Utrechtse bisschop?) 1540; proost van Westfriesland 1528
15. advocaat-postulant bij de Raad van Vlaanderen 1512; advocaat bij de Grote Raad van Mechelen 1514

17. F. klaagde er in 1527 bij Karel V over dat zijn prebende als kanunnik van het domkapittel te Utrecht hem onthouden werd vanwege zijn absentie. F. was in die tijd nog actief als onbezoldigd raadsheer in Holland wat zijn absentie kan verklaren. Na 1527 lijkt F. zich geheel te hebben toegelegd op een geestelijke carrière.

ACB 219; HvH 490-492 passim, 495-501 passim; 5683; UAD 152, 2600; *Beroepen*, dos. 334; Boitet, *Beschrijving*, 665; Drossaars, *Archief* 2, brieven 1400; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 321; Schillings, *Matricule* III, 314

1. Spangen, Filips van

2. ca. 1430

3. 1509

4. ridder 1486, heer van Spangen, Vlijmen, 's Gravenmoer en Nagtegaal, heer van Raamsdonk en Waspik 1473, 1474

5. Holland (Schieland)

6. Engelbert van Spangen x Stephana van Alkemade

7. 1 Johanna, dochter van Dirk van de Merwede, 2 Anna van Grimbergen, 3 Gillisje, dochter van Jan van der Leek

8. Bij Johanna: Cornelis* x Maria, dochter van Jan Immerzeel. Bij Johanna, Anna of Gillisje: Filips (stierf ongehuwd); Josine (non in Loosduinen). En verder wellicht: Engelbert (abt van sint Bertijns in Artois); Cornelis; Anton (monnik in de abdij Sint-Bernard in Antwerpen); Kasper (kapitein van Breda); Margriete x Jan van Panst; Steventje; Elizabeth x Hendrik van Hemricourt; Maria en Machteld (kanunnikessen te Bergen); Anna (kanunnikes te Nivelle)

10. raadsheer (O) 1488, 1491; raadsheer 09-08-1494 – 07-03-1508 (resigneert het ambt aan Jan van Duivenvoorde*)

13. hoogheemraad van Schieland 1484, 1488, 1492, 1503

15. F. kan tot het Kabeljauwse netwerk gerekend worden.

16. Jan II, zoon van Jan van Wassenaar*: F. deed in 1497 leenhulde voor hem; Jan van Schoonhoven*: buurman in Den Haag

17. Het geslacht Van Spangen zou afkomstig zijn uit dat van de burggraven van Leiden. Maximiliaan ordonneerde in 1488 dat F. zich

van 's lands wegen zou voegen bij de ambassadeurs van de vorst om de vrede met de koning van Frankrijk te bewerkstelligen. In 1501 procedeerde F. tegen de Staten van Holland en de procureur-generaal. De kwestie ging over de tijd dat Rotterdam was ingenomen door jonker Frans van Brederode. F. had toen schade ondervonden aan het slot van Spangen dat niet ver van Rotterdam lag. F. werd in het gelijk gesteld.

HvH 482 sen. 42, 478-479 passim, 1786 passim; RekRek 194 f. 94r, 342 f. 146v; SAL 382 f. 244r-v; Van der Aa, *Biografisch woordenboek* XVII, 883; Allen, *Opus epistolarum* I, 558; Dek, 'Het nageslacht van Filips van Duivenvoorde', 126; Van Gouthoeven, *D'oude chronijcke*, 203; Hoek, 'Lenen van de proosdij van Oud-Munster', 581; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de Lek en Polanen gelegen in Delfland', 211; Janse, 'Leenbezit', 169; Janse, *Ridderschap*, 454; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland'; Pabon, *Hofboeken*, 341-342; Verbeek, 'Register van den vonnissen', 76, 97-98, 168

1. Spierinck, Jan

3. <1528

5. Den Haag?

6. mogelijke familieleden/vaders: Willem Spierinck (hoofd sacramentsgasthuis 1484); Klaas Spierinck de bakker

7. J. was gehuwd

10. substituut-procureur-generaal ca. 1519 – 11-10-1520 (samen met Thomas Cassiopein* na de dood van Karel Grenier*); procureur-postulant bij het Hof van Holland 1519-1528? (in ieder geval >1524)

ACB 69 f. 2r-v; HvH 2933; RekRek 355 f. 98v, 444 f. 27v; Van Kan, *Databank*; Pabon, *Hofboeken*, 243

1. Splinter, Jacob

3. 25-03-1564

5. Den Haag

6. Jan Splinter x Francina Jacob Heyendr.

7. Jozijne, dochter van Paulus Huygen (voordat ze met J. huwde waren Jacob de Jonge* en Willem Pijnsen* haar voogden)

8. Jan; Margrieta; Beatrijs; Pouwels

10. klerk in de Rekenkamer 1550-1552; auditeur 11-02-1552 – 25-03-1564

17. J. ligt begraven in de Haagse Sint-Jacobskerk.

Adrichem 6 f. 67r; HvH 515 sen. 148; RekReg

494 f. 144v-145r, 495 f. 59v; RekRek 385 f. 140v, 387 f. 199v, 3294 f. 15v; SvH 2280 f. 41v; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 50; De Man, 'Sprokkels', 111; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 455; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 48, 71

1. Stalpaert (van der Wiele), Adriaan

2. ca. 1496

3. 12-02-1557

4. ambachtsheer van Ruyven; heer van Rosenburg

5. Den Haag

6. Jacob Adriaansz. Stalpaert van der Wiele (stiefzoon van Jan Stalpaert*, o.a. schout van Den Haag 1530-1537) x Maria van Montfoort

7. Aeffer/Eva, dochter van Vincent Cornelisz.*

8. Vincent; Jacob; Otto; Jan x Elisabeth van Lambrouck; Maria x Rutger van Ylem; Cornelia x Gerrit de Witte

10. rekenmeester 27-11-1553 – 11-02-1557

11. rentmeester van Kennemerland en Westfriesland 1524-1553 (en in die hoedanigheid ook van Amstelland, Waterland en Zeevang en Muiden en Gooiland); rentmeester van het bos van Haarlem 1524-1554; rentmeester van de Vroonlanden 1532-1539; rentmeester van de Hondbossen en duinen van Petten ?-1553

16. Jacob Stalpaert*: broer; Willem Willemsz. van Alkmaar*; zwager

HvH 528 sen. 158-159 (1556), 1665 d. 18-03-1538, 1673 d. 18-01-1557; RekReg 494 f. 179r-v, f. 180v-181r, 964 nr. 34; RekRek 388 f. 133v, 392 f. 129r, 951-980, 1152, 1221-1228, 2123-2136, 2975-3003, 3101-3130, 3294 f. 15r, 4850 f. 2v; Van Dam, *Vissen in veenmeren*, 53; Hoek, 'Repertorium op de lenen van de Lek en Polanen gelegen in Delfland', 231-232; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland', 360-361; Leemans, 'De Schotse officierenfamilie', 377-378; De Man, 'Sprokkels', 111; Smit en Van Kan, 'Politiek en bestuur', 146-147

1. Stalpaert (van der Wiele), Jacob

2. ca. 1492

3. ?-10-1529

4. meester

5. Den Haag

6. Jacob Adriaansz. Stalpaert van der Wiele (stiefzoon van Jan Stalpaert*, o.a. schout van Den Haag 1530-1537) x Maria, dochter van Jan van Montfoort

7. Anna, dochter van Jan Gijsbrechtsz.
 8. Maria/Maritgen x Jacob Grammaye
 9. Leuven 1507
 10. procureur-generaal 20-09-1520 (vanaf 11-10-1520 ook advocaat-fiscaal) – 06-10-1522
 11. raadsheer bij de Grote Raad 1522-1524; procureur-generaal in de Grote Raad van Mechelen 1524-1529
 15. ca. 1516-1520 advocaat voor de Grote Raad?
 16. Adriaan Stalpaert*: broer
 HvH 1665 d. 18-03-1538, 1671 d. 14-06-1554, 1673 d. 18-01-1557; RekRek 355 f. 98v-99r, 357 f. 92r-v, 4850 f. 2v; Kerckhoffs-de Heij, *De Grote Raad*, 138; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Arkel in het land van Arkel', 295; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 373; Smit en Van Kan, 'Politiek en bestuur', 146-147; Walther, *Die burgundischen Zentralbehörden*, 12-13

1. Stalpaert, Jan (Johannes)

3. 08-08-1510
 5. buiten Holland en Zeeland
 7. Everarda, weduwe van Adriaan van der Wiele
 8. stiefkinderen: Jacob (vader van Jacob* en Adriaan* Stalpaert van der Wiele) x Maria, dochter van Jan van Montfoort; Adriana x Dirk Deym Jansz. (schepen en weesmeester te Den Haag)
 10. rekenmeester 12-07-1504 – 08-08-1510
 11. tesorier van de bewapening 1488-1491 (voor Rotterdam en Montfoort)
 12. klerk van Jan van Essche* <1479->1483; klerk van Thomas Beukelaar* <1484->1498; ontvanger van de omslagen van de Staten van Holland onder de hand van Thomas Beukelaar* 1497-1504
 17. J. was volgens sommige berichten bijzonder rijk. J. had als tesorier tijdens de Jonker Fransen-oorlog (1488-1490) gefraudeerd en 1779 pond achterover gedrukt. Vlak voor zijn dood biechtte hij dit op ten bate van zijn zielenheil en maakte hij een staat van de rekening die wel klopte.
 OAG 1153 f. 32v, 1172 f. 50r; RekReg 5 f. 190v; RekRek 180 f. 62r, 338 f. 173r, 344 f. 160r, 576 f. 58v, 3403 f. 32v; SvH 1605 f. 492r-493r, 1605-1607, 1719 f. 21r, 1806, 1904; GPB IV, 11; Smit en Van Kan, 'Politiek en bestuur', 146-147

1. Steynemolen, Rombout van

2. 1491
 3. 09-09-1541
 4. meester
 5. Mechelen
 6. Willem van Steynemolen x Barbara van der Heyden
 7. Luitgard, dochter van Pieter Sandelijn (zuster van Cornelis Sandelijn*)
 8. Naar verluid had R. elf kinderen. Joris; Barbara x 1 Hendrik van Medemblik (advocaat voor het Hof van Utrecht), 2 Cornelis Muyden; Maria; Machteld x Dirk Hendriksz.; Anneke; Catharina. Wellicht ook nog: Antonia; Pieter; Willem
 9. Leuven 1517
 10. secretaris (O) 1528-1541
 12. onderwijzer ('praeceptor') van de kinderen van Nicolaas Everaerts* 1522-1528; substituuat van de griffier <1530->1533
 16. Nicolaas Everaerts*: R. was de onderwijzer van N.' kinderen. R. verkreeg het ambt van secretaris dankzij voorspraak van N.; Nicolaas Nicolai* (Grudius): R. was de onderwijzer van N.; Gerrit van Assendelft*: R. wordt vermeld als iemand die 'familair' was met G. G. gaf R. in 1539 de opdracht om bij zijn vrouw te gaan eten om te kijken of de geruchten over haar valsemunterij waar waren.
 17. R. publiceerde in 1530 een Latijnse vertaling van Lucianus' *De Calumnia* met medewerking van drie zoons (de *tres fratres belgae*) van Nicolaas Everaerts.* R. beweerde het Hof goede diensten te hebben gedaan in het uitroeien van ketterij. R. maakte een inventaris van alle boeken van het Hof, waar hij drie of vier maanden over heeft gedaan.
 DHMM I p. 97; GRM 860 sen. 35 p. 578-579; HvH 29 f. 63r, f. 171r, 31 f. 95v; RekRek 4454 f. 102v, 4462 f. 115v-116r; SvH 99 f. 141r, f. 142r, 2280 f. 77r; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 273; Bijleveld, 'Gegevens omtrent', 294-295; Dekker, 'Leven en werken', 19; Dekker, *Janus Secundus*, 22-23, 98, 100; Guépin, *De kunst van Janus Secundus*, 583; Kerckhoffs-de Heij, *De Grote Raad*, 69; Schillings, *Matricule III*, 563; Van der Spiegel, 'Lijfrenten', 458, 466; De Vocht, *History of the foundation II*, 433-434; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 67

1. Suys, Cornelis

2. ca. 1509

3. 19-09-1580
 4. meester
 5. Den Haag
 6. Cornelis Suys Pietersz. (meesterknaap van de houtvesterij) x Maria, dochter van Cornelis de Jonge*
 7. 1 Maria, dochter van Vincent Dammasz.* (sinds 1535), 2 Anna de Bijle, 3 Catharina van Schoonhoven
 8. uit 1: Barbara x Jan de Heuyter Jansz. (kleinzoon van Jacob Pijnsen*); Jannitgen/Johanna. uit 2: Maria x Hendrik van der Laan; Anna x Joris Sweerts; Margareta x Adam van der Duin. uit 3: Catharina
 9. C. studeerde van 1525 tot 1532 in Leuven. Van 1527-1532 volgde hij colleges aan het *Collegium Trilingue*. Vervolgens studeerde hij rechten in Frankrijk (Parijs of Orléans?).
 10. raadsheer (O) 1535-1543; raadsheer 10-07-1543 – 07-10-1559; president 07-10-1559 – 1572 (C. wijkt met het Hof uit naar Utrecht); substituut van de bewaarder van de charters en registers (Viglius van Aytta*) 26-10-1554 – 08-05-1577; bewaarder van de charters en registers 1577
 11. raad in het Leenhof van Holland <1539; stadhouder van de lenen/voorzitter van het Leenhof van Holland (bij provisie 1554, in plaats van de zieke Gerrit van Assendelft*) <1560->1577
 13. hoogheemraad van Delfland 1539-1560
 16. Nicolaas Nicolai*: C. deelde de humanistische interesses van N. en las het werk van diens broer Janus Secundus; Viglius van Aytta*: C. plande wellicht in 1525 met V. een studiereis naar Parijs. Ook later onderhielden ze vriendschappelijke betrekkingen; Goclenius: net als Arnoud Sasbout* en Nicolaas Nicolai* werd C. onderwezen door G. in het *Collegium Trilingue*; Splinter van Hargem: S. zou de 'naeneve' van Suys zijn en nauw met hem geallieerd.
 17. C. werd door zijn trouw aan de vorst weinig ontzien bij de onlusten in 1566. C. werd door Guicciardini aangeduid als een edel man met veel kennis van Latijn, Grieks en het recht. Daarnaast zou hij een dichter van grote faam geweest zijn.
- Verdediging Suys; GRM 860 sen. 34 p. 81; HvH 31 f. 173r-174r, 5653 passim; LH 2 f. 48r, f. 53r, 5 f. 169v-

170r, 10 f. 26v; RekReg 8 f. 9r, 494 f. 185r; RekRek 356 f. 92r, 374 f. 53v, 378 f. 92v, 384 f. 52v, 390 f. 116r, 394 f. 158v; MR, xxxiv; Van der Aa, *Biographisch woordenboek* xvii, 1084; Balen, *Beschrijving*, 417; Dolk, *Geschiedenis van het hoogheemraadschap*, 710; Van Der Gouw, *Stukken*, 5; Guépin, *De drie dichtende broers*, 127; Guépin, *De kunst van Janus Secundus*, 195; Guicciardini, *Descrittione*, 191; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 474-475; Hoynck van Papendrecht, *Vita Viglii* II, 368-369; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijswijk', 546-547; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Teilingen', 702, 711, 714; Postma, *Viglius van Aytta. De jaren met Granvelle*, 135; Smit, 'Bijdrage', 186; De Vocht, *Monumenta Humanistica*, 689; De Vocht, *History of the foundation* II, 376-378; Wildeman, *Aanteekeningen* (1902), 7

1. Teilingen, Lucas van

3. 01-08-1508
 5. Henegouwen
 6. Dirk Teylink x Margareta, dochter van Jan Gastin
 7. Catharina van de Wateringe
 8. Pieter* x Margareta van Eversdijk; Margareta x Jan, zoon van Jacob van Barry*; Maria x Filips Bayart
 10. deurwaarder van de Rekenkamer 1460-1463; klerk van de Rekenkamer 1464-1465; klerk en auditeur 05-07-1477 – 15-12-1488; rekenmeester 23-03-1489 – 01-08-1508
 11. medemate in Zuid Beveland 1496->1500
 12. klerk van rekenmeester Jacob Cruesinck* 1457-1462; klerk van rentmeester-generaal Klaas de Vriese 1468-1469; rekenmeester van Margareta van York 1492-1504; L. kreeg het schoutambt van Westvoorne in gift rond 1495 voor een pachtsom van zes pond per jaar, welk bedrag in 1501 werd verhoogd naar negen pond.
 15. L. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1485 en 1487.
 16. Jacob Cruesinck*: J. is een oom van L.
- DHSJ 12 deel 2 f. 10r; HvH 27 f. 80r; RekReg 6 f. 84r-v, 29 binnenzijde kapt; RekRek 183 f. 60r, 185 f. 52r, 1130 f. 116r, 3343 f. 98v, 3355 f. 122v; Damen, *Staat*, 491; GPB IV, 11; Van Kan, 'Rondom Sint Joris', 14; Wimersma Greidanus, 'De afkomst', 211

1. Teilingen, Pieter van

2. 11-12-1505
5. Den Haag?

6. Lucas van Teilingen* x Catharina van de Wateringe
7. Margareta van Eversdijk (nichtje van Jan Michielsz. van Eversdijk*?)
8. Jacobinne x Joost, zoon van Jan van Schoonhoven*; Vincent
10. klerk in de Rekenkamer 1490-1495; auditeur 10-07-1495 – 11-12-1505
11. ontvanger van de espargne in Holland en Friesland 1495-1497; bode van Hoorn (voor zijn leven lang); deurwaarder van de Rekenkamer 1463?
12. in dienst van Margareta van York 1501-1504
15. P. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1485, 1487.
DHSJ 12 deel 2 f. 10r; RekReg 29 f. 14v, 491 f. 133v, 492 f. 9v; RekRek 186 f. 49r, 194 f. 100r, 339 f. 161v, 3353 f. 132r, 3355 f. 123r, 4625 f. 1r-v, 5250 f. 1r; *Beroepen*, dos. 224; Damen, *Staat*, 491; Van Kan, 'Rondom Sint Joris', 14

1. Thiennes (gezegd Lombise, heer van Caestre), Jacob van

2. ca. 1470/1475
3. 28-08-1534
4. ridder; heer van Caestre, Rumbeke
5. Vlaanderen
6. Robert de Thiennes x Marie de Langhe-meersch
7. 1 Isabella, dochter van Thomas de Plaine (o.a. kanselier van de Grote Raad vanaf 1496), 2 Catherine, dochter van Jean d'Ongnyes
8. uit 1: Thomas x Marguerite de Hamer-court. uit 2: Marie x Ferdinand de la Barre; Anne x Philippe de St-Omer
10. substituut van stadhouder Anton van La-laing* 1524 (1527, commissie)-1528
11. baljuw van Gent 1501->1516; schepen van het Brugse Vrije 1504-1534; vierde commissaris voor de wetsvernieuwing in Vlaanderen 1503-1534; soeverein-baljuw van Vlaanderen vanaf 1512; baljuw van Brugge 1510
12. Maximiliaan wilde J. in 1510 benoemen tot kamerheer van Karel V en in de Raad van Margareta van Oostenrijk.
15. J. was wellicht in 1525 lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij.
17. In 1511 nam J. samen met Jan II van Was-senaar deel aan de veldtocht tegen de Friezen. J. werd op meerdere belangrijke diplomatieke

missies gestuurd vanaf 1514. J. boekte nauwelijks succes tegen de Geldersen en maakte zich weinig geliefd bij de Staten. Na de plundering van Den Haag in 1528 werd zijn positie onhoudbaar en moest hij vertrekken.

ADN 2251 f. 286r, 2410 f. 118r; DHSJ 92; *Chronologische lijsten* III, 367; GVR, 30-09-1527; Cools, *Mannen met macht*, 292-293; Varenbergh, 'Le portrait', 9-26

1. Uuytwijck, Filips van

3. 1566
 4. heer van Uuytwijck
 5. Den Haag
 6. Jan van Schoonhoven* x Sophia van Uuytwijck
 7. Adriana, dochter van Gerrit Sandelijn (broer van Arend Sandelijn*, huwelijk in 1522)
 8. Cornelis (eerst advocaat postulant en vervolgens procureur-generaal bij het Hof van Holland) x Brechtland, dochter van Pieter Jan Foppenz.; Gerrit x Digna Wissens van der Bottingen; Maria x Jacob van der Mersche (raadsheer in het Hof van Holland, vermoedelijk broer van Jan van der Mersche*); Hester x Claude de Clarges
 10. secretaris (O) 1522-1543, 1563-1566; secretaris 20-08-1543 – 28-07-1563 (F. resig-neerde zijn ambt aan zijn schoonzoon Claude de Clarges)
 13. secretaris van Den Haag <1517 – >1521; weesmeester van Den Haag 1565
 17. Aan het einde van zijn carrière probeerde F. de staat van 'raedt aux honneurs' te bemachtigen, maar de Raad van Holland gaf hier een negatief advies over.
GRM 844 sen. 20; HvH 31 f. 185v-187r, 381 f. 156v-157r, 527 sen. 209; RekRek 378 f. 95v, 4445 f. 41v, 4463 f. 65r; MR, lxiii; Van Kan, *Databank*; *Chronologische lijsten* IV, nr. 454; Beelaerts van Blokland, 'Het geslacht Sandelijn', 273; Fölting, 'Landsadvocaten', 313, 331; Hart, *Inventaris van het oud-archief* I, 92, 109; Koopmans, *De Staten van Holland*, 202; De Man, 'Van Uytwyck'; De Riemer, *Beschrijving* III, 217; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 52
- 1. Veer, Evert de**
2. ca. 1468
 3. 12-01-1532
 4. meester, *doctor*
 5. Gorinchem
 6. Klaas de Veer

8. Klaas (geestelijke); Laurens; Cornelis; Françoise; Ellert? x Wendelina Elders. Tijdens een conflict tussen Klaas en de andere kinderen van Evert, traden de broers Laurens en Cornelis op in de naam van hun zus, broers en moeder. Het aantal zoons was dus op dat moment nog minstens vijf (Laurens, Cornelis en minstens twee anderen versus Klaas) en er was ook een dochter.

9. Leuven 1483; Orléans 1487-1489

10. raadsheer (O) 1502-1504, 1514; raadsheer 14-03-1504 – 09-07-1513 (tot 26-01-1506 bij absentie)

11. raadsheer-rekwestmeester in de Grote Raad van Mechelen 1522; raadsheer (super-numeraris) in de Raad van Brabant 1521-1532

12. stadhouder van Hendrik van Nassau

13. pensionaris van Gorinchem 1497-1500; schepenen van Gorinchem 1497-1500; tesorier van Gorinchem 1500

17. In 1522 wordt E. door Karel V nog altijd 'nostre conseiller en Hollande' genoemd, hoewel hij daar voor zover te zien niet meer actief was.

ADN 2309 f. 315r-v; HvH 482-484 passim, 486 sen. 79, 488 passim, 507 sen. 35, 3262 dec. 64; NDR I 49; RekRek 338 f. 170v-171r, 347 f. 93v; *Procurateurs*, nr. 200; Lanz, nr. 34 (19-07-1522); Penninck, 'Genealogie', 257; De Ridder-Symoens, 'Milieu social', 268; Wijnaendts, 'Geslacht de Veer', 344-347

1. Vlaanderen (heer van Praat), Lodewijk van

2. 1488

3. 07-10-1555

4. ridder; heer van Praat, Elverdinge, Vlamerdinge, Spiere en Meersch

5. Vlaanderen

6. Lodewijk van Vlaanderen x Isabella van Bourgondië

7. Josina van Praat

8. Jan x Jacqueline van Bourgondië, dochter van Adolf van Beveren; Lodewijk

10. stadhouder 04-10-1544 – 16-07-1547

11. hoogbaljuw van Gent 1516-1523; baljuw voor Brugge en het Brugse Vrije 1523-1549; hoofd van de Raad van Financiën 1540-1555; raadsheer in de Geheime Raad vanaf 1517; lid van de Raad van State 1536-1555; tweede kamerheer <1543->1552; ambassadeur in Enge-

land 1519-1525; ambassadeur in Frankrijk 1525; stadhouder van Utrecht 1544-1547

16. Hendrik van Nassau*: Volgens een Venetiaanse ambassadeur in 1532 was L. zeer afhankelijk van H.; René van Chalon*: goede vriend; Viglius van Aytta*: L. was de beschermheer van V.

17. L. stamde af van bastaardtakken van Filips de Goede (1428-1467) en Lodewijk van Male (graaf van Vlaanderen 1330-1384). L. was ridder van de orde van het Gulden Vlies. Op het 21e kapittel van de orde in 1545 werd hij arrogant, ambitieus, onbeschoft, onbetrouwbaar, gierig en een rokkenjager genoemd. L. werd mede dankzij zijn steun aan landvoogdes Maria van Hongarije stadhouder van Holland. Hij was het meest op de voorgrond tredende lid van de Raad van Financiën, waardoor Maria van Hongarije dacht dat hij zijn ervaring goed kon inzetten om greep te krijgen op de belastingheffingen in Holland.

ADN 2436 f. 840v, 2493 f. 121v; HvH 32 f. 70v-72r; RekRek 382 f. 135v; Albèri, *Relazioni* I, 62-63; Baelde, 'Edellieden en juristen', 42; Baelde, *De collaterale Raden*, 327; Cools, *Mannen met macht*, 301; Doeleman, *Lijst*, 11; Gorter-van Royen, *Maria van Hongarije*, 277; Van Peteghem, *De Raad van Vlaanderen*, 108-109; Rosenfeld, *The provincial governors*, 212-213; Tracy, *Holland*, 61

1. Waard, Christiaan de

3. 25-10-1568

4. meester

5. Haarlem? (zijn echtgenote kwam daar vandaan); Leiden? (zijn broer Klaas woonde daar)

6. Daan/Adam Klaasz. de Waard (zwager van Jan Splinter en oom van Jacob Splinter*)

7. Cornelia, dochter van Pieter Jan Foppenz.

8. C. stierf zonder wettige kinderen achter te laten.

10. advocaat voor het Hof van Holland 1545->1547; procureur-generaal 07-03-1549 – 15-11-1558

11. raadsheer rekwestmeester in de Grote Raad van Mechelen 1558-1568

16. Cornelis, zoon van Filips van Uuytwijck*: zwager en opvolger als procureur-generaal

Adrichem 6 f. 129r; HvH 33 f. 30v-32r, 1667 d. 04-03-1545, 1668 d. 23-03-1547; RekRek 384 f. 142r, 393 f. 118r, 3452 f. 70r; SAH 429 f. 85r-86r; *Notices biographiques*, 117; Bruyn en De Bye Dölleman, 'Maerten van

Heemskercks', 15-18; Hoynck van Papendrecht, *Vita Viglii* I, 493-496; De Jongh, 'Aantekeningen van Reinier Moons', 53; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Egmond', 418; Kort, 'Repertorium op de lenen van de hofstede Voorne', 267; De Moor, *Verborgen*, 414; Van der Valk, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Monster', 582

1. Wassenaar, Filips van

3. 18-02-1493

4. ridder 1461 (bij de kroning van Lodewijk XI van Frankrijk), heer van Voorburg

5. Holland

6. Jan van Wassenaar (raadsheer 1428-1430, 1432, 1434-1444) x Haze van Kats

7. 1 Catharina van Reimerswaal, dochter van Adriaan heer van Lodijke, 2 Gijsberta, dochter van Arend van Zevenbergen*

8. Bij Catharina van Reimerswaal: Jan; dochter; Margareta (non in het klooster Mariënpoel). Bij Gijsberta: Filips

10. raadsheer (O) 1467-1469; raadsheer 02-05-1477 - 01-12-1479, 22-05-1482 - 18-02-1493

11. rentmeester van Amstelland, Waterland en Zeevang 1462-1465; portier van de west-en oostpoort van het bos in Den Haag 1468-1474; baljuw van Den Haag 1469-1475, 1491-1493; kastelein van Medemblik 1482-1492; kapitein van Leiden 1481; F. liet Jacob Clamp* van 1486 tot 1492 het ambt van rentmeester van het Haagse bos onder zijn hand uitoefenen; dijkgraaf van de West-Friese omringdijk 1478; baljuw en dijkgraaf van Delfland 1480-1494 (in de plaats van Cornelis van Dorp*)

12. raadsheer-kamerling van Karel van Charolais 1462-; plaatsvervanger van Anton de bastaard van Bourgondië als houtvester van de Haarlemmerhout en kastelein van Teilingen 1471-1477

13. hoogheemraad van Rijnland 1465

15. F. was actief in het Haagse Sint-Jorisschuttersgilde als schutter in 1485 en hoofdman in 1486 en 1491. F. was een Kabeljauws voorman.

16. Jan van Wassenaar*: neef en medehoofdman van de Sint-Jorisschutterij in 1486 en 1491; Floris (Florisz.) Oom van Wijngaarden*: medehoofdman van de Sint-Jorisschutterij in 1486

17. In 1472 werd F. veroordeeld door de Grote Raad tot een boete van duizend pond voor diverse excessen, waarschijnlijk in verband met de houtvesterij.

DHSJ 10 f. 6r, 12 deel 1, 12 deel 2 f. 12r; Brokken ed., *Heren van stand*, 44; Damen, *Staat*, 495-496; Van Gent, *Pertijelike saken*, 208; Postma, *Het hoogheemraadschap*, 413; RekRek 177 f. 18r, f. 58r, 188 f. 19r, 189 f. 52r, 190 f. 40v, 1977-1983

1. Wassenaar, Jan van

2. 1426

3. 22-02-1496

4. *baccalaureus* in Romeins recht, ridder 1452, burggraaf van Leiden 1452, heer van Wassenaar en Valkenburg 1452, Voorschoten en Katwijk 1459, Wimmenum en Oegstgeest 1474, Zuidwijk, Leiderdorp, Sassenheim, Rijsaterwoude, Burggravenveen

5. Holland

6. Hendrik van Wassenaar x Catharina van Gruuthuse

7. 1 Catharina van Craon, dochter van Jacques heer van Dommart en Bernardville, 2 Johanna, dochter van Joost van Halewijn

8. bij Catharina van Craon: François; Joost; Clara; Maria; Joost; Jan (allen jong gestorven en begraven in de Kloosterkerk); Barbara x Floris van Borselen; Bonne of Goedelyne x Ponce van Lalaing. Bij Johanna van Halewijn: Margareta (jong gestorven en begraven in de Kloosterkerk); Joost; Jan x Josina, dochter van Jan van Egmond*; Catharina x Joost, zoon van Jan van Kruiningen

9. Leuven 1439; Orléans 1444-1445

10. raadsheer (O) 1456-1457, 1484-1485, 1488; raadsheer 28-03-1459 - 30-06-1463, 19-10-1492 - 22-02-1496

11. raadsheer-kamerling van Filips de Goede 1455-; bewaarder van de Katwijkse duinen 1460-; raadsheer-kamerling van Karel de Stoute; baljuw van Schoonhoven 1468-1475, 1477-1478; kastelein van Schoonhoven 1468-1477 (na 1477 conflict met Gerrit Gerritsz. van Poelgeest die de stad en het slot in beslag neemt); raad en kamerling van Maria van Bourgondië 1477; baljuw, rentmeester en dijkgraaf van Woerden 1479 - >1489

12. baljuw van Den Briel en Voorne voor Margareta van York 1484-1488; raadsheer

van Margareta van York 1484; kapitein van Den Briel en Voorne 1489-1496
13. hoogheemraad van Delfland

15. hoofdman van de Haagse Sint-Jorisschutterij samen met zijn neef Filips van Wassenaar* en Floris Oom van Wijngaarden Florisz.* in 1486 en alleen met Filips van Wassenaar in 1491, toen Jan van Egmond* deken van het gilde was. J. was ook nog schutter in 1485, 1487 en 1494. J. was een Kabeljauwse voorman.

16. Frank van Borselen: vriend; Lieven van Kats: vertrouweling; Jan Oom van Wijngaarden de oude*: leenman; Cornelis van Dorp: leenman

17. In 1478 had J. samen met Filips van Wassenaar*, Jan Oom van Wijngaarden de oude* en enkele andere edelen een conflict met stadhouder Wolfert van Borselen over de jacht-rechten in de Hollandse duinen. In juli 1479 bezette hij samen met onder anderen Jan van Egmond* Leiden met een Kabeljauwse troepenmacht. Kort daarna nam hij deel aan de belegering van het Binnenhof waar het personeel van de stadhouder zich schuilhield. J. liet zeven van zijn jonggestorven kinderen, zijn eerste echtgenote en uiteindelijk zichzelf in de Kloosterkerk in Den Haag begraven.

DHSJ 10 f. 6r, 12 deel 1, 12 deel 2 f. 11r, 16 f. 8r; HvH 477 passim, 478 sen. 47; RekRek 183 f. 31r, 576 f. 40r, 3339 f. 120r-v, 3347 f. 79v; *Divisiechroniek*, f. 227r-v; Van Alkemade, *Beschryving van de stad Briele* II, 100-101; Brokken ed., *Heren van stand*, 44, 52-53; Damen, *Staat*, 496; Van Gent, *Pertijelike saken*, 208; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', 77, 609; Janse, *Ridderschap*, 455; Mulder, 'Kloosterkerk', 423-424

1. Weldam, Cornelis (Hendriksz.) van

2. ca. 1498?

3. 10-07-1561

4. meester, licentiaat in de rechten

5. Zierikzee

6. Hendrik (Lievenz?) van Weldam

7. 1 Anna, dochter van Floris Zeeman (advocaat bij het Hof van Holland, schoonzoon van Adriaan van Hogestein*), 2 Johanna, dochter van Cornelis (Aertsz.) Verhoeve (weduwe van Jan de Jonge*)

8. Hendrik (voor Cornelis overleden); Catharina x 1 Dirk van der Moelen, 2 Jacques de

Ecclesia, + Erich, hertog van Brunswijck; Floris; Lieven; Maria; Marieke; Arend (jong overleden, 1539)

9. Leuven 1513?; Orleans 1519?

10. in 1536 wordt een Cornelis Hendriksz. vermeld als advocaat in Den Haag; raadsheer (O) 16-08-1544 – 03-02-1546; raadsheer 03-02-1546 – 10-07-1561 (tot 21-11-1548 voor halve wedde)

11. procureur-generaal in het Hof van Utrecht 1536-1544

16. Livinus Lemnius (Lieven Willemsz. Lemmen): L. was dokter in Zierikzee. Hij droeg aan C. zijn boek *Astrologia* op.

HvH 30 f. 31v-32v, 32 f. 61v-62v, f. 156r-157v, 5654 passim, 5689; RekReg 11 f. 1r (na f. 313); RekRek 381 f. 102r, f. 108r-v, 383 f. 132v, 396 f. 111r; RKZ 1243 f. 13r; SvH 99 f. 55v, (2) f. 56v, 2282 f. 49r, 2347 f. 537v-538r; *Procurateurs*, nr. 687; Bijleveld, 'Van eene Bruns-wijksche bastaarddochter'; Doeleman, *Lijst*, 16; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Voorburg', 358-359; Melchior, 'Korte historie', 158; Plomp, 'Legitimaties', 130; De Vocht, *History of the foundation* III, 334-336; Wildeman, *Aanteekeningen* (1902), 34

1. Weytsen, Quinteyn

2. 1517

3. 15-04-1564

4. meester; heer van Brandwijk

5. Middelburg

6. Jacob (Cornelisz.) Weytsen

7. 1 Adriana, dochter van Hendrik Jansz. van Haarlem (kleindochter Jan van Haarlem*?), 2 Adriana van Persijn; 3 Jacobmijne, dochter van Lieven Jacob Huiberts

8. uit 3: Antonie; Antonia x Jacob Wittenz. (broer van raadsheer Witte Wittenz.); Marie x Pieter van Persijn; Jacobmyne x Jacob Wittenz.

10. raadsheer (O) 24-05-1555 – 13-11-1559; raadsheer 13-11-1559 – 15-04-1564

13. schepen van Middelburg 1545 (1546)-1555

17. Twee geschriften van Q. werden veelvuldig gedrukt in de vroegmoderne tijd. Het één is zijn verslag over het installeren van de eerste bisschop van Middelburg in 1561. Het ander is zijn *Tractaet van Avarien*.

Audiëntie 1646:2 Raad van Holland aan Maria van Hongarije (04-06-1552); HvH 36 f. 8v-10r, 527-529, 5654 passim, 5687, 5693; RekRek 390 f. 117r-v; SvH 99 f. 4v, f. 64r, f. 88r, f. 123v-124r, f. 131v, 2348 f. 69r; *Beroepen*, dos. 916; *Eerste aanleg*, dos. 733; Van Rooijen, '16de-

eeuwse overlijdensdata', 232; Unger, *Bronnen* II, nrs. 329, 332, 337, 339; Weytsen, *Avarien*; Weytssen, *Naauwkeurig verhaal*.

1. Wiele, Adriaan van der

2. ca. 1483
3. 1540
4. meester
5. Brussel
7. A. schreef in 1530 dat hij al geruime tijd weduwnaar was.
8. A. schreef in 1530 dat hij acht kinderen had. Vier van die kinderen waren dochters in een huwbare leeftijd, die hij zo snel mogelijk ergens moest onderbrengen.
9. Leuven 1498
10. secretaris 28-01-1516 – 1540
11. A. was onderwijzer van de latere Karel V tijdens diens minderjarigheid. In 1507 noemde hij zich begeleider en onderwijzer van de vorstelijke kinderen (*custos et pedagogus adolescentulorum regiorum archiducum*); in 1513 was A. schoolmeester van de pages van Karel V; secretaris in de Raad van Brabant 1530 (en eerder)
17. A. kreeg de functie van secretaris bij het Hof van Holland voor de goede diensten die hij Karel V had gedaan in zijn 'onbejaerthede ende schole'. A. wordt verschillende keren in verband gebracht met humanisten als Erasmus en Jan Sucquet. Hij correspondeerde met de eerste en noemde zich zijn vriend.
HvH 26 f. 45r, f. 54v-56r; RekRek 350 f. 129v, 375 f. 100r; Allen, *Opus Epistolarum* V, 256, ep. 1351, IX, ep. 2408, 377; Brandi, *Keizer Karel V*, 31; Schillings, *Matricule* III, 179; De Vocht, *Litterae virorum*, 188

1. Willemsz., Willem

3. ca. 1491
5. Holland?
6. Willem Dirksz.? (neef van Dirk van Zanthorst)
7. W. was gehuwd.
10. secretaris (O) 1486-1490
11. dijkgraaf van de Grote Waard in Zuidholland 1484
12. stadhouder van Jan Oom van Wijngaarden de oude* als baljuw van Den Haag
15. hoofdman van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1485-1486, lid 1487
DHSJ 12 deel 2 f. 2v; RekReg 28 f. 78r, 491 f. 105r; Re-

kRek 184 f. 62v, 186 f. 58v, 3399 f. 26r; SvH 1714 f. 53v; Hoek, 'De leenkamers van de heren van Wasse-naar', 77; Van Kan, 'Haagse bestuurders', 278

1. Wissenkerke, Jan van

2. ca. 1439?
3. 25-06-1494
4. meester
5. Middelburg
6. Jan van Wissenkerke Hendriksz. x Beatrix van Groeneveld
7. Janna van Groeneveld
8. Marie x Gillis de Schermere (?)
9. Leuven 1454?; Orléans 1460-1464
10. raadsheer (O) 1482-1486; raadsheer 13-10-1486 – 25-06-1494
13. raad in Middelburg 1480 – <1482
16. Klaas van Wissenkerke (raadsheer 1477-1479): broer; Hendrik (de oude) van Wissenkerke (raadsheer 1463-1467): broer
17. J. is na een ziekbed gestorven in Den Haag.
HvH 477 passim; RekRek 182 f. 56r, 190 f. 56v; RKZ 399 f. 93r; SAL 558 f. 166v, 1977 f. 2r; *Eerste aanleg* dos. 121; *Procurateurs*, nrs. 104 en 193; Damen, *Staat*, 498; Wils, *Matricule* II, 355

1. Wolf, Cornelis van der

3. 1574
7. Barbara, dochter van Willem Grijp(skerke)
8. Jan; Elisabeth x Willem van Dorp
10. deurwaarder extraordinaris 1550-1556; substituut-procureur-generaal 24-11-1550 – 1565; secretaris (O) (*supernumeraris*) 1565; procureur-generaal 1573-1574
17. In 1565 solliciteerde C. naar het ambt van secretaris, nadat hij wegens ambtsmisbruik ontslagen was als substituut-procureur-generaal. Ondanks protesten van de Raad van Holland verleende Margareta van Parma hem deze commissie. C. werd door zijn dienstmaagd voor het Hof van Holland gedaagd en gedwongen haar salaris te betalen.
HvH 34 f. 3r, 36 f. 104r, 381 f. 235r-v, f. 254v-255r, 542 sen. 249, 544 sen. 75 (1573); RekRek 385 f. 142r, 4470 f. 57r; MR, lvi; Smit, 'Van Sainc Jur', 293; Wildeman, *Aanteekeningen* (1896), 40

1. Zegers (van Wassenhoven), Geleyn

3. begin 1565
4. meester, ridder, heer van Wassenhoven <1545, ambachtsheer van Bergambacht, am-

bachtsheer van Arentsberge en Ammerstol
 5. Vlaanderen
 6. Jan Zegers x Barbara van Cuelsbroek
 7. Loyse van den Dorpe
 8. G.s kinderen nemen de achternaam 'van Wassenhoven'. Arnoud (baljuw van Bergambacht) x Jacomina Triest; Catharina x 1 Nicolaas van der Laan (volgde G. op als raadsheer in het Hof van Holland), 2 Arend Pijl, 3 Thomas Lovel (vermeld 1584); Barbara x 1 Jan van Dorp, 2 Nono van Mecklenburg; Loyse x Pieter van Sorre; Jan x Margriete van Wijngaarden; Anna x Laurens van Bronkhorst (ridder); Geleyn/Guillam x Marie Barrat. bastaard: Sara (bij Antonia Hendriksdr.)
 10. raadsheer (O) 1527-1536; raadsheer 12-10-1536 – 03-06-1561 (tot 28-02-1539 voor halve wedde)
 11. raadsheer in de Raad van Vlaanderen 1561-1564
 15. G. was lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij in 1558.
 16. Jeronimus van den Dorpe* (raadsheer in de Grote Raad van Mechelen): zwager
 17. G.s zoons Geleyn en Jan tekenden in 1566 het Compromis der Edelen. Bovendien waren zij voorstanders van de reformatie.
 DHSJ 92; HvH 30 f. 72v-74r, 501-502, 5653 passim, 543 sen. 108; RekRek 371 f. 92r, 374 f. 106v, 380 f. 111r, 390 f. 115v-116r, 396 f. 111r; *Beroepen*, dos. 772; *Procurateurs*, nr. 1192; Kort, 'Repertorium op de grafelijke lenen in de Krimpenerwaard', 325; Van Nierop, *Van ridders tot regenten*, (1984) 274, (1990) 164-165; Schutte, 'Zegers van Ydeghem'

1. Zegerscapelle, Marcelis van

3. >04-10-1541
 4. meester
 5. Zegerscappel is een plaats in Noord Frankrijk
 7. Liesbeth Pietersdr.
 8. Floris
 10. secretaris (O) 1515-1536 (na 1529 niet meer aangetroffen)
 12. klerk van rentmeester van Zuidholland Adriaan Cornelisz. 1503; klerk en dienaar van Floris van Egmond* 1508; rentmeester van Floris van Egmond* 1531-1532
 15. lid van de Haagse Sint-Jorisschutterij 1525?
 16. Floris van Egmond*: M. behartigde de zaken van F. in Friesland en Den Haag in de ja-

ren twintig van de zestiende eeuw. Na F.'s dood kwam M. in dienst van diens zoon Maximiliaan.

Audiëntie 1529 f. 176r; DHSJ 92; HvH 1737 d. 29-03-1519; NDR II 894, 1029 nr. 103, nr. 136, 1082 nr. 811; RekRek 349 f. 137r-v, 600 f. 38v, 4440-4442 passim, 4452 f. 27r, 4465 f. 104r; SvH 1748 f. 25v, 1749 f. 10r

1. Zevenbergen (ook: Strijen), Arend van

3. >17-07-1492
 4. ridder 1458, heer van Zevenbergen
 5. Holland
 6. Arend van Zevenbergen x Maria van Rotseelaar
 7. Gerarda, dochter van Gijsbrecht van Vianen
 8. Joost; Maria x Cornelis van Bergen; Gijsberta x Filips van Wassenaar*. bastaard: Lancelot.
 10. raadsheer 30-05-1480 – 17-07-1492
 11. *échanson* van het hof van Filips de Goede 1438, 1445, 1449, 1452; baljuw van Amsteland, Waterland en Zeevang 1477->1484
 15. A. wordt tot de Kabeljauwen gerekend. A. was schutter in de Sint-Jorisschutterij te Den Haag in 1485 en 1487.
 17. Een lijst van schulden die A. bij zijn dood achterliet is bewaard gebleven in het archief van de Nassause Domeinraad. De heren van Zevenbergen (en vermoedelijk ook A.) begunstigten de Haagse Sint-Jacobskerk met glaswerk.
 DHSJ 10 f. 6r, 12 deel 2 f. 3v; NDR II 1278; RekRek 180 f. 32r, 181 f. 35r, 188 f. 45v; Van den Brandeler, *De Groote- of St. Jacobskerk*, 10-11; Damen, *Staat*, 499; Van Gent, 'Pettijelike Saken', 260

1. Zevender, Jan van

3. 12-10-1509
 5. Holland (omtrent Gouda en Schoonhoven)
 6. Frederik van Zevender x Wilhelmina van Vliet
 7. Wilhelmina Uytenhage
 8. Willem x Natalia, dochter van Adriaan van Dorp; zoon (prior van het predikherenklooster in Haarlem)
 10. secretaris (O) aangetroffen in: 1493, 1496-1497, 1503; griffier 02-03-1503 – 10-11-1504, 02-05-1506 – 12-10-1509
 12. klerk van griffier Floris (Florisz.) Oom van Wijngaarden*, aangetroffen in 1490, 1493
 15. J. was in 1494 samen met Karel Grenier*, Jacob Clamp* en Floris Oom van Wijngaar-

den Florisz.* lid van de Haagse rederijderskamer 'Met Ghenuchten'. J.s broer Frederik werd onterfd vanwege zijn steun aan de Hoek jonker Frans van Brederode. Dit zou er op kunnen duiden dat J. uit een Kabeljauwsgezinde familie kwam.

HvH 486, namenlijst voorin, 507 sen. 122, 1664 z. f.; OAG 1157 f. 7v; RekRek 186 f. 77r-v, 189 f. 70v, f. 91r, 192 f. 101r, 338 f. 86r, 340 f. 108v, 4432 f. 16v; *Beroepen*, dos. 409; Van Boheemen, *Retoricaal*, 308; Van Dixhoorn, *Lustige geesten*, bijlage 1

1. Zonneveld, Cornelis van

3. ca. 1500?

5. Leiden

6. Jacob van Zonneveld

10. exploiteur ca. 1480; secretaris (O) 1483-1497
13. schepen van Leiden 1471, 1474; burge-meester van Leiden 1481-1482; vroedschaps-lid van Leiden 1477-1500; bewaarder van alle processen van Leiden voor het Hof van Hol-land 1485-1494

15. C. koos in 1481 voor de Kabeljauwse partij. RekRek 184 f. 61v, 4434 f. 84r; SAL 382 f. 392r, f. 526r; Brand, *Databank*; Orlers, *Beschrijving*, 636-637

1. Zuyderhuizen, Herman van (Harko van Surhuizum?)

3. de nacht van 14 op 15 september 1536

4. meester; *doctor* (soms vermeld als *doctor* Zuyderhuizen, medische titel?)

5. Friesland?

10. raadsheer (O) 1531 - 13-06-1532; raads-heer 13-06-1532 - 14-09-1536

11. raadsheer rekwestmeester in de Geheime Raad <1531; ambassadeur voor de vorst in het oosten (Denemarken 1523; Lübeck 1526; Wendische steden 1529/1530; Bremen 1530)

12. raadsheer van Margareta van Oostenrijk 1530

17. H. wordt in de correspondentie van Ger-rit van Assendelft* één keer vermeld als 'Har-ko'. Deze Friese naam in combinatie met zijn achternaam en het feit dat H. vaak naar het oosten afreisde voor de vorst, maakt een Frie-se afkomst zeer aannemelijk.

ADN 2333 f. 205r; Audiëntie 1532 f. 53r-v (Gerrit van As-sendelft aan Maria van Hongarije, 29-01-1539); HvH 29 f. 134v-136v, 5653 passim; *Jacobsz. II*, 169, 251; RekRek 367 f. 97r, 371 f. 91r; SAH 3 f. 106v-107r; *Van der Goes*, 30/31-12-1529, 09-06-1530; *GVR*, 18-05-1530

1. Zwieten, Dirk van

3. 22-08-1502

5. Den Haag

6. Willem (de bastaard) van Zwieten (substi-tuut-procureur-generaal 1456-1464; procu-reur-generaal 1467-1474; griffier 1463-1467, 1477-1482) x Catharina, dochter van Jan van Bordendam

7. Agatha, dochter van Dirk van der Does

8. Agatha x Pieter Schaert (schepen van Dor-drecht 1501 en 1515); Anna x Frans van Leeu-wen (baljuw van Schieland)

10. secretaris (O) 1488-1490; procureur-ge-neraal 01-01-1491 - 14-07-1494; rentmeester van de exploten 1491-1492; raadsheer (O) 1495, 1497-1502

11. baljuw van Beverwijk 1480-1487; baljuw en kastelein van Muiden en Gooiland 1495

15. In 1487 was D. lid van het Haagse Sint-Jo-risschuttersgilde. D.s vader was een Kabel-jauw.

16. Floris Oom van Wijngaarden Florisz*.: zwager.

DHSJ 12 deel 2 f. 3v; HvH 480-482 passim, 1028-1029 passim; RekReg 29 f. 18v-19r; RekRek 184 f. 59r, 187 f. 51v, 190 f. 61v, 3395 f. 31v, 4430 f. 17v-18r, 4431 commissiebrief, f. 14v, Damen, *Staat*, 502; Van Gent, *'Pertijelike saken'*, 227; Van Kan, 'Van Zwieten (twee-de stuk)', 77-79; Van Rooijen, '16de-eeuwse overlij-densdata', 232

Bijlage 3 De ambtenaren van het Hof van Holland en de Rekenkamer per ambt gerangschikt 1483-1558

Het Hof van Holland

De stadhouders (6+2)

Jan van Egmond (substituut: Floris van Egmond) 1483-1515

Hendrik van Nassau 1515-1522

Anton van Lalaing (substituut: Jacob van Thiennes, de heer van Castre) 1522-1540

René van Chalon 1540-1544

Lodewijk van Vlaanderen 1544-1547

Maximiliaan van Bourgondië 1547-1558

De presidenten (2)

Nicolaas Everaerts 1510-1528

Gerrit van Assendelft 1528-1558

De bezoldigde raadsheren (45)

1 Gerrit van Abbenbroek 1482-1494

Filips van Spangen 1494-1508

Jan van Duivenvoorde (1) 1508-1515

Gerrit van Assendelft 1515-1528

Arend Sandelijn 1530-1535

Reinier Brunt 1535-1539

Jasper Lievenz. van Hogelande (3) 1539-1546

Karel van der Nidzen 1547-1557

Frank van den Berge 1557

Dominicus Boot 1557-1573

2 Cornelis de Jonge 1477-1493

Willem van Berendrecht 1493-1509

Reinier de Jonge 1509-1514

Klaas Lievenz. van Kats (2) 1514-1521

Jan van Duivenvoorde (2) 1516-1543

Cornelis Suys 1543-1559

3 Filips van Wassenaar 1482-1493

Cornelis van Dorp 1493-1503

Floris Oom van Wijngaarden Florisz. 1503-1532

Herman van Zuyderhuizen 1532-1536

Geleyn Zegers (1) 1536-1539, (zie 6)

Willem Pijsen (1) 1536-1539, 1539-1545

Cornelis van Weldam (1) 1546-1548, (zie 5)

Willem Snouckaart 1546-1548, 1548-1558

Maarten van Naarden (2) 1557-1567

4 Gerrit van Assendelft 1453-1486

Jan van Wissenkerke 1486-1494

Jan Boudijnsz. 1494-1514

François Coebel (2) 1514-1515

Joost Sasbout 1515-1545

Arnoud Sasbout 1545-1568

5 Jacob van Almonde 1480-1506

Evert de Veer 1506-1513

Jacob Mouwerysz. (1) 1514-1515

Albrecht van Loo (2) 1515-1525

Jacob Mouwerysz. (2) 1516-1522

Abel van Coulster (3) 1516-1548

Cornelis van Weldam (2) 1548-1561

6 Jacob Ruysch (1) 1474-1511

Abel van Coulster (2) 1511-1515

Jasper Lievenz. van Hogelande (1) 1515-1530

(vacat i.v.m. mogelijke terugkomst van bovengenoemde)

Nicolaas Nicolai 1535-1539

Geleyn Zegers (2) 1539-1561

7 Arend van Zevenbergen 1480-1492

Jan van Wassenaar 1492-1496

Floris Oom van Wijngaarden Jansz. 1496-1510

8 Filips Ruychrock van de Werve 1480-1484

Jan van Rietveld 1484-1489

Jan van Schoonhoven (2) 1492-1503

Gerrit van der Mije (2) 1503-1510

9 (bij absentie)

Jan van Schoonhoven (1) 1481-1492

Gerrit van der Mije (1) 1494-1503

Evert de Veer (1) 1504-1506

Abel van Coulster (1) 1506-1511

Albrecht van Loo (1) 1512-1513

François Coebel (1) 1514

Klaas Lievenz. van Kats (1) 1514

10 (bij absentie)

Adriaan van Hogestein 1496-1501

onderstreept=jaren voor halve wedde, jaren voor hele wedde

De raadsheren met pensioen (7)

Jan van Essche 1490-1505
 Jacob Ruysch (2) 1511-1515
 Jacob Ruysch (3) 1516-1519
 François Coebel (3) 1516-1532
 Jan Benninck 1518-1535
 Hugo van Assendelft 1519-1540
 Maarten van Naarden (1) 1537-1538
 Jasper Lievenz. van Hogelande (2) 1538-1539

De onbezoldigde raadsheren (56)

Jan van Wassenaar 1484, 1485, 1488
Jan van Wissenkerke 1484-1485
 Jan van Haarlem 1485-1489
Filips Ruychroek van de Werve 1485-1501
 Simon Pietersz. 1486-1499
Cornelis van Dorp 1487-1489, 1493
Filips van Spangen 1488, 1491
 Bartout van Assendelft 1489-1497
Willem van Berendrecht 1490-1493, 1510-1517
Gerrit van der Mije 1490, 1492-1494
 Jan Oom van Wijngaarden de oude 1491-1495
 Dirk van Zwieten 1495, 1497-1502
 Dirk van Rijswijk 1496-1497
Jan van Duivenvoorde 1500-1508, 1515-1516
Evert de Veer 1502-1504, 1514
Reinier de Jonge 1504-1509
Abel van Coulster 1504-1506, 1515-1516
 Jacob Boudijnsz. 1504-1514
 Joost van Bloys 1508, 1509, 1511, 1514
 Hugo de Groot 1509
Jan Benninck 1510-1518
Hugo van Assendelft 1509 (benoeming), 1510 (aanwezig), 1512-1519
Klaas (Lievenz.) van Kats 1511-1512
 Cornelis Hendriksz. 1511
Albrecht van Loo 1511-1512
François Coebel 1512 (benoeming) 1513-1514, 1515-1516
Jasper Lievenz. van Hogelande 1512-1515
Jacob Mouwerysz. 1513-1514, 1515-1516
Joost Sasbout 1514
 Pieter van der Capelle 1515-1525
 Frederik van Renesse 1516-1536
 Jacob Ruysch 1515-1516
 François Sonck 1516-1518, 1521-1527
 Gerrit Muylaart 1517-1522
 Jacob Pijnsen 1517

Andries van Bronkhorst 1519-1546
 Barend Bucho 1520-1528
Willem Pijnsen 1522-1536
 Maarten van Naarden 1525-1526
Geleyn Zegers 1527-1536
Arend Sandelijn 1530
Herman van Zuyderhuizen 1531-1532
 Cornelis van Mierop 1534-1537
Cornelis Suys 1535-1543
 Gerrit van Renesse 1539-1560 (aangetroffen in 1546-1551, 1553, 1555-1556)
 Hippolitus van Persijn 1542-1543
Arnoud Sasbout 1543-1545
 Johannes Briëlis 1544-1554 (slechts aangetroffen 1545-1547)
Cornelis van Weldom 1544-1545
Willem Snouckaart 1543-1546 (aangetroffen vanaf 1545)
Dominicus Boot 1549-1557
 Anton van Kats 1549-1554
 Dammas van Droogendijk 1554-1559
 Quinteyn Weytsen 1555-1559
Frank van den Berge 1557
 Arnoud Nicolai 1557-1559

onderstreept=was in de onderzochte periode ook bezoldigd raadsheer
cursief=was in de onderzochte periode ook raadsheer met pensioen

De rentmeesters-generaal (3)

- 1 Jan van Essche 1480-1489
- 2 Thomas Beukelaar 1490-1498
- 3 Jan van Oudheusden 1499-1500

De rentmeesters van de exploten (13)

- 1 Jan van Assendelft 1480-1486
- 2 Thomas Beukelaar 1486-1489
- 3 Klaas van Essche 1489-1491
- 4 Dirk van Zwieten 1491-1492
- 5 Jacob Clamp 1492-1494
- 6 Karel Grenier 1494-1509
- 7 Willem Goudt 1509-1511
- 8 Dirk Pelle van Watselaar 1511
- 9 Bartout van Assendelft 1511-1512
- 10 Albrecht Arendsz. 1513-1515
- 11 Gerrit van Loo 1515-1520
- 12 Jan Hendriksz. 1520-1540
- 13 Nicolaas Jansz. van Persijn 1541-1566

De procureurs-generaal (11)

- 1 Jan van Rietveld 1480-1484
- 2 Klaas Duyst Pietersz. 1484-1489
- 3 Bartout van Assendelft 1489-1490
- 4 Dirk van Zwieten 1491-1494
- 5 Karel Grenier 1494-1520
- 6 Jacob Stalpaert 1520-1522
- 7 Klaas van Dam 1522-1523
- 8 Reinier Brunt 1523-1536
- 9 Willem van Alkmaar 1536-1543
- 10 Hippolitus van Persijn 1543-1548
- 11 Christiaan de Waard 1549-1558

De substituut-procureurs-generaal (8)

- 1 Adriaan van Dam 1509-1511
- 2 Albrecht Arendsz. 1514-1518
- 3 Thomas Cassiopein 1519-1520
- 4 Jan Spierink 1519-1520
- 5 Klaas van Dam 1522-1535
- 6 Jan van Dam 1535-1543
- 7 Jan de Beauvoir 1543-1550
- 8 Cornelis van der Wolf 1550-1565

De advocaten-fiscaal (5)

- 1 Jan Boudijnsz. 1480-1489
- 2 Jacob Pijnsen 1490-1515
- 3 Joost Bets 1515-1520
- 4 Jacob Stalpaert 1520-1522¹
- 5 Willem van Alkmaar 1522-1523

De bewaarders van de charters en registers (5)

- 1 Brunink van Boshuizen 1482-1498
- 2 Jan van Oudheusden 1498-1515
- 3 Nicasius Hackenay 1515-1518
- 4 Vincent Cornelisz. 1518-1550
- 5 Viglius van Aytta 1550-1577

De griffiers (9)

- 1 Floris Oom van Wijngaarden Florisz. 1482-1502
- 2 Jan van Zevender (1) 1503-1504
- 3 Cornelis Boullin 1504-1505
- 4 Albrecht van Loo 1505-1506
- 5 Jan van Zevender (2) 1506-1509
- 6 Hendrik Klaasz. 1510-1515

- 7 Arend Sandelijn 1515-1530
- 8 Jan de Jonge 1530-1543
- 9 Jan van Dam 1543-1557
- 10 Bartout Ernst 1557-1583

De secretarissen (10)

- 1 Adam van Cleve 1447-1485
Jacob van Barry 1485-1500
Bartout van Assendelft 1500-1549
Otto van Malsen 1549-1558
- 2 Frank van Nesse 1481-1505
Dirk Pelle van Watselaar 1505-1511
Willem van Dam (1) 1511-1515
Pieter van Sinte Pieters 1515-1543
Willem van Dam (2) 1517-1521
Filips van Uuytwijck 1543-1566
- 3 Adriaan van der Wiele (1516-1540)

De onbezoldigde secretarissen (33)

- Cornelis van Zonneveld 1483-1497
Willem Willemsz. 1486-1490
Dirk van Zwieten 1488-1490
Klaas Duyst Pietersz. 1491-1495
Jan Michielsz. van Eversdijk 1491-1501, 1505-1507
Jan van der Mote 1496-1501
Jan van Zevender 1493, 1496-1497, 1503
Bartout van Assendelft 1499-1500
Cornelis Camerhouwer 1508-1518
Willem van Dam 1509-1511, 1515-1517
Klaas van Dam 1509-1535
Jasper de Beauvoir 1510-1535
Pieter van Sinte Pieters 1512
Jan Danielsz. 1515-1517
Gerrit van Loo 1515-1526
Marcelis van Zegerscapelle 1515-1536 (na 1529 niet meer aangetroffen)
Jan Hendriksz. 1517-1536
Filips van Uuytwijck 1522-1543
Otto van Malsen 1525-1549
Arend Boymer 1529-1540
Rombout van Steynemolen 1528-1541
Cornelis Sandelijn 1536-1558

¹ Jacob Stalpaert verenigde voor het eerst de functies van procureur-generaal en advocaat-fiscaal in één persoon. Na zijn promotie naar de Grote Raad werd die situatie korte tijd ongedaan gemaakt door de aanstelling van Klaas van Dam als procureur-generaal en Willem van Alkmaar als advocaat-fiscaal. In het vervolg waren alle procureurs-generaal tevens advocaat-fiscaal.

Willem van Dam 1536-1570
 Jan van Dam 1541-1543
 Willem de Jonge 1541-1546
 Jan van der Mersche 1541->1559 (aangetroffen 1545-1547)
 Nicolaas Nicolai de Jonge 1543-1546
 Nicolaas Jansz. van Persijn 1543-1563
 Louff van Snellenburch 1546-1550
 Jan Purtijk 1546->1582
 Jan de Beauvoir 1549-1550
 Jacob de Jonge 1549->1572
 Willem van der Meer van Berendrecht 1552-1594

onderstreept=was in de onderzochte periode ook bezoldigd secretaris

De Rekenkamer

De rekenmeesters (26)

- 1 Jacob Cruesinck 1463-1493
 Cornelis de Jonge 1493-1504
 Frans Cruesinck 1504-1505
 Cornelis Boullin 1505-1511
 Tielman van Dullekem 1511-1526
 Jacob de Jonge 1526-1553
 Cornelis de Jonge 1553-1578
- 2 Tielman Oom van Wijngaarden 1480-1495
 Lucas van Teilingen 1495-1509 (vanaf 1489 onbezoldigd meester)
 Vincent Cornelisz. 1509-1541
 Gerrit van Renoy 1541-1561
- 3 Dirk van Rijswijk 1477-1495
 Willem van der Goes 1495-1502

Thomas Beukelaar 1499-1503
 Jan Stalpaert 1503-1510
 Klaas van Essche 1510-1543 (vanaf 1509 reeds rekenmeester met pensioen)
 Pieter van Sinte Pieters 1543-1550
 Albrecht van Loo 1550-1552
 Adriaan Numan 1552-1576

- 4 Vincent Dammasz. 1531-1554
 Reyer van der Does 1554-1559
- 5 Zeger van Alveringen 1541-1544
 Heijman van de Ketel 1544-1553
 Adriaan Stalpaert 1553-1557
 Jan van Dam 1557-1568
- 6 Brunink van Boshuizen 1482-1485 (onbezoldigd)

De auditeurs (15)

- 1 Lucas van Teilingen 1477-1488
 Pieter van Teilingen 1478-1505
 Vincent Cornelisz. 1505-1509
 Tielman van Dullekem 1509-1511
 Jacob de Jonge 1511-1521
 Vincent Dammasz. 1521-1531
 Pieter Bol 1531-1543
 Albrecht van Loo 1543-1550
 Reyer van der Does 1550-1554
 Willem Schouten Jansz. 1554-1568
- 2 Willem van der Goes (O) 1490-1495
 Gerrit van Renoy 1531-1541
 Heijman van de Ketel 1541-1545
 Adriaan Numan 1545-1552
 Jacob Splinter 1552-1564

Bijlage 4 Aanwezigheidsfrequentie van de stadhouder, president, raadsheren en procureur-generaal (vanaf 1520) bij het vellen van de vonnissen 1483-1558

Aanwezigheid bij het vonnis spreken in civiele zaken		Filips van Spangen	81
		Jan Boudijnsz.	78
		Floris Oom van Wijngaarden Jansz.	70
		Jan van Duivenvoorde (O)	61
1485 (<i>inv. nr. 477</i>) ²	100	Abel van Coulster (A)	58
Jacob van Almonde	86	Gerrit van der Mije	52
Jan van Schoonhoven (A)	76	Evert de Veer	47
Jacob Ruysch	74	Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	36
Cornelis de Jonge	69	Reinier de Jonge (O)	31
Gerrit van Assendelft	58	Jan van Egmond	7
Jan van Wissenkerke (O)	55		
Arend van Zevenbergen	48	1516 3 juli-22 december (<i>inv. nr. 490</i>) ⁴	
Jan van Rietveld	48	Jan van Duivenvoorde	68
Jan van Haarlem (O)	19	Pieter van der Capelle (O)	68
Filips van Wassenaar	17	Nicolaas Everaerts	67
Filips Ruychrock van de Werve (O)	14	Jasper Lievenz. van Hogelande	65
Gerrit van Abbenbroek	10	Gerrit van Assendelft	64
Jan van Egmond ³	2	Joost Sasbout	57
Jan van Wassenaar (O)		Abel van Coulster ⁵	46
		Gerrit Muylaart (O)	45
1498 (<i>inv. nr. 480</i>)	95	Jacob Mouwerysz.	37
Jacob van Almonde	87	Jan Benninck (O)	32
Filips van Spangen	87	Klaas Lievenz. van Kats	27
Willem van Berendrecht	85	Albrecht van Loo	26
Jan van Schoonhoven	81	Hugo van Assendelft (O)	26
Adriaan van Hogestein (A)	79	Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	21
Cornelis van Dorp	71	François Sonck (O)	21
Jacob Ruysch	61	François Coebel (O) ⁶	14
Jan van Essche (P)	60	Willem van Berendrecht (O)	11
Floris Oom van Wijngaarden Jansz.	54	Frederik van Renesse (O)	4
Dirk van Zwieten (O)	51		
Simon Pietersz. (O)	27	1526 15 januari-14 juni (<i>inv. nr. 500</i>)	
Gerrit van der Mije (A)	23	Nicolaas Everaerts	83
Jan Boudijnsz.	22	Jasper Lievenz. van Hogelande	75
Jan van Egmond		Abel van Coulster	62
		Gerrit van Assendelft	61
1506 (<i>inv. nr. 485</i>)	86	Joost Sasbout	58
Jacob Boudijnsz. (O)	84	Hugo van Assendelft (P)	58
Willem van Berendrecht	82	Willem Pijnsen (O)	57
Jacob Ruysch			

² De steekjaren 1485, 1498 en 1506 komen uit Ter Braake, De weg naar het Hof, en zijn gebaseerd op tellingen voor het hele jaar.

³ De vetgedrukte heren waren als stadhouder of president voorzitter van de Raad.

⁴ Deze periode valt samen met de tijdelijke aanstel-

ling van negen bezoldigde raadsheren. De volgende steekperiodes zijn gebaseerd op 100 vonnissen van de ongeveer 200 per jaar.

⁵ Samen met Jan van Duivenvoorde en Jacob Mouwerysz. onbezoldigd tot 15 juli.

⁶ Met pensioen vanaf 10 november.

Jan van Duivenvoorde	56	Quinteyn Weytsen (O)	72
Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	55	Willem Snouckaart	61
François Coebel (P)	47	Arnoud Nicolai (O)	58
Barend Bucho (O)	38	Christiaan de Waard (proc.)	55
Reinier Brunt (proc.)	31	Gerrit van Assendelft	49
François Sonck (O)	13	Dammas van Droogendijk (O)	40
Jan Benninck (P)	9	Cornelis Suys	36
Frederik van Renesse (O)	9	Maarten van Naarden ¹²	11
Andries van Bronkhorst (O)	4	Frank van den Berge ¹³	1
Maarten van Naarden (O)	2		
Aanwezigheid bij criminele sententies¹⁴			
1536 26 april-4 december (inv. nr. 509)		11-12-1484-09-05-1485 (inv. nr. 5652)	
Joost Sasbout	96	Jan van Schoonhoven	100
Jan van Duivenvoorde	92	Filips Ruychrock van de Werve (O)	100
Abel van Coulster	76	Arend van Zevenbergen	78
Cornelis Suys	70	Jacob van Almonde	78
Gerrit van Assendelft	68	Cornelis de Jonge	78
Nicolaas Nicolai	51	Gerrit van Assendelft	67
Willem Willemsz. van Alkmaar (proc.)	47	Jan van Egmond	55
Herman van Zuyderhuizen ⁷	43	Filips van Wassenaar	44
Willem Pijnsen (O) ⁸	43	Jacob Ruysch	44
Cornelis van Mierop (O)	34	Jan van Rietveld	33
Geleyn Zegers (O) ⁹	9	Gerrit van Abbenbroek	22
Frederik van Renesse (O)	1	Jan van Haarlem (O) ¹⁵	11
Andries van Bronkhorst (O)	1	Jan van Wissenkerke (O)	11
11-09-1546-12-01-1547 (inv. nr. 518)		20-02-1490-15-10-1491 (inv. nr. 5652)	
Abel van Coulster	98	Jacob van Almonde	100
Geleyn Zegers	90	Jan van Wissenkerke	84
Cornelis van Weldam	70	Jan van Schoonhoven	79
Cornelis Suys	70	Cornelis de Jonge	79
Willem Snouckaart	65	Jan van Egmond	74
Arnoud Sasbout	64	Arend van Zevenbergen	58
Hippolitus van Persijn (proc.)	62	Bartout van Assendelft (O)	58
Gerrit van Assendelft	61	Willem van Berendrecht (O)	42
Gerrit van Renesse (O)	2	Jan van Essche (P)	37
12-09-1557-28-02-1558 (inv. nr. 529)		Filips Ruychrock van de Werve (O)	26
Geleyn Zegers	95	Filips van Wassenaar	21
Arnoud Sasbout	90	Gerrit van Abbenbroek	11
Dominicus Boot ¹⁰	73	Jan Oom van Wijngaarden (O)	11

7 Herman overlijdt op 14 september van dit jaar.

8 Vanaf 10 oktober raadsheer voor halve wedde.

9 Vanaf 10 oktober raadsheer voor halve wedde.

10 Onbezoldigd tot 23 september 1557.

11 Raadsheer tot 20 januari 1558.

12 Raadsheer vanaf 22 oktober 1557.

13 Raadsheer tot 19 september 1557.

14 Deze sententies werden veel minder vaak uitge-

sproken. Pas op het moment dat de geloofsvervolging losbrandt zijn er veel gegevens voorhanden. Alleen de gegevens voor de jaren tussen 1532 en 1549 zijn daarom gebaseerd op een respectabel aantal sententies (boven de twintig). Bij de andere periodes gaat het om niet veel meer dan tien sententies.

15 Raadsheer vanaf 1485.

<i>04-02-1497 – 12-07-1499 (inv. nr. 5652)</i>		Reinier de Jonge ²¹	41
Willem van Berendrecht	100	Willem van Berendrecht (O)	33
Floris Oom van Wijngaarden Jansz.	100	Abel van Coulster	25
Jan van Schoonhoven	100	Jan van Egmond	17
Adriaan van Hogestein (A)	100	Jan Benninck (O)	17
Jacob van Almonde	90		
Cornelis van Dorp	90	<i>18-02-1520 – 17-11-1522 (inv. nr. 5648)</i>	
Gerrit van der Mije (A)	80	Nicolaas Everaerts	100
Jan van Egmond	60	Joost Sasbout	100
Filips van Spangen	60	Abel van Coulster	91
Jan van Essche (P)	50	Jan van Duivenvoorde	75
Simon Pietersz. (O)	50	Gerrit van Assendelft	58
Dirk van Zwieten	50	Albrecht van Loo	41
Jan Boudijnsz.	40	Jacob Mouwerysz. ²²	33
Bartout van Assendelft	20	Jasper Lievenz. van Hogelande	33
Dirk van Rijswijk	20	Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	33
Jacob Ruysch	10	Jan Benninck (P)	33
		Gerrit Muylaart (O)	25
<i>18-01-1505 – 30-04-1507 (inv. nr. 5648)</i>		Klaas Lievenz. van Kats ²³	25
Willem van Berendrecht	89	Frederik van Renesse (O)	25
Filips van Spangen	89	Andries van Bronkhorst (O)	17
Jan Boudijnsz.	89	François Coebel	8
Reinier de Jonge (O)	78	Willem Pijnsen (O) ²⁴	8
Jan van Egmond	67		
Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	67	<i>21-03-1527 – 20-11-1527 (inv. nr. 5648)</i>	
Floris Oom van Wijngaarden Jansz.	55	Gerrit van Assendelft	90
Gerrit van der Mije	55	Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	90
Evert de Veer (A) ¹⁶	55	Jasper Lievenz. van Hogelande	70
Jacob Boudijnsz.	55	François Coebel (P)	70
Abel van Coulster (O) ¹⁷	44	Willem Pijnsen (O)	60
Jan van Duivenvoorde (O)	33	Nicolaas Everaerts	50
Jacob van Almonde ¹⁸	22	Jan van Duivenvoorde	50
Jan van Essche ¹⁹	11	Abel van Coulster	50
Joost van Bloys (O) ²⁰	11	Frederik van Renesse (O)	40
		De heer van Caestre	30
<i>27-03-1514 – 30-04-1515 (inv. nr. 5648)</i>		Joost Sasbout	30
Jacob Mouwerysz.	100	Geleyn Zegers (O)	30
Jasper Lievenz. van Hogelande (O)	83	Anton van Lalaing	10
Floris Oom van Wijngaarden Florisz.	83	Jan Benninck (P)	10
Jan van Duivenvoorde	83		
Joost Sasbout (O)	83	<i>10-02-1532 – 10-04-1534 (inv. nr. 5649)</i>	
François Coebel	83	Gerrit van Assendelft	96
Nicolaas Everaerts	75	Arend Sandelijn	92
Jacob Boudijnsz. (O)	66	Herman van Zuyderhuizen	84

16 Vanaf 26-01-1506 volledig bezoldigd.

17 Vanaf 27-07-1506 bij absentie.

18 Jacob stierf op 26-01-1506.

19 Jan stierf op 14-10-1505.

20 Raadsheer vanaf 1507.

21 Reinier stierf op 04-11-1514.

22 Jacob stierf op 30-01-1522.

23 Klaas stierf op 07-04-1521.

24 Willem werd raadshier in 1522.

Joost Sasbout	84	17-01-1547-03-08-1549 (<i>inv. nr. 5654</i>)	
Willem Pijnsen (O)	80	Arnoud Sasbout	96
Jan van Duivenvoorde	80	Cornelis van Weldam	92
Abel van Coulster	60	Gerrit van Assendelft	88
Jan Benninck (P)	40	Cornelis Suys	75
Geleyn Zegers (O)	32	Willem Snouckaart	75
Anton van Lalaing	12	Karel van der Nidzen	75
François Coebel (P)	12	Geleyn Zegers	67
Andries van Bronkhorst (O)	4	Abel van Coulster	63
		Maximiliaan van Bourgondië ²⁷	9
02-10-1538-22-11-1540 (<i>inv. nr. 5654</i>)		Gerrit van Renesse (O)	4
Jasper Lievenz. van Hogelande (P) ²⁵	96	Johannes Briëlis (O)	4
Gerrit van Assendelft	94		
Abel van Coulster	88	10-10-1554-01-06-1555 (<i>inv. nr. 5650</i>)	
Jan van Duivenvoorde	82	Geleyn Zegers	92
Geleyn Zegers	78	Arnoud Sasbout	85
Cornelis Suys (O)	72	Dominicus Boot (O)	85
Willem Pijnsen	68	Cornelis van Weldam	85
Joost Sasbout	30	Cornelis Suys	77
Reinier Brunt	16	Karel van der Nidzen	77
Willem van Alkmaar (proc.)	8	Willem Snouckaart	69
Anton van Lalaing ²⁶	2	Dammas van Droogendijk (O)	62
Andries van Bronkhorst (O)	2	Gerrit van Assendelft	54
		Christiaan de Waard (proc.)	15

²⁵ Na 18-11-1539 weer bezoldigd raadsheer.

²⁶ Anton overleed op 07-04-1540.

²⁷ Er komen twee sententies voor waarin alleen vermeld staat dat het vonnis is uitgesproken door de stad-

houder en de Raad. Deze twee zijn niet meegeteld voor de raadsheren. Maximiliaan was stadhouder vanaf 17-03-1547.

Gebruikte afkortingen

ACB	NA, Ambtenaren Centraal Bestuur
Adrichem	NA, Familiearchief van Adrichem
ADN	Archives Départementales du Nord, Lille/Rijsel, serie B: Chambre des Comptes de Lille
AGH	NA, Archief Graven van Holland
AL	NA, Kloosters en andere stichtingen in Delfland: Abdij Loosduinen
ARAB	Algemeen Rijksarchief Brussel
ASS	NA, Archief Snouckaert van Schauburg
Audiëntie	ARAB, Audiëntie en Brieven van Staat/Papiers d'Etat et de l'Audience
<i>Beroepen</i>	J. C. Andries e.a., <i>Inventaris en beschrijving van de processtukken (dossiers) behorende tot de Beroepen uit Holland berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen I-X</i> (Amsterdam 1964-1974).
<i>Chronologische lijsten</i>	J.Th. Smidt e.a., <i>Chronologische lijsten van de geëxtendeerde sententiën en procesbundels (dossiers) berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen I-VI</i> (Brussel 1966-1988)
d.	datum
<i>Dagvaarten</i>	J. G. Smit e.a. ed., <i>Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544</i> , III-VI (1477-1515) (Den Haag 1998-2007).
DAN	A. F. Mellink, <i>Documenta Anabaptistica Neerlandica</i> (Leiden 1975-1988).
dec.	decreet
DGA	Universiteitsbibliotheek Amsterdam, Hs. XXVII A (Archiefstukken berustende bij de Vereenigde Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam)
DHHG	Haags Gemeentearchief, Archief van de Tafel van de Heilige Geest en het Heilige Geesthofje te 's-Gravenhage
DHMM	Haags Gemeentearchief, Archief van de Parochie van de Heilige Jacobus de Meerdere (memoriemeesters)
DHOA	Haags Gemeentearchief, Gemeentesecretarie, 'Oud archief'
DHSJ	Haags Gemeentearchief, Archief van de Confrerie van den ridder Sint Joris
<i>Divisiechroniek</i>	<i>Die Cronycke van Hollant, Zeelant, ende Vrieslant</i> (Dordrecht 1591)

dos.	dossier
ep.	epistola(e)
f.	folio('s)
GAD	Stadsarchief Dordrecht, stadsarchief, de grafelijke tijd
GADMS	Stadsarchief Dordrecht, collectie van handschriften
<i>Van der Goes</i>	A. en A. van der Goes, <i>Holland onder de regeering van keizer Karel den Vijfden, bij den overdracht der Nederlanden aan, en gedurende het bestier van, zijnen zoon koning Philips den Tweeden of verzameling van alle de notulen, propositien, resolutien en andere besognes, in de dagvaarden bij de vergadering van de Staaten dier provincie gehouden, genomen en gedaan door A. van der Goes ...6 vols.</i> (Amsterdam 1791)
GPB	C. Cau ed., <i>Groot placcaet-boek vervattende de placaten ende ordonnantiën van de Hoogh-Mog.-Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ende van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, mitsgaders van de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland II-IV</i> (Den Haag 1658-1705)
GRM	ARAB, Grote Raad van Mechelen
GVR	L. M. Rollin-Couquerque en A. Meerkamp van Embden, 'Goudse Vroedschapsresoluties betreffende Dagvaarten der Staten van Holland en der Staten-Generaal', <i>Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap te Utrecht</i> 37 (1916) 61-181 (1501-1524); 38 (1917) 98-357 (1525-1560); 39 (1918) 306-407 (1562-1572)
<i>Haarlemmers</i>	J. Th. de Smidt en T. Lindijer, <i>Haarlemmers voor de Grote Raad van Mechelen 1458-1578. Gebaseerd op Algemeen Rijksarchief Brussel fonds Grote Raad en Stadsarchief van Haarlem</i> (Haarlem 1999)
HvH	NA, Archief Hof van Holland
inv. nr.	inventarisnummer(s)
<i>Jacobsz.</i>	Gemeentearchief Amsterdam, stadsarchief, inv. nr. 5029-28
<i>Jacobsz. II</i>	Gemeentearchief Amsterdam, stadsarchief, inv. nr. 5029-29
JCBG	<i>Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie</i>
JDH	<i>Jaarboek Die Haghe</i>
KSE	NA, Kloosters en andere stichtingen in Delfland: Klooster Sint Elisabeth
LH	NA, Archief van het Leenhof van Holland en Westfriesland 1520-1577
Losse aanwinsten	Rijksarchief Noord-Holland, Collectie losse aanwinsten 1356-20 ^e eeuw
MR	A.S. De Blécourt en E.M. Meijers ed., <i>Memorialen van het Hof (den Raad) van Holland, Zeeland en West-Friesland, van den secretaris Jan Rosa I</i> (Haarlem/Leiden 1929)
NA	Nationaal Archief
NDR I en II	Nassause Domeinraad
NL	<i>De Nederlandsche Leeuw</i>
NNBW	<i>Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek</i>
nr.	nummer(s)
OAG	Streekarchief Midden-Holland, Oud archief Gouda
OV	<i>Ons Voorgeslacht</i>

p.	pagina('s)
<i>procurateurs</i>	H. de Ridder-Symoens, C.M. Ridderikhoff en D. Illmer, <i>Premier livre des procureurs 1444-1546. 2e partie: Biographies des étudiants</i> , vol. I-II (Leiden 1978-1980)
r.	regist
RekReg	NA, Archief Grafelijkheidsrekenkamer, Registers
RekRek	NA, Archief Grafelijkheidsrekenkamer, Rekeningen
RKZ	Zeeuws Archief, Rekenkamer, Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk
ROP	M. J. Lameere, e.a. eds., <i>Recueil des ordonnances des Pays-Bas deuxième série 1506-1700</i> 7 vols. (Brussel 1893-1957)
SAH	Archiefdienst Kennemerland, Stadsarchief Haarlem
SAL	Gemeentearchief Leiden, Secretarie-archief I
<i>Sandelijn</i>	Gemeentearchief Amsterdam, stadsarchief, inv. nr. 5029-32
<i>Sandelijn II</i>	Gemeentearchief Amsterdam, stadsarchief, inv. nr. 5029-33
<i>Sandelijn III</i>	Gemeentearchief Amsterdam, stadsarchief, inv. nr. 5029-34
Schagen	Rijksarchief Noord-Holland, Archief van de heren en vrouwen van Schagen en hun aanverwante geslachten 1414-1830
sen.	sententie
SvH	NA, Archief Staten van Holland
SvU	Utrechts Archief, Staten van Utrecht in de landsheerlijke tijd
UAD	Utrechts Archief, rooms-katholiek (rk): domkapittel
Verdediging Suys	Audiëntie, inv. nr. 1646:2, 01-10-1555 (antwoord van Cornelis Suys op de verschillende artikelen die Willem Snouckaart tegen hem had ingebracht)
Verdediging Assendelft	Audiëntie, inv. nr. 1646:3, 07-12-1555 (verdediging van Gerrit van Assendelft tegen de artikelen die Willem Snouckaart tegen hem had ingebracht)
vol.	volume(s)
Vre	NA, Familiearchief Van Vredenburg, Persoonlijk Gedeelte

Geraadpleegde Archieffondsen

Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam

Doopsgezinde gemeente: J. G. de Hoop Scheffer, *Inventaris der Archiefstukken berustende bij de vereenigde doopsgezinde gemeente te Amsterdam I* (1883); Lavooij-Janzen, E. M., *Indexen op de inventaris der archiefstukken berustende bij de Vereenigde Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam opgemaakt door Dr. J. G. de Hoop Scheffer* (Amsterdam 1883-1884) (Amsterdam en Hilversum 2004).

Gemeentearchief Amsterdam

Archief van burgemeesters: Scheltema, P., *Inventaris van het Amsterdamsch Archief* 3 vols. (Amsterdam 1866-1874).

Algemeen Rijksarchief Brussel

Audiëntie: Edg. de Marneffe, *Inventaire sommaire des papiers d'état et de l'audience* (Brussel 1991);

H. Nelis, *Inventaire analytique de l'audience et des papiers d'état I-II* (Brussel 1992); *Inventaire des lettres missives du fonds des papiers d'état et de l'audience 1531-1700* (Brussel 1992).

Grote Raad van Mechelen: J. C. Andries e.a., *Inventaris en beschrijving van de processtukken (dossiers) behorende tot de beroepen uit Holland berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen, Algemeen Rijksarchief Brussel*. I-X (Amsterdam 1965-1969); A. H. Huussen, *Inventaris en beschrijving van de Noord Nederlandse processtukken (dossiers) behorende tot de fondsen: Aanzienlijke Geslachten, 'Procesbundels tot 1504', en Eerste Aanleg : berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen, Algemeen Rijksarchief Brussel*. 3 delen (Amsterdam 1968-1972); J.Th. Smidt e.a., *Chronologische lijsten van de geëxtendeerde sententiën en procesbundels (dossiers) berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen I-VI* (Brussel 1966-1988).

Rekenkamer van Brabant: A. Pinchart, H. Nelis en L. Gachard, *Inventaire des archives des chambres des comptes, précédé d'une notice historique sur ces anciennes institutions I* (Brussel 1837).

Stadsarchief Dordrecht

Gemeente Dordrecht: J.L. van Dalen, *Inventaris van het archief der gemeente Dordrecht I. De grafelijke tijd 1200-1572* (1909 en 1912).

Collectie van handschriften: Plaatsingslijst van de collectie van handschriften.

Streekarchief Midden-Holland (Gouda)

Oud Archief Gouda: J.E.J. Geselschap, *Inventaris van het oud-archief van Gouda* (Gouda 1965).

Nationaal Archief Den Haag

Ambtenaren Centraal Bestuur: J.L. van der Gouw, *Stukken afkomstig van ambtenaren van het centraal bestuur tijdens de regering van Karel V gedeponneerd ter charterkamer van Holland* (Den Haag 1952).

Grafelijkheidsrekenkamer, Registers: Inventaris van het archief van de Grafelijkheidsrekenkamer of Rekenkamer der domeinen van Holland 1446-1728. Eerste deel: Registers en stukken (typoscript NA).

Grafelijkheidsrekenkamer, Rekeningen: P.A. Meilink en J.L. van der Gouw, *Inventaris van het archief van de Grafelijkheidsrekenkamer of Rekenkamer der domeinen van Holland 1446-1728. Tweede deel: Afgehoorde en gedeponneerde rekeningen* (Den Haag 1946).

Graven van Holland: J.C. Kort, *Het archief van de graven van Holland. 889-1581, 1-3* ('s-Gravenhage 1981).

Hof van Holland: J.A.M.Y. Bos-Rops, Voorlopige inventaris van het archief van het Hof van Holland I-II (typoscript Den Haag 1982).

Kapittel van St.-Maria: A.H. Martens van Sevenhoven, *Archief van het kapittel van St. Maria op het Hof te 's-Gravenhage* (Den Haag 1914).

Kloosters en andere stichtingen in Delfland: J.M. Sernee, S.W.A. Drossaers en W.G. Feith, *De archieven van kloosters en andere stichtingen in Delfland* (Den Haag 1920).

Nassause Domeinraad: S. W. A. Drossaers, *Het archief van den Nassauschen Domeinraad I-II* (Den Haag 1948-1949 en 1955).

Staten van Holland: P.A. Meilink, *Archieven van de Staten van Holland voor 1572*. Bewerkt door H. J. Ph. G. Kaajan (Den Haag 1993).

Familiearchief van Vredenburg: J.K. Bondam en P.A. Meilink, Inventaris van het archief van de verzameling stukken afkomstig van Jhr. Dr. C.G.W.F. van Vredenburg (typoscript NA).

Familiearchief Snouckaert van Schauburg: D. Post, Inventaris van het familiearchief Snouckaert van Schauburg (typoscript Den Haag 1986).

Familiearchief van Adrichem: J. L. Ruys, Archief van Adrichem (typoscript NA).

Leenhof: J. C. Kort, Archief van het Leenhof van Holland en Westfriesland 1520-1577 (typoscript NA).

Haags Gemeentearchief

Confrerie van den ridder Sint Joris: H.E. van Gelder, *Inventaris van het archief der Haagsche broederschap van Sint Joris* (Den Haag 1916).

Heilige geest: A.M.J. de Haan, *Inventaris van het archief van de heilige geest en het heilige geesthofje te 's-Gravenhage 1311-1917* (Den Haag 1969).

Oud-archief: G. 't Hart, *Inventaris van het oud-archief der gemeente 's-Gravenhage 2 dl.* (Den Haag 1957).

Parochie van de heilige Jacobus de Meerdere: E.A.G. van den Best en J.G. van Laar, *Inventaris van de parochie van de Heilige Jacobus de Meerdere te 's-Gravenhage (1341) 1437-1979* (Den Haag 1989).

Archiefdienst voor Kennemerland (Haarlem)

Stadsarchief Haarlem: F.W.J. Koorn, *Inventaris van het stadsarchief van Haarlem 1245-1572* (Haarlem 2002).

Rijksarchief in Noord-Holland (Haarlem)

Archief Van Schagen: S.A.L. de Graaff, *Inventaris van het archief van de heren en vrouwen van Schagen en hun aanverwante geslachten 1414-1830* (Haarlem 1980).

Collectie losse aanwinsten: M. M. Warning, *Inventaris van de collectie losse aanwinsten 1356-20e eeuw* (Haarlem 1982).

Regionaal Archief Leiden

Secretarie-archief I: J.C. Overvoorde en J.W. Verburgt, *Archief der secretarie van de stad Leiden 1253-1575* (Leiden 1937).

Zeeuws Archief (Middelburg)

Rekenkamer van Zeeland: G.F. Sandberg, *Inventaris van de archieven van de Rekenkamer van Zeeland deel II. De archieven gedeponneerd bij het archief van de Rekenkamer 1189-c. 1825* (1973).

Archives Départementales du Nord (Rijsel)

Serie B, Chambre des Comptes de Lille: LeGlay, Desplanque, Dehaisnes en Finot, *Inventaire sommaire des archives départementales antérieures à 1790* (Lille 1863-1895); *Inventaire des microfilms des registres des comptes de la Recette generale des finances, années 1405/6 à 1699, conservés à Lille aux Archives départementales du Nord, série B, no. B 1878 à B 3238* (Brussel 1953).

Het Utrechts Archief:

Dom van Utrecht: K. Heringa, *Inventaris van het kapittel van de dom te Utrecht* (722) 1220-1811 (Utrecht 1929) aangevuld en bewerkt door T.L.H. van de Sande.

Staten van Utrecht: A.S. Stapel, *Staten van Utrecht in de landsheerlijke tijd* (Utrecht 1986).

Geraadpleegde literatuur en bronnenuitgaven

- Die cronycke van Hollant, Zeelant ende Vrieslant : beghinnende van Adams tijden tot die gheboorte ons Heeren Jesum, voortgaende tot den jare M.CCCCC. ende XVII. : met den rechten oorspronck hoe Hollandt eerst begrepen en bewoont is gheweest vanden Troyanen ... : met de chronijcke der bisschoppen van Utrecht, seer suyverlick gheextendeert ... : hier is by ghevoecht het tweede deel, oft vervolchbande Hollandtsche cronijcke, mitsgaders de gheschiedenissen van dandere Nederlanden ende der seluer omliggende provincien ... vanden jare 1516. totten jare 91 (Dordrecht 1591).*
- Dinstruxie vander camere vanden hove van Hollant Zeelant ende Vrislant. Welcke instructie heeft CC ende XLVIII articulen dwelcke gheboden zijn te onderhouden als men claerlijcken bevinden sal int eynde van desen tegehnwoerdighen boecke (Leiden 1518?).*
- Notices biographies sur les présidents et conseillers du Grand Conseil de Malines de la fin du xve siècle jusqu'au milieu du xviiiè siècle (ARAB, handschriftenverzameling inv. nr. 432).*
- Biographie nationale, publié par l'académie des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique (Brussel 1866-1985).*
- Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek I-X (Leiden 1911-1937).*
- Uitlegginge van de wydberoemde en vermaarde glazen, binnen de voortreffelyke en vermaarde St. Jans kerk te Gonda.*
- Aa, A.J. van der, *Biografisch woordenboek der Nederlanden I-XXVI* (Haarlem 1852-1878).
- Aerts, E. e.a. eds., *De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden (1482-1795)* (Brussel 1994).
- Albèri, E. ed., *Le relazioni degli ambasciatori Veneti al senato (durante il secolo decimosesto)* 6 vols. (Florence 1839-1862).
- Alfen, H. van, 'De sterfdag en het testament van René de Chalon, prins van Oranje', *Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde*, zevende reeks, derde deel (Den Haag 1933) 185-200.
- Alkemade, K. van (met uitbreidingen van P. van der Schelling), *Beschryving van de stad Briele en den lande van Voorn* (Rotterdam 1729).
- Al, N. en P. van Cruyningen, 'Een schout in opspraak. De carrière van een ambtenaar aan het eind van de vijftiende eeuw', *Holland* 24 (1992) 130-145.
- Allen, P. S., 'Memoranda of Hugo de Assendelff and others', *The English historical review* 33 (1918) 225-234.
- Andries, J.C., e.a., *Inventaris en beschrijving van de processtukken (dossiers) behorende tot de beroepen uit Holland berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen, Algemeen Rijksarchief Brussel. I-X* (Amsterdam 1965-1969).
- Andriessoon, S., *Duytsche Adagia ofte Spreekwoorden* (Antwerpen 1550, ed. M.A. Meadow en A.C.G. Fleurkens Hilversum 2003).

- Anspach, J., *De voormalige heerschapp Malsen, en het geslacht Van Malsen* (Leerdam 1894).
- Apeldoorn, L.J. van, *Uit de practijk van het Hof van Holland in de tweede helft van de zestiende eeuw* (Utrecht 1938).
- Apeldoorn, L.J. van, *Nicolaas Everaerts (1462-1532) en het recht van zijn tijd* (Amsterdam 1939).
- Arend, O. van den, *Zeven lokale baljuwschappen in Holland* (Hilversum 1993).
- Atkinson, W.E.D., *Acolastus. A Latin Play of the Sixteenth Century by Guilielmus Gnapheus* (London, Ontario 1964).
- Baelde, M., 'Financiële politiek en domaniale revolutie in de Nederlanden onder Karel V en Filips II, 1530-1560', *Tijdschrift voor geschiedenis* 76 (1963) 14-33.
- Baelde, M., *De collaterale raden onder Karel V en Filips II (1531-1578)* (Brussel 1965).
- Baelde, M., 'Edellieden en juristen in het centrale bestuur der zestiende-eeuwse Nederlanden', *Tijdschrift voor geschiedenis* (1967) 39-51.
- Baelde, M., *De domeingoederen van de vorst in de Nederlanden omstreeks het midden van de zestiende eeuw (1551-1559)* (Brussel 1971).
- Baelde, M., 'De Nederlanden van Spaanse erfopvolging tot de beeldenstorm, 1506-1566' in: I. Schöffer e.a. ed., *De lage Landen van 1500-1780* (Amsterdam en Brussel 1978) 38-101.
- Bailly, M.-C. Le, *Recht voor de Raad. Rechtspraak voor het Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland in het midden van de vijftiende eeuw* (Hilversum 2001).
- Bakhuizen van den Brink, R.C., 'Gnapheus' verhaal van het proces van Jan de Backer' in: idem *Studiën en schetsen over vaderlandsche geschiedenis en letteren* V (Den Haag 1913) 291-308.
- Bakkenes, H.C. van, 'Geslacht van der Meer', *De Navorscher* 27 (1877) 189-193.
- Balen, M., *Beschryvinge der stad Dordrecht* (Dordrecht 1677).
- Beek, E.J.A. van, 'Rekenpenningen' in: P.J. Margry e.a. ed., *Van Camere van der Rekeninghen tot Algemene Rekenkamer. Zes eeuwen rekenkamer* ('s-Gravenhage 1989) 57-66.
- Beelaerts van Blokland, F., 'Het geslacht Sandelijn', *NL* 21 (1903) 271-275; *NL* 22 (1904) 49-53.
- Beelaerts van Blokland, F., 'Het geslacht der heren van Oudheusden', *NL* 31 (1913) 307-316.
- Beelaerts van Blokland, F., 'Een legpenning terecht gebracht', *NL* 44 (1926) 141-144.
- Beresteyn, E. van, 'Fragment-Genealogie van het geslacht de Groot', *NL* 43 (1925) 163-182.
- Bergh, L.P.C. van den, ed., *Correspondance de Marguerite d'Autriche avec ses amis sur les affaires des Pays-Bas de 1506-1528 tirée des archives de Lille et publiée par ordre du gouvernement* (3 vols. Leiden 1842-1847).
- Beuningen, P. Th. van, *Wilhelmus Lindanus als inquisiteur en bisschop. Bijdrage tot zijn biografie (1525-1576)* (Assen 1966).
- Bietenholz, P.G. en T.B. Deutscher ed., *Contemporaries of Erasmus. A bibliographical register of the renaissance and reformation*. 3 vols. (Toronto, Buffalo, London 1985-1987).
- Bijleveld, W.W.J.C., 'Van eene Brunswijksche bastaarddochter', *NL* 33 (1915) 278-279.
- Bijleveld, W.W.J.C., 'Gegevens omtrent de familie van mr. Rombout Hoogerbeets, vermaard pensionaris van Leiden', *NL* 42 (1942) 294-297.
- Bijlsma, R., 'De geslachten Schouten-van der Gaffel-van Flory en van Mierop-de Montmorency-le Vasseur-d'Aumale als bezitters van hofsteden in de Baronie van Wassenaer en Zuydwijk', *NL* 53 (1935) 357-365.
- Bijsterveld, A.J.A., *Laverend tussen kerk en wereld. De pastoors in Noord-Brabant 1400-1570* (Amsterdam 1993).
- Blécourt, A.S. de en N. Japikse, *Klein Plakkaatboek van Nederland* (Groningen/Den Haag 1919).
- Blécourt, A.S., de, en E.M. Meijers, *Memorialen van het Hof (den Raad) van Holland, Zeeland en West-Friesland, van den secretaris Jan Rosa. Uitgegeven en van een inleiding voorzien door A.S. de Blécourt en E.M. Meijers* I (Haarlem 1929).

- Blockmans, W.P., *De volksvertegenwoordiging in Vlaanderen in de overgang van Middeleeuwen naar Nieuwe Tijden (1384-1506)* (Brussel 1978).
- Blockmans, W.P. en J. van Herwaarden, 'De Nederlanden van 1493-1555: binnenlandse en buitenlandse politiek' in: D.P. Blok e.a. ed., *Nieuwe algemene geschiedenis der Nederlanden V*, 443-491 (Bussum 1980).
- Blockmans, W.P., 'Corruptie, patronage, makelaardij en venaliteit als symptomen van een ontluikende staatsvorming in de Bourgondisch-Habsburgse Nederlanden', *Tijdschrift voor sociale geschiedenis* 11 (1985) 231-247.
- Blockmans, W.P., 'Mobiliteit in stadsbesturen 1400-1550' in: D.E.H. de Boer en J. Marsilje ed., *De Nederlanden in de late Middeleeuwen* (Utrecht 1987) 236-260.
- Blockmans, W.P., 'Vete, partijstrijd en staatsmacht. Een vergelijking (met de nadruk op Vlaanderen)' in: J.W. Marsilje e.a. ed., *Bloedwraak, partijstrijd en pacificatie in laat-middeleeuws Holland* (Hilversum 1990) 9-33.
- Blockmans, W. en W. Prevenier, *De Bourgondiërs. De Nederlanden op weg naar eenheid 1384-1530* (Amsterdam 1997).
- Blockmans, W., *Keizer Karel V, 1500-1558: de utopie van het keizerschap* (Leuven 2001).
- Blok, A., 'Variations in patronage', *Sociologische Gids* 16 (1969) 365-378.
- Blok, P.J., 'Brief over de plundering van den Haag door Maarten van Rossem (8 maart 1528)', *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap* 43 (1922) 1-15.
- Blonde, M., *Filips de Schoone (1478-1506); Biografie* (licentiaatsverhandeling Leuven 1941).
- Bogaers, L.C.J.J., 'Politieke en religieuze radicalisering', in: *Geschiedenis van de provincie Utrecht. Van 1528 tot 1780* (Utrecht 1997) 123-140.
- Bogatyrev, S., *The sovereign and his counsellors. Ritualised consultations in Muscovite political culture, 1350s-1570s* (Saarijärvi 2000).
- Boheemen, F.C. van, en Th.C.J. van der Heijden, *Retoricaal memoriaal. Bronnen voor de geschiedenis van de Hollandse rederijerskamers van de middeleeuwen tot het begin van de achttiende eeuw* (Delft 1999).
- Boitet, R., *Beschrijving der stad Delft* (Delft 1729).
- Bontekoe, F. en J.C. Kutsch Lojenga, 'De Van Loo's in de omgeving van Rembrandt', *JCBG* 35 (1981) 137-174.
- Boone, M., 'Lanchals, Pieter, ridder en Bourgondisch topambtenaar' in: *Nationaal Biografisch Woordenboek XI* (Brussel 1985) 471-480.
- Boone, M. en J. Dumolyn, 'Les officiers-créditeurs des ducs de Bourgogne dans l'ancien comité de Flandre: aspects financiers, politiques et sociaux', *Publication du centre Européen d'études Bourguignonnes* 39 (1999) 225-241.
- Bos-Rops, J.A.M.Y., 'Het ontstaan van het stedelijk pensionariaat in Gouda; een eerste verkenning' in: *Excursiones Mediaevales. Opstellen aangeboden aan Prof. Dr. A. G. Jongkees door zijn leerlingen* (Groningen 1979) 39-58.
- Bos-Rops, J.A.M.Y., 'De kohieren van de gewestelijke belastingen in Holland 1543-1579', *Holland* 29 (1997) 18-36.
- Bos-Rops, J.A.M.Y., 'The power of money. Financial officials in Holland in the late 15th and early 16th century' in: R. Stein ed., *Powerbrokers in the late Middle Ages* (Turnhout 2001) 47-66.
- Bos-Rops, J.A.M.Y., J.G. Smit en E. van der Vlist, *Holland bestuurd. Teksten over het bestuur van het graafschap Holland in het tijdvak 1299-1567* (Herent 2007).
- Bosch, J.W., 'Aantekeningen betreffende de rol-procedure bij het Hof van Holland en den Hoogen Raad', *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis* VI (1925) 439-484, VII (1927) 207-253.
- Bourdieu, P., 'Economisch kapitaal, cultureel kapitaal, sociaal kapitaal', in: Idem, *Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip* (Amsterdam 1992) 120-141.
- Braake, S. ter, *De weg naar het Hof. De activiteiten van 43 grafelijke ambtenaren in Den Haag*

- aan het eind van de Middeleeuwen (1483-1506)* (doctoraalscriptie Middeleeuwen, Vrije Universiteit Amsterdam 2002).
- Braake, S. ter, 'In dienst in Den Haag. Makelaardij bij het Hof van Holland in de late Middeleeuwen', *Holland* 35 (2003) 9-26.
- Braake, S. ter, 'Meester Simon Pietersz. (ca. 1451-1499). Het leven van een Haarlemse afstameling van graaf Willem III van Holland en Henegouwen', *De Nederlandsche Leeuw* 121 (2004) 35-44.
- Braake, S. ter, 'Korte biografie van meester Floris Oem van Wijngaarden (ca. 1467-1527)', *Holland* 37 (2005) 63-77.
- Braake, S. ter, 'Chasseur, Catharina de', in: Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland. URL: <http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/DVN/lemmata/data/Chasseur> [28/02/2006].
- Braake, S. ter, 'Zwaeren arbeyden ende cleen proffijten'. De rentmeesters van de exploten bij het Hof van Holland 1463-1566', *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis* 3 (2006) 1, 51-72.
- Braake, S. ter en A. van Dixhoorn, 'Engagement en ambitie. De Haagse rederijkerskamer 'Met Ghenuchten' en de ontwikkeling van een burgerlijke samenleving in Holland rond 1500', *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis* 9 (2006) 150-190.
- Braddick, M.J., *State formation in Early Modern England c. 1550-1700* (Cambridge 2000).
- Braght, T.J. van, *Het bloedig toneel of martelaerspiegel der Doopsjesinde of weereloose Christenen* (Amsterdam 1685).
- Brand, H., *Over macht en overwicht. Stedelijke elites in Leiden (1420-1510)* (Leuven-Apeldoorn 1996).
- Brand, H., 'Appointment strategies at the Court of Duke Philip the Good: New Applications of Old Mechanisms' in: A. Janse en S. Gunn ed., *The Court as a Stage. England and the Low Countries in the later Middle Ages* (Woodbridge 2006) 85-100.
- Brandeler, P. van den, *De Groote- of St. Jacobskerk te 's-Gravenhage* ('s-Gravenhage 1893).
- Brandi, K., *Keizer Karel V. Vorming en lot van een persoonlijkheid en van een wereldrijk* (Amsterdam 1945).
- Brokken, H.M. ed., *Heren van stand. Van Wassenae 1200-2000. Achthonderd jaar Nederlandse adelsgeschiedenis* (Zoetermeer 2000).
- Brokken, H.M. en H. de Schepper, 'Beheer en controle van de overheidsfinanciën in de Nederlanden tot omstreeks 1600' in: P. J. Margry e.a. ed., *Van Camere van der Rekeninghen tot Algemene Rekenkamer. Zes eeuwen rekenkamer* ('s-Gravenhage 1989) 15-56.
- Brokken, H.M., *Het ontstaan van de Hoekse en Kabeljauwse twisten* (Zutphen 1982).
- Bruin, M.P. de e.a. ed., *Encyclopedie van Zeeland I-III* (Middelburg 1982-1984).
- Brünner, E.C.G., *De order op de buitennering van 1531. Bijdrage tot de kennis van de economische geschiedenis van het graafschap Holland in den tijd van Karel V* (Utrecht 1918).
- Bruyn, J. en M. Thierry de Bye Dölleman, 'Maerten van Heemskercks familiegroep te Kassel: Pieter Jan Foppenz. en zijn gezin', *Oud Holland* 97 (1983) 13-22.
- Bueren, T. van en W.C.M. Wüstefeld, *Leven na de dood. Gedenken in de late middeleeuwen* (Turnhout 1999).
- Burke, P., 'Prosopografie van de Renaissance', *Millennium* 7 (1993) 14-22.
- Carasso-Kok, M., 'Der stede scut. De schutterijen in de Hollandse steden tot het einde der zestiende eeuw' in: eadem ed., *Schutters in Holland. Kracht en zenuwen van de stad* (Zwolle 1988) 16-35.
- Carstens, A.L., 'De bastaarden van Nassau en de nakomelingen uit morganatische verbintenissen van leden van dit huis', *JCBG* 2 (1948) 97-136.
- Cau, C. ed., *Groot placcaet-boek vervattende de placaten ende ordonnantiën van de Hoogh-Mog.-Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ende van de Ed. Groot Mog.*

- Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, mitsgaders van de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland II-IV* (Den Haag 1658-1705).
- Cauchies, J.-M., 'Voyage d'Espagne et domaine princier: les opérations financières de Philippe le Beau dans les Pays-Bas (1505-1506)' in: P. Contamine, T. Dutour en B. Schnerb ed., *Commerce, finances et société (XIe-XVIIe siècles): recueil de travaux d'histoire médiévale offert à M. le professeur Henri Dubois* (Parijs 1993) 217-244.
- Cauchies, J.-M., *Philippe le Beau. Le dernier duc de Bourgogne* (Turnhout 2003).
- Cauwenberghe, E. van, *Het vorstelijk domein en de overheidsfinanciën in de Nederlanden (15de en 16de eeuw). Een kwantitatieve analyse van Vlaamse en Brabantse domeinrekeningen* (Brussel 1982).
- Coldewij, J.A., *De heren van Kuyc 1096-1400* (Tilburg 1981).
- Cools, H., *Mannen met macht. Edellieden en de moderne staat in de Bourgondisch-Habsburgse landen (1475-1530)* (Zutphen 2001).
- Coppens, H., m.m.v. M. Baelde, 'Raad van Financiën (1531-1795)' in: *De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden (1482-1795) II* (Brussel 1994) 497-522.
- Craandijk, J., 'De geschiedenis van Claes van Assendelft', *Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde* vierde reeks deel 10 (1912) 1-38.
- Cramer, S. en F. Pijper, *Bibliotheca Reformatoria Neerlandica. Geschriften uit den tijd der hervorming in de Nederlanden I-X* ('s-Gravenhage 1903-1914).
- Dalen, J.L. van, *Geschiedenis van Dordrecht* (Dordrecht 1931).
- Dam, P.J.E.M. van, *Vissen in veenmeren. De sluisvisserij op aal tussen Haarlem en Amsterdam en de ecologische transformatie in Rijnland 1440-1530* (Hilversum 1998).
- Damen, M., 'Serviteurs professionnels et profiteurs loyaux. Hommes d'église au Conseil et à la Chancellerie de Hollande-Zélande (1425-1477)', *Publication du centre européen d'études bourguignonnes* 38 (1998) 123-137.
- Damen, M.J.M., *De staat van dienst. De gewestelijke ambtenaren van Holland en Zeeland in de Bourgondische periode (1425-1482)* (Hilversum 2000).
- Damen, M., 'Taxation for prince and officers. The council of Holland and the aides in the Burgundian period' in: R. Stein ed., *Powerbrokers in the late Middle Ages* (Turnhout 2001) 27-46.
- Damen, M., 'Linking court and counties. The governors and stadholders of Holland and Zeeland in the fifteenth century', *Francia* 29/1 (2002) 257-268.
- Damen, M., 'Het Hof van Holland in de late Middeleeuwen', *Holland* 35 (2003) 1-8.
- Damen, M., 'Tussen stad en land. Bourgondische ambtenaren en Leiden in de 15de eeuw', *Leids Jaarboekje* (2003) 45-75.
- Damen, 'Corrupt of hoofs gedrag? Geschenken en het politieke netwerk van een laatmiddeleeuwse stad', *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis* 2 (2005) nr. 4, 68-94.
- Damen, M., 'Giving by pouring. The function of gifts of wine in the city of Leiden (14th-16th centuries)' in: J. van Leeuwen ed., *Symbolic communication in the late medieval town* (Leuven 2006) 83-100.
- Damen, M., 'The nerve centre of political networks? The Burgundian Court and integration of Holland and Zeeland into the Burgundian state, 1425-1477' in: A. Janse en S. Gunn ed., *The Court as a Stage. England and the Low Countries in the later Middle Ages* (Woodbridge 2006) 70-84.
- Damen, M., 'Geven door te schenken. De functie van wijngeschenken in Leiden (14de-16de eeuw)', *Holland* 38 (2006) 271-288.
- Dek, A.W.E., *Genealogie der heren en graven van Egmond* (Den Haag 1958).
- Dek, A.W.E., *Genealogie der graven van Holland* (Zaltbommel 1969).
- Dekker, A.M.M., *Janus Secundus (1511-1536). De tekstoverlevering van het tijdens zijn leven gepubliceerde werk* (Nieuwkoop 1986).

- Dekker, A.M.M., 'Leven en werken van Janus Secundus', *Handelingen van de koninklijke kring voor oudheidkunde, letteren en kunst van Mechelen* 90, 2e deel (1986) 17-34.
- Dixhoorn, A. van, *Lustige geesten. Rederijkers en hun kamers in het publieke leven van de Noordelijke Nederlanden in de vijftiende, zestiende en zeventiende eeuw* (Proefschrift Amsterdam 2004).
- Doeleman, F., *Lijst van civiele rechtszaken voor het Hof van Utrecht, waarvan de processtukken in het archief van het Hof zijn bewaard gebleven 1530-1630* (Utrecht 1980).
- Dolk, Th.F.J.A., *Geschiedenis van het hoogheemraadschap Delfland* (Den Haag 1939).
- Doorn, Z. van, 'Beknopte genealogie van de 16^e eeuwse Brunten', *Gens Nostra, maandblad der Nederlandse Genealogische Vereniging* XIV (1959) 155-170.
- Doorn, Z. van, 'Het geslacht der Woerdense en Bodegravense Brunten (vnl. boeren, steen- en pannebakkers)', *Gens Nostra, maandblad der Nederlandse Genealogische Vereniging* XV (1960) 168-176.
- Drossaers, S.W.A., *Het archief van den Nassauschen Domeinraad I-II* (Den Haag 1948-1949 en 1955).
- Duke, A., *Reformation and revolt in the Low Countries* (Londen en Ronceverte 1990).
- Dumolyn, J., *Het hogere personeel van de hertogen van Bourgondië in het graafschap Vlaanderen (1419-1477)* (Proefschrift Gent 2000-2001).
- Dumolyn, J., 'Les conseillers flamands au XVeme siècle. Rentiers du pouvoir, courtiers du pouvoir' in: R. Stein ed., *Powerbrokers in the late Middle Ages* (Turnhout 2001) 67-85.
- Dumolyn, J., *De Raad van Vlaanderen en de Rekenkamer van Rijsel. Gewestelijke overheidsinstellingen als instrumenten van de centralisatie (1419-1477)* (Brussel 2002).
- Dumolyn, J., 'Investeren in sociaal kapitaal. Netwerken en sociale transacties van Bourgondische ambtenaren', *Tijdschrift voor sociale geschiedenis* 28 (2002) 417-438.
- Dumolyn, J., *Staatsvorming en vorstelijke ambtenaren in het graafschap Vlaanderen (1419-1477)* (Antwerpen, Apeldoorn 2003).
- Eckman, *Généalogies des familles nobles et anciennes des dix-sept provinces des Pays-Bas, tant de celles qui y résident ou y ont résidé, que de celles qui en sont originaires, & aussi de celles qui se sont alliées avec elles, rangées par ordre alphabétique* I (1781).
- Eeghen, I.H. van, 'De inquisitie in Amsterdam' in: M. de Roever en B. Bakker ed., *Woelige tijden. Amsterdam in de eeuw van de beeldenstorm* (Amsterdam 1986) 73-82.
- Elias, J.E., *De vroedschap van Amsterdam, 1578-1795*, 2 vols. (Amsterdam 1963).
- Engels, M-C, 'Sociale en medische zorg' in: J. G. Smit ed., *Den Haag. Geschiedenis van de stad. Vroegste tijd tot 1574* (Zwolle 2004) 181-214.
- Ennen, L., *Geschichte der Stadt Köln* 3 (Keulen 1869).
- Ermerins, J., *Eenige Zeeuwsche oudheden, uit echte stukken opgehelderd en in het licht gebragt; behelzende de heeren van Vere uit den huize van Bourgondien; benevens een beschryving van het kasteel en kappittel van Zandenburg* (Middelburg 1786).
- Everaerts, N., *Consilia sive responsa, accessere huic editioni, themata consiliorum, auctaria, summariorum, typorum varietas, vita auctoris, synopsis denique locorum legalium* (Antwerpen 1643).
- Fagel, R.P., *De Hispano-Vlaamse wereld. De contacten tussen Spanjaarden en de Nederlanden 1496-1555* (Proefschrift Brussel en Nijmegen 1996).
- Feith, W.G., 'Rekenkamer van Holland en Zeeland', *NL* 39 (1921) 106-107.
- Fölting, H.P., 'De landsadvocaten en raadpensionarissen der Staten van Holland en West-Friesland, 1480-1795. Een genealogische benadering I', *JCBG* 27 (1973) 294-343.
- Fölting, H.P., *De vroedschap van 's-Gravenhage 1572-1795* (Pijnacker 1985).
- Frédéricq, P. ed., *Corpus documentorum inquisitionis haereticae pravitatis Neerlandicae: verzameling van stukken betreffende de pauselijke en bisschoppelijke inquisitie in de Nederlanden. I-V* (Gent 1889-1906).

- Fruin, R., 'Korte Autobiographie van Mr. Floris Oem van Wijngaerden' in: E.J. Brill ed., *Handelingen en mededeelingen van de maatschappij der Nederlandse letterkunde te Leiden* (1866) 143-153.
- Fruin, R. ed., *Informacie up den staet faculteyt ende gelegentheyte van de steden ende dorpen van Hollant ende Vrieslant om daermee te reguleren de nyewe schiltaele gedaen in den jaere MDXIV* (Leiden 1866).
- Fruin, R., ed. *Enqueste ende informatie upt stuck van der reductie ende reformatie van den schiltaelen voertijts getaxeert ende gestelt geweest over de landen van Hollant ende Vrieslant gedaen in den jaere MCCCCXCIII* (Leiden 1876).
- Fruin, R., *Het archief der O. L. V. abdij te Middelburg* (Den Haag 1901).
- Fruin, R., 'De verponding van 1496 en 1515 en haar voorbereiding' in: P.J. Blok, P.L. Muller en S. Muller ed., *Robert Fruin's verspreide geschriften: met Aanteekeningen, toevoegsels en verbeteringen uit des schrijvers nalatenschap VI* (Den Haag 1902) 138-175.
- Fruin, R., 'Schot en bede in Zeeland', *Verslag van de algemene vergadering van het Historisch genootschap* (1903) 55-95.
- Fruin, R., *Het archief van prelaat en edelen van Zeeland* (Den Haag 1904).
- Fruin, R., *De rekeningen en andere stukken in 1607 uit de Hollandsche Rekenkamer naar de Zeeuw-sche overgebracht. Het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk 1433-1584* (Den Haag 1909).
- Fruin, R., *De leenregisters van Berwesten-Schelde (1470-1585)* (Den Haag 1911).
- Fruin, R., *De keuren van Zeeland* (Den Haag 1920).
- Fruin, R. en H. T. Colenbrander, *Geschiedenis der staatsinstellingen in Nederland tot den val der Republiek* (Den Haag 1980).
- Gabriel, A.L. en G.C. Boyce, *Auctarium chartularii universitatis Parisiensis VI. Liber recepto-rum nationis anglicanae (alemanniae) in universitate Parisiensi* (Parijs 1964).
- Gachard, M. ed., *Lettres inédites de Maximilien, duc d'Autriche, roi des romains et empereur, sur les affaires des Pays-Bas* (Brussel, Gent en Leipzig 1851).
- Gaillard, A., *Le conseil de Brabant. Histoire-organisation-procédure* 3 vols. (Brussel 1898-1901).
- Gelder, H.E. van, 'De broederschap der schutters van Sint Joris te 's-Gravenhage', *JDH* (1916) 9-137.
- Gelder, H.E. van, 'De zestiende-eeuwsche glasschilderingen in de Haagsche Sint-Jacobskerk', *Oud Holland* 36 (1918) 1-41.
- Gelder, H.E. van, 'Het bestuur van Den Haag in de Middeleeuwen', *JDH* (1919-1920) 1-82.
- Geldorp, Hendrik van, *De hemelvaart des eersten ende oversten vervolger der Christenen in Nederlant, Ruart Tappart van Enchuysen: Wt den Latijn in Duytsch overgheset, alsoo het int jaer 1558 na zijn doot eerst geprent is metten naem Apotheosis: met een cleyne voorrede* (Amsterdam 1622).
- Gent, M.J. van, 'De Hoekse factie in Leiden circa 1445-1490. Het verhaal van verliezers' in: J.W. Marsilje e.a. ed., *Bloedwraak, partijstrijd en pacificatie in laat-middeleeuws Holland* (Hilversum 1990) 122-140.
- Gent, M. van, 'Jan van Egmond: een Hollands succesverhaal', *Handelingen van de Koninklijke kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen* 95 (1991) 259-269.
- Gent, M.J. van, 'Pertijelike saken'. *Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk* (Den Haag 1994).
- Gent, M.J. van, 'Vijftien mannen achter Jacoba van Beieren', *Holland* 29 (1997) 127-142.
- Gerrevink, B. van en E. Ratelband, *Privilegien en handvesten der stede ende des eilands van Texel* (Amsterdam 1745).
- Gijsberti Hodenpijl, C., 'Afkomste van die van der Meeren van Berendrecht met heuren magen ende verwanten voor het meerder-gedeelte uyt verscheide oude boomen en geschriften doen opstellen anno 1593 bij mr. Vranck Arentsz. van der Meer van Berendrecht', *NL* 7 (1889) 76-78.

- Gnapheus, (Willem Klaasz. de Volder), *Tobias ende Lazarus mit grooter nersticheydt ghecorri-geert, verbeterd, ende in drie Dialogus, oft t'samen sprekinghe, vnderscheydelicken ghedeelt, alle krancken, bedroefden, ende eenuoldighe menschen seer profijtelick ende troostelick om te lesen* (Embden 1557).
- Gnapheus, (Willem Klaasz. de Volder), *Historie ende waerachtige beschryvinghe van het liiden ende de doot aengedaen Jan de Backer, gheboortich van Woerden. Om de belijdenisse van de Evangelische waerheyt in 's-Gravenhage verbrandt in den jaere 1525* (vertaald door J. Verwey) (Leiden 1657).
- Goes, A. van der en A. van der Goes, *Holland onder de regeering van keizer Karel den Vijfden, bij den overdracht der Nederlanden aan, en gedurende het bestier van, zijnen zoon koning Philips den Tweeden of verzameling van alle de notulen, propositien, resolutien en andere besognes, in de dagvaarden bij de vergadering van de Staaten dier provincie gehouden, genomen en gedaan door A. van der Goes*... 6 vols. (Amsterdam 1791).
- Goosens, A., *Les inquisitions modernes dans les Pays-Bas Meridionaux (1520-1633)* I-II (Brussel 1997-1998).
- Gorter-van Royen, L.V.G., *Maria van Hongarije, regentes der Nederlanden* (Hilversum 1995).
- Gouthoeven, W. van, *D'oude chronijcke ende historien van Holland (met West-Vriesland) van Zeeland ende van Utrecht* (Dordrecht 1636).
- Gouw, J. ter, *Geschiedenis van Amsterdam*, 8 vols. (Amsterdam 1879-1893).
- Gouw, J.L. van der, *Stukken afkomstig van ambtenaren van het centraal bestuur tijdens de regeering van Karel V gedeponeerd ter charterkamer van Holland* (Den Haag 1952).
- Gregory, B.S., *Salvation at stake. Christian martyrdom in Early Modern Europe* (Cambridge en London 1999).
- Groeber, V., *Liquid assets, dangerous gifts. Presents and politics at the end of the Middle Ages* (Philadelphia 2002).
- Guenée, B., 'L'âge des personnes authentiques; ceux qui comptent dans la société médiévale sont-ils jeunes ou vieux?' in: F. Autrand ed., *Prosopographie et genèse de l'état moderne* (Parijs 1986) 249-279.
- Guépin, J.P., 'De onuitgegeven gedichten van Grudius, die betrekking hebben op het debâcle van de inpoldering van De Zijpe', *Handelingen van de koninklijke kring voor oudheidkunde, letteren en kunst van Mechelen* 90, 2e deel (1986) 39-59.
- Guépin, J.P., *De kunst van Janus Secundus. De 'kussen' en andere gedichten* (Amsterdam 1991).
- Guépin, J.P., *De drie dichtende broers. Grudius, Marius, Secundus in brieven, reisverslagen en gedichten* 2 dl. (Groningen 2000).
- Guicciardini, L., *Descrittione di tutti i Paesi Bassi* (Antwerpen 1567).
- Guicciardini, L., *Descrittione di tutti i Paesi Bassi. Edizione critica a cura di Dina Aristomeda* (Amsterdam 1994).
- Gunst, J.W., *Johannes Pistorius Woerdensis* (Hilversum 1925).
- Haeghen, F. van der e.a. ed., *Bibliographie des martyrologes protestants néerlandais*, 2 vols. (I monographies, II recueils) (Den Haag 1890).
- Haga, A., 'Geslacht van Boeymer', *NL* 54 (1936) 129-131.
- Hardenberg, H., 'De hofstede van Rijswijk', *JDH* (1953) 128-155.
- Hardenberg, H., *Het burgerweeshuis te 's-Gravenhage 1564-1964* (Den Haag 1964).
- Hart, G. 't, *Historische beschrijving der vrije en hoge heerlijkheid van Heenvliet* (Den Helder 1949).
- Hart, G. 't, *Costumen van 's-Gravenhage 1451-1609* (Utrecht 1963).
- Headly, J.M., *The emperor and his chancellor. A study of the imperial chancellery under Gattinara* (Cambridge 1983).
- Heel, D. van, 'Merkwaardige Beslagen van Lindanus en het Hof van Holland', *Bijdragen voor de geschiedenis van het bisdom Haarlem* 52 (1935) 307-346.

- Heerma van Voss, A.L., 'Geslacht van Boeymer', *NL* 54 (1936) 327-332.
- Heijden, M. van der, *Geldschietters van de stad. Financiële relaties tussen stad, burgers en overheden 1550-1650* (Amsterdam 2006).
- Herwaarden, J. van, e.a., *Geschiedenis van Dordrecht tot 1572* (Hilversum 1996).
- Heussen, H.F. van, *De oudheden en gestichten van Delft en Delfland mitsgaders 's-Gravenhage. Uyt het latijn vertaald en met aantekeningen verhelderd door H.v.R.* (Hendrik van Rijn) (Leiden 1720).
- Hijum, L.M. van, *Grenzen aan macht. Aspecten van politieke ideologie aan de hoven van Bourgondische en Bourgondisch-Habsburgse machthebbers tussen 1450 en 1555* (proefschrift Groningen 1999).
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van Honingen', *OV* 17 (1962) 33-105.
- Hoek, C., 'Acten uit de archieven van Delftse Geestelijke Stichtingen, betrekking hebbende op de omgeving van Rotterdam', *OV* 18 (1963) 13-20.
- Hoek, C., 'De voormalige hofstad Steenhuizen in Vlaardingerambacht', *OV* 20 (1965) 33-43.
- Hoek, C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Maasland (1258-1648)', *OV* 25 (1970) 81-136.
- Hoek, C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Kethel en Spaland, 1272-1648', *OV* 25 (1970) 239-249.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de Binckhorst 1322-1700', *OV* 26 (1971) 233-254.
- Hoek, C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in de Lier, Schipluiden en Vlaardingen (1252-1648)', *OV* 28 (1973) 69-126.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de Hofstad Egmond in Delfland, Schieland, Putten en Ysselmonde', *OV* 31 (1976) 85-117.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de Hofstad Poelgeest te Koude-kerk (1307-1690)', *OV* 31 (1976) 149-200.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de Hofstad te Arckel, gelegen in Delfland, Schieland, Voorne en IJsselmonde (1373-1648)', *OV* 31 (1976) 265-289.
- Hoek, C., 'De leenkamers van de heren van Wassenaar', *OV* 33 (1978) 53-144, 149-233, 461-557, 561-665.
- Hoek, C., 'Akten betreffende de voormalige ambachten Kethel en Spaland', *OV* 35 (1980) 567-650.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de Lek en Polanen gelegen in Delfland, Schieland, op het eiland IJsselmonde en in de Lek (13e eeuw-1650)', *OV* 35 (1980) 457-461; *OV* 37 (1982) 129-189, 193-246, 474.
- Hoek, C., 'Lenen van de proosdij van Oud-Munster, gelegen in Zuid-Holland', *OV* 37 (1982) 577-624.
- Hoek, C., 'Repertorium op de grafelijke lenen te Akkersdijk, Berkel, Pijnacker en Ruiven (1266-1648)', *OV* 38 (1983) 135-151.
- Hoek, C., 'Repertorium op de grafelijke lenen te Delft (1268-1648)', *OV* 39 (1984) 308-374.
- Hoek, C., 'De verpachting van grafelijke domeinen te Maasland en Schipluiden (1316-1607)', *OV* 41 (1986) 671-716.
- Hoek, C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Albrandswaard en Riederwaard (1199-1648)', *OV* 42 (1987) 221-251.
- Hoek, C., 'Acten betreffende Schieland en Oost-Delfland ca. 1413-1499', *OV* 42 (1987) 618-660, 676-689, 751-776; *OV* 43 (1988) 445-470, 570-594.
- Hoek, C., 'Het voorgeslacht van heer Cornelis Musius Pater van het Sint Agatha convent te Delft', *JCBG* 43 (1989) 45-52.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de bisschop van Utrecht in de provincie Zuid-Holland', *OV* 44 (1989) 284-308.
- Hoek, C., 'Acten betreffende De Lier, Maasland en Schipluiden', *OV* 46 (1991) 7-53, 204-235.

- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de proosdij van Sint Marie te Utrecht, gelegen in de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden', *OV* 46 (1991) 183-193.
- Hoek, D., 'De Persijns op de Plaats en hun buitentuin aan de Haagse Vaart', *JDH* (1960) 7-26.
- Hoek, D., 'De Persijns op de Plaats. Een korte aanvulling', *JDH* (1961) 124-129.
- Hoeven, L. van der, in samenwerking met E.W. Roscam Abbing, 'De Beauvoir, later Bevoort. ('s-Gravenhage, Brielle, Delft)', *De Nederlandsche Leeuw* 124 (2007) 37-44.
- Holleman, F.A., *Dirk van Assendelft, Schout van Breda en de Zijnen* (Zutphen 1953).
- Hoog, I.M., *De verantwoording van Angelus Merula* (Leiden 1897).
- Hoop Scheffer, J.G. de, 'Geestelijken van ketterij verdacht in verhoor voor het Hof van Holland; 1530-1540' in: N.C. Kist en W. Moll ed., *Kerkhistorisch Archief IV* (1866) 187-209.
- Hoop Scheffer, J.G. de, *Geschiedenis der kerkhervorming in Nederland van haar ontstaan tot 1531* (Amsterdam 1873).
- Hoppenbrouwers, P.C.M., 'Maagschap en vriendschap. Een beschouwing over de structuur en functies van verwantschapsbetrekkingen in het laat-middeleeuwse Holland', *Holland* 17 (1985) 69-108.
- Hoven van Genderen, B. van den, *De heren van de kerk. De kanunniken van Oudmunster te Utrecht in de late middeleeuwen* (Zutphen 1997).
- Hoyneck van Papendrecht, C.P., *Vita Viglii ab Aytta Zuichemi ab ipso Viglio scripta, ejusque, nec non Joachimi Hopperi et Joannis Baptistæ Tassii Opera historica aliaque analecta ad historiam scissi Belgii potissimum attinentia*. 3 vols. (Den Haag 1743).
- Hoyneck van Papendrecht, J.C. van, 'Uittreksel uit een niet bewaard gebleven Grafboek van de St. Jacobs of Groote Kerk te 's-Gravenhage, betreffende Graven van de Kinderen van Claes van Dam', *NL* 58 (1940) 79-82.
- Huizinga, J., *Erasmus* (Haarlem 1936).
- Hutton, J., *The Greek anthology in France and in the Latin writers of the Netherlands to the year 1800* (Ithaca en New York 1946).
- Huussen, A.H., *Inventaris en beschrijving van de Noord Nederlandse processtukken (dossiers) behorende tot de fondsen: Aanzienlijke Geslachten, 'Procesbundels tot 1504', en Eerste Aanleg: berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen, Algemeen Rijksarchief Brussel*. 3 dl. (Amsterdam 1968-1972).
- Ibelings, B., 'Bevolking: tussen inquisitie en informatie' in: J. G. Smit ed., *Den Haag. Geschiedenis van de stad. Vroegste tijd tot 1574* (Zwolle 2004) 77-87.
- Iongh, J. de, *Maria van Hongarije. Deel I. De kroon van Stephanus de heilige* (Amsterdam 1942).
- Iongh, J. de, *Margareta van Oostenrijk* (Amsterdam 1947).
- Iongh, J. de, *Maria van Hongarije. Deel II. Machteloos gezag* (Amsterdam 1951).
- Iterson, P.D.J. van en P.H.J. van der Laan, *Resoluties van de Vroedschap van Amsterdam, 1490-1550* (Amsterdam 1986).
- Jager, H. de, 'Aantekeningen op prof. Moll's "Angelus Merula"', *Archief voor Nederlandsche kerkgeschiedenis VI* (1897) 1-44.
- Janse, A., 'Marriage and noble lifestyle in Holland in the late Middle Ages' in: W. Blockmans en A. Janse ed., *Showing status. Representations of social positions in the late Middle Ages* (Turnhout 1999) 113-139.
- Janse, A., *Ridderschap in Holland. Portret van een adellijke elite in de late Middeleeuwen* (Hilversum 2001).
- Janse, A. en M. van Veen, 'Kerk en vroomheid' in: J.G. Smit ed., *Den Haag. Geschiedenis van de stad. Vroegste tijd tot 1574* (Zwolle 2004) 215-270.
- Janse, A., e.a. ed., *Johan Huyssen van Kattendijke-kroniek. Die historie of die cronicke van Hollant, Zeelant ende van Vrieslant ende van den Stichte van Utrecht* (Den Haag 2005).
- Janse, A., *Verkochte vrijheid. Het Leerdamse stadsrecht van 1407* (Hilversum 2007).

- Janssen, G.H., *Creaturen van de macht. Patronage bij Willem Frederik van Nassau (1613-1664)* (Amsterdam 2005).
- Jean, M., *La Chambre des comptes de Lille. L'institution et les hommes* (Parijs 1992).
- Jean, M., 'Aux marges du royaume: la chambre des comptes de Lille en 1477' in: P. Contamine en O. Matteóni ed., *La France des principautés. Les chambres des comptes XIVe et XVe siècles* (Parijs 1996) 27-41.
- Jean, M., 'Les gens des comptes a Lille a la fin du XVème siècle' in: R. Stein ed., *Powerbrokers in the late Middle Ages* (Turnhout 2001) 87-99.
- Jelsma, A.J., *Adriaan van Haemstede en zijn martelaarsboek* (Den Haag 1970).
- Jobse, P., *Het Hof van Utrecht 1530-1555* (Doctoraalscriptie Nieuwe Geschiedenis, Utrecht 1985).
- Jongh, G.J.W. de ed., 'Aantekeningen van Reinier Moons (1523-1571), advocaat bij het Hof van Holland', *NL* 76 (1959) 45-54.
- Jongkees, A. G., 'Het Groot Privilege van Holland en Zeeland (14 maart 1477)' in: W.P. Blockmans ed., *1477. Het algemene en de gewestelijke privilegiën van Maria van Bourgondië voor de Nederlanden* (Kortrijk-Heule 1985) 145-234.
- Kalmeijer, C.A., 'Het huis te Persijn II', *JDH* (1986) 13-32.
- Kalveen, C.A., *Het bestuur van bisschop en Staten in het Nedersticht, Oversticht en Drenthe* (Groningen 1974).
- Kan, F.J.W. van, *Sleutels tot de macht. De ontwikkeling van het Leidse patriciaat tot 1420* (Hilversum 1988).
- Kan, F. van, 'Rondom Sint Joris. Voorrang tijdens de samenkomsten van de schutters van St. Joris', *JDH* (1995) 8-17.
- Kan, F. van, 'Om zalicheit zynre siele. Het stichten van memoriediensten in middeleeuws Den Haag', *JDH* (1996) 11-27.
- Kan, F.J.W. van, 'Around Saint George: integration and precedence during the meetings of the civic militia of the Hague' in: W. Blockmans en A. Janse ed., *Showing status. Representations of social positions in the late Middle Ages* (Turnhout 1999) 177-193.
- Kan, F. van, 'De Haagse politieke elite in de Middeleeuwen', *JDH* (2000) 83-95.
- Kan, F.J.W. van, 'Haagse bestuurders in de Middeleeuwen. Lijsten van bestuurders van instellingen tot 1571', *Ons Voorgeslacht* 56 (2001) 265-285.
- Kan, F. van m.m.v. J.F. Jacobs, 'Het nageslacht van de Haagse schepen Arend Pietersz. in de 16de eeuw. De families Van Bolgersteyn, Van der Burch, Pauw, Van Montfoort en Van der Gaffel', *NL* 120 (2003) 84-96.
- Kerckhoffs-de Heij, A.J.M., *De Grote Raad en zijn functionarissen 1477-1531 (I) met biografieën van Raadsheren (II)* (Amsterdam 1980).
- Kesteloo, H.M., 'De stadsrekeningen van Middelburg (II) van 1450-1499', *Archief Zeewusch genootschap der wetenschappen VI* (1888) 43-160.
- Kesteloo, H.M., 'De stadsrekeningen van Middelburg (III) van 1500-1549', *Archief Zeewusch genootschap der wetenschappen VI* (1888) 257-426.
- Keussen, H. e.a. ed., *Die Matrikel der Universität Köln 1389-1559*, vol. 1-2 (Düsseldorf 1979).
- Kloke, G.G. ed., '„Seer schoone spreekwoorden/ oft prouerbia,, (in Franse en Vlaamse taal). In 1549 te Antwerpen verschenen. Met een uitvoerige voorrede en aan het slot een aparte lijst die 997 alfabetisch geordende woorden omvat (Assen 1962).
- Kluit, A., *Historie der Hollandsche staatsregering tot aan het jaar 1795* vols I-V (Amsterdam 1802-1805).
- Knappert, L., *De Opkomst van het Protestantisme in eene Noord-Nederlandsche Stad: Geschiedenis van de Hervorming binnen Leiden, van den Aanvang tot op het Beleg* (Leiden 1908).
- Knevel, P., *Burgers in het geweer. De schutterijen in Holland, 1550-1700* (Hilversum 1994).

- Knevel, P., *Het Haagse bureau. 17de-eeuwse ambtenaren tussen staatsbelang en eigenbelang* (Amsterdam 2001).
- Knuttel, W.P.C., *Catalogus van de pamfletten-verzameling berustende in de koninklijke bibliotheek. Eerste deel 1486-1620* (Utrecht 1978).
- Koene, B., *Voor God, graafen geslacht. De kroniek van de ridders van Assendelft* (Hilversum 2005).
- Koenigsberger, H.G., 'The States General of the Netherlands before the Revolt' in: idem ed., *Estates and revolutions: essays in early modern European history* (Ithaca 1971) 125-143.
- Koenigsberger, H.G., 'Patronage and bribery during the reign of Charles V' in: idem ed., *Estates and revolutions: essays in early modern European history* (Ithaca 1971) 166-175.
- Koenigsberger, H.G., *The Habsburgs and Europe, 1516-1660* (Londen 1971).
- Koenigsberger, H. G. 'Patronage, clientage and elites in the politics of Philip II, cardinal Granvelle and William of Orange' in: W. Reinhard ed., *Power elites and state building* (Oxford 1996) 127-148.
- Koenigsberger, H.G., *Monarchies, States Generals and Parliaments. The Netherlands in the fifteenth and sixteenth centuries* (Cambridge 2001).
- Kok, G.Chr., *In dienst van het recht. Uit de geschiedenis van het Gerechtshof 's-Gravenhage en de daaraan voorafgegane hoven (1428-heden)* (Hilversum 2005).
- Kokken, H., *Steden en Staten. Dagvaarten van steden en Staten van Holland onder Maria van Bourgondië en het eerste regentschap van Maximiliaan van Oostenrijk (1477-1494)* (Den Haag 1991).
- Koopmans, J.W., *De Staten van Holland en de Opstand: de ontwikkeling van hun functies en organisatie in de periode 1544-1588* (Den Haag 1990).
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Egmond 1270-1650', *OV* 31 (1976) 85-117; *OV* 34 (1979) 365-439; *OV* 43 (1988) 213-215.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van Oudheusden, Emmikhoven en Giessen, 1382-1762', *OV* 32 (1977) 133-160.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de Hofstede Voorne', *OV* 33 (1978) 265-297, 386-432.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Strijen 1290-1650', *OV* 34 (1979) 41-63.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de Hofstede Putten, 1229-1650', *OV* 34 (1979) 125-184, 189-237; *OV* 44 (1989) 55-58.
- Kort, J.C., *Het archief van de graven van Holland: 889-1581* (Den Haag 1981).
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Arkel en Haastrecht, gelegen benoorden de Lek, 1253-1649', *OV* 38 (1983) 161-192, 219-222.
- Kort, J.C., 'Stukken van de familie de Mérode, vroeger op het kasteel Salmonsart', *OV* 39 (1984) 49-64.
- Kort, J.C., 'Lenen van de hofstede Cuyk in het land van Heusden en Altena en in Zuid-Holland 1361-1641', *OV* 39 (1984) 108-114.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Arkel in het land van Arkel (1263-1650)', *OV* 39 (1984) 196-223, 275-300.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijswijk, 1281-1650', *OV* 39 (1984) 545-571.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Altena, 1232-1650', *OV* 40 (1985) 175-213.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Teilingen 1258-1650', *OV* 40 (1985) 651-659, 685-725.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Velsen, afkomstig van de Heren van Waterland, 1248-1650', *OV* 41 (1986) 189-211.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Voorburg 1274-1650', *OV* 41 (1986) 349-368.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in de Krimpenerwaard, 1220-1650', *OV* 42 (1987) 324-346.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Kennemergevolg, 1267-1650', *OV* 42 (1987) 520-534.

- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland, 1222-1650', *OV* 42 (1987) 546-560, 690-721; *OV* 43 (1988) 331-347; *OV* 44 (1989) 353-382, 473-478; *OV* 45 (1990) 103-182.
- Kort, J.C., 'De leenhoven van de heren van Vianen', *OV* 43 (1988) 24-30, 269-330.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in Kennemerland 1203-1650', *OV* 44 (1989) 58-94.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede Amstel 1236-1650', *OV* 44 (1989) 115-125, 266-278.
- Kort, J.C., 'Cartularium van Gerard van Rhenoy, heer van Spijk, betreffende Asperen en omgeving, 1442-1562', *OV* 46 (1991) 265-277.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de hofstede De Ham, 1351-1662', *OV* 47 (1992) 282-313.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de grafelijke lenen in het land van Woerden en van de hofstede Woerden, 1281-1650', *OV* 48 (1993) 140-171, 204.
- Kort, J.C., 'Lenen van Arnout Spiering van Well, 1450-1649', *OV* 48 (1993) 222-239.
- Kort, J.C., 'Repertorium op de lenen van de abdij Rijnsburg 1227-1649', *OV* 48 (1993) 338-355.
- Kühler, W.J., *Geschiedenis der Nederlandsche Doopsgezinden in de Zestiende Eeuw* (Haarlem 1961).
- Laan, P.H.J. van der, 'De regering van Amsterdam in de zestiende eeuw' in: M. de Roever en B. Bakker ed., *Woelige tijden. Amsterdam in de eeuw van de beeldenstorm* (Amsterdam 1986) 9-30.
- Lameere, M.J. e.a. ed., *Recueil des ordonnances des Pays-Bas deuxième série 1506-1700* 7 vols. (Brussel 1893-1957).
- Lanz, K., *Correspondenz des Kaiser Karls V, aus dem Königlichen Archiv und der Bibliothek der Bourgogne zu Brüssel* 3 vols. (Leipzig 1844-1846).
- Lauwerys, J., 'Lalaing, Antoon van, heer van Montigny, graaf van Hoogstraten, ambtenaar en diplomaat, mecenas' in: *Nationaal Biografisch Woordenboek* I (Brussel 1964) 653-660.
- Leemans, W.F., 'De Schotse officierenfamilie Halkett. Een bijdrage tot de kennis van de plaats van de officieren in het maatschappelijk bestel der Republiek', *NL* 77 (1960) 377-378.
- Leeuwen, S. van, *Batavia illustrata...* (Den Haag 1685).
- Le Glay, A.J.G., *Correspondance de l'Empereur Maximilien Ier et de Marguerite d'Autriche*, 2 vols. (Parijs 1839).
- Leverland, B.N., *St. Pancras op het Hogeland. Kerk en kapittel in Leiden tot aan de Reformatie* (Hilversum 2000).
- Lewis, P.S., 'The problems of prosopography in later medieval France' in: F. Autrand ed., *Prosopographie et genèse de l'état moderne* (Parijs 1986) 281-288.
- Maarschalkerweerd, P.H., 'De overdracht van het wereldlijk gezag' in: *Geschiedenis van de provincie Utrecht. Van 1528 tot 1780* (Utrecht 1997) 33-46.
- Man, J.P. de, 'Eenige genealogische en heraldische Aanteekeningen betreffende de familie van Berendrecht', *NL* 33 (1915) 98-108.
- Man, J.P. de, 'Bloempjes uit den Hof van Holland. De zegepraal van het recht of de geschiedenis der beide Magdalena's', *NL* 58 (1940) 351-354.
- Man, J.P. de, 'Van Uytwyck (korte mededelingen)', *NL* 59 (1941) 242.
- Man, J.P. de, 'Sprokkels uit de registers van de Rekenkamer van Holland', *JCBG* 1 (1947) 105-112.
- Marnef, G., *Antwerp in the age of Reformation. Underground Protestantism in a commercial Metropolis* 1550-1577 (Baltimore en Londen 1996).
- Margry, P.J. e.a., *Van Camere van der Rekeningen tot Algemene Rekenkamer. Zes eeuwen rekenkamer* ('s-Gravenhage 1989).
- Marsilje, J.W., 'Het Haarlemse klerkambt in de 15^e eeuw' in: D.E.H. de Boer en J. Marsilje eds., *De Nederlanden in de late Middeleeuwen* (Utrecht 1987) 182-198.

- Marsilje, J.W., 'Ordeverstoring en partijstrijd in laat-middeleeuws Holland' in: idem e.a. ed., *Bloedwraak, partijstrijd en pacificatie in laat-middeleeuws Holland* (Hilversum 1990) 34-61.
- Marsilje, J.W. ed., *Leiden. De geschiedenis van een Hollandse stad. Deel I. Leiden tot 1574* (Leiden 2002).
- Martens van Sevenhoven, A.H., *Het archief van de Geldersche rekenkamer, (1559-1795), en van de commissarissen belast met het beheer van de Geldersche domeinen, 1543-1559* 2 dl. (Den Haag 1925).
- Meilink, P.A., 'Rapporten en betoogen noopens het congiegeld op granen, 1530-1541', *Bijdragen en mededelingen van het historisch genootschap te Utrecht* 44 (1923) 1-124.
- Meilink, P.A., 'Remonstratie van het Hof van Holland en de Rekenkamer nopens de Administratie van de Ontvanger-Generaal A. Coebel en de Staten van Holland', *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap te Utrecht* 45 (1924) 157-183.
- Meilink, P.A., *Inventaris van de archieven van de Staten van Holland vóór 1572. Bewerkt door H.J.Ph.G. Kaajan* (Den Haag 1993).
- Melchior, S.W., 'Korte historie van Hoevelaken en het huis Weldam', *De Navorscher* 93 (1952) 155-165.
- Mellink, A.F. ed., *Documenta Anabaptistica Neerlandica* (Leiden 1975-1988).
- Mellink, A.F., *Amsterdam en de Wederdopers in de Zestiende Eeuw* (Nijmegen 1978).
- Mellink, A.F., 'Pre-reformatie en vroege reformatie, 1517-1568', *Nieuwe Algemene Geschiedenis der Nederlanden* VI (Haarlem 1979) 146-165.
- Mellink, A.F., *De Wederdopers in de Noordelijke Nederlanden* (Leeuwarden 1981).
- Mensonides, H.M., 'De Haagse kohieren van de vrijwillige bijdrage tot het ontzet van Antwerpen in 1585', *JDH* (1955) 107-162.
- Merlo, J.J., *Die familie Hackeney zu Köln, ihr Rittersitz und ihre Kunstliebe* (Keulen 1863).
- Merula, P., *Kort ende getrou verhael van alle 't gene den tijdt van vier jaeren ende meer bitterlick deur de kettermeesters gehandelt is tegens Angelum Merulam, in zijn leven pastoor van de Edele Heere van Cruninghen, Heenvliet, Haserswoude etc.* (vertaald door W. Merula) (Leiden 1604).
- Mijs, U.J., 'Familie-Aanteekeningen van Blyenburch', *NL* 47 (1929) 332-338.
- Moerman, J.J., 'De brandschatting van den Haag door Jonker Frans van Brederode (7 maart 1489)', *JDH* (1940) 29-35.
- Molas Ribalta, P., 'The impact of central institutions' in: W. Reinhard ed., *Power elites and state building* (Oxford 1996) 19-39.
- Moll, W., *Angelus Merula, de hervormer en martelaar des geloofs 1530-1557* (Amsterdam 1851).
- Moolenbroek, J. van, 'Wessel Gansfort en de inquisitie', *Madoc. Tijdschrift over de Middeleeuwen* 16 (2002) 2-9.
- Moor, G. de, 'Schenkers van glasramen aan de abdij Leeuwenhorst bij Noordwijk(erhout) in de zestiende eeuw', *JCBG* 45 (1991) 41-98.
- Moor, G. de, 'Magister Jacob Ruysch. De Haagse mini-Granvelle (ca. 1440-1519)' in: F.A. van Lieburg e.a. ed., *Heidenen, papen, libertijnen en finen. Artikelen over de kerkgeschiedenis van het zuidwestelijk gedeelte van Zuid-Holland van de voorchristelijke tijd tot heden* (Delft 1994) 83-106.
- Moor, G. de, *Verborg en geborgen. Het cisterciënzerinnenklooster Leeuwenhorst in de Noordwijkse regio (1261-1574)* (Hilversum 1994).
- Moor, G. de, 'Hendrika 'Oude'-Jansdr. Oem van Wijngaarden, religieuze in Koningsveld', *OV* 50 (1995) 479-490.
- Moorman van Kappen, O., *Het rechtshistorisch karakter van de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen. Een terugblik na vijfhonderd jaar* (Utrecht 1992).

- Morren, Th., 'Eenige Haagsche doctoren, chirurgijns en apothekers in de 16e eeuw', *JDH* (1901) 229-265.
- Mulder, A., 'De kloosterkerk te 's-Gravenhage', *JDH* (1907) 359-439.
- Niekerken, G. van, 'Dirk Godschalksz., rentmeester van Noord-Holland', *OV* 40 (1985) 413-418.
- Niekerken, G. van, 'Het voorgelacht van mr. Vranc Booth', *NL* 102 (1985) 7-22.
- Niekerken, G. van, 'Willem Goudt en zijn familie', *NL* 121 (2004) 380-395.
- Nierop, H.F.K. van, 'Willem van Oranje als hoog edelman: patronage in de Habsburgse Nederlanden?', *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* 99 (1984) 651-676.
- Nierop, H.F.K. van, *Van ridders tot regenten. De Hollandse adel in de zestiende en eerste helft van de zeventiende eeuw* (Dieren 1984).
- Nierop, H.F.K. van, 'Adellijke bastaarden in de zestiende eeuw' in: S. Groeneveld e.a. ed.: *Bestuurders en geleerden. Opstellen over onderwerpen uit de Nederlandse geschiedenis van de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw, aangeboden aan Prof. Dr. J.J. Woltjer bij zijn afscheid als hoogleraar van de Rijksuniversiteit te Leiden* (Amsterdam en Dieren 1985) 11-22.
- Nierop, H.F.K. van, *Van ridders tot regenten. De Hollandse adel in de zestiende en eerste helft van de zeventiende eeuw* (Amsterdam 1990).
- Nierop, H. van, 'De eenheid verbroken' in: M. Carasso-Kok ed., *Geschiedenis van Amsterdam. Een stad uit het niets. Tot 1578* (Amsterdam 2004) 313-364.
- Noflatscher, H., *Räte und Herrscher. Politische Eliten an den Habsburgerhöfen der österreichischen Länder 1480-1530* (Mainz 1999).
- Noordegraaf, L. en J.T. Schoenmakers, *Daglonen in Holland, 1450-1600* (Amsterdam 1984).
- Noordegraaf, L., *Hollands welvaren? Levensstandaard in Holland 1450-1650* (Bergen 1985).
- Oosterbosch, M., 'Vroege procedureregelingen voor de Raad van Brabant (15de eeuw)' in: F. Vanhemelryck ed., *Recht ende Justicie* (Brussel 1997) 115-137.
- Orlers, J., *Beschrijving der stad Leyden* (Leiden en Amsterdam 1781).
- Oversteegen, T., 'Hoeken aan de macht tijdens stadhouder Willem van Lalaing 1440-1445' in: J. W. Marsilje e.a. ed., *Bloedwraak, partijstrijd en pacificatie in laat-middeleeuws Holland* (Hilversum 1990) 106-121.
- Pabon, N.J., *De Hofboeken van 's-Gravenhage 1458-1561* ('s-Gravenhage 1937).
- Paravicini, W., 'Soziale Schichtung und soziale Mobilität am Hof der Herzöge von Burgund', *Francia* 5 (1977) 127-183.
- Paravicini, W. ed., *Invitations au mariage. Pratique sociale, abus de pouvoir, intérêt de l'État à la cour des ducs de Bourgogne 1399-1489* (Stuttgart 2001).
- Pas, W. van de, 'Rekenkamer van Holland (1447-1585)' in: *De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden (1482-1795)* II (Brussel 1994) 633-646.
- Pas, W. van de, 'Rekenkamer van Gelre (1559-1578, 1580-1681)' in: *De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden (1482-1795)* II (Brussel 1994) 647-658.
- Pelinck, 'Drie Hollandse memorietafels uit de 16e eeuw en hun stichters (Boshuysen, Berendrecht en Booth)' *JCBG* 13 (1959) 99-104.
- Penninck, J., 'Genealogie- de Veer', *De Navorscher* 64 (1915) 256-261.
- Peteghem, P. van, *De Raad van Vlaanderen en staatsvorming onder Karel V (1515-1555)* (Nijmegen 1990).
- Pettegree, A., 'Adriaan van Haemstede: the heretic as historian' in: B. Gordon ed., *Protestant history and identity in sixteenth-century Europe, vol. 2: the later Reformation* (Aldershot en Brookfield 1996) 59-76.
- Plomp, N., 'Legitimaties in de Noordelijke Nederlanden in de Bourgondische en Habsburgse tijd', *JCBG* 41 (1987) 81-136.
- Polvliet, F. *Genealogie van het oud-adelijk geslacht van der Does* (Den Haag 1892).

- Post, D., *Inventaris van het familiearchief Snouckaert van Schauburg* (typoscript Den Haag 1986).
- Post, R.R., *Kerkelijke verhoudingen in Nederland vóór de Reformatie van ±1500 tot ±1580* (Utrecht 1954).
- Postma, C., *Het hoogheemraadschap van Delfland 1289-1589* (Hilversum 1989).
- Postma, F., *Viglius van Aytta als humanist en diplomaat (1507-1549)* (proefschrift Groningen, Zutphen 1983).
- Postma, F., *Viglius van Aytta. De jaren met Granvelle (1549-1564)* (Zutphen 2000).
- Postma, F., 'De mislukte missie van mr. Maarten van Naarden als luitenant-stadhouder van Stad en Lande (1541-1557)', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* 120 (2005) 1-27.
- Prevenier, W., 'Ambtenaren in stad en land in de Nederlanden. Socio-professionele evoluties (veertiende tot zestiende eeuw)', *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* 87 (1972) 44-59.
- Prins, E.C.M., 'De grafzerken uit de voormalige Hofkapel te 's-Gravenhage', *NL* 77 (1960) 453-463.
- Prins, I., *Het Faillissement der Hollandsche Steden: Amsterdam, Dordrecht, Leiden en Haarlem in het jaar 1494, uit de wordingsgeschiedenis van den Nederlandschen Staat toegelicht door Mr. Izak Prins, advocaat en procureur* (Amsterdam 1922).
- Put, E., *Inventaris van het archief van de Raad van Brabant. Deel 1. Archief van de griffies* (Brussel 1995).
- Raa, C.M.G. ten, 'Nicolai (Grudius), Nicolaus (Nicolas), jurist en dichter' in: *Nationaal Biografisch Woordenboek VII* (Brussel 1977) 662-670.
- Raa, C.M.G. ten, 'De familie Everaerts en Mechelen. Aantekeningen bij de historie van een 16de-eeuws herenhuis', *Handelingen van de koninklijke kring voor oudheidkunde, letteren en kunst van Mechelen* 90, 2e deel (1986) 7-15.
- Raa, Ch.M.G., 'Lysbeth van Blaye alias Elisabeth du Blioul' in: J.M.I. Koster-Van Dijk en A. Wijffels ed., *Miscellanea Forensia Historica: ter gelegenheid van het afscheid van prof.mr. J.Th. de Smidt* (Amsterdam 1988) 239-249.
- Reinhard, W., 'Oligarchische Verflechtung und Konfession in oberdeutschen Städten' in: A. Maçzak en E. Müller-Luckner ed., *Klientelsysteme im Europa der Frühen Neuzeit* (München 1988) 47-62.
- Reinhard, W., 'Power elites and the growth of state power' in: idem ed., *Power elites and state building* (Oxford 1996) 1-18.
- Rhee, C.H. van, *Litigation and legislation. Civil procedure at first instance in the Great Council for the Netherlands in Malines (1522-1559)* (Brussel 1997).
- Rheineck Leyssius van, Th., 'Adeldom van Zeeuwsche leenmannen', *NL* 52 (1934) 36-39.
- Ridder-Symoens, H. de, C.M. Ridderikhoff en D. Illmer, *Premier Livre des Procureurs de la nation germanique de l'ancienne Université d'Orléans 1444-1546. 2e partie: Biographies des Etudiants, vol. I en II, 1444-1546* (Leiden 1978).
- Ridder-Symoens, H. de, 'Universiteitsgeschiedenis als bron voor sociale geschiedenis', *Tijdschrift voor sociale geschiedenis* 10 (1978) 87-116.
- Ridder-Symoens, H. de, 'Adel en universiteiten in de zestiende eeuw. Humanistisch ideaal of bittere noodzaak?', *Tijdschrift voor geschiedenis* 93 (1980) 410-432.
- Ridder-Symoens, H. de, 'Milieu social, études universitaires et carrière des conseillers au Conseil de Brabant, 1430-1600' in: *Recht en instellingen in de oude Nederlanden tijdens de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Liber amicorum Jan Buntinx* (Leuven 1981) 257-301.
- Ridder-Symoens, H. de, 'Prosopografie en middeleeuwse geschiedenis: een onmogelijke mogelijkheid?', *Handelingen der maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent* 45 (1991) 95-117.

- Ridder-Symoens H. de, ed., *A history of the university in Europe*. vol I. *Universities in the Middle Ages* (Cambridge 1992).
- Ridder-Symoens, H. de, 'Studenten uit het bisdom Utrecht aan de rechtenuniversiteit van Orléans 1444-1546. Een overzicht' in: M. Bruggeman e.a. ed., *Mensen van de Nieuwe Tijd. Een liber amicorum voor A. Th. van Deursen* (Amsterdam 1996) 70-96.
- Ridder-Symoens, H. de, 'Training and professionalisation' in: W. Reinhard ed., *Power elites and state building* (Oxford 1996) 149-172.
- Ridder-Symoens, H. de, 'Jan van Rompaey, Max Weber en Bourgondische ambtenaren' in: B.C.M. Jacobs en E.C. Coppens ed., *Een rijk gerecht. Opstellen aangeboden aan prof. Mr. P. L. Nève* (Nijmegen 1998) 323-339.
- Riemer, J. de, *Beschrijving van 's-Gravenhage* 3dl. (Delft 1730-1739).
- Rodenberg, J., *Een heer van stand. Frank van Borselen en de rol van zijn hovelingen en ambtenaren in zijn profilering als bovengewestelijk edelman in het Bourgondische landencomplex (1436-1470)* (doctoraalscriptie Middeleeuwse Geschiedenis, Universiteit Leiden 2006).
- Rodriguez-Salgado, M.J., *The Changing Face of Empire: Charles V, Philip II and Habsburg Authority, 1551-1559* (Cambridge 1988).
- Rollin-Couquerque, L.M., 'Klachten van bewoners van het Haagsche Binnen- en Buitenhof', *JDH* (1900) 77-94.
- Rollin-Couquerque, L.M. en A. Meerkamp van Embden, 'Goudse Vroedschapsresoluties betreffende Dagvaarten der Staten van Holland en der Staten-Generaal', *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap te Utrecht* 37 (1916) 61-181 (1501-1524); 38 (1917) 98-357 (1525-1560); 39 (1918) 306-407 (1562-1572).
- Rompaey, J. van, *De Grote Raad van de hertogen van Boergondie en het parlement van Mechelen* (Brussel 1973).
- Rooijen, F.J. van, '16de-eeuwse overlijdensdata van inwoners van 's-Gravenhage', *OV* 43 (1988) 231-233.
- Rosenfeld, P., *The Provincial Governors from the Minority of Charles V to the Revolt* (Michigan 1983, xerografische uitgave van het gelijknamige proefschrift uit 1959).
- Samaran, C. en A.A. van Moë, *Auctarium chartularii universitatis Parisiensis III. Liber procuratorum nationis Anglicanae (Alemanniae) in universitate Parisiensi* (Parijs 1935).
- Sandberg, G.F., *Inventaris van de archieven van de Rekenkamer van Zeeland deel II. De archieven gedeponeerd bij het archief van de Rekenkamer 1189-c. 1825* (1973).
- Schelhaas, T.N., "'Gequalificeert als edelman te mogen jagen". Een bijdrage tot de geschiedenis van het geslacht Aleman(s) alias de Moor, middels bastaardij gesproten uit het Hollands-He-negouwse huis', *JCBG* 34 (1980) 48-78.
- Schepper, H. de, 'Vorstelijke ambtenarij en bureaucratisering in regering en gewesten van 's Konings Nederlanden, 16de-17de eeuw', *Tijdschrift voor geschiedenis* 90 (1977) 358-377.
- Schillings, A., *Matricule de l'université de Louvain* vol. 3 (Brussel 1958-1962).
- Schutte, O., 'Zegers van Ydegheem gezegd van Wassenhoven (vragen en antwoorden)', *NL* 88 (1971) 60-64.
- Sernee, J.M. en S.W.A. Drossaers, *De archieven van kloosters en andere stichtingen in Delfland* (Den Haag 1920).
- Shakespeare, W., *The Merchant of Venice*. Edited by W. Moelwyn Merchant (Aylesbury 1977).
- Sicking, L., *Zeemacht en onmacht. Maritieme politiek in de Nederlanden (1488-1558)* (Amsterdam 1998).
- Sicking, L. en R. Fagel, 'In the wake of Columbus: The First Expedition Attempted from the Netherlands to the New World (1517-1527)', *Terrae Incognitae* 34 (2002) 34-45.
- Sloet, J.J.S. Baron, 'De testamenten van Anthoine de Lalaing en Elisabeth van Cullenborch', *Bijdragen en mededelingen Gelre* 9 (1906) 215-266.

- Sluys, W. van der, 'Verhaal van den Jonker Fransenoerlog' in: J.H.W. Unger en W. Bezemer ed., *De oudste kronieken en beschrijvingen van Rotterdam en Schieland* (Rotterdam 1895) 52-173.
- Smallegange, M., *Nieuwe cronyk van Zeeland* (Middelburg 1696; facsimile-uitgave 1976).
- Smidt, J.Th., e.a., *Chronologische lijsten van de geëxtendeerde sententiën en procesbundels (dossiers) berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen I-VI* (Brussel 1966-1988).
- Smissaert, P., 'Het geslacht van der Meer, ook van der Meer van Berendrecht', *De Navorscher* 47 (1897) 467-500.
- Smit J., 'De omzetting van het Hof van Holland in 1572', *Bijdragen voor Vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde* 6e reeks tweede deel (1925) 179-223.
- Smit, J., 'Het Geldersche gevaar tijdens de regeering van Karel V', *JDH* (1925-1927) 94-186.
- Smit, J., 'Bijdrage tot de geschiedenis van de in 1572 uitgeweken regeeringscolleges en de restitutie van hun archieven', *Nederlandsch Archievenblad* 35 (1927-1928) 31-48, 173-194.
- Smit, J.G., *Vorst en onderdaan. Studies over Holland en Zeeland in de late middeleeuwen* (Leuven 1995).
- Smit, H. en F. van Kan, 'Politiek en bestuur: graaf, hof en dorp' in: J.G. Smit ed., *Den Haag. Geschiedenis van de stad. Vroegste tijd tot 1574* (Zwolle 2004) 88-150.
- Smit, J.G. e.a. ed., *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544, III-VI (1477-1515)* (Den Haag 1998-2007).
- Smit, J.P.W.A., 'Van Sainc Jur', *NL* 70 (1953) 290-296.
- Smithuis, J. en J. Staüdt, 'Ter bevordering van justitie. De hervorming van de rechtsvertegenwoordiging bij de Raad van Holland, 1462-1464' in: R. Huijbrecht ed., *Handelingen van het eerste Hof van Holland symposium gehouden op 24 mei 1996 in het algemeen Rijksarchief te Den Haag* (Den Haag 1997) 69-85.
- Smolderen, L., 'Jean Second médailleur', *Handelingen van de koninklijke kring voor oudheidkunde, letteren en kunst van Mechelen* 90, 2e deel (1986) 61-86.
- Snouckaert, W. (Guilielmus Zenocarus à Scauwenburgo), *De republica vita, moribus, gestis, fama, religione, santitate, Imperatoris Caesaris Augusti Quinti Caroli Maximi Monarche* (Gent 1560, met een inleiding van A.C. Snouckaert van Schauburg 1855. ASS inv. nr. 109).
- Spiegel, R.A. van der, 'Lijfrenten Den Haag 1552-1565', *NL* 116 (1999) 452-468.
- Spruyt, B.J., *Cornelius Henrici Hoen (Honijs) and His Epistle on the Eucharist [1525]. Medieval Heresy, Erasmus Humanism, and Reform in the Early Sixteenth-Century Low Countries* (Houten 1996).
- Stal, C.J.J., 'Van stinkput tot stokerij. Uit de geschiedenis van de huizen in de Oude Molstraat 20, 22, 24, 30, 32, 40', *JDH* (1981) 37-81.
- Stal, K., *Den Haag in kaart gebracht. 750 jaar groei in plattegronden uit het Gemeentearchief* (Den Haag 1998).
- Stal, K. en V. Kersing, 'Ruimtelijke ontwikkeling in de late Middeleeuwen' in: J.G. Smit ed., *Den Haag. Geschiedenis van de stad. Vroegste tijd tot 1574* (Zwolle 2004).
- Steensel, A. van, 'Giften aan vrienden en invloedrijken. Schenkgewoonten van de stad Haarlem gedurende de Bourgondische en Habsburgse periode', *Holland* 37 (2005) 1-22.
- Steensel, A. van, *Dienaars van de stad. Het ambtelijke personeel van de laatmiddeleeuwse steden Haarlem en Leiden, 1428-1572* (doctoraalscriptie Middeleeuwse Geschiedenis, Universiteit Leiden 2005).
- Steensel, A. van, 'De middeleeuwse stadspensionarissen van Haarlem en Leiden, circa 1447-1572', *Holland* 38 (2006) 76-96.
- Steensel, A. van, 'Het personeel van de laatmiddeleeuwse steden Haarlem en Leiden, 1428-1572', *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis* 9 (2006) 191-252.
- Stein, R., 'Burgundian bureaucracy as a model for the Low Countries? The chambres des

- comptes and the creation of an administrative unity' in: idem ed., *Powerbrokers in the late Middle Ages* (Turnhout 2001) 3-25.
- Stein, R., 'De Staten en de ontwikkeling van de Raad van Holland' in: R. Huijbrecht ed., *Handelingen van het eerste Hof van Holland symposium gehouden op 24 mei 1996 in het algemeen Rijksarchief te Den Haag* (Den Haag 1997) 18-28.
- Stoppelaer, J.H., *Inventaris van het Oud Archief der stad Middelburg* (Middelburg 1883).
- Strubbe, E.I., 'Een "Tsamensprekinge" over Hollands leenrecht van omstreeks 1566' in: idem, *De luister van ons oude recht. Verzamelde rechtshistorische studies* (Brussel 1973).
- Struick, J.E.A.L., *Gelre en Habsburg 1492-1528* (Arnhem 1960).
- Taal, G., 'Het graafschap Zeeland en zijn verhouding tot Holland in de landsheerlijke tijd', *Archief vroegere en latere mededelingen voornamelijk in betrekking tot Zeeland* (1965) 51-96.
- Tervoort, A.L., *The Iter Italicum and the Northern Netherlands. Dutch students at Italian Universities and their role in the Netherlands' society (1426-1575)* (Proefschrift 2000. Department of History & Civilisation. European University Institute).
- Tervoort, A.L., *The Iter Italicum and the Northern Netherlands. Dutch students at Italian Universities and their role in the Netherlands' society (1426-1575). Biographies of students* (Brill Academic Publishers 2005).
- Theissen, J., *Centraal Gezag en Friesche Vrijheid. Friesland onder Karel V* (Groningen 1907).
- Theissen, J.S., *De Regeering van Karel V in de Noordelijke Nederlanden* (Amsterdam 1922).
- Thierry de Bye Dölleman, M., 'Het geslacht van Berckenrode', *JCBG* 12 (1958) 81-132.
- Thierry de Bye Dölleman, M. en O. Schutte, 'Het Haarlemse geslacht Van der Laen', *NL* 86 (1969) 311-365.
- Tielhof, M. van, *De Hollandse graanhandel 1470-1570. Koren op de Amsterdamse molen* (Proefschrift Leiden 1995).
- Tilmans, K., *Aurelius en de Divisiekronek van 1517. Historiografie en humanisme in Holland in de tijd van Erasmus* (Hilversum 1988).
- Tracy, J.D., *The politics of Erasmus. A pacifist intellectual and his political milieu* (Toronto, Buffalo en Londen 1978).
- Tracy, J.D., 'Heresy Law and Centralization under Mary of Hungary: Conflict between the Council of Holland and the Central Government over the enforcement of Charles V's Placards', *Archiv für Reformationsgeschichte* 73 (1982) 284-307.
- Tracy, J.D., 'Habsburg grain policy and Amsterdam politics: The career of Sherrif Willem Dirkszoon Baerdes, 1542-1566', *Sixteenth century journal*, 14/3 (1983) 293-319.
- Tracy, J.D. ed., 'The taxation system of the county of Holland during the reigns of Charles V and Philip II, 1519-1566', *Economisch- en sociaal-historisch jaarboek* 48 (1985) 71-117.
- Tracy, J.D., *A financial revolution in the Habsburg Netherlands. Renten and renteniers in the county of Holland 1515-1565* (Berkeley etc. 1985).
- Tracy, J.D., *Holland under Habsburg rule, 1506-1566. The formation of a body-politic* (Berkeley etc. 1990).
- Tracy, J.D., 'Elements of anticlerical sentiment in the province of Holland under Charles V' in: P.A. Dykema en H.A. Oberma ed., *Anticlericalism in late medieval and early modern Europe* (Leiden, New York en Keulen 1993) 257-269.
- Uytven, R. van, 'Vorst, adel en steden. Een driehoeksverhouding in Brabant van de twaalfde tot de zestiende eeuw', *Bijdragen tot de Geschiedenis* 59 (1976) 93-122.
- Uytven, R. van, 'Crisis als cesuur', in: Blok, D.P. e. a. ed., *Nieuwe algemene geschiedenis der Nederlanden V*, 420-435 (Haarlem 1980).
- Valk, A.J. van der, 'Repertorium op de grafelijke lenen in Monster (1242-1647)', *OV* 38 (1983) 565-585.
- Valvekens, P.E. (en O. Praem), *De inquisitie in de Nederlanden der zestiende eeuw* (Brussel en Amsterdam 1949).

- Vandermeersch, P., 'Een uitzonderlijk egodocument: Maarten Snouckaert (1514-1569?) over zijn jeugd, zijn opvoeding, zijn studies' in: *Liber Amicorum Achiël de Vos* (Evergem 1989) 219-228.
- Varenbergh, E., 'Le portrait de Jacques de Thiennes', *Messenger des sciences historiques* (1885) 1-26.
- Verhoeff, J.M., *De oude Nederlandse maten en gewichten* (Amsterdam 1983).
- Verhofstad, K.J.W., *De Regering der Nederlanden in de Jaren 1555-1559* (Nijmegen 1937).
- Vermij, R., 's Konings Stadhouder in Holland (1559-1567), Oranjes Trouw aan Philips II', *Utrechtse Historische Cahiers* 2/3 (1984) 37-63.
- Vermij, R.H., *Gewestelijke regering onder Philips II: Willem van Oranje als stadhouder van Holland 1559-1567* (doctoraalscriptie Utrecht 1984).
- Vermij, R.H., 'De staten van Holland en de adel in de periode voor de Opstand', *Holland* 18 (1986) 215-225.
- Vermij, R.H., 'De aanval op de positie van Gerrit van Assendelft', *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* 108 (1993) 213-228.
- Versyde, J.D., 'Aantekeningen van een regent en memorie over het oproer in 1558' in: J.H.W. Unger en W. Bezemer ed., *De oudste kronieken en beschrijvingen van Rotterdam en Schiedland* (Rotterdam 1895) 219-226.
- Verwijs, E., J. Verdam e.a., *Middelnederlandsch woordenboek* I-XI (Den Haag 1885-1952).
- Vocht, H. de, *Literae virorum eruditorum ad Franciscum Craneveldium, 1522-1528: a collection of original letters edited from the manuscripts and illustrated with notes and commentaries by Henry de Vocht* (Leuven 1928).
- Vocht, H. de, *Monumenta Humanistica Lovaniensia: Texts and Studies about Louvain Humanists in the First Half of the Sixteenth Century* (Leuven 1934).
- Vocht, H. de, *History of the foundation and the rise of the Collegium Trilingue Lovaniense, 1517-1550*, IV vols. (Leuven 1951-1955).
- Vries, O., 'It kânselarijpersoan fan it Hof fan Fryslân yn de Habsburschke tiid', *It Beaken* 50 (1988) 61-76.
- Vries, O., 'Tussen Holland en Friesland. Loopbaan en invloed van de zestiende-eeuwse landsheerlijke ambtenaar Gerrit van Loo' in: K. van Berkel, H. Boels en W.R.H. Koops ed., *Nederland en het noorden. Opstellen aangeboden aan prof. dr. M.G. Buist* (Assen en Maastricht 1991) 1-18.
- Vries, O. e.a., *De Heeren van den Raede: biografieën en groepsportret van de raadsheren van het Hof van Friesland, 1499-1811* (Hilversum 1999).
- Vrolijk, M., 'Gratie tussen vorst en bureaucratie: het systeem van 'landwinning'' in: P. Rietbergen ed., *Bureaucraten betrapt. Historische opstellen* (Amersfoort 2001) 61-81.
- Vrolijk, M., *Recht door gratie. Gratie bij doodslagen en andere delicten in Vlaanderen, Holland en Zeeland (1531-1567)* (Hilversum 2004).
- Waite, G., *David Joris and Dutch anabaptism 1524-1543* (Waterloo 1990).
- Wal, J. de, 'Nederlanders, studenten te Heidelberg (1386-1670)', *Handelingen en mededelingen van de maatschappij der Nederlandse letterkunde te Leiden (1885-1886)* 3-156.
- Wall, P.H. van de, *Handvesten, privilegien, vrijheden, voorregten, octrooijen en costumen; mids-gaders sententien, verbonden, overeenkomsten, en andere voornaame handelingen der stad Dordrecht: opgezocht, overgezien, met de oorspronkelijke stukken vergeleeken, en met geschieden- en oudheidkundige aanmerkingen opgehelderd*. Tweede deel (vol. IV-VI) (Dordrecht 1790).
- Walther, A., *Die burgundischen Zentralbehörden unter Maximilian I. und Karel V* (Leipzig 1909).
- Walvis, J., *Beschryving der Stad Gouda* 2 delen (Gouda en Leiden 1714).
- Ward, J.P., *The cities and states of Holland (1506-1515). A participative system of government under strain* (proefschrift Leiden 2001).
- Waterbolk, E.H. (m.m.v. Th.S.H. Bos) ed., *Vigliana. Bronnen, brieven en rekeningen betreffende Viglius van Aytta* (Groningen 1975).

- Wedekind, W.G.Ph.E., *Bijdrage tot de kennis van de ontwikkeling van de procesgang in civiele zaken voor het Hof van Holland in de eerste helft van de zestiende eeuw* (Assen 1971).
- Weel, E. van, 'Manrique of Manrique de Lara (korte mededelingen)', *NL* 92 (1975) 375-381.
- Weytsen, Q., *Een tractaet van Avarien* (Haarlem 1631).
- Weytssen, Q., *Naauwkeurig verhaal van de aanstelling des eerwaardigen heeren Nicolaas de Castro tot eersten bisschop van Middelburch in Zeeland in 't jaar MDLXI. Door veele oorspronglyke en onbekende stukken versterkt* (Leiden 1757).
- Wijnaendts, H., 'Geslacht de Veer', *NL* 53 (1935) 344-347.
- Wijsman, H.W., *Gebonden weelde. Productie van geïllustreerde handschriften en adellijk boekenbezit in de Bourgondische Nederlanden (1400-1550)* (proefschrift Leiden 2003).
- Wijsman, H., 'De bibliotheek van het kasteel van Hoogstraten in 1548 en het adellijk boekenbezit in de Bourgondische Nederlanden', *Jaarboek van het Nederlands Genootschap van Bibliofielen* XI (2003) 77-96.
- Wildeman, M.G., *Aanteekeningen uit de rentmeestersrekeningen der Groote of St. Jacobs-kerk te 's-Gravenhage (1557-1567)* (Den Haag 1896).
- Wildeman, M.G., *Aanteekeningen uit de rentmeestersrekeningen der Groote of St. Jacobs-kerk te 's-Gravenhage (1573, 74, 77, 78, 79, 80, 81, 82 en 83)* (Den Haag 1902).
- Wils, J. ed., *Matricule de l'université de Louvain* vol. 2 (Brussel 1946-1954).
- Wimersma Greidanus, G.J.J. van, 'De afkomst van Croesinck en Van Teylingen met een zijstap naar Claes Corff', *NL* 100 (1983) 209-226.
- Woltjer, J.J., *Friesland in hervormingstijd* (Leiden 1962).
- Woltjer, J.J., 'Het conflict tussen Willem Bardes en Hendrick Dirckszoon', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* 86 (1971) 178-199.
- Woltjer, J.J., 'Een Hollands stadsbestuur in het midden van de 16e eeuw: brouwers en bestuurders te Delft' in: D.E.H. de Boer en J. Marsilje ed., *De Nederlanden in de late Middeleeuwen* (Utrecht 1987) 261-279.
- Woltjer, J.J., *Tussen vrijheidsstrijd en burgeroorlog. Over de Nederlandse Opstand 1555-1580* (Amersfoort 1994).
- Woltjer, J., 'Public opinion and the persecution of heretics in the Netherlands 1550-59' in: J. Pollmann en A. Spicer ed., *Public opinion and changing identities in the Early Modern Netherlands. Essays in honour of Alastair Duke* (Leiden en Boston 2007) 87-106.
- Wüstenhoff, D.J.M., 'Genealogische Aanteekeningen betreffende het geslacht Pijns, Pijnssen', *De wapenheraut* 7 (1903) 430-436.
- Zijlstra, S., *Om de ware gemeente en de oude gronden. Geschiedenis van de dopersen in de Nederlanden 1531-1675* (Hilversum en Leeuwarden 2000).
- Zijp, A., *De strijd tusschen de Staten van Gelderland en het Hof, 1543-1566* (Arnhem 1913).
- Zoon, L., "'Beter gegeven dan gelaten". De fiscale belangenbehartiging van Alkmaar en Hoorn 1540-1560', *Holland* 38 (2006) 16-37.
- Zuiden, D.S. van, 'De Plundering van Den Haag door de Gelderschen, 6-9 maart 1528', *JDH* (1911) 130-152.

Geraadpleegde Databanken

- Brand, H., *Over macht en overwicht. Stedelijke Elites in Leiden 1420-1510* (http://www.jan-vanhout.nl/brand/br_frame.htm)
- Van Kan, F., *Prosopografische gegevens betreffende de lokale Haagse politieke elite tot in 1572* (http://www.gemeentearchief.denhaag.nl/websitehga/haagseelite/hal_frm.htm)

Verantwoording van de illustraties

Afb. 1, 2, 15, 16 en 24	Foto auteur
Afb. 2 en 16	Copyright Algemeen Rijksarchief Brussel, Audiëntie, inv. nr. 1527, f. 87r; Audiëntie, inv. nr. 1524, f. 201v
Afb. 3-4, 7-9, 13-14, 18, 20-22, 25	Foto RKD/Iconografisch Bureau, Den Haag
Afb. 5, 6, 11	Nationaal Archief, Grafelijkheidsrekenkamer, rekeningen, inv. nr. 4442, f. 56r (inliggend); Grafelijkheidsrekenkamer, rekeningen, inv. nr. 192, f. 105r; Archief Snouckaart van Schauburg, inv. nr. 4442, p. IX
Afb. 10, 12, 17	Foto S. Bijker
Afb. 19	Copyright IRPA-KIK, Brussel
Afb. 23	Collectie Haags Historisch Museum

Lijst met tabellen en figuren

Figuur 1.1	Instellingen in de Nederlanden en Holland 1483-1558
Tabel 1.1	De instellingen en de ambtenaren
Tabel 1.2	Aantallen raadsheren 1480-1559
Tabel 1.3	Samenstelling van de Rekenkamer 1483-1558
Tabel 2.1	Maximum jaarsalaris van de gewestelijke ambtenaren 1484-1557
Tabel 3.1	Herkomst van de ambtenaren
Tabel 3.2	Aantal uitheemse ambtenaren per ambt
Tabel 3.3	Herkomst van de Hollandse ambtenaren per plaats
Tabel 3.4	De raadsheren als rapporteur 1492-1501
Tabel 3.5	Universitaire scholing van de gewestelijke ambtenaren in Holland (1483-1558)
Tabel 3.6	Meest gefrequenteerde universiteiten door de gewestelijke ambtenaren 1483-1558
Tabel 3.7	Leeftijd bij de eerste aanstelling in een bepaald ambt in de periode 1483-1558
Tabel 3.8	Leeftijd van alle raadsheren in een bepaald jaar
Tabel 3.9	Dienstbetrekkingen van de ambtenaren vóór het aannemen van een functie in de gewestelijke instellingen 1483-1558
Tabel 3.10	De verschillende functies als eindpunt van de carrières van de ambtenaren
Tabel 3.11	Voornaamste reden tot voortijdige beëindiging van een functie
Tabel 3.12	Ambtstermijnen van de gewestelijke ambtenaren benoemd in de periode 1483-1558
Tabel 3.13	Ambtenaren bij het Hof van Holland als voorzitters van andere gewestelijke Hoven
Tabel 3.14	De landsadvocaten als gewestelijke ambtenaren
Tabel 3.15	De pensionarissen als gewestelijke ambtenaren
Tabel 3.16	Stadsadvocaten en -procureurs als gewestelijke ambtenaren
Tabel 3.17	Betrokkenheid van de gewestelijke ambtenaren bij reizen van de Staten van Holland
Tabel 4.1	Begunstigingen door de Staten van Holland
Tabel 4.2	Jaarlijkse schenkingen van de zes grote steden
Tabel 5.1	Bestemmingen van de ambtenaren ter bestrijding van ketterij 1525-1545

Tabel 5.2	De actiefste ambtenaren op het gebied van ketterbestrijding 1525-1545
Tabel 5.3	De actiefste raadsheren op het gebied van ketterbestrijding 1525-1545
Tabel 6.1.1	Mannen die zich als Kabeljauw manifesteerden in de partijstrijd vanaf 1477
Tabel 6.1.2	De connecties van de neven Jan en Filips van Wassenaar
Tabel 6.1.3	De opvolging van Kabeljauwsgezinde bezoldigde raadsheren (1483-1508)
Tabel 6.1.4	Kabeljauwsgezinde mannen als onbezoldigd raadsheer (1483-1508)
Tabel 6.2.1	De connecties van Floris van Egmond met de gewestelijke ambtenaren
Tabel 6.2.2	De banden van gewestelijke ambtenaren met Hendrik van Nassau
Figuur 6.2.1	De aanstelling van Willem Pietersz. van der Crip tot procureur
Figuur 6.2.2	De aanstelling van Dirk van Waveren tot procureur
Tabel 6.2.3	Makelaars en patroons bij de aanstelling van de procureurs-postulant
Tabel 6.3.1	Het netwerk van Thomas Beukelaar in de gewestelijke instellingen
Tabel 6.3.2	Het netwerk van Vincent Cornelisz. in de gewestelijke instellingen
Tabel 6.4.1	Familieleden van de gewestelijke ambtenaren in Holland
Tabel 6.4.2	De familieconnecties van de gewestelijke ambtenaren
Tabel 6.4.3	De familieconnecties van de rekenmeesters
Tabel 6.4.4	De familieconnecties van de onbezoldigde raadsheren
Tabel 6.4.5	De ambtenaren met meer dan vijf familieleden in de gewestelijke instellingen
Figuur 6.4.1	Familie De Jonge/Pijnsen
Figuur 6.4.2	Familie Vincent Cornelisz./Stalpaert
Figuur 6.4.3	Familie Van Dam
Figuur 6.4.4	Familie Nicolai
Tabel 6.5	Het Hof van Holland 29-10-1554
Figuur 6.5	Het netwerk Van Assendelft/Suys

Register

- Abbenbroek, Gerrit van 60, 105, 120, 139, 175-177, 192, 268-269, bijlage 2-4
- Adriaansz., Everaert 307
- Advocaat(-postulant) 33, 46, 50, 109, 113, 117, 126, 136-137, 149, 153-154, 156, 168, 172-175, 225-226, 259, 275, 283, 292, 315, 318, 333-334
- Advocaat-fiscaal passim, met name 68-72
- Aelman, Jan 144
- Alkemade, Frans van 202
- Alkemade, Margaretha van 266
- Alkemade, Margriet van 266
- Alkemade, Willem van, zie: Coulster, Willem van
- Alkmaar 134, 184, 203-205, 245
- Alkmaar, Cornelis van 112, 149
- Alkmaar, Willem (Willemsz.) van 62, 80, 95, 97, 158, 171, 283, 305, 307, bijlage 2-4
- Almonde, Jacob van 59, 98, 139, 172, 192, bijlage 2-4
- Alva 344
- Alveringen, Zeger van 90, 147, 152, 204, 215, 279, 281, bijlage 2-3
- Amsterdam 29-30, 32-33, 53, 58, 81, 112, 134, 165, 168, 171-172, 182-183, 191, 193, 198, 203-204, 207-215, 219, 224-225, 234, 238, 240-246, 298, 313, 323, 342
- Amsterdam, Frans van 287, 290
- Anabaptisten 28, 52, 56, 204, 223, 236-247, 251-253, 255, 257, 339, 342
- Arends., Albrecht 66, 69, bijlage 2-3
- Assendelft (Gerritsz.), Bartout van 139, 142, 166, 168, 263-264, 267, 269-270, bijlage 2-4
- Assendelft (Albrechtsz.), Bartout van 58, 82, 106, 156, 158, 335, bijlage 2-3
- Assendelft, Dirk van 280
- Assendelft, Floris van 278-279
- Assendelft (Dirksz.), Gerrit van 25, 117, 135, 263, bijlage 2-3
- Assendelft (Klaasz.), Gerrit van passim, bijlage 1-4
- Assendelft, Hugo van 66, 115, 121, bijlage 2-3
- Assendelft, Jan van bijlage 2-3
- Assendelft, Klaas van (vader van Gerrit Klaasz. van Assendelft) 117, 270
- Assendelft, Klaas van (zoon van Gerrit Klaasz. van Assendelft) 313, 315
- Auditeur passim, met name 84-91
- Aytta (ook: Zwichem), Viglius van 73-74, 98, 103, 132, 211, 224, 235, 299, 323, 334, bijlage 2-3
- Backer, Jan de 227-235, 255
- Barry, Jacob van bijlage 2-3
- Beauvoir, Jan de 254, bijlage 2-3
- Beauvoir, Jasper de 80, 275, 284, bijlage 2-3
- Beieren, Jacoba van 37, 267
- Bekesteijn, Wouter van 170
- Benninck, Cornelis 214
- Benninck, Jan 53, 60, 121, 209, 249, 255, 339, bijlage 2-4
- Berendrecht, Klaas van 315, 324
- Berendrecht, Willem van 98, 101, 115, 139, 158, 268, 302, bijlage 2-4
- Berendrecht, Willem (van der Meer van) 141, 209, 284, 299, 303-304, 314, 325, bijlage 2-3
- Berge, Frank van den 154-155, 158, bijlage 2-4
- Bergen, Cornelis van 291
- Bets, Joost 132, 171, bijlage 2-3

- Beukelaar, Arend 291
 Beukelaar, Juliana 291
 Beukelaar, Thomas 36, 61, 64-65, 85-86, 90, 98, 106, 115, 152, 158, 199, 259, 266, 290-296, 329, bijlage 2-3
 Bewaarder van de charters en registers pas-sim, met name 72-74
 Bier 207, 210, 213-215, 219, 324
 Binkhorst, Johanna (Poes) van de 316
 Binkhorst, Joost (Poes) van de 316
 Binkhorst, Lodewijk (Poes) van de 316
 Blioul, Laurens du 307
 Bloys, Joost van 301, bijlage 2-4
 Bokking, zie: vis
 Bol, Pieter 152, 155, 259, 295, 305, 308, bij-lage 2-3
 Bomen 144, 218
 Boot, Dominicus 134, 154, 312, 315, 324, 345, bijlage 2-4
 Boot, Frank 283, 315
 Borselen, Wolfert van 262-264
 Boshuizen, Brunink van 74, 155, bijlage 2-3
 Boshuizen, Crispijn van 282
 Bossu, graaf van 247
 Boter 213, 215-216, 218
 Boudijnsz., Jacob 169, 171, bijlage 2-4
 Boudijnsz., Jan 59, 112, 119, 129, 139, 166-168, 171-172, 192, 288, 290, bijlage 2-4
 Boullin, Cornelis 85, 131, 152, 292, bijlage 2-3
 Bourgon-dië, Maximiliaan van 25, 40-41, 43, 45, 118, 154, 188, 195, 197-199, 203, 213, 232, 244, 247-248, 312, 322, 339, bijlage 1-4
 Bouvais, Jehan de 197
 Boymer, Arend 82, 283-284, bijlage 2-3
 Brabanders 128, 136
 Brabant 22-23, 33, 46, 73, 78, 91, 103, 120, 131-133, 136, 138, 298, 336
 Brederode, Jonker Frans van 269-270
 Briëlis (ook: van Den Briel of van Rapen-burg), Johannes (Jan) 144-145, 171, 276, 279, bijlage 2-3
 Bronkhorst, Andries van 53, 61, 138, 155, 158, 205, 276, 279, 281, 301, 333, bijlage 2-4
 Brunt, Reinier 70-71, 121, 147, 152, 162, 164, 169, 171, 186, 193, 204-205, 208, 229, 235, 238-239, 241-245, 249, 254, 256, 259, 276-277, 279, 281, 284, 341, bijlage 2-4
 Brussel 16, 21-22, 25, 31, 40-42, 84-85, 87, 91, 100-101, 105, 121, 170, 181, 200-201, 214-216, 219, 239, 241, 251, 260, 282, 296, 316, 320-321, 336, 338
 Bruxelles, Philibert de 322
 Bucho (ook: Aytta), Barend 132, 159, 228-229, bijlage 2-4
 Burgemeesters 20, 169, 201-202, 207-210, 212, 214, 243, 299
 Bijl, Jan 269
 Cabau, Jacob van 144, 294-295
 Caestre, zie: Thiennes, Jacob van
 Camerhouwer, Cornelis bijlage 2-3
 Canoniek Recht 98, 235
 Capelle, Pieter van der 129, bijlage 2-4
 Carondelet, Jan 237
 Casas, Bartolomé de las 212
 Cassiopein, Thomas (Sanchio) 69-70, 127-128, 172, 259, bijlage 2-3
 Chalon, René van 40-41, 43-44, 118-119, 149, 161, 168-169, 198, 202-205, 213, 219, 279-281, 289, 329, 332, bijlage 1-3
 Chasseur, Catharina de 53, 327
 Christiaan II 186
 Christiaan III 186-187
 Clamp, Jacob 66, 140, bijlage 2-3
 Cleve, Adam van 58, 137, bijlage 2-3
 Cocq, Boudewijn le 251
 Coebel, Aart 220, 314-315, 319, 323, 326, 328
 Coebel, Filips 315
 Coebel, François 47, 62, 101, 107, 166-168, 283, 317, bijlage 2-4
 Coebel, Nicolaas 282
 Collaterale Raden 18, 20, 22, 51
 Colijn, Pieter 191
 Commissaris van de rekenkamer 90
 Controleur 24
 Coppier, Jacob 38
 Corf, Klaas 303-304
 Cornelisz., Vincent 13-14, 28, 30, 36, 38, 73-74, 85-86, 90, 97, 111-112, 119-121, 123, 143-144, 158, 162-163, 165, 174, 186, 192-196, 199-200, 204-205, 213-214, 217-218, 220, 241, 246, 259, 282, 284, 290, 292-296, 298, 302, 304-305, 307-308, 315, 329-330, 334, 338, 340-341, bijlage 1-3
 Costumier recht, zie: gewoonterecht
 Coulster, Abel van 57, 59, 106-107, 153, 155, 157-158, 196, 206, 215, 218, 229, 239,

- 249-253, 255-256, 266, 269, 286, 288-290, 306, 313-314, 317, 326, 339, bijlage 2-4
 Coulster, Floris van 206, 266, 291
 Coulster, Willem van 296
 Criep, Willem Pieterz. van der 282, 287, 290
 Croy, Adriaan van 123
 Croy, Filips van 123
 Cruesinck, Cornelis 177
 Cruesinck, Frans 89, 128, 158, bijlage 2-3
 Cruesinck, Jacob 128, bijlage 2-3
 Culemborch, Jan van 296
 Dam, Adriaan van 87, 172, 276-277, 279, 288, 290, bijlage 2-3
 Dam, Anna van 305
 Dam, Floris van 305-306
 Dam (Jan Hugenz.), Floris van 305-306
 Dam, Frank van 249, 305-306
 Dam, Jan van 58, 71, 75, 77, 79-80, 83, 140, 151-152, 156, 196, 249, 254-255, 284, 305-306, 308, 312, 319, 322, 326, bijlage 2-3
 Dam, Jan Hüge van 304, 306
 Dam, Jolenta van 305-306
 Dam (Klaasz.), Joost van 305-306, 345
 Dam (Florisz.), Joost van 306
 Dam, Joost van (bode van Den Haag) 306
 Dam, Klaas van 58, 81-82, 158, 229, 242, 249, 254, 275, 284, 305, 308, bijlage 2-3
 Dam (Pietersz.), Klaas van 304
 Dam, Marie van 305
 Dam, Willem van 82, 106-107, 284, 305-306, 308, bijlage 2-3
 Dam (Klaasz.), Willem van 82, 254, 284, 305, 308, 319, bijlage 2-3
 Dammasz., Vincent 73-74, 90, 97-98, 103, 112, 144, 259, 294-295, 298-299, 304-305, 308, bijlage 2-3
 Daniëlsz., Jan 284, bijlage 2-3
 Dekema, Pieter van 210
 Delft 29-30, 53, 58, 69-70, 77, 113, 134, 165, 168, 170-171, 176, 183, 198, 203, 207-209, 211, 215, 219-220, 224-225, 234-235, 243-245, 251, 254, 291, 323
 Den Briel 60-61, 131-132, 155, 172, 205
 Denemarken 83, 186
 Den Haag passim
 Does, Arend van der 65
 Does, Reyer van der 90, bijlage 2-3
 Doncelaar, Jan van 288, 290
 Dongen, Roelof van 282
 Don Juan 132
 Dordrecht 29, 52, 60, 69, 105, 134, 165, 167-168, 170-172, 175, 183-184, 198, 203, 206-207, 211-212, 215-216, 219, 224, 235, 263, 265-266, 275, 277, 323, 326, 342
 Dorp, Cornelis van 120, 176-177, 265, 268-269, bijlage 2-3
 Dorp, Jeronimus van 282
 Drenckwaert, Boudewijn 207
 Droogendijk, Dammas van 144, 154, 298-299, 304-305, 312, 314-315, 324, 326, bijlage 2-3
 Duitsland/Duitse Rijk 16, 22, 131, 138, 142, 297
 Duiven 213
 Duivenvoorde, Arend van 263-266
 Duivenvoorde, Arnoldina 266
 Duivenvoorde, Jan van 52, 57-59, 98, 106-107, 135, 139, 153, 155, 157, 178, 185, 208, 212, 215, 228-229, 234, 236, 239, 255-256, 264-265, 268-269, 285-286, 296, 314, 339, bijlage 2-4
 Duivenvoorde, Maria van 266
 Dullekern, Tielman van 65, 87, 103, 151, 158, 174, 279-280, 292, bijlage 2-3
 Duyn, Jacob van der 177
 Dijk, Antonis van 305
 Eerste raad(sheer), zie: president
 Eemden, Maarten van 245
 Egmond (ook: IJsselstein; graaf van Buren), Floris van 41-43, 101, 107, 123, 145, 166-167, 173, 189, 191-192, 198-199, 213, 235, 265, 271, 273-279, 281, 284, 327, 329, 337-338, bijlage 1-3
 Egmond, Frederik van 277
 Egmond, Jan van 25, 35, 41-43, 45, 60, 88, 96, 107, 114, 118, 154, 158, 166, 174, 176-177, 189, 197, 199-200, 258-275, 278, 286-290, 309, 327, 329, 332, 337-338, bijlage 1-4
 Egmond, Maximiliaan van 145, 276
 Egmond, Willem van 265
 Enquête, zie 'informatie'
 Erasmus 17, 251, 253
 Ernst (van Bassen), Bartout 79, 158, 345, bijlage 2-3
 Essche, Jan van 64-65, bijlage 2-4
 Essche, Klaas van 87, 90, 97, 152, 158, bijlage 2-3
 Everaerts, Nicolaas 31, 46, 54-55, 62, 98-99,

- 119, 129, 131, 145, 158, 167, 193, 199, 204, 218, 235, 274, 282-284, 287-290, 296, 307, 311, 317, 327, 332, 338, bijlage 1-4
 Eversdijk, Jan (Michielsz.) van 81, bijlage 2-3
 Eynde, Hugo van 168
 Filips II 20, 22, 25, 41, 62, 77, 79, 117, 132, 198, 247-248, 256, 259, 316, 341-345, bijlage 1
 Filips de Goede 37, 84, 118-119, 138, 201, 267
 Filips de Schone 15-16, 20, 22, 60, 64, 76, 88-90, 96, 105-107, 115, 117, 123, 130, 269, 337, bijlage 1
 Frankrijk 16, 60, 124, 208, 252, 310, 319
 Frans I 234
 Friesland 16, 43, 90, 101, 131-133, 142, 159-161, 164-165, 200, 210-211, 236, 238, 259, 275-276, 283, 293, 336, 342
 Gansfort, Wessel 222-223
 Geel, Alexius van, zie: Harderwijck, Alexius
 Geertruidenberg 105, 183, 192, 226, 291
 Geheime Raad 20, 22, 46, 74, 163, 211, 214, 237, 251, 281, 299, 315, 323-324
 Geldersen 42, 52, 70, 109, 136, 161, 190
 Geldorp, Hendrik van 230
 Gelre 16, 23, 46, 51-52, 60, 69, 76-77, 91-92, 124, 131, 133, 136, 159-160, 161, 165, 187, 189, 199, 336
 Gelre, Karel van 42, 52, 81, 185
 Gewoonterecht 136
 Glarges, Claude de 345
 Gnapheus 226, 228-229, 233, 236, 255
 Godschalksz., Dirk 60
 Goes, Aart van der 32, 129, 167-170, 200, 282, 317
 Goes, Adriaan van der 32, 168-169
 Goes, Willem van der 87-90, bijlage 2-3
 Gorinchem 69, 85, 134, 171, 226, 266
 Gouda 29, 32, 73-74, 134, 165, 168-169, 171-172, 184, 193, 202-203, 207-208, 212-213, 215-216, 218-219, 224, 226, 246, 263-264, 278
 Goudt, Jacob 115
 Goudt, Willem 85, 100, 192-193, 218, 252, 259, 303, bijlage 2-3
 Grammaye, Jacob 326
 Granvelle, zie: Perrenot, Nicolaas
 Gratuiteyt 195-201, 210-211, 216-220
 Grenier, Karel 66, 68-70, 98, 140, 156, 158, 172-173, bijlage 2-3
 Griffier *passim*, met name 75-80
 Groot, Hugo de 171-172, 301, bijlage 2-3
 Groot Privilege 61, 75-76, 95, 117, 128, 130, 133, 136, 170, 179, 181, 220, 333, 336
 Grote Raad van Mechelen 15, 20, 30, 33, 48, 50, 58, 68-69, 83-84, 97-98, 101, 116, 155, 164, 186, 193, 214, 217-218, 220, 226, 228, 234, 249, 251, 274-276, 282, 294, 307, 310, 317, 319, 321
 Grudius, zie: Nicolai, Nicolaas
 Guicciardini 23, 32, 314-315
 Haagse Rekenkamer *passim*, met name 84-91
 Haarlem 29, 32, 43, 53, 81, 120, 134, 145, 165, 168-171, 177, 184, 189, 197, 202-204, 207, 211-213, 215, 218-219, 224-226, 240, 242, 245, 247, 253, 286
 Haarlem, Jan van bijlage 2-4
 Haarlem, Jan Matthijsz. van 238
 Hackenay (Hakkeneye), Nicasius (van) 6, 107, 158, bijlage 2-3
 Haemstede, Adriaan van 233
 Hanneman, Jan 85
 Hanneman, Pieter 90
 Harderwijck, Alexius 210
 Hargem, Splinter van 315
 Haring, zie: vis
 Heer Herman 251
 Hendriksz., Cornelis 226, 301, bijlage 2-3
 Hendriksz. (van Schoonhoven), Jan 66, 97, 159, 246, 254, 274-275, 287, 307-308, bijlage 2-3
 Hendriksz., Klaas 115, bijlage 2-3
 Herdinck, Lenaert 197
 Heuyter, Jan de 291
 Hoekse en Kabeljauwse twisten 106, 252, 259-264, 329
 Hoen, Cornelis 225-226, 230, 234
 Hoenderen 213
 Hoffman, Melchior 237
 Hof van Holland *passim*
 Hof van Friesland 18, 51, 116, 136, 142, 159-161, 164-165
 Hof van Utrecht 47, 95, 116, 160, 162-165, 236, 286, 296, 315, 317
 Hogelande, Jasper (Lievenz.) van 38, 47, 100-101, 129, 145, 161-165, 171, 215, 236,

- 255-256, 287, 290, 295-296, 315, bijlage 2-4
 Hogestein, Adriaan van 129, 139, bijlage 2-4
 Hollanders 21, 178, 180, 183, 185, 188-192, 194, 197-198, 210, 224, 227, 260, 328-329, 336
 Hoogstraten, zie: Lalaing, Anton van
 Hop, zie: bier
 Houff, Adriaan van der 345
 Hubrechtsz., Jan 191
 Hugen., Lieven (zie ook: Hogelande, Jasper Lievenz. van) 145
 Hulst, Frans van der 225-227
 Hus, Jan 222
 Informatie 46-47, 57, 63, 68, 81, 91, 111
 Instructie van 1480 33, 48, 54, 60, 68, 81-82, 95
 Instructie van 1510 33, 46, 48, 69, 113, 166-167, 173, 274
 Instructie van 1515 33, 46, 48, 50, 69, 274, 297
 Instructie van 1522 33, 46, 51, 297-298, 308
 Instructie van 1531 33, 47-48, 50-51, 75, 79
 Ius de non evocando, zie: privilegium
 Jacobsz., Andries 31-32, 168, 189
 Jonge (Reiniersz.), Cornelis de 58, 88-89, 98, 141, 152, 157, 171-172, 192, 207, 302-304, 308, bijlage 2-4
 Jonge (Jacbsz.), Cornelis de 85, 141, 152, 204, 303-304, 308, 313, bijlage 2-3
 Jonge, Herbert de 303-304
 Jonge (Cornelisz.), Jacob de 83, 85, 87, 103, 112, 141, 152, 196, 205, 215, 259, 277, 279, 281, 303-304, 308, bijlage 2-3
 Jonge, (jonge) Jacob de 83, 284, 299, 304, 308, bijlage 2-3
 Jonge, Jan de 76-77, 79-80, 196, 199, 220, 259, 303-304, bijlage 2-3
 Jonge, Reinier de 98, 134, 270, 289-290, 302-304, 308, bijlage 2-4
 Jonge, Willem de 284, bijlage 2-3
 Jonker-Fransenoorlog (1488-1490) 60, 106, 120, 269-270, 342
 Jorisz., David 245, 253
 Kaas 213, 215-216
 Kaas- en Broodvolk, opstand van het 106, 342
 Kabeljauwen 258-271, 329, 337
 Kanselarij 38, 151, 153
 Karel V 14, 16-17, 20, 22, 25-26, 33-34, 46, 51, 59, 62, 72, 74, 96, 106-107, 117-118, 121, 123, 129, 131, 140, 146-147, 149, 155, 159, 166, 168, 182, 185, 187-188, 193-194, 198, 201-202, 213, 223, 225, 232, 234, 240, 260, 271, 278, 284, 295, 309-310, 329, 336, 338, 341, 344, bijlage 1
 Karel de Stoute 64, 84, 106, 114, 181, 261
 Kats, Anton van 306, 313, bijlage 2-3
 Kats, Jan van 262-264
 Kats, Klaas (Lievenz.) van 120, bijlage 2-4
 Kats, Lieven van 262, 264-266
 Ketel, Heijman (Vincentz.) van de 120, 144, 152, 215, 294-296, 305, 308, bijlage 2-3
 Klaasz. (van Schoonhoven), Hendrik 76-77, 172, 207, 274-275, 287, 307, 329, bijlage 2-3
 Kleef, Filips van 269
 Konijnen 119
 Koning, Thomas de 305
 Kruiningen, Jan van 232, 247
 Kuikens 6
 Lalaing, Anton van 28-29, 31, 40-43, 45, 52, 54-56, 70, 83, 96-97, 100-101, 115, 118, 121, 123-124, 154, 159-160, 162-164, 167, 180-182, 185-186, 189-195, 197-200, 202-205, 208, 210, 212-214, 218-219, 236, 238-239, 241-242, 251-252, 272, 276, 281-286, 289, 308, 317-318, 332, 338, 342, bijlage 1-4
 Lalaing, Joost van 118, 263-264
 Lanchals, Pieter 290
 Landsadvocaat 20, 32, 48, 80, 129, 165-171, 173, 175, 180, 186, 194, 196, 198, 200, 244, 282, 317, 320-321, 323
 Lannoy, Filips de 123
 Lannoy, Guillebert de 148, 211
 Lauwerijns, Joost 226, 228
 Leenhof 20, 38, 73, 298, 303, 309, 318
 Leiden 29, 32, 53, 60, 78, 88, 101, 121, 134-135, 142, 165, 168-169, 172, 184, 197, 203, 208, 211-213, 215-217, 219, 224-226, 235, 242, 245-246, 253, 263, 283, 285, 295, 315, 324
 Leiden, Jan van 244
 Leuven 127, 129, 136-138, 142, 230, 251, 294, 310, 313
 Loo (Albrechtsz.), Albrecht van 152, 158, 167-168, 170-171, 212, 284, bijlage 2-4
 Loo (Gerritsz.), Albrecht van bijlage 2-3
 Loo, Gerrit van 65, 134, 210, 234, 259, 284, bijlage 2-3

- Luther 14, 17, 222-223, 225, 251
 Malsen, Otto van 80, 156, 254, 259, 321, bijlage 2-3
 Marck, Everhard van der 260
 Margareta van Oostenrijk 16, 20, 22, 30, 41, 46, 62, 82, 90, 96-97, 100, 105, 117-118, 121, 123, 161, 183, 185, 213, 225-226, 235, 270, bijlage 1
 Margareta van Parma bijlage 1
 Margareta van York 285
 Maria van Bourgondië 15
 Maria van Hongarije 20, 22, 26, 30, 52, 82, 85, 100, 117, 119, 123, 132, 138, 183-184, 186-188, 195, 198, 204, 208, 211, 213, 230, 241-242, 246, 251, 341, 344, bijlage 1
 Marius, zie: Nicolai, Adriaan
 Masnuy, Jean de 282
 Maximiliaan van Habsburg 15, 17, 20, 22, 30, 60, 76, 80, 96, 105-107, 109, 115, 118, 120-122, 145, 166-167, 174, 176, 195, 202, 263-264, 267-269, 337, 344, bijlage 1
 Mechelen 16, 21-23, 25, 47, 78, 84-86, 88-89, 101, 106, 131-133, 169-170, 181, 194, 200, 214-216, 220, 336
 Meer, Frank van der 209, 303
 Merle, Engel Willemsz. de, zie: Merula, Angelus
 Mersche, Jan van der 50, 105, bijlage 2-3
 Merula, Angelus 49, 227-234, 339
 Micault, Jean 200
 Middelburg 129, 171, 207, 211, 307
 Mierop, Cornelis (Vincentz.) van 13-14, 47, 97, 142, 144, 155, 294-295, 305, 308, bijlage 2-4
 Moelen, Dirk van der 300
 Monnickendam 60, 81, 225, 240
 Montfoort, Jan van 118
 Moons, Reinier 259
 Mote, Jan van der bijlage 2-3
 Mouwersz., Jacob 106-107, 153, 157, 169, 171, 207, 277, bijlage 2-4
 Münster 238-244
 Muylaart, Gerrit 121, 132, 159, 165, 301, bijlage 2-4
 Mije (ook: Myda), Gerrit van der 38, 139, 142, 192, 212, 285, bijlage 2-4
 Mijle, Arend van der 144
 Naarden, Maarten van 101, 108, 159-160, 164-165, 236, 300, bijlage 2-4
 Nassau, Hendrik (III) van 40-41, 107, 110, 118, 121, 123-124, 170, 189, 191-193, 197-199, 204, 212-213, 270-271, 276, 278-281, 291, 309-310, 329, 333, 338, bijlage 1-3
 Nes, Pieter van 287-288, 290
 Nesse, Frank van 80, 115, bijlage 2-3
 Nicolai (litteraire naam: Marius), Adriaan 101, 122, 163
 Nicolai, Arnoud 132, 307, bijlage 2-4
 Nicolai, Everaert 38, 129, 282, 307, 317
 Nicolai, François 307
 Nicolai (litteraire naam: Grudius), Nicolaas 98-101, 122, 125, 127-129, 132, 145, 163, 307, 311-315, bijlage 2-4
 Nicolai (de jonge), Nicolaas 98, 307, bijlage 2-3
 Nidzen, Karel van der 132, 147, 164-165, 259, 283, 312, 322, bijlage 2-4
 Nieuwland, Nicolaas van 231
 Nigri, Filips 211
 Numan, Adriaan 132, 152, bijlage 2-3
 Ontvanger van de omslagen op de schildtalen van de Staten van Holland 174, 282, 314, 323
 Oom, Godschalk 144
 Oom van Wijngaarden, Dirk 291
 Oom van Wijngaarden (Florisz.), Floris 76-78, 110, 120, 134, 138, 140, 145, 152, 174, 177-178, 193, 202, 206, 208, 265-268, 284, 291-292, 297, 308, 339, bijlage 2-4
 Oom van Wijngaarden (Jansz.), Floris 46, 51, 60, 78, 106, 111, 139, 145, 152, 167, 170-171, 206-207, 212, 225-227, 254, 265-266, 268, 270-271, 273, 275, 297, 300, 308, 328, 338, 342, bijlage 2-4
 Oom van Wijngaarden (Godschalksz.), Floris 51
 Oom van Wijngaarden, Jacob 266
 Oom van Wijngaarden, Jan (de oude) 177, 252, 262-267, 269, 284, 297, 308, bijlage 2-3
 Oom van Wijngaarden, Joost 267
 Oom van Wijngaarden, Tielman 88, 93-95, 106, 177, 207, 263-265, 308, 337, bijlage 2-3
 Oom van Wijngaarden, Willem 252, 267
 Oranje, Willem van 25, 272, 341, 345
 Orde van het Gulden Vlies 118, 251, 262, 279, 314
 Orléans 56, 142, 270
 Ossen 213, 218

- Ottenz., Cornelis 144, 293
 Oudheusden, Jan van 64-65, 74, 97, 107, 158, 276, 291-292, bijlage 2-3
 Overijssel 73, 90, 161, 293-294
 Paarden 219
 Parijs 142
 Pelle van Watselaar, Dirk 158, bijlage 2-3
 Pensionaris 112, 116-117, 125, 129, 145, 167-172, 174-176, 181, 185, 189, 191, 196, 206, 220, 234, 265-266, 298-299, 313, 323, 334
 Perrennot, Nicolaas 169, 200, 272
 Petrus 230-231
 Persijn, Hippolitus van 80, 164-165, 168, 246, 259, 304, 307-308, 315, bijlage 2-4
 Persijn, Nicolaas (Jansz.) van 158-159, 259, 308, bijlage 2-3
 Pietersz., Klaas Duyst 58, 68, bijlage 2-3
 Pietersz., Simon 61, 144, bijlage 2-4
 Poelgeest, Gerrit van 296
 Poes, Dirk, (zie ook: van de Binkhorst) 316
 Praat, Lodewijk van, zie Vlaanderen, Lode-
 wijk van
 President passim, met name 54-57
 Privilegium de non evocando 224, 226, 246
 Procureur(-postulant) 33, 46, 50, 109, 151, 153, 172-175, 272, 274-275, 282, 284-290
 Procureur-generaal passim, met name 68-72
 Purtijk, Jan 83, 249, 284, 306, 308, 327, bij-
 lage 2-3
 Pijnsen, Frank 303
 Pijnsen, Geertruid 304
 Pijnsen, Jacob 69-70, 107-108, 130, 142, 158, 172-173, 291-292, 303-304, bijlage 2-3
 Pijnsen, Jan 303
 Pijnsen, Willem 57, 63, 100, 142, 155, 207, 215, 254, 256, 259, 305, bijlage 2-4
 Raad van Brabant 34, 51, 70, 151, 164, 181, 219, 225
 Raad van Financiën 20, 22, 119, 165, 194
 Raad van Gelre 51, 149, 160-161, 165
 Raad van Holland, zie: Hof van Holland
 Raad van State 20, 22, 46, 204, 211, 313, 323, 344
 Raad van Vlaanderen 17-18, 34, 47, 49, 51, 59, 63, 70, 110-111, 116, 136, 159, 164, 169, 206, 292, 317
 Raadsheer passim, met name 57-63
 Raadsheer-commissaris 46, 60, 63, 109, 136
 Rapporteur 58, 111-112, 139
 Rederijkers(kamers) 105, 140, 143
 Rekenkamer, zie: Haagse Rekenkamer
 Rekenkamer van Brussel 34, 84-85, 88, 90-91, 297
 Rekenkamer van Rijsel 18, 34, 84-86, 88, 90-91, 103-104, 147, 150, 152, 277, 297, 301
 Rekenmeester passim, met name 84-91
 Renesse (heer van Mal), Frederik van 61, 119-121, 124, 138, 155, 192-196, 199, 204-205, 212-214, 217-218, 227, 278-279, 281, 283, 285, 287, 290, 295-296, 333, 338, 340-341, bijlage 1-4
 Renesse, Gerrit van 46, 61, 99-101, 138-139, 158, 253, 255, 318, 333, 344, bijlage 2-4
 Renoy, Gerrit van 86, 90, 147, 152, 161, 215, 259, bijlage 2-3
 Rentmeester-generaal passim, met name 64-65
 Rentmeester van de exploten passim, met name 66-67
 Rentmeester van Noordholland 27, 60, 64, 66, 79, 84-85, 90, 99, 110, 115, 121, 161, 298
 Rietveld, Jan van 105, 152, 177, 192, 199, 263-264, 267-268, 270, bijlage 2-4
 Romeins Recht 136
 Rossum, Maarten van 60, 108-109, 296
 Rotterdam 53, 69, 207, 224, 247, 263, 269, 344
 Roussel, Jan 218
 Ruffault, Jean 97, 200, 282
 Ruychrock van de Werve, Filips 128, 268, bijlage 2-4
 Ruysch, Jacob 54, 139, 142, 144, 157, 169, 171, 192, 207, 212, 268, 305, bijlage 2-4
 Rijswijk, Dirk van 152, 337, bijlage 2-3
 Rijswijk, Klaas Dirksz. van 281
 Sandelijn, Adriaan 32, 112, 116, 171, 298, 313
 Sandelijn, Arend 76-77, 79, 97, 101-102, 152, 171, 206-207, 212, 234, 236, 239, 254-256, 259, 275, 283-284, 286-287, 296, 299, 303, 317, bijlage 2-4
 Sandelijn, Cornelis 80, 275, 284, 299, bijlage 2-3
 Sasbout, Arnoud 53, 137, 147, 149, 161, 165, 299, 303-304, 312-314, 322, 324-325, 341, 345, bijlage 2-4
 Sasbout, Joost 38, 47, 73, 147, 149, 160-162, 165, 174, 186, 193, 195-196, 199, 205, 208, 215, 219, 234, 241, 245, 256, 282, 284, 303-304, 313, 341, bijlage 1-4

- Savoye, Emmanuel Philibert van 20, 247
 Say, Filips 81
 Schaert, Pieter 291
 Schapen 198-199, 210, 213, 216
 Schengen, Pieter van 120
 Schenk van Tautenburg, Georg 159, 294
 Schepenen 20, 53, 201-204, 209, 243, 245, 247, 291
 Schepper, Cornelis de 310
 Schoonhoven 69, 81, 85, 203, 207, 263, 277
 Schoonhoven, Jan van 119, 139, 171, 192, 297
 Schore, Lodewijk van 46, 164, 204, 211, 281, 313
 Schouten, Willem Jansz. 87, 123, 158, 282, bijlage 2-3
 Schouten, Sebastiaan Willemsz. 132, 252, 255
 Schutters 105, 266-267, 271, 287-288, 329
 Secretaris passim, met name 80-84
 Secundus, Janus 274, 312
 Sinte Pieters, Pieter van 82, 152, 158, 162, 284, 307, 335, bijlage 2-3
 Sint-Jorisschuttersgilde, zie: schutters
 Snellenburch, Loeff (Ludolff) van 98, 281, 284, bijlage 2-3
 Snouckaart, Willem 15, 58, 60, 63, 111, 120, 131-132, 137-138, 146-147, 200-201, 211, 232, 253-254, 298-299, 309-329, 339-340, bijlage 1-4
 Sonck, Dirk 81, 291
 Sonck, François 57, 60, 155, 292, bijlage 2-4
 Sont 186
 Spangen, Filips van 98, 120, 177, 192, 207, 265-266, 268-269, bijlage 2-4
 Spangen (Filipsz.), Filips van 177
 Spanje 16, 22, 124, 180, 224
 Spierinck, Jan 70, 158, bijlage 2-3
 Splinter, Jacob 155, bijlage 2-3
 Stadhouders, zie ook: substituut-stadhouder passim, met name 40-45
 Stalpaert (van der Wiele), Adriaan 152, 204, 218, 294-295, 305, 307-308, 324, bijlage 2-3
 Stalpaert (van der Wiele), Jacob (Jacobsz.) 29, 70, 305, 307, bijlage 2-3
 Stalpaert (van der Wiele), Jacob 305, 307
 Stalpaert, Jan (Johannes) 65, 90, 131, 152, 292, 305, 307, bijlage 2-3
 Staten van Holland passim
 Steeland, Joost van 159
 Steynemolen, Rombout van 259, 283-284, 286, 311-313, 315, bijlage 2-3
 Substituut-procureur-generaal 24, met name 68-72
 Substituut-stadhouder 24, 77, 167, 273, 275
 Suys, Cornelis 53, 59, 74, 124, 137, 147, 168, 195, 199, 201, 207, 210-211, 256, 298-299, 304-305, 308, 310-316, 318-319, 322-327, 329, 339, 341, 343, 345, bijlage 1-4
 Suys, Pieter 313
 Tapper, Ruard 230-232
 Teilingen, Lucas van 84-86, 88-89, 128, 131, 337, bijlage 2-3
 Teilingen, Pieter van 86, 88-90, 155, 297, bijlage 2-3
 Thayes, Mathyas de 267
 Thiennes (heer van Caestre), Jacob van 43, 77, 190-191, 198, bijlage 2-4
 Treslong, Jan van 72
 Utrecht 16, 33, 42, 51, 60, 73, 90, 113, 129, 131-133, 139, 155, 159, 161-163, 165, 199, 214, 219, 246, 283, 294, 308, 315, 336, 344-345
 Utrecht, Adriaan van (Hadrianus VI) 170
 Utrechtse oorlog (1480-1483) 106, 120, 176, 264, 267-269
 Uuytwijck, Filips van 58, 80, 156, 241, 244, 254, 303, 320, bijlage 2-3
 Valkestein, François 345
 Varkens 198-199
 Veer, Evert de 60, 98, 169, 171, 212, 279-280, bijlage 2-4
 Veltwijk, Gerrit van 314
 Venetiaanse ambassadeur 15, 22, 45, 118, 124
 Vis 210, 213-216
 Vlaanderen 33, 46, 60, 73, 78, 81, 91, 113-114, 120, 122, 124, 128, 132-134, 136-137, 143, 148, 174, 205, 297, 301, 316, 336
 Vlaanderen (van Praat), Lodewijk van 43, 158, 198, 213, 321, bijlage 1-3
 Vlamingen 131, 178-179, 269, 318, 333, 336
 Volder, Willem Klaasz. de, zie: Gnapheus
 Voorne 131-32
 Vroedschap 20, 32, 88, 170, 174, 180, 189, 197, 210, 216, 218, 220
 Vroedschapsresoluties 32, 145, 192, 218
 Waard, Christiaan de 232, 259, 312, 321-322, bijlage 2-4

- Wagenschot 199-200, 210, 218-219
 Wassels, Hendrik 282
 Wassenaar, Filips van 139, 177, 262-268, 297, bijlage 2-4
 Wassenaar, Jan van 176-177, 262-269, 297, bijlage 2-4
 Wassenaar, Jan (II) van 105, 177, 278
 Waveren, Dirk van 288
 Wederdopers, zie: anabaptisten
 Weldam, Cornelis (Hendriksz.) van 63, 113, 137, 207, 232, 300, 312, 318, 322, bijlage 2-4
 Werdenburg, Magdalena van 118
 Weytsen, Quinteyn 32, 207, bijlage 2-4
 Weze, Marcus van 295-296
 Wielant, Filips 218
 Wiele, Adriaan van der 82, 107, 119, bijlage 2-3
 Wijn 207, 210-216, 219, 322, 324
 Willem III van Holland en Henegouwen 144
 Willemsz., Jan 289-290
 Willemsz., Willem 284, bijlage 2-3
 Wissenkerke, Jan van 128, 139, bijlage 2-4
 Witt, Johan de 207, 211
 Woerden 46
 Woerden, Jan van, zie: Backer, Jan de
 Wolf, Cornelis van der 158, 247, 345, bijlage 2-3
 Woutersz., Cornelis 235
 Wycliff, John 222
 Zeeman, Floris 318
 Zeeuwen 25, 69, 128-132, 178, 207, 282, 318, 329, 333, 336
 Zegers, Geleyn 58-60, 63, 97, 100-101, 108, 124, 131-132, 147, 155, 162, 164, 204, 215, 254, 256, 284, 286, 312, 316-319, 322-323, 328, 333, 339, bijlage 2-4
 Zegers, Pieter 284
 Zegerscapelle, Marcelis van 235, 275-276, 279, 284, bijlage 2-3
 Zevenbergen (ook: Strijen), Arend van 177, 263-264, 266-267, 291, bijlage 2-4
 Zevender, Jan van 77, 140, 284, bijlage 2-3
 Zonneveld, Cornelis van 81, bijlage 2-3
 Zuyderhuizen, Herman van 47-48, 50, 54, 57, 98, 286, 317, bijlage 2-4
 Zwieten, Dirk van 66, 68-69, 98, 264, 267, 269-270, 284, 291, bijlage 2-4
 Zwieten, Hugo van 170
 Zwieten, Willem van 76, 263-266, 270